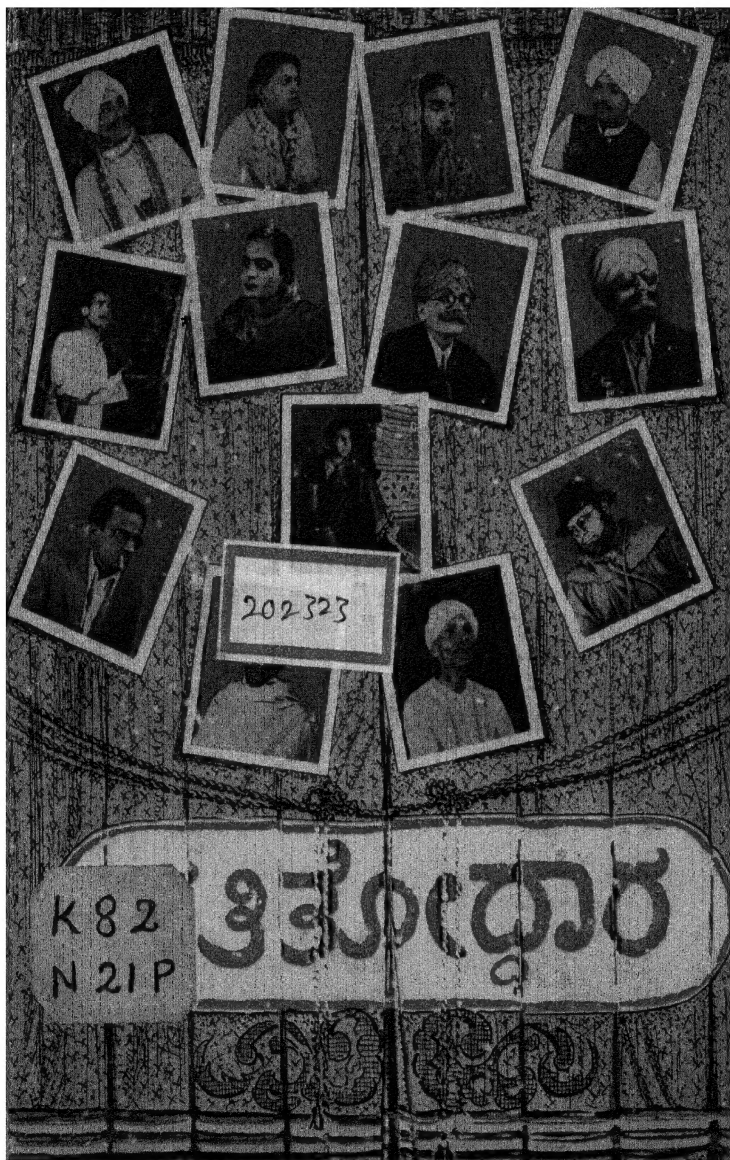

TIGHT BINDING BOOK

202323

K82
N21P

કિર્તીકાંડ

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202323

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP—552—7-7-66—10,000

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. **K82**
N2112

Accession No. **K7031**

Author **నారాయణరాయ, ఉయ్యలగోపి**

Title **పరిశీలన 1953**

This book should be returned on or before the date
last marked below.

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ೧೨೩ನೆಯ ಕುಸುಮ

ವ ತಿ ತೋ ಧಾ ರ

(ರಂಗ ಆವೃತ್ತಿ)

(ಮುದ್ರಂಕಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ)

ಮೂಲ ಲೇಖಕರು :

ಶ್ರೀ. ಹುಯಿಲುಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರು

ಲೇಖಕರ ಅನುಮತಿಯಿಂದ

ರಂಗಆವೃತ್ತಿ ತಯಾರಿಸಿದವರು :

ಜಿ. ಬಿ. ಜೋಶಿ.

ಡಿಶಂಬರ್

೧೯೫೩

ಜಿಲ್ಲೆ :

೧-೮-೦

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ ಸ್ವಾಮಿ, ಧಾರವಾಡ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಜೆ. ಬಿ. ಜೋಶಿ.

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ.

ಧಾರವಾಡ.

[ದಂಗಳಪ್ರಯೋಗದ, ಭಾಷಾಂತರದ ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾಯ್ದಿರಲಾಗಿದೆ]

ಈ ನಾಟಕದೊಳಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು
ಯಾರನ್ನೂ ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿ ಬರೆದವುಗಳಲ್ಲ.
ನೋಲಿಕೆ ಏನಾದರೂ ಕಂಡರೆ
ಅದು ಕಾಕತಾಳೀಯ.

ಮುದ್ರಕರು :

ಜೆ. ಕೆ. ಕೇಳಕರ

ಕೇಳಕರ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,

ಧಾರವಾಡ.

ಸ್ನೇಹಿತನ ದಿನಚರಿಯಿಂದ

***

ಸೂಚನೆ:—

[ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತರು. ನಾನು ಈ ಸ್ನೇಹಿತನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಅವನ ದಿನಚರಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಚಹಾ ತಯಾರಿಸಲು ಅವನು ಎದ್ದು ಒಳಗೆ ಹೋದಾಗ, ಸಹಜ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಆ ದಿನಚರಿಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರಿವಿ ಹಾಕಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಪುಟಗಳನ್ನೂ ಓದಿದೆ. ಮನಸ್ಸು ಹಿಡಿಯುವ ಬರೆವಣಿಗೆ ಇತ್ತು. ಅವನು ಬಂದ ಮೇಲೆ “ತಪ್ಪದೆ ದಿನಚರಿ ಬರೆಯುತ್ತೀಯೇನು ನೀನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. “ಹೌದು, ಹದಿನೆಂಟು ವರುಷವಾಯಿತು ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ. ಒಂದು ದಿನವೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟ. “ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಐವಾರು ವರ್ಷದ ದಿನಚರಿ ಕೊಡುತ್ತೀಯಾ? ನನಗೆ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವದು ಮುಗಿಸಿ, ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಐವಾರು ದೈರಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ. ಏನೋ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೆಲ ದಿನಾಂಕಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡುವಾಗ ಈ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯವಿದ್ದ ತೇದಿಗಳನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ. ಓದಿ ನೋಡಿದೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ ಎನಿಸಿತು. ಅವನ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಕ್ಕಪ್ಪನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಅವನೇ ಹೊಣೆ. ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. — ಸಂ.]

೨೬-೯-೧೯೪೮

ರವಿವಾರ. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯಸ್ನೇಹಿತನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅದು ಅವರದೊಂದು ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಲದ ಸಭೆ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಅದರಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯ ಎಂದು ಮೊದಲು ನನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಇವನೇ ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂತು. ನನ್ನಿಂದ ಈವರೆಗೂ ಅದನ್ನವನು ಹೇಗೆ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದನೋ ! ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದರೆ ಒಂದು ಅಮೆಚೂರ ಸಂಘ. ನಾಟಕ ಬರೆಯಿಸಿ, ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ತರುವುದಲ್ಲದೆ, ನಾಟಕ, ಅಭಿನಯ, ರಂಗರಚನೆ, ನಾಟಕಕಾರ, ನಟ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕ, ದಿಗ್ದರ್ಶಕ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಾಂಗನಾಟ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಜ್ಞರಿಂದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನಪ್ರಸಾರದ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುವದು.

ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದುವು. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಏನೇನೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಉಳಿದ ಸದಸ್ಯರೇನೇನೋ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತ್ತ ಕಡೆಗೇನೂ ನನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಅಗೀಗ ನನ್ನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಮಾತುಗಳಿಂದ 'ಇದೊಂದು ಬಾಸ್ಕುಳಪಂತರ ಟೋಕ ಇರಬೇಕು' ಎಂದು ಅದು ಹೇಗೋ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿದುಹೋಯಿತು.

ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಚಹಾ, ಅವಲಕ್ಕಿ ಬಂತು.

ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಮಾತು ನಿಂತವು. ಎಲ್ಲರ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹಸಿ ಕೊಬ್ಬರಿ ಹಾಕಿ ಮಾಡಿದ ಸೂಸಲದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಯಿತು. 'ಆಹ ! ಏನು ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ಅವಲಕ್ಕಿ !' ಎಂದು ಬಾಯಿ ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಕೈ ಸಡಿಲುಬಿಟ್ಟರು. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನೊಡನೆ ನಾನೂ ಕೈಹಾಕಿ ಒಂದೆರಡು ಮುಕ್ಕು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕುವುದರೊಳಗಾಗಿ ತುಂಬಿದ ಪರಾತ ತೆರವಾಗಿತ್ತು. ಚಹಾದ ಕವು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದವು.

ಚಹಾ ಕುಡಿದ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳು ಮುಂದರಿವವು ಬ್ರಿಟನ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವಾಗ, ಬಂಡಿಸುವಾಗ, ಇಷ್ಟೊಂದು ವಾಗ್ವೈಖರ ಕೇಳಿಸಿಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಐಟಿನಿಂದ, ಇಂಬಿನಿಂದ, ರೋಕಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯ ಮಾತಿನ ಮಹಿ ಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದ; ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಬಡ್ಗವನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ನನಗನಿಸಿತು “ನನ್ನ ಈ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಕೆಲಸವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ ಇವರಿಂದ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು?” ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ನನ್ನ ಮುಖ ಆಗೀಗ ನೋಡುತ್ತ “ಹೇಗಿದೆ ನೋಡು” ಎಂದು ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ತಿಳಿಸಿ, ಅವರೆಲ್ಲರ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆಲ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ, ಅಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳು ಮುಗಿದ ನಂತರ, ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಚರ್ಚೆಗೆ ಇಟ್ಟ.

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಹೇಳಿದ್ದು ಇದು:

“ನಾವೆಲ್ಲ ಕಲೋಪಾಸಕರಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಒಬ್ಬನಿಂದ ಆಗದ್ದನ್ನು ಹತ್ತು ಜನ ಕೂಡಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಣ ಗಳಿಸುವ ವ್ಯವಹಾರದೃಷ್ಟಿಯೇನೂ ನಮ್ಮದಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗೂ ನಾಟಕ ನಮಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಅದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅದೇಷ್ಟೋ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಸರ್ಪವೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದನನ್ನು — ಅವನು ನಾಟಕಕಾರನೇ ಇರಬಹುದು, ಸಂಗೀತಗಾರನೇ ಇರಬಹುದು, ಶಿಲ್ಪಿಯೇ ಇರಬಹುದು, ಚಿತ್ರಗಾರನೇ ಇರಬಹುದು, ನೃತ್ಯ ವಿಶಾರದನೇ ಇರಬಹುದು, ಜೀವನ ಕಲೆಯರಿತವನೇ ಇರಬಹುದು — ಆದರಿಸಬೇಕು, ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಾಘಾತವನ್ನು ಇದೇ ವರ್ಷದಿಂದ ಏಕೆ ಹಾಕಬಾರದು ? ”

ಈ ಮಾತನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಬಹುತೇಕ ಯಾರೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಮಾತು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಕಂಡುಬಂತು. ಏನೋ, ತಮ್ಮ

ತನ್ನ ಹರಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು, “ಏನು ದೊಡ್ಡದು ಹೇಳಿದ ಇಂವ?” “ಯಾಕೆ ಮಾಡಬೇಕು?” ಎಂದು ಉದಾಸೀನದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದವರು ಕೆಲರು, “ಮಾಡೋ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ನೋಡೋಣಂತ. ಈಗ ಯಾಕು?” ಎಂದು ಕೆಲರು. ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತವರಂತೆ ಇವರೇ ಬೇಕು ಎನಿಸಿತು. “ನನ್ನನ್ನೇ ಗೌರವಿಸಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಾರದೇಕೆ?” ಎಂದೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯ ನಗೆ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ತಲೆಗೊಬ್ಬರು ನಾ ಒಂದು ನೀ ಒಂದು ಮಾತು ಜೋಡಿಸಿದರು; ಪ್ರತಿಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು; ಅದು ಹಾಗೇಕೆ? ಇದು ಹೀಗೇಕೆ? ಎಂದು ವಾದಿಸಿದರು. ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡಿ ನಕ್ಕರು. ಆಗ ಒಬ್ಬರು “ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಣ. ಅವಶ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ. ಆ ತರಹದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾರು ಗೊತ್ತಾಗಲಿ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಬಹುದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ಉಂಟುಮಾಡಿದರು.

“ಹೌದು, ಹೌದು. ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. ಹೇಳ್ವಿ ಮಿಸ್ಟರ್.” ಎಂದು ತಲೆಯಲ್ಲೂಡಿಸಿ ಕೇಳಿದರು ಕೆಲರು.

“ಬೇಕೆಂದರೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇವೇ ಗದಗಿನಲ್ಲೇ ಒಂದು ನಾಟ್ಯ ವಿಲಾಸಿಗಳ ಸಂಸ್ಥೆ ೧೫-೨೦ ವರ್ಷ ಕಲಾಸೇವೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಶಿಕ್ಷಣಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟಿತು ಸಹ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದರಂತೆ ಸತತವಾಗಿ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷ ಹದಿಮೂರು ಹೊಸ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿತು. ಅವನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತಂದಿತು. ಆ ಹದಿಮೂರು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದವರೂ, ಆ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಟ್ಟಿದವರೂ ಇನ್ನೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ‘ಉದಯವಾಗಲಿ’ ಎಂದು ಒಂದು ನಾಡಗೀತೆಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲದಾಗ ‘ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಭ್ರಮ’ ‘ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮರಹಸ್ಯ’ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಅದ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಕಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದರೆ ಇವರಿಂದಲೇ ನಾನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು.” ಎಂದು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಗಂಭೀರನಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ. ನನಗೂ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ವಿಷಯ ನನಗೂ ಹೊಸದೇ.

ವಾತಾನರಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾಯಿತು. ಸ್ನೇಹಿತ ಹೇಳಿದ ಮಾತು

ಸದಸ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದವು. “ಒಳ್ಳೇ ವಿಚಾರ. ಆಗಬೇಕು.” ಎಂದರು. ನಿರ್ಣಯವೂ ಆಯಿತು.

ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಪಾಲಿಗೆ ಒಗೆದು ಬಂದ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲ ಕೈಜಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದರು. ನಡೆದ ವಿಷಯವು ಕೂಡ ಅವರ ಮರೆವಿನ ಆಳವನ್ನು ಆಗಲೆ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟಂತೆ ಕಂಡಿತು.

ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಒಬ್ಬರ ಮುಖ ಒಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೊರಟು ಬಂದೆವು.

* * * *

೨೬-೫-೧೯೪೯

ಅಂದು ಸಭೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮರೆಯಾದ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಈ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ತಾನಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಮನೆಯ ಸರಗಿ ಬಂದು ಭಿಟ್ಟಿಯಾದ. ಚಹದ ಹೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಚಹಾ ತಯಾರಿಸಲು ಪೇಳಿಕಳಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತೆವು.

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಅಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದುದನ್ನು ನೆನೆದು ನನಗೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಜೀವಿತದ ಅರ್ಥದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಹೊಸತೊಂದು ಬೆಳಕು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿತ್ತು. “ಇಷ್ಟು ಜನ ಹೀಗೆ ತಿವಿದಾಡಿದರೂ, ಮುಖಭಂಗ ಮಾಡಿದರೂ, ಈ ಮನುಷ್ಯ ಹಾಗೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನಲ್ಲ. ಇವನಿಗೆ ಯಾವ ಸುಖ ಅದರಿಂದ ಸಿಗುತ್ತಿರಬೇಕು? ಯಾವ ಸ್ವಾರ್ಥ ಅದರಿಂದ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು? ಏನೇ ಅಂದರೂ ಗಟ್ಟಿಗ!” ಎಂದುಕೊಂಡು ಆ ಹೊಸ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಅವನ ಮುಖ ಸ್ವಲ್ಪ ಗೆಲುವಾಗಿಯೇ ಕಂಡಿತು. “ಏನು, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದೆ ಗೌರವಿಸುವುದು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ನೀನು ಹೀಗೇ ನೋಡುತ್ತಿರು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆಂಬುದು ನಿನಗೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.”

“ನಾನು ಅಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡಾದಾಗ -- ಈ ಔದಾಸೀನ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ - ನೀನೇ ಏಕೆ ಆ ಭಾರ ಹೊತ್ತು ನಡೆಯಬೇಕು ? ಇದೇ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ”

“ನೀನು ಕೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ನನ್ನನ್ನೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಉತ್ತರ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸರಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ; ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸರಿಯೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ‘ನಿನ್ನ ಕರ್ಮ’ ಎಂದು ಉತ್ತರ ಬಂದಾಗ ನಿರುತ್ತರನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಅಹಂಕಾರಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದೂ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ವಿದ್ಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಬೆಳಕು ಕೊಟ್ಟೀತು. ತಪ್ಪಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಸುಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೀತು. ನನ್ನನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಎಳಸಿದ್ದು ನನ್ನ ಅಹಂಕಾರ. ಅದಕ್ಕೆ ಇದರಲ್ಲಿ ತ್ಯಸ್ತಿ ಇದೆ. ”

“ಹೌದು. ನೀನು ಹೇಳುವ ಮಾತು ತೀರ ನಿಜ ಇರಬೇಕು. ”

ಚಹಾ ಬಂತು. ಇಬ್ಬರೂ ಕುಡಿದೆವು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮತ್ತೆ ನಾನು ಕೇಳಿದೆ. “ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಬಂದಿದೆ ? ”

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಹೇಳಿದ :

“ಅಂದಿನ ಸಭೆಯೇ ನನ್ನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿತು; ನನ್ನಲ್ಲಿ ಛಲವನ್ನು ತುಂಬಿತು. ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖ ಮಾಡಿತು. ಯಾವಾಗಲೂ ಅಷ್ಟೆ. ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ - ಅಭಿಮಾನ ಕೆರಳಬೇಕು; ಅಹಂಕಾರದ “ಸ್ವಿಚ್ ಆನ್ ” ಆಗಬೇಕು. ಛಲ ಒಳಹೊಗಬೇಕು.

ಅಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ, ಆ ಹಳೆ ನಾಟ್ಯಸಂಸ್ಥೆಯ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಭಿಟ್ಟಿಯಾದೆ. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಬಾರದೆ ಇದ್ದ ನಾಟಕಗಳೇನಾದರೂ ಅವರವು ಇವೆಯೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ‘ಅರ್ಧ ಬರೆದ ಒಂದು ನಾಟಕ ಇದೆ. ರಂಗತಾಲೀಮಿಗೆ ಹಚ್ಚಿತ್ತು. ಹೇಳಿದರೆ ಅದನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಡಬಹುದು’ ಎಂದಿಷ್ಟು ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ನಾಟಕಕಾರರ ಹತ್ತರ ಹೋದೆ. ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡೂ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಪರಿಚಯ ಆದನಂತರ, ಸುತ್ತುಸುತ್ತಾಡಿ ನಾಟಕದ ಮಾತು ತೆಗೆದು ಅರ್ಧ ಉಳಿದ ನಾಟಕ ಪೂರ್ತಿಮಾಡಲು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡೆ. “ನನ್ನ ನಾಟಕಾ ಬರೆಯೋ ಪದ್ಧತಿ ನಿಮಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಕಾಣ

ಸ್ತದ. ಇತ್ತಾಗ ರಂಗತಾಲೀಮು ಸದದಿರಬೇಕು; ಬರೆದ ಬರೆದಂತೆ ನಾಟಕ ಕೂಡತಿರಬೇಕು ರಂಗತಾಲೀಮಿನಲ್ಲಿ. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ನಾಟಕ ಮುಂಧ ಸಾಗತದೆ. ನಮ್ಮ ನಾಟಕ ಹುಟ್ಟೋದಕ ರಂಗತಾಲೀಮಿನಾಗ. ಅದಕ ಇಲ್ದಿದ್ದ ನಾಟಕ ಹ್ಯಂಗ ಮುಗೀಬೇಕು ? ನಮಗೇನು, ಒಮ್ಮೆ ಬರೆದು ಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು, ಅದರಾಗಿನ ಒಂದು "ಬುದ್ದಿ" ಬದಲು ಮಾಡ್ಕಿಲ್ಲ ಅಂಜೊ ಹಟ ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಸಂಗದಾಗ ಬಲು ಮಾಡಬೇಕಾಗತದೆ. ನಾಟಕ ಇದು ಒಬ್ಬರದ ಅಲ್ಲ ನೋಡಿ; ಒಬ್ಬರಿಂದನೂ ಆಗೊದಿಲ್ಲ. ಸಹಕಾರ ದಿಂದ ಹುಟ್ಟೋ ಕಲಾಕೃತಿ ಇದು. ಅದಕ, ರಂಗತಾಲೀಮು ಹೆಚ್ಚಿರ, ಒರೆದುಕೊಡತೇನಿ. "ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರ ರಂಗತಾಲೀಮಿನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ರಂಗ ತಾಲೀಮಿನ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅವರದಕ್ಕೆ ಕೂಡೋಹಾಂಗಿರಲಿಲ್ಲ ರಂಗತಾಲೀಮು ಹುಟ್ಟೋದಂದ ರೇನು ಎಂಬುದು ಅನುಭವದಿಂದ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಅವರ ಮಾತಿನಿಂದ ಒಂದಿಷ್ಟು ನಿರಾಸೆಯೇ ಆಯಿತು. ಅದರೂ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ : " ನಾಟಕ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತರುವ ವಿಚಾರ ಸಮಗ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ. ನೀವು ನಾಟಕಾ ಆಪ್ತ ದಯಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು. " ಅವರೂ "ಅಡೀ ಇಲ್ಲ. ನೋಡತೇನಿ " ಎಂದರು. ನಾನೂ ಆಪ್ತಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸಕ್ಷತ್ರಕ ಆಗಿ ಅವರಿಗೆ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದೆ. ಸನ್ನ ಕಾಡಾಟಕ್ಕೂ ಬೇಸತ್ತು, ಅಂತೂ ಕಡೆಗೆ ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದರು, ಶಕೆ ೧೮೭೧ ವಿರೋಧಿ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ. "

" ಅಂತೂ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ನಾಟಕಾ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡಿ. ಬಲು ಗಟ್ಟಿವಾ ನೀನೂ ! ಹೆಸರೇನು ನಾಟಕದ್ದು ? "

" ರಂಗಭೂಮಿ ನ್ಯಾಯ ಬರತದಲ್ಲ. ಆಗ ಗೊತ್ತಾಗತದೆ ಹೆಸರು. "

" ಭಲೋ ಕಲ್ಪಿದಲ್ಲ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಗತ್ತು ! ಹೆಸರು ತಿಳಿದೋ ಬೇಕಾದರ, ಇನ್ನು ನಾಟಕಾ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು ಅನ್ನು. "

" ಬೇಕಾದರ ಬರಬೇಕಪಾ. ಇದೇನೂ ಅಲ್ಲ, ಬರೇ ನಾಟಕ ಇನ್ನು ಸುರುವು ನೋಡು. "

“ ಯಾವಾಗ ಸುರುವು ಆದರೇನು, ಸೂತ್ರಧಾರ ನೀ ಮೊದಲ ಬಂದ
ಬರವೇಕಲ್ಲ ? ”

“ ಇರಲಿ ನಡಿ ಹೊರಗ ಹೋಗೋಣು. ”

ಇಬ್ಬರೂ ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋವೆವು.

* * * *

೧೦-೧೧-೧೯೫೦

ಉತ್ಥಾನದವ್ವಾದಶಿ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಮನೆಯ ವರೆಗೂ ಬಂದು, ನಾನು
ಒಲ್ಲೆನೆಂದರೂ ಜುಲುಮೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ, ತಮ್ಮ
ಸಭೆಗೆ. ಅದು ಹಿಂದೆ ನಡೆದಂತಹದೇ ಒಂದು ಸಭೆ. ಕೆಲ ಹೊಸಮುಖ ಬಂಟಿ
ದ್ದವು. ಕೆಲ ಹಳೆಯವೂ ಇದ್ದವು. ಅಂದು ನಾಟಕಕಾರರೇ ಸಭಾಲಂಕಾರಧಾರಿ
ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆ ಓಡಾಟ, ಆ ಗಡಿಬಿಡಿ, ಆ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳು, ವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಯಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಓರಣ, ಆ ಮುಖಗಳ ಮೇಲಿನ ನಗು, ಆ ಮಾತು, ಎಲ್ಲ ಹೊಸ
ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

“ ಏನೋ ಸಭೆಯೇ ಕಳೆಯೆ ಬದಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಈ ಮಹಾಶಯನಿಗೆ
ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕು ಈಗ ” ಎಂದುಕೊಂಡೇ ಒಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ
ದ್ದಾಗಿತ್ತು.

ಭರ್ಜರಿ ಶಾಲು ಹೊದಿದ್ದ ಶ್ಯಾಮವರ್ಣದ ಆಚಾರ್ಯರೊಬ್ಬರು
ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಪೆಟ್ಟಿಗೆ
ಯೊಂದನ್ನು ರೇಶಿಮೆವತ್ತದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದರ ಮೇಲೆ
ಕೈಬರೆಹದ ಗ್ರಂಥವೊಂದಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ಆಚಾರ್ಯರು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಿ ಹಾಕು
ತ್ತಿದ್ದರು. ಧೂಪ - ದೀಪ - ನೈವೇದ್ಯ ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ನಂತರ ನಾಟಕಕಾರರೇ
ಆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯೊಳಗಿಂದ ನಾಂದೀಪದ್ಯವನ್ನೊದಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಸಾದ
ಬಂತು. ಅನಂತರ ಸಾಹಿತಿಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರು ನಾಟಕಕಾರರಿಗೆ ಕೆಲ ಪ್ರಶ್ನೆ
ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು :

“ ನಿಮಗೆ ನಾಟಕ ಬರೆಯಲು ಪ್ರೇರಣೆ ಹೇಗೆ ಬಂತು ? ನೀವು ನಾಟಕ

ಚರೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ? ನಿಮ್ಮ ನಾಟಕಗಳು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬರುವಾಗ ನಿಮಗೆ ಒಂದ ತೊಡಕುಗಳಾವು ? ಅವನ್ನು ನೀವು ಹೇಗೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಿ ? ನಿಮ್ಮ ಒಂದು ನಾಟಕ ನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತರಲು ನಿಮಗೆ ಅವಕಾಶ ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ? ಅಗಿದ್ದ ರಂಗರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಏನಾದರೂ ಕೂರತೆ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ...." ಹೀಗೇ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ನಾಟಕಕಾರರು ಕೆಲಹೊತ್ತು ಧೇನಿಸಿ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಸಾಹಿತಿ ಬರೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರದೆಲ್ಲ ಹೇಳುವುದು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನೆ ಬಂದಿದ್ದವನಿಗೆಲ್ಲ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿದ. ಶ್ಯಾಮವರ್ಣದ ಅಚಾರ್ಯರ ಹೆಸರಿತ್ತಿ ಆಧಾರ ಮನ್ನಿಸಿದ. ಆಗ ಹೇಳಿದ ಅವನ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವರೂ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆ ನಟರೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದುಬಂತು.

ಸಭಾಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದ ನಂತರ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಆ ಕೈಬರೆಹದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದ. ನಾನೂ ಇತ್ತ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಬಂದೆ.

* * * *

೧೦-೧೨-೧೯೫೧

ಇವೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗದೆ ತಿಂಗಳಾಯಿತು. ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈಂಟು ಸು ಅವನ ಮನೆಗೂ ಮೋಗಿ ಬಂದೆ. ಅವರೂ ದರ್ಶನದ ಲಾಭ ದೊಡ್ಡದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣದಾಗಿರಬಹುದು ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಹೊರಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಎದು ಕೋಟು ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಸ್ವರಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಯಾರೋ ಕರೆದ ಕಬ್ಬ ಕೇಳಿಸಿತು. ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ! ಒಳಗೆ ಕರೆದೆ. ಹಾರಿದ ಕೋಟು ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಕಳೆದಿಟ್ಟ. ಸ್ನೇಹಿತನೋಡನೆ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತೆ.

ಸ್ನೇಹಿತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆ ಕೈಬರೆಹದ ಪ್ರತಿಯಿತ್ತು. ಮುಖದ ಮೇಲೆ

ಯಾಕೋ ಚಿಂತೆಯ ಛಾಯೆ ಅವರಿಸಿತ್ತು.

“ ತಿಂಗಳಾದರೂ ಭೆಟ್ಟಿಯೇ ಇಲ್ಲಲ್ಲೋ ! ಏನಿದು ? ”

“ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದೆ. ”

“ ಅಂಥಾ ಕೆಲಸೇನಸಾ, ಭೆಟ್ಟಿಕೂಡ ಅಗದಂಥಾದು ? ”

“ ಇತ್ತು ಮಹರಾಯಾ. ತಲೇವ್ಯಾಲ ಹೊತ್ತದ್ದಕ್ಕೂ ತೇಕಬೇಕಲ್ಲ ಮತ್ತೆ. ನಾಟಕದ ರಂಗಆವೃತ್ತಿ ಬರೆಯೋದರೊಳಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನು ಏನೊ ಮಾಡಿ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದೆ ಬರೆ. ಅದರ ನಾಟಕಕಾರರಿಗೆ ಅದನ್ನೊಮ್ಮೆ ತೋರಿಸಿ ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಬೇಕಲ್ಲ ? ”

“ ನಡಿಯಲ್ಲ ಹೋಗೋಣ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಷ್ಟು ? ”

“ ಅಂತೂ ಇತ್ಯಾಗ ಬಂದದ್ದು, ನಿನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ. ನಡಿ ಹಂಗಾದರ ಹೊರಡೋಣ, ಈಗ. ”

ಇಬ್ಬರೂ ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಚಹಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿರು.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ, ಇದೇ ಬರುವ ೧೨-೧-೧೯೫೨ಕ್ಕೆ ಥಿಯೇಟರ್ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ನಾಟಕವನ್ನು ಸಮಾರಂಭದ ಹೊತ್ತಿಗೇ ರಂಗ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ತರುವುದಾಗಿಯೂ, ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದರ ವಿವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಿಂಗಳಾತ್ರ ಯೋಚಿಸಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಯಾರುಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕೂಡ ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಸಮಾರಂಭದ ಹೊತ್ತಿಗೇ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಪರಿಚಯದ ಒಂದು ಕಿರಿಪೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾಗಿಯೂ, ಯಾರುಯಾರನ್ನು ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಲೆಯಿಸಬೇಕು, ಯಾವಯಾವ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡಿಸಬೇಕು - ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನೂರಂಟು ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಮನೆ ಬರುವವರೆಗೂ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ತೋಡಿಕೊಂಡ. ಎಲ್ಲ ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಕೇಳಿಕೊಂಡಷ್ಟೂ ‘ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಏನಿನ್ನಬೇಕು ! ಇಲ್ಲದ ಛಲ ಹೊಗಿಸಿಕೊಂಡು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ ಪಾಪ !’ ಎನಿಸಿತು. ಇದು ನನಗನಿಸಿದ್ದು. ಆತನಿ ಏನೇನು ತಿಳಿದು ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ !

ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು ನಾವು ಹೋದಾಗ. ಒಂದು ಖಾದಿ ದೋತರ, ಒಂದು ಖಾದಿ ಪೈರಣು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಸ್ಕತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತವರು ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ “ ಬರಿ, ಬರಿ ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವೇ ಕರೆದು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ‘ಸಂಜಾವು’ ಕಳೆದ ತಲೆನಾರಿನ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಮಿಂಚುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖಕ್ಕೆಲ್ಲ ಎದ್ದ ಕಾಣುವ ಉದ್ದನ್ನ ಮೂಗು ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಲ್ಪಮೂರ್ತಿಗಳ ಮೂಗನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತಿತ್ತು. ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದರೂ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಇದ್ದ ದಂತಪಂಕ್ತಿ ತರುಣ ರನ್ನೂ ನಾಚಿಸುವಂತಿದ್ದವು. ತಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲುವರಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು ಇವರು, ಎನಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ.

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವರಿಸುತ್ತಲೆ ಮಾತು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಏನೆನ್ನುತ್ತಾರೋ ಎನ್ನುವ ಭಯ ಅವನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಪನ ತಂದಿತ್ತು.

“ ನಾಟಕದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದೆ. ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳಲ್ಲೇ ಅದನ್ನು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ತಮ್ಮ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು.....”

“ ಒಂದೇ ತಿಂಗಳದಾಗ ನಾಟಕ ಮಾಡತೀರಿ ?! ನನಗೇನೊ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠಿಣ ಕಾಣಿಸತದೆ. ನೋಡಿ, ಅದು ನಿಮ್ಮ ಧೈರ್ಯದ ಮಾತು. ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡಿದವರು ಜೈಯುವಂತಾಗಬಾರದು ಇಷ್ಟೆ. ನಿಮ್ಮ ನಟರು ಹೇಗಿದ್ದಾರೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಮತ್ತೆ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ ಇರತಾರೆ ಅಂದಮ್ಯಾಲ, ಅದರೂ ಆಗಬಹುದು. ನಮ್ಮಕಾಲಕ್ಕೆ, ನಮ್ಮ ಒಂದು ನಾಟಕ ರಂಗ ಭೂಮಿಯ ಮ್ಯಾಲ ಬರಬೇಕಾತೂ ಅಂದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳ, ಇಲ್ಲ ಒಂದು ವರ್ಷ ಬೇಕಾಗತಿತ್ತು. ಇನ್ನ ಆಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿನೆ ಬ್ಯಾರೆ ಇತ್ತು, ಆ ಮಾತು ಬ್ಯಾರೆ. ಈಗಲ್ಲ ಪುಷ್ಕಳ ಸುಧಾರಿಸೇದ ಏನೈಪಾ. ನಿರಕ್ಷರ ಮಂದಿ ಸಂಗ್ರೀಲೆ ನಾವು ಗುದ್ದಾಡಬೇಕಾಗ್ತಿತ್ತು. ನಾಟಕದ ಮಾತು, ಅಂದ ಅಂದೂ ಬಾಯಿಪಾಠ ಆಗಬೇಕು. ಅಂದಮ್ಯಾಲ ಅಷ್ಟು ದಿವಸ ಹಿಡಿಯೋದೂ. ಈಗ ಹಾಂಗಲ್ಲ. ಪಾತ್ರ ಹಾಕುವವರು ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು, ತಿಳಿವಳಿಕೆಯವರು. ಅಭಿನಯ ಕಲೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದವರು. ನಾಟಕ ತಾವೂ ಓದಿ ತಿಳಿಕೊಂಬೋ ಅಂಥ

ವರು. ಅನರಿಗೆ ಯಾರೇನು ಹೇಳೋದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಬೇಕಾಗಾದಿಲ್ಲ.... ಅಲ್ಲ, ನಾನು ಬಹಳ ಮಾತಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲ. ನಿಮಗ ಮತ್ತೇನಾರ ಬ್ಬಾರೆ ಕೇಳೋ ದಿತ್ತೇನು?" ಎಂದು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಸುಗಮ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಮುಖ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ನಗೆ ಮೂಡಿತು. ಇನ್ನು ಬೇಕಾದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಬಹುದೆಂಬ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು.

" ರಂಗಭೂಮಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

" ಹೌದು, ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆ ಆಗೋ ಹಾಂಗ ನಾಟಕ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗತದೆ. ಬರೆದ್ದಿಂಗಳ ನಾಟಕ ಅಡ್ಡಕ್ಕೆ ಸರಿದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅಡಿಸದ ನೆಟ್ಟಗೂ ಆಗಾದಿಲ್ಲ. ಇದು ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಾತು. " ಎಂದು ಅವರಿಂದ ಉತ್ತರ ಬಂತು.

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಮುಖ ನೋಡಿದರೆ - ಇನ್ನೇನು ಎದ್ದು ಕುಣಿಯುವ ದೊಂದೇ ಬಾಕಿ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗಿತ್ತು. ತಲೆ, ಸರ್ವತದ ಭಾರ ಇಳಿಸಿ ಹಗುರಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಅನುಭವವೇ ಅವನಿಗೆ ಹೊಸದಿರಬೇಕು. ಅವನೇ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ಸಲ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಅನುಭವ ನನ್ನ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು.

ಈ ನಾಟಕ ಮಾಡಿಸುವ ಹುಚ್ಚು ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಇಂಥ ೨೯ ೨೯ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಕೂಡದು ಹುಚ್ಚು ಹುಡುಗನು ನಾಟಕ ನಿರ್ದೇಶನವು ಮೇಲೆಗೂ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಒಯ್ದಿದ್ದಂತೆ ತನ್ನ. ಅಭಿನಯ ಕಲೆಯಿಂದ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅರ್ಥದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು, ನಾಟಕಕಾರ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ನಡುವೆ ಅನುಕಂಪದ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಕೂಡ ಇಂಥ ಅಹಂಮನ್ಯು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ದುರಹಂಕಾರ ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಟಕಕಾರನಿಗಿಂತ ನಟ ಎಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತದೆ. ತಾನೇ ದೇವರು, ತನ್ನ ಪೂಜೆಯ ಮುಖ್ಯ

ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಭಾವನೆಗೆ ಎಡೆಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಸಾರ್ಥಕ ನಿರ್ವಾಣ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗಿಯೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅಂತೇ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಈ ಮಾತು, ಅಷ್ಟೊಂದು ಅಪಾಯಮಾನವಾಗಿರಬೇಕು.

ಮುಂದೆ ಮಾತುಗಳು ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿ ನಡೆದವು. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಕೇಳುವ ಮೊದಲೇ ಅವರೇ ಎಲ್ಲ ಆವನ ಅನುಮಾನಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

“ ನೀವು ಬರೆದ ಭಾಷೆ ಗ್ರಾಂಥಿಕವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಬಳಕೆಮಾತಿಗೆ ತಿರಗಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೀರಾ ? ”

“ ಅದರಲ್ಲೇನಿದೆ ? ನೀವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ”

“ ಹಾಡು ಮೂವತ್ತೈದು ಇವೆ. ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕೈದು ಪಾತ್ರಗಳ ಬಾಯಲ್ಲಿವೆ ಅಷ್ಟು ಜನ ಹಾಡುವವರಿಲ್ಲ, ಒಂದು. ಹಾಡಿದರೆ ನಾಟಕ ಬಹಳೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ? ”

“ ಹಾಡು ಕಡಿನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವವರಿಗಷ್ಟೇ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೇಳುವದೇನು ? ನಾಟಕ ಆಗುವುದೇ ಇಂಥ ಹೊಂದಿಕೆಯಿಂದ. ”

“ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಹೇಗೆ, - ಕೆಲ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರೇಡಿಯೋದಿಂದ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ? ”

“ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಬಹುದು, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ. ”

“ ಕಾಲ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೆ ಕೆಲಭಾಗ ಕಡಿನೆ ಮಾಡಬಹುದೇನು ? ”

“ ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾಟಕದ ಕಥಾವಸ್ತುವಿಗೆ ವಿಸಂಗತವಾಗಿರಬಾರದು. ನೋಡಿದವರಿಗೆ ತ್ಯಾಪಿಯ ಕೌದಿಯಂತೆ ಕಂಡಿರಬಾರದು. ಅದನ್ನು ನಿಮಗೇನು ಹೇಳುವದು. ನುರಿತವರೇ ಇದ್ದೀರಿ. ”

“ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿ ಇರಬೇಕು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡ ಹೋಗಿ ಕೃತಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಬಗೆದಿರಬಾರದು. ನೀವೇ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ”

“ರಂಗತಾಲೀಮು ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಿವ ಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೀವೇ ಮಾಡಿರಿ.” ಎಂದು ಎದ್ದು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ತಾನೇ ಎರಡೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಹಾದ ಕಪ್ಪು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ಚಹಾ ಕುಡಿದು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದೆವು.

* * * *

೧೧-೧-೧೯೫೨

ತೀರ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಲಗಿದ ನನ್ನನು ಎಬ್ಬಿಸಿದ. ಅವನು ಬಹಳ ಗಡಬಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತಿತ್ತು.

“ ಏಳು ಮಹಾರಾಯಾ, ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿದಲ್ಲ ? ನನ್ನ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕಾಲ ಬಂದದ. ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಮಾರಿಗೆ ಮುಸಿ ಹತ್ತಿರೇ ಹೊತ್ತು ಬಂದರೂ ನೀ ಇನ್ನೂ ಆರಾಮ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡೀಯಲ್ಲ ? ಏಳು ವ್ಯಾಲಿಕ್ಸ್ ” ಎಂದು ಕೈಕೊಂಡು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ. ತಾನೂ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತ.

“ ಯಾಕೋ, ಅಂಥಾದೇನು ಬಂದದ ? ಬಂಗಾರದಂಥಾ ನಾಟಕಕಾರ ಸಿಕ್ಕಾರ ನಿನಗ. ಒಂದು ಚಕಾರ ಶಬ್ದ ಮಾತಾಡೂದಿಲ್ಲ ನಿನಗ ಪ್ರತಿಕೂಲಾಗಿ. ನಾಟಕ ಮುಗಿದಿರಬೇಕಲ್ಲ ? ”

“ ಹುಂ, ನಮ್ಮ ನಾಟಕಾನಂ ಮುಗಿಯೋ ಹೊತ್ತು ಬಂದದ ಈಗ. ಬಂಗಾರದಂಥಾ ನಾಟಕಕಾರರ ಮಾರಿಗೇ ಮುಸಿ ಹತ್ತಿರೇ ಹೊತ್ತು ಬಂದು ಕೂತದ, ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಬಾ ಮಹಾರಾಯಾ ! ” ಎಂದು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಉಸರ್ಗರೆದ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ.

“ ಯಾಕ, ಅಂಥಾದೇನಾಗೇದ ? ”

“ ನಾಳೇ ಸಮಾರಂಭ, ಗೊತ್ತದಿಲ್ಲೋ ? ”

“ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ತಮಾನವತ್ರದಾಗೂ ಬಂದದ ಅಂದಮ್ಯಾಲ ಗೊತ್ತಿರದ ಇರತದೇನು ? ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನೋಡಿದರ ‘ಗ್ರ್ಯಾಂಡ್’ ಅನಿಬೇಕಾಗತದ ! ”

“ ಏನು ಗ್ರ್ಯಾಂಡೋ ಏನೋ ! ನನಗ ಇದೆಲ್ಲ ವಿಚಿತ್ರನ ಅನಸತದ. ಜಾದೂಗಾರನ ಗೊಂಬೆ ಇದ್ದಾಂಗ ನೋಡು ಈ ದೇಹ. ಕುಣಿಸಿದ್ದಾಂಗ

ಕುಣಿತದ. ಹೋಗಲಿ, ಉಳಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ್ದು ನನಗ ಅಷ್ಟೊಂದು ಹತ್ತಿಲ್ಲ. ನನಗ ಹತ್ತಿದ್ದು ನಾಟಕದ್ದೇ ಕಾಳಜಿ ಬಹಳ. ”

“ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಆಗತದೇಳೋ. ಯಾಕ ಸುಮ್ಮನ ಚಿಂತಿ ಮಾಡತೀದಿ. ”

“ ಹಾಂಗಲ್ಲವಾ. ಇವತ್ತ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕ ನಮ್ಮ ನಾಟಕದ ಜನ ಬರತದ. ಒಂದು ಮಾತು ತಿಳಿಸ್ಕಾರ ಅವರು : ‘ಆದಷ್ಟು ರಂಗತಾಲೀಮು ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಮಾಡಿರಿ’ ಅಂತ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಏನು ? ರಂಗತಾಲೀಮು ನೋಡಿದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅಷ್ಟೊಂದು ಒಳ್ಳೆದಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅಂತೋ? ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಾಟಕನೇ ನೋಡ್ಲಿ ಅಂತೋ? ಗ್ರಂಥಕರ್ತರನ್ನು ಕೇಳಿದರ, ಅವರು ಅಂತಾರ, ರಂಗತಾಲೀಮು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು ಅಂತ. ತೋರಿಸಿದರ ಏನಾದೀತು? ತೋರಿಸದಿದ್ದರ ಏನಾದೀತು? ಅಂಬೋ ಇತ್ತಂಡದೊಳಗ ಬಿದ್ದೀನಿ ನಾನು. ಯಾವದೂ ಬಗೀನಿಸ ಹರೀವಲ್ಪಾಗೇದ. ನಮ್ಮ ಪಾತ್ರ ವರ್ಗೇನೋ ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರ ಹಿಂದ ಬೀಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ‘ಗಟ್ಸ್’ ಇದ್ದವರು ಇದ್ದಾರ ಬರೆ. ಆದರ ಮಹಾ ಆಲಸೀ ಮಂದಿ. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೇ ಏಳವರು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ಇಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ. ”

“ ನೀ ಅಂದ್ವಾಂಗ, ನಾಟಕ ಇನ್ನೂ ಅಷ್ಟು ಸಕ್ಕಾ ತಯಾರಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೇನು ? ಅದಕ್ಕಂತೂ ಹಾಂಗ ತಿಳಿಸಿರಬೇಕು. ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ರಾಯಿತು, ರಂಗತಾಲೀಮು ಇಟಗೊಂಡಿಲ್ಲಾ ಅಂತ. ”

“ ಆದರೂ ಅದು ಯಾಕೋ ನನಗ ಬರೋಬರಿ ಅನಿಸಾದಿಲ್ಲ. ಹೋಗಿ ಹೇಳಿಯಂತೂ ಬರೋಣ. ”

ಇಬ್ಬರೂ ಎದ್ದೆವು. ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿಯೂ ಬಂದೆವು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅಂದು ‘ಟ್ರಿಸ್‌ಹರ್ಸಲ್’ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡಿ, ತಮ್ಮ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಡಬೇಕು, ಎಂದು ತಿಳವಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಆವರಿಗೆ. ಅಂತೇ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತರು ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಎಂದು ಒಳಗೊಳಗೇ ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದ.

ನಾಟಕದ ಜನ ಬಂತು. ನಾನೂ ಈಗ ಅವರಲ್ಲಿಯವನೇ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಯಾರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದರೂ ದ್ರವ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು

ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಂಗಶಾರ್ದೂಲರೆಂದುಕೊಂಡವರು, ರಂಗವಿಕ್ರಮರೆಂದುಕೊಂಡವರು, 'ಪ್ರಾಂಟಿರಂತೆಂಬವರ ಗಂಡ' ಎನಿಸಿಕೊಂಡವರು, ನಾಟ್ಯಧುರಂಧರರು, ನಟ ವಿಭೀಷಣರು, ಅಲಂಕಾರರು, ರತ್ನಾಕಾರಕರು.....ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲ ಈಗ ಹುಲ್ಲೆಯಾಗಿದ್ದರು, ಜಿಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದರು, ಮೂಷಕರಾಗಿದ್ದರು, ಹೆಸರು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬರು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ತೀರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರು: "ರಿಹರ್ಸಲ್ ಆದ ಏನು? ಮತ್ತೆ ಅವರು ಬರತಾರೇನು?" ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಹೇಳಿದ: "ಅವರು ಬರಲಿ ಬಿಡಲಿ, ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ರಿಹರ್ಸಲ್ ಅಂತೂ ಆಗಲಿಕ್ಕೇಬೇಕು. ಅವರು ನೋಡದಿದ್ದರೂ ನಾನು ನೋಡಬೇಕು. ನೀವು ಎಲ್ಲರೂ ತಯಾರಾಗಬೇಕು" ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಈ ಮಾತುಗಳು ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಭಾರವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆಯೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಭಾರವಾಗಿದ್ದವು, ಗಂಭೀರವಾಗಿದ್ದವು.

ಇಷ್ಟಾದ ನಂತರ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಅವರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹೋದೆವು.

* * * *

ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಾಳಿನಲ್ಲಿ ರಂಗತಾಲೀಮಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ರಂಗಪರಿಸರವೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಪಾತ್ರ ಹಾಕಿದವರೆಲ್ಲ ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಹೋದರು. ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕೈಂಟು ಜನ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ ಕುಳಿತರು. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ರಂಗವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನಾಗಿ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತು ಇತ್ತಿಂದತ್ತು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇನ್ನೇನು ಪರದೆ ಎತ್ತುವವರು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು ಜನ ಸಸ್ತುಹಸ್ತರು ಒಳಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತರು.

ತೆರೆಯೆದ್ದಿತು. ಸೂತ್ರಧಾರ ನಾಂದಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಎಷ್ಟೊತ್ತಾದರೂ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ನೋಡಿದರೆ, ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸಡದೆಗಳ ಸಂದಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಮುಖಗಳೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣೂ ಒಂದೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿದ್ದವು. ನಾನೂ ನೋಡಿದೆ. ಒಂದೆ ಬಿಳಿ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಪೂರಾ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು

ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ನನಗೂ 'ಶಾಕ್' ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ವಾತಾವರಣವೇ ಅಷ್ಟು ಬದಲಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನಂತೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೇಬೇಡ. ಒಬ್ಬರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಬಾಯಿ ಕಂಡವು. ಮೂಲೆಮೂಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ನಿಂತರು ಜನ. ಎಲ್ಲರೂ ಹೌಹಾರಿದಂತಿತ್ತು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದೇ ತಿಳಿಯದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಡಲು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಸೂತ್ರಧಾರ ಯಾವಾಗಲೋ ಒಳಗೆ ಜಾರಿದ್ದ.

ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದ ಸದಸ್ಯ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು "ಎನೂ ಕಾಳಜಿ ಬೇಡ. ನಾನೆಲ್ಲ ಪಾರುಮಾಡುತ್ತೇನೆ." ಎಂದು ಹೇಳಿದವನೇ ತಾನೇ ಹೋಗಿ ಸೂತ್ರಧಾರನಾಗಿ ನಿಂತು ನಾಂದಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ.

ಏನು ಆ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಅದು! ಓ! ಅಪ್ರತಿಮ! ಕೇಳಿದವರೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಮೊದಲ ಹಾಡಿನಿಂದಲೇ ನಾಟಕದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಅಳೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಮುಖ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಾಟಕ ಮುಂದೆ ನಡೆಯಿತು. ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಅಂಕ ಮುಗಿಯಿತು. ಆಗಬಾರದ ತಪ್ಪುಗಳೆಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಅದುವು. 'ನಾಟಕ ಇನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು ಬೇಡ. ಇಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಸೋಣ' ಎಂದು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಸೂಚಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಗೇ ಅಂದಿನ ರಿಹರ್ಸಲ್ ಮುಗಿಯಿತು.

ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತರು. ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡಿದರು. ದೇಶಾವರಿ ನಗೆ ನಕ್ಕರು. ನಾಟಕದ ವಿಷಯ ಕೇಳಲು ಯಾರಿಗೂ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಶ್ಯಾಮಕಾಯರೇ "ಏನಾದರೂ ಸೂಚನೆಗಳಿದ್ದರೆ ಹೇಳಬೇಕು." ಎಂದು ಕೇಳಿಯೇಬಿಟ್ಟರು.

"ನಾಳೆ ನಾಟಕ. ಇವತ್ತು ಸೂಚನೆ ಕೇಳಿದರೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕು? ಮೊದಲಿಗೇ ಅಗಿದ್ದರೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ನಾಟಕಾ ಆಡೋದನ್ನ ಬ್ಯಾರೆ ಬಿಡೋಹಾಂಗಿಲ್ಲಲ್ಲ? ಆಗಲಿ ನಡೀಲಿ; ಅದ್ದಾಂಗ ಆಯಿತು." ಎಂದು ಮುಖ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುದುಡಿಕೊಂಡೇ ಹೇಳಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಎದು ಹೋಗಿಯೂಬಿಟ್ಟರು.

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಚಹಾ ತರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ. ಕುಡಿದಾದ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಲೂ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಟರನ್ನೆಲ್ಲ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಿವರಿಸಿದ. “ಒಳ್ಳೆಯವರ ಮಾನ ಹಳ್ಳಿಗರ ಹೋತು ಅಂಬೋ ಹಾಂಗ ಆಗತದ. ಇನ್ನು ಏನೂ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರ “First Impression” ಆದದ್ದು ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ಈಡಾಗದಂತೆ ಪಾರುವಾಡಿರಿ.” ಎಂದು ಅವರೆದುರಿಗೆ ದೈನಾಸ ದಿಂದ ಗೋಗರೆದ.

“ನಾಳೆ ನಾಟಕ ಕೆಟ್ಟರ ಅಲ್ಲಿಂದ ನಮಗ ಹೇಳು. ಈಗ ನಮ್ಮನ್ನಿಷ್ಟು ಇಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ. ನಾಳೆ ರಾತ್ರಿ ನಾವು ಥಿಯೇಟರಿಗೆ ಬರೋವರು.” ಎಂದು ಭೀಮದ್ವನಿಯ ಸದಸ್ಯನೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ. ನಾಳೆ ಏನೂ ಗುವದೋ ಏನೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸುಡುತಿರಲು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ನನ್ನೊಡನೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದ.

* * * *

೧೨-೧-೧೯೫೨

ನನಗೂ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೂ ಇಂದು ಮಾರಿಗೆ ಮಾರಿ ಬೆಚ್ಚಿಯೇ ಆಗಿ ಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮಾತನಾಡುವದಂತೂ ದೂರ ಉಳಿಯಿತು.

ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯವರೆಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು. ಇಡಿ ಊರಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ಹರಿದಾಡಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಯಾರ ಬಾಯಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ಸವದ ಮಾತುಗಳೇ.

“ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನಂಥವ ಮಾತಾಡಿದ್ದಲ್ಲ - ಏನ್ ಉತ್ತಮ ಮಾತಾಡಿದ ಅವನ! ಮೂರ್ತಿ ಸಣ್ಣದಿದ್ದರೂ ಕೀರ್ತಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಅವನ!” ಎಂದು ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಅಂದದ್ದು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು.

ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಾರಂಭ ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು. ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚಿತ್ತಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದೆಲ್ಲ ಮೂಡಿ ನಿಂತಿತು.

ರಾತ್ರಿ ಬಂತು. ನಾಟಕದ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯ ನೆನಪು ದಿಗ್ಗನೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿ ಬಂತು. ಸ್ವಲ್ಪ Nervious ಆದೆ. ನನ್ನ ಸೇಹಿತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟೆ. ಏನುಪಯೋಗ? ಏನಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕಂತೂ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಒದ್ದಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡೆ. ನಾಟಕಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಅ ಜನರ ಗದ್ದಲ ನೋಡಿಯೇ ಅರ್ಧ ಗಾಬರಿಯಾದೆ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಸಹಾಯದಿಂದ 'ಗ್ರೀನ್ ರೂಮ್'ನಲ್ಲಿಯೇ ಹೋದೆ. ಪಾತ್ರಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮಾತಾಡಿಸಿ, ಹುರುಪಿನ ಮಾತು ಹೇಳಿ, ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಕರ್ಮಧರ್ಮಸಂಯೋಗದಿಂದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಹತ್ತಿರವೇ ನನ್ನ ಜಾಗ ಬಂದಿತ್ತು.

ಹೊರಗಿನ ಗದ್ದಲ ಅತಿಯಾಯಿತು. ಸಿಳ್ಳು, ಕ್ಯಾಕೆ, ಸುರುವಾದವು. ಒಂದೆರಡು ಕಲ್ಲೂ ಬಿದ್ದವು.

ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಂಕ-ಪರದೆ ತೆರೆಯಿತು. ನಡೆದ ಗದ್ದಲವೆಲ್ಲ ತನ್ನದೂ ತಾನೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಶಾಂತ ವಾತಾವರಣ ನೆಲೆಸಿತು.

ಸೂತ್ರಧಾರ ನಟ ಬಂದು ನಾಂದಿ ಹಾಡಿ ಹೋದರು.

ಮೊದಲ ದೃಶ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳ ಮಾತು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಗಹತ್ತಿದವು. ಕಥೆಯ ಎಳೆ ಸಿಕ್ಕು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಅದರ ಗುಂಟೆ ನಡೆಯಹತ್ತಿದರು. ತಂದೆಯ ನೈಜವಾದ ಅಭಿನಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ನಟರ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನೇ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೊನ್ನಿದ್ದರು; ನಾಟಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲರೂ ಏಕದೇಹವಾಗಿದ್ದರು. ರಕ್ತಾಭಿಸರಣ ದಂಶೆ ಎಲ್ಲರ ಜೀವನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಕಂಪರಸವು ಹರಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸಕೃತ್ ದರ್ಶನಕ್ಕೇ ನಾಟಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ರಿಹರ್ಸ್‌ಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಮಾಡಿದವರು ಇವರೇನೇ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡಿತ್ತು. ಒಳಗೊಳಗೇ ಸಮಾಧಾನದ ಉಸಿರೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆ. ಹಾಗೇ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ಕದ್ದು ನೋಡಿದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗಂಟಿಕ್ಕಿದ ಮುಖ ಸ್ವಲ್ಪ ಅರಳುವದರಲ್ಲಿತ್ತು.

ಮಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಂದೆ ಅಪ್ಪುಶೈನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮೈಲಿಗೆಯಾಗಿ, ಅವನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಥಾಲಿಯನ್ನು ಅವನತ್ತ ಒಗೆದರೆ ಅದರ ಸಸ್ಯಳಕ್ಕೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದರು. ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಮುಖ ಇನ್ನಷ್ಟುಗಲವಾಯಿತು.

ಈ ದೃಶ್ಯ ಹೋಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬಂತು. ಥಾಲಿಯ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ಅಪ್ಪುಶೈನನ್ನು ಮಗನೇ ಕರಕೊಂಡು ಉಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಶಿವ ಪೂಜೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ಶೆಟ್ಟರನ್ನು ನೋಡಿ - ಇಂವ ಪಾರ್ಟು ಹಾಕಿದವ ಅಲ್ಲ, ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಖರೇ ಶೆಟ್ಟೇನೇ ಬಂದಾನ - ಅಂತ ಅನಿಸಿತು. ನಾಟಕ ಹಾಗೆ ರಸದುಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತ್ತು. ಶೆಟ್ಟರ ಕಡ್ಡೀ ಮುರಿದಂಥ ಮಾತು ಹಸಿ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಹರಳು ನೆಟ್ಟಂತೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂಜನೆಯು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚ ಶುದ್ಧ ನಡಾವಳಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮನ ಮುಗ್ಧ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದು, ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಪ್ರಥಮದರ್ಶನದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರೇಮಪರ ವಶನಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲೆ ಮೀರದಂತೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿತ್ತು; ಹಿತಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಈ ದೃಶ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಹಾಡಿದ ಹಾಡಂತೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಮೈಮರೆಯಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ದೃಶ್ಯದಿಂದ ದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ, ಅಂಕಿನಿಂದ ಅಂಕಿಗೆ ನಾಟಕ ರಂಗಿಗೇರುತ್ತ ಕೊನೆಯ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುಟ ಭಾವನೆಗಳ ರಸಪಾಕವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಮಲ್ಲಿನಾಥರ ಗಂಭೀರ ಮೌನವು ಕೂಡ ಹೃದಯವಿದಾರಣವಾದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಸುಸ್ತುಭಾವನೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಟರು ನುಡಿಸುವ ಶ್ವಸ್ತುಪರ್ವಮಾತ್ರದಿಂದ ಅನುಕಂಪಸ್ವರಮಂಡಲವನ್ನೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿತ್ತು.

ಧನಳಾಬಾಯಿಯ ಅಂತಃಕರಣದ ಆ ಮಾತುಗಳು, ಎಂತಹರನ್ನೂ ಕರಗಿಸವೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಕೈಯೇ ಕಣ್ಣು ಮುಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ, ನಾಟಕ ಆಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ನಟರ ನೈಲ್, ಮರ್ಯಾದೆ ಕಾಯ್ದದ್ದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಂಡಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ. ಇದು ಭಾಷ್ಯಕಪಂತರ ಟೀಕೆ ಅಲ್ಲ; ಇವರಲ್ಲಿ ಜೀವಕಳೆ ಇದೆ ಎಂದುಕೊಂಡೆ.

ಶಿಟ್ಟಿಯ “ಯ್ಯಾಪಾರ ಸರಳ ಇರಬೇಕು”, ಏಬ್ರಾಹಂನ “ಆ ಪರಲೋಕದ ತಂವೆಯಾದ ಯೇಸುವು”, ಬಿದ್ದಾಡಿಯ “ಆಲ್ ರಾಯಿಟಿಸ್ ಸರ್” ಚೆನ್ನಯ ‘ಬಿ ಎ ಡಿ’ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದರ ಕಟ್ಟಿ. “ಸಿ ಎ ಟಿ” ಕೆಟ್ ಅಂದರ ಬೆಕ್ಕು, ಚೆನ್ನಮುದ್ದಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರ “ಏ - ಏ - ಏನಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ” ಈ ಮಾತುಗಳು ನೋಡಲು ಬಂದವರೆಲ್ಲರ ಬಾಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನಿಂತವು.

ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯ ದೃಶ್ಯ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ನಡೆದಾಗ ಒಳಗೆ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ ನಡೆಯಿತು. ಯಾರೋ ಬಂದು ನನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ “ಸ್ವಲ್ಪ ಒಳಗೆ ಬರಿ” ಎಂದು ಕರೆದರು. ಏಳಲಾರದೆ ಎದ್ದು ಒಳಗೆ ಹೋದೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಎಚ್ಚರದಷ್ಟಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ. ಕೂಡಲೇ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದೆ. ಉಪಚಾರ ನಡೆಯಿತು. ಬಹಳ ಶ್ರಮದಿಂದ ಹಾಗಾಗದೆ ಎಂದರು. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಎಚ್ಚರ ಬಂತು. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ನಾಟಕ ಮುಗಿದಿತ್ತು.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಈ ವರೆಗೂ ಒಳಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಬಂದರು. ಎಲ್ಲ ರನ್ನೂ ಬಾಯಿತುಂಬ ಹೊಗಳಿದರು. “ಇಷ್ಟು ಭಲೋ ಆದೀತು ಅಂತ ನನ್ನ ಕಲ್ಪನಾ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೀದು ನೋಡಿದ ಮ್ಯಾಲಂತೂ ನಾನು ಆಶಾನ್ವಿತ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ.”

“ನಾನು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮ್ಯಾಲ ಬಂದಾಗ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾರೆ ನಮ್ಮ ಎಸ್ಟಿ, ಮತ್ತು ನಾರ್ಣಾಚಾರು ಹುಬೇಹೂಬ ಬಂದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ರೊಳಗ ನಕ್ಕೋತ ಕೂತಾಂಗ ಕಾಣಸತ್ತಿತ್ತು.” ಎಂದು ಚೆನ್ನಮುದ್ದಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ ಶ್ಯಾಮಕಾಯರು ನಿಂತ ಜನರನ್ನು ಸರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ತಮ್ಮವೆರಡು ಅಕ್ಕೀಕಾಳು ಹಾಕಿದರು.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮಹನೀಯರು ಆಗ ಹೇಳಿದರು:

“ಹೌದು ಅವರು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಬಂದಿರೋ ಸಂಭವ ಅದ. ಅಥವಾ ಅವರ ಆ ವಾಸನಾಶರೀರ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಯಾಕಂದ್ರೆ.... ಇಲ್ಲಿ ಕೇಲಿ, ಇಡಿಸ ನಾಟಕದ ಮೊದಲನೇ ಅಂಕಿನ ರಂಗತಾಲೀಮು ಹಚ್ಚಿದವರೇ ಅವರು. ಅವರನ್ನು ಕಣ್ಣಿರಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಈ ನಾಟಕ ಹುಟ್ಟಿತು. ಮತ್ತೆ

ಅವರು ಹೊರಟುಹೋದರೂ ಅಂತ ನಾಟಕಾನೂ ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಂತು. ಡೈಬಿಟಿಸ್ ಆಗಿ ಕಾಲು ಕೊಳಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರ 'ಅದನ್ನ ಕಟ್ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಿ. ನನಗಿನ್ನೂನಾಟಕದಾಗ ಪಾರ್ಟ್ ಹಾಕಬೇಕಾಗೇದ' ಅಂದು ಕಡಿತನಕ ಹಂಗು ಇದ್ದು, ಅದರ ಕಾರಣವಿಂದನ ಜೀವ ಬಿಟ್ಟು ಬಹದ್ದರ್ ಅಂವ ! ಸಾಯೋ ಮುಂದ ಏನು ಹೇಳಿದ ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಮಂದಿಗೆ? "ನನ್ನ ಹೆಣದ ಮ್ಯಾಲ ಕಟಿಗಿ ಇಡಬೇಕಾದವರು 'ಈ ನಾಟಕ ಮಾಡೇತೀರತೀವಿ' ಅಂತ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಮಾಡೇ ಇಡಬೇಕು. ಅಂದರೂ ನನ್ನ ಎದಿ ಬೇಯತದ." ಜೀವಾನೂ ಹೋತ್ಯು. ಹೆಣಾನು ಸುಡಗಾಡಕ್ಕ ಹೋತು. ಕೆಲವರು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನೂ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟರು. ಅದಕ್ಕೂ ಖರೇ ಆತು. ನಾಟಕ ಮಾಡೋದೇನು ಇವರಿಂದ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರೂ ಈ ಮಹಾರಾಯನ ಮೈಯಾಗ ಹೊಕ್ಕು ತಮ್ಮ ಆಶಾಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇವತ್ತೆ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಾಟಕಾ ಆಯಿ ತಲ್ಲಾ ಅಂತ ತೃಪ್ತಿ ಆಗಿರಬೇಕು. ಅವರು ನಕ್ಕೋತ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕೂತ್ಲಾಂಗ ಕಂಡಿರೋದರ ಕಾರಣ ಇದು. ಯಾರಿಗೆ ಕಂಡಾರಲ್ಲ, ಆ ಹೊತ್ತು ಕಟಿಗಿ ಇಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಒಬ್ಬರು ಇದ್ದರು. ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನೂ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಕರ್ಮ ಧರ್ಮಸಂಯೋಗದಿಂದ ಅವರೂ ಇವತ್ತಿನ ನಾಟಕದಾಗ ಪಾತ್ರ ಹಾಕೋ ಯೋಗಾಯೋಗ ಒದಗಿ ಬಂದದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅವರು ಕಂಡಾರ."

ಕೇಳಿದವರೆಲ್ಲರ ಮೈಜುಮ್ಮೆಂದಿತು. ಇದ್ದರೂ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟಿತು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ. ನಾಟಕದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಈ ಒಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯೂ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನನಗಿನಿಸಿತು. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಜೀವಜೈತನ್ಯ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿರಬೇಕು ಈಗ. ಅಂತೇ ಶಕ್ತಿಹೀನ ನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಎಚ್ಚರದಸ್ಥಿಬಿದ್ದಿರಬೇಕು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ, ಎಂದು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಕಾರಣವಿಮಾಂಶೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯಿತು.

ಏನೇ ಇರಲಿ, ಅರ್ಥವಾಗಿದ್ದ ನಾಟಕ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಪೂರ್ಣ ವಾದ ನಾಟಕ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬಂತು. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ನಾಟಕ ನೋಡಿದವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿತು. ನಾಟಕ-ಕೃತಿ-ಲತೆಗೆ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಯಶಸ್ಸಿನ ಹೂಬಿಟ್ಟಂತಾಯಿತು.

ಕೃತಜ್ಞತೆ

ಈ ನಾಟಕವು 'ಪತಿಸೋದ್ಧಾರ' ಎಂಬ ಮೂಲ ನಾಟಕದ ರಂಗ ಆವೃತ್ತಿಯು. ಮೂಲ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದ ಶ್ರೀ. ಹುಯಿಲುಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರಿಗೆ ಕಲೋಪಾಸಕ ಮಂಡಲದವರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಸನ್ಮಾನ ಸಮಾರಂಭದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ನಾಟಕದ ರಂಗ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಅಭಿನಯಿಸಲಾಯಿತು. ಅದೇ ರಂಗ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಈಗ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ರಂಗ ಆವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೂ ಅದನ್ನು ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ದಯವಿಟ್ಟು ಒಪ್ಪಿದ್ದಕ್ಕೂ ಶ್ರೀ. ಹುಯಿಲುಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ದಿನಚರಿಯಿಂದ ಸಾದರ್ಭಿಕ ಕೆಲ ಭಾಗವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಈ ನಾಟಕದ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೇರೊಂದು ಹೊಸ ಬೆಳಕನ್ನು ಕೆಡಹುವ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೂ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಾಪತ್ರವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ.ವಿ.ವಾಯ್. ಜಠಾರ ಅವರಿಗೂ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರವರ್ಗದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಗೆಳೆಯ ಕಲಾವಿದ ವಾಮನ ಶಿರಹಟ್ಟಿಯವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ವಂದನೆಗಳು.

ಪಾತ್ರಪರಿಚಯ

- ೧ ಕನಕರಾಯರು .... ನಿವೃತ್ತ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾ:ಸಿಕ್ಯೂಟರ್. ಬಿದ್ದೂರಿನ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಮನೆತನದವರು. ಬ್ರಿಟಿಶ್ ನೌಕರ ಶಾಹಿಯ ಪ್ರತೀಕ.
- ೨ ಸರ್ವೋತ್ತಮ .... ರಾಯರ ಮಗ. ನವವಿಚಾರದ ಧೈಯವಾದಿ ತರುಣ. ತಂದೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭಟ, ಉಡಾಳ. ನಾಟಕದ ನಾಯಕ
- ೩ ಧನಳಾಬಾಯಿ .... ರಾಯರ ಹೆಂಡತಿ. ಮೂಢಭಕ್ತಿಯ ಅಂತಃಕರಣದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು.
- ೪ ಚಿನ್ನನುದ್ದಣ್ಣ ಚಾರ್ಯರು.... ರಾಯರ ಪುರೋಹಿತರು. ಬಿದ್ದ ಎತ್ತು.
- ೫ ಬಿಚ್ಚುನಾಥರಾವ್ .... ತಿರಗಲಿ ಬಿ. ಸಿ. ಐ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್. ಆಪಾದಭೂತಿ.
- ೬ ಬಿದ್ದಾಡಿ .... ಬಿಚ್ಚುನಾಥನ 'ಸೆವೆಂಟ್ಸ್' ಚೆನ್ನಿಯ ಸೋದರನಾವ. ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು.
- ೭ ಚೆನ್ನಿ .... ಬಿದ್ದಾಡಿಯ ಅಕ್ಕನ ಮಗಳು. ಮನೆ ಹೂಡಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಹೆಣ್ಣು.
- ೮ ಮಾಚಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ .... ಬಿಚ್ಚುನಾಥನ ಹಸ್ತಕ. ಹಾಗೂ ಸೈ, ಹೀಗೂ ಸೈ, ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥ.
- ೯ ಅಂಜನಾ .... ಅನಾಥಬಾಲಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗಿ. ಸ್ವತಂತ್ರವಿಚಾರದವಳು. ನಾಟಕದ ನಾಯಕಿ.
- ೧೦ ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರು .... ಅಂಜನೆಯ ಪಾಲಕ. ನಾಟಕದ ಸೂತ್ರಧಾರ.
- ೧೧ ಶಾಂತಣ್ಣ .... ಹೊಲೆಯರವ. ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.
- ೧೨ ಏಬ್ರಾಂ .... ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಪಾದ್ರಿ. ಡಾಕ್ಟರ್. ಬೆಳಕು ಕಾಣದೆ ಬೆಳಕು ತೋರಿಸ ಹೊರಟವ.

ಅರ್ಪಣೆ

ನಾನು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ,
ನಾನು ಬರೆಬರೆದಂತೆ
ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ತಂದ
ಗದುಗಿನ “ಯಂಗ್ಮೆನ್ಸ್ ಫುಟ್‌ಬಾಲ್ ಕ್ಲಬ್ಬಿ”ನ
ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಮತ್ತು ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಮರ್ಥ ಯೋಜಕರಾಗಿದ್ದ
ದಿವಂಗತರಾದ

ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ಕೆ. ಹುಯಿಲುಗೋಳ

ಶ್ರೀ. ಗುಡಿ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ

ಇವರಿಗೂ

ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ.

— ಗ್ರಂಥಕರ್ತ

ಈ ನಾಟಕವನ್ನು

ಮೊದಲ ಸಲ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ

ಶ್ರೀ. ಹುಯಿಲುಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರ ಸನ್ಮಾನಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ

೧೨-೧-೧೯೫೨ರ ರಾತ್ರಿ

ಗದುಗಿನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಥಿಯೇಟರ್‌ನಲ್ಲಿ

ಕಲೋಪಾಸಕ ಮಂಡಲದ ಸದಸ್ಯರಿಂದ

ಅಭಿನಯಿಸಲಾಯಿತು.

ಮತ್ತು

ಎರಡನೆಯ ಸಲ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ

೧೬-೨-೧೯೫೨ರ ರಾತ್ರಿ

ಬೆಳಗಾವಿಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಥಿಯೇಟರ್‌ನಲ್ಲಿ

ಅಭಿನಯಿಸಲಾಯಿತು.

ಆಗ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದವರು :

೧.	ನಟ	....	....	....	ಕು. ನೆಗಳೂರ
೨.	ಸೂತ್ರಧಾರ	....	....	....	ಶ್ರೀ ವಿ. ಎಚ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರ
೩.	ಕನಕರಾಯ	....	....	....	,, ರಾಮಚಾರ್ಯ ಜೋಶಿ
೪.	ಸರ್ವೋತ್ತಮ	....	....	....	,, ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿ
೫.	ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯ	....	....	....	,, ಗುರಾಚಾರ್ಯ ಜೋಶಿ
೬.	ಚಿನ್ನಮುದ್ದಣ್ಣ ಚಾರ್ಯ	....	....	....	,, ಕೃಷ್ಣಚಾರ್ಯ ಪೂಜಾರ
೭.	ಮಾಚಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ	....	....	....	,, ಹಣಮಂತರಾವ ಕುಲಕರ್ಣಿ
೮.	ಬಿಜ್ಜುನಾಥರಾಯ	....	....	....	,, ಮಲ್ಲಾರಿರಾವ ಕುರ್ತಕೋಟಿ
೯.	ಎಬ್ರಂ	....	....	....	,, ರಂಗನಾಥ ನೆಗಳೂರ
೧೦.	ಶಾಂತಣ್ಣ	....	....	....	,, ಗುರುರಾವ್ ಮೇದಿನಾಪುರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರೊಟ್ಟಿ
೧೧.	ಬಿದ್ದಾಡಿ	....	....	....	,, ಆರ್. ಎ. ಕುಲಕರ್ಣಿ
೧೨.	ಧವಳಾಚಾರ್ಯ	....	....	....	ಕು. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜೋಶಿ
೧೩.	ಅಂಜನಾ	....	....	....	ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾರತೀದೇವಿ ಖರಣಿ
೧೪.	ಚೆನ್ನಿ	....	....	....	ಕು. ಕಲಾವತಿ ಕಲ್ಲೂರ.

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ]

ನಾಂದಿ

ರಾಗ : ನಾಂದಿ

ತಾಳ : ಅದಿತಾಳ

ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಜನಕಂ ಕಾಯಾಲಿ | ಪ. ||

ಭೋಗಾಯುಷ್ಯಗಳಂ ನಿಮಗೀಯಾಲಿ || ಅ. ಪ. ||

ಸದ್ಭರ್ಮಗಳಿಂ ಬಿದ್ದ ಜನಗಳಿಗೆ | ಬುದ್ಧಿಯ ಮೇಣ್ಣನಶುದ್ಧಿಯ | ಕಲಿಸಲು
 ತಿದ್ದಿ ಕುಕಲ್ಪನೆಗಳನು ಭಕುತರ | ನ್ನುದ್ಧರಿಸಲು ವಿಧವಿಧದಿಂ | ನಟಿಸುವ
 ಗುಪಕ ಶಬ್ದಿಯರ ಕುಲಗಳೆನಿಸದೆ | ಬಹುನಯದಿಂ | ದೊಲಿದಾತನುವಾರನು
 ಇಹಪರದೊಳು ಪತಿತರನುದ್ಧರಿಸಲು | ಮಹಿಯೊಳು | ಮೇಲ್ಮೀಲವತರಿಸುವ||

[ತೆರೆಯೇಳುವದು]

ದೃಶ್ಯ ೧.

[ಕನಕರಾಯರ ಮನೆಯ ಸತಕಾಲೆ]

[ಬೇಸರ ಮನೆಯಿಂದ ಪೂಜೆಯ ಗಂಟೆಯ ಸಪ್ಪಳ. ನಂತರ ಎತ್ತರದ ದನಿ
 ಯಲ್ಲಿ “ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ ! ಉದ್ಧಾರಯ ಮಾಂ” ಎನ್ನುವದಕ್ಕೆ ಸರ್ವೋತ್ತ
 ಮನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಾಸೆಯ ಬೇಸರವಿದೆ. “ಓ ಬಂದೆ, ಬಂದೆ ! ” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ
 ಅವಸರ ತೋರಿಸಿದಾಗ “ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ ! ಉದ್ಧಾರಯ ಮಾಂ” ಎಂಬುದು
 ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿಸುವದು. ಅಗ —]

ಸ — ಓಹೋ ! ಇದು ಈ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಷ್ಟಲ್ಲ, ಆ ಸರ್ವೋ
 ತ್ತಮನನ್ನು ಕರೆದದ್ದು ! (ಕುರ್ಚಿಯ ಪೇಲೆ ಬೇಸರದಿಂದ ಕುಳಿತು ಗೋಣು
 ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಚೆಲ್ಲುವನು.)

[ಬಳಗೆ ಮಂತ್ರಗಳುಚ್ಚಾರಣೆ]

ಅಪ್ಪಾ ಅವರ ದೇವರಪೂಜೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರಬೇಕು ಈಗ.
(ವರ್ತಮಾನಪತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡಿ) ಛ, (ಒಗೆದು) ನೌಕರಿ ಸಲುವಾಗಿ
ಅರೆ ಎಷ್ಟಂತ ತಿರಿಗಾಡಬೇಕೂ ಅಂತೀನಿ ! ಗಳಿಸಿದ ಡಿಗ್ರಿ ಎಲ್ಲಾ ಗಾಳಿ
ಪಟಾ ಆಗಿಹೋದವು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಹಂಗಿನ ಕೂಳೇನು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.
ಮನುಷ್ಯ ಈ ಒಂದು ಗೇಣು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಧಡಪಡಿಸಬೇಕೂ
ಅಂತೀನಿ !

ಹಾಡು

ರಾಗ : ಕೇದಾರಗೌಳ

ತಾಳ : ಅದಿತಾಳ

ಅನ ಗತಿಗೆ ಬಂದಿತು ಹಾ | ಜೀವನಕಲಹ || ಪ. ||

ಸೇವೆಯೊಂದೆ ಮಾರ್ಗವೆ ಇದು ವಿನಾ | ಕೇವಲ ತಿರುಮಲ್ಲಾ ವುದೆ ಪುನಹ ||
ಕೈಲಸಗಲುದೋಗಗಳೆಲ್ಲ | ನೀಗಿದುವೈ ಪಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲ ||
ಮಾಗಿಯ ಬಾಳ್ಗೆಗೆ ವಿಧಿ ಬಲವಿಲ್ಲ | ಬಾಗಿ ಡುಡಿನೆನೆಂದೆನೆ ದುಡಿತಲ್ಲ ||

[ಬಳಗೆ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಗಂಟೆ]

ಓ ! ಅಪ್ಪಾವರ ಪೂಜೆ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂತು ಕಾಣಸತವ. ಪೂಜೆ
ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನು ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಗ ಬರವರು. ಬಂದ
ಗಲಿಗೆ ನಾವು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳವರು. ಮೊದಲನೇ ಮೂರ್ತಿಯ ನೌಕರ
ಮಾತು ತಗಿಯೋವರು. ಎನು ಹೇಳಬೇಕು ? ಮತ್ತೇನು, ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಅಂತ.
ಅಲ್ಲಂದೇನು ಸುರುವಲ್ಲ, ಗುಡುಗು, ಮಿಂಚು, ಸಿಡ್ಲು, ಮಳೆ ! ನೌಕರಿ
ಸಿಗದೆ ಇದ್ದದ್ದೇನು ನಂದಂ ತಪ್ಪು ಅಂಬರರಂಗ ಸುರುವು ಮಾಡತಾರ
ಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿ ! ನನಗೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೀಗ ಅಸಹತವ, ನಾ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು
ತಪ್ಪೇನೋ ಅಂತ. ನಾನೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಾತು ಹಾಕಿ ನೋಡಿದೆ ಅವರ
ಕೂಡ. ಬದುಕಬೇಕಾದರ ನೌಕರಿಯಿಂದನ ಯಾಕ ಅಂತ ನಂದು; ನೌಕರಿ
ಇಲ್ಲ ಬದುಕಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅಂತ ಅವರದು. ಇದು ಕೂಡಬೇಕು
ಹ್ಯಾಂಗ ? ಅವರ ದರ್ಪದ ಅಂಜಕೆಯೊಳಗ ಬೆಳೆದ ನನಗ ಅವರ

ಮಾತು ಮೀರೂ ಧೈರ್ಯನೂ ಇಲ್ಲ; ಶಕ್ತಿನೂ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಆಗೇದ. ಆದರೂ ಒಳಗಿನ ಕುದಿ ಯಾವಾಗ ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಹೊರಗ ಬರಬೇಡೋ ಏನೋ !

[ಮಂತ್ರಗಳೊಡನೆ ಕೊನೆಯ ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಗಂಟೆ]

ಕಡೀ ಮಂಗಳಾರತಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ದೇವರನ್ನು ಭುಜಂಗಿಸಿ ಹೊರಗ ಬರೋವರು ; ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ನಮಗೂ ಅಷ್ಟು ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡೋವರು. ಮಾಡ್ಲಿ, ಮಾಡ್ಲಿ. ತಯಾರಾಗೋಣೆನ್ನು ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ತಲಿ ಕೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ. ಇಂಥವರೆದುರಿಗೆ ನಾಯೇನಾರೆ ಸಮಾಜಸೇವಾ, ದೇಶಸೇವಾ ಮಾಡಬೇಕೂ ಅಂತೀನಿ ಅಂದ್ರೆ, ನನ್ನ ಅವತಾರಸಮಾಪ್ತಿಯಾರೆ ಮಾಡತಾರ ಇಲ್ಲಂದರ, ನನ್ನ ಹುಚ್ಚರ ಆಸ್ಪತ್ರಿಕಾರ ಹಾಕತಾರ. ಇಂಥಾ ಮಾತು ಸಹಿತ ಇವರ ಮನೀ ಹೊಸ್ತಿಲದೊಳಗ ಬರೋಹಾಂಗಿಲ್ಲ. ಅಸ್ಪ್ರಶ್ಯರಿದ್ದಾಂಗ ಅನೂ. (ತೆರೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ) ಬಂದರ ಕಾಣತದೆ. (ವರ್ತಮಾನಪತ್ರವನ್ನು ಮುಖಕ್ಕೆ ಒಡಿದುಕೊಂಡು ಕೂಡುವನು.)

[ಕನಕರಾಯರು ಮಡಿಯಿಂದ ದೇವರ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಫಾಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಬಾಯಲ್ಲಿ ವಟವಟಿ ಮಂತ್ರ ಎನ್ನುತ್ತ ಬಂದು, ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಬಂದು ಕುಳಿತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ನಿಂತು]

ಕ — ಎಲಾ ! ಸರ್ವೋತ್ತಮ ! ಇಲ್ಲಿ ಕೂತಾನಲ್ಲ ! (ಸರ್ವೋತ್ತಮನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ) ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ !

ಸ — (ಓದಿನ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸುವಿಲ್ಲ)

ಕ — ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ !

ಸ — (ನಿಜೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತವನಂತೆ) ಆಂ ! (ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಎದ್ದು) ಏನು ?

ಕ — ಏನಾತ್ಮ ಕೆಲಸದ್ದು ? ಎಲ್ಲಾದರೂ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿತೋ, ಏನು ಹಾಂಗೂ ಬಂದ್ಯೋ ಉಫೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಂತ ?

ಸ — ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ "No Vacancy. "

ಕ — ಸಾಲಿಯೊಳಗೂ ? ಕುರಿಕಾಯೋದೆ ಯಾಕಾಗವಲ್ಲದು, ಒಂದು ಮಾಸ್ತರಿಕೇನೂ ಇಲ್ಲ ?

ಸ — ಉಹುಂ.

ಕ — ನಂಗಾದರ ಮುಂದೇನು ಗತಿ ? ಹಿಂಗೂ ಮನ್ಯಾಗ ಕೂತು ಅಶನ ಕೆಚ್ಚಾವ ಅನ್ನು. ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಹಾಳು ಮಾಡಿ “ಬಿ. ಎ” ಬಡಕೊಂಡಿ. ಯಾತಕ್ಕದು ? ಅದರಿಂದೇನಾದರೂ ತಿರಿಗಿ ? ಹೋಗಲಿ, ಗಂಟು ಬರದಿದ್ದರ ಇಲ್ಲ. ಅದರ ಮ್ಯಾಲಿನ ಬಡ್ಡಿಯಷ್ಟರೆ ? ಅಷ್ಟು ಗಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದ ನಿನ್ನ ಈ ಸುಟ್ಟ ಮಾರಿ ಕೋರಿಸುವಕ್ಕಿಂತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಿಕ್ಷುನರ ಬೇಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗು, ಭಿಕ್ಷು !

ಸ — (ತಗ್ಗಿಸಿದ ತಲೆ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ವಿರೋಧಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ನಿಮ್ಮ ಅಶೀರ್ವಾದ ಇದ್ದರ ಅದೂ ಅದೀತು.

ಕ — ಆಂ ! ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ ! ಏನು ? ಏನಂದಿ ? (ಅಕಸುತ್ರ) “ನಿಮ್ಮ ಅಶೀರ್ವಾದ ಇದ್ದರ ಅದೂ ಅದೀತು” (ಚುಚ್ಚುವಾನಲ್ಲಿ) ಹೂಂ, ಅದೂ ಆಗಲಿ. ಅದನ್ನಿಷ್ಟು ನಮ್ಮ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟು. ಇಂಥಾ ಕನಕರಾಯರ ಮಗಾ ಭಿಕ್ಷು ಬೇಡತಾನ ಅಂದ್ರ, ಎಷ್ಟು ಶೋಭಾ ! ನನಗೂ ಮರ್ಯಾದಿ, ನಿನಗೂ ಮರ್ಯಾದಿ. ಹಾಂಗೂ ಮಾಡವಾ, ಹಾಂಗೂ ಮಾಡು. ಇಕಾ ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ, ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳತೇನಿ ಕೇಳು : ನಾನಂತೂ ನಿನ್ನ ಹೀಂಗ ಮನಿಯೊಳಗ ಕೂಡಿಸಿ ಇನ್ನಮೃತ ಕೂಳು ಹಾಕಾದಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲೆ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗು, ಹೊಲೇರ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು. (ಕಾಲು ಅಪ್ಪಳಿಸುವನು)

ಸ — (ಉದ್ರೇಕಗೊಳ್ಳದೆ, ಶಾಂತನಾಗಿ ಫೈರ್‌ಯಿಂದ) ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿ ನಾಗ ಇಷ್ಟಿದ್ದರ ಹಾಂಗೂ ಆಗಲಿ. ಹೋಗೇಬಿಡತೇನಿ.

[ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು]

ಕ — ಹೋದರ ಹೋಡಿ, ಉದ್ವಿಗ್ನ ತಂದು !

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ]

ಹಾಡು

“ ಹೊಲತಿ ಹೊಲೆಯ ಇವರವರಲ್ಲ | ಹೊಲಿಗೆಲಿಲಿ
ಹೊಲೆಯ ಹೊಲತಿಲ್ಲ ..... ” ಯಸ್ವಾ !

ಕ — ಧೂ ! ಹೊಲೆಮುಂದೇ ಮಗ್ಗ ಹೊತ್ತಿಲ್ಲ, ವ್ಯಾಳ್ಯಾ ಇಲ್ಲ.
ಮಟ ಮಟ ಮಧ್ಯಾನ್ವದಾಗ ಬಂದು ತನ್ನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿ ಮೈಲಿಗೆ ಮಾಡಿಟ್ಟ.
ಮತ್ತ ಹೋಗಿ ಇನ್ನು ನೀರ ಬಸಕೋಬೇಕಾಯ್ತು.

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ]

ಹಾಡು

“ ಮಡಮಡಿ ಎಂದು ಮೂರುಮೂರು ಹಾರುತಿ
ಮಡಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತೋ ಬಿಕ್ಕನಾಸಿ ..... ”

(ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನೋಡಿ) ಧೂ ! ಹಾಡಿ ಮೈಲಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಸಾಕಾಗದ
ಮತ್ತ ಎಮರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತ್ಯೇನು ? ಅಲ್ಲೋ, ಎ, ನನಗ ಮಡಿ ಕಲಿಸಿ
ಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ರಾ ? ನಿನ್ನ ಸೊಕ್ಕಾರೆ.... (ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಫಾಲಿಯನ್ನು ಅವನ
ಕಡೆಗೆ ಒಗೆಯುವನು.)

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ]

ಅಯ್ಯೋ ಯಸ್ವಾ ! ಸತ್ತೆ ! ಸತ್ತೆ !

ಕ — ಸಾಯಿ, ಮುಂದೇಮಗನೆ ! ಸಾಯಿ ! ಇನ್ನು ಬಿಸಿ ನೀರೇ
ನಾದರೂ ಅವನೋ, ಏಳು ಫಣ್ಣೀರೂ ಸುರುವಿಕೋಬೇಕಾಗತದೋ ?

[ರಭಸದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು]

ದೃಶ್ಯ ೨.

[ಕನಕರಾಯರ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಬೀದಿ]

[ಸರ್ವೋತ್ತಮನು ಶಾಂತಣ್ಣನ ಕೈಹಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ.]

ಶಾಂ — ಯಪ್ಪ, ನೀವ್ಯಾಕ ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಿದಿರಿ ತಂದೆ ! ಹೊಲೆ ನನ ಮಗ ನಾನು. ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಬಾರದ್ರೀ ಯಪ್ಪ ನಿಮ್ಮಂತವರು !

ಸ — ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲೇಳು ಮುದಕಪ್ಪಾ. ನಿಮ್ಮ, ಮೊದಲ ನಿನ್ನ ಮಾರೀವ್ಯಾಗಿನ ರಕ್ತಾ ಆರೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ತೊಳೆತೀನಿ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂತಕೊ. ಹೋಗಿ ನೀರು ತರತೀನಿ.

ಶಾಂ — ಆಟಿಲ್ಲಾ ಯಾಕೊ ಯಪ್ಪಾ? ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗತೀನಿ. ನೀರು ತಂದು ಹಣಿಸಿಬಿಡ್ರಿ ಯಪ್ಪಾ. ನಾಯೆಲ್ಲಾ ತೊಳೆಕೊಂತೀನಿ. ಈ ಹೊಲೆ ಸೂಳೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈಟಾರೆ ಯಾರು ಮಾಡವರು ತಂದೆ?

ಸ — ಹಂ ತಡಿ. ಇತ್ತಲಾಗಲಿ ಯಾರೋ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾರ, ಕೈ ಯಾಗ ತಂಬಿಗಿ ಹಿಡಕೊಂಡು. ಕೇಳತೀನಿ ಅವರ್ದ.

[ಮಾಚಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿಯ ಪ್ರವೇಶ]

ಮಾ — ಶಿವಾ ! ಶಿವಾ ! ಬಸವೇಶ್ವರಾ, ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡು ಬಸವೇಶ್ವರಾ. ಶಿವಾ ! ಶಿವಾ !

ಸ — (ತಡೆದು) ಶೆಟ್ಟರ, ಆ ನಿಮ್ಮ ತಂಬಿಗೆಯೊಳಗಿನ ನೀರಷ್ಟು ಕೊಡತೀರಾ ? ಪಾಪ, ಈ ಮುದುಕನಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ತಾಕಿ ರಕ್ತ ಬಂದದ, ಅದ ನಿಷ್ಕು ತೊಳೆತೀನಿ.

ಮಾ — (ಸರ್ವೋತ್ತಮನ ಮುಖವನ್ನೊಮ್ಮೆ, ಆ ಮುದುಕನ ಮುಖ ವನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ) ಶಿವ್ ಶಿವ್ ಶಿವ್ ಶಿವ್ ! ಹಂ, ಅದ್ಯಾಂಗಾದೀತರಿ ?

ಶಿವಪೂಜೆಗೆ ಹೊಂಟೇನಿ; ಈ ನೀರು ಕೊಡಾಣೈ. (ಆಪಾದಮಸ್ತಕ ಸರ್ವೋತ್ತಮನನ್ನು ನೋಡಿ) ಅಲ್ಲಿ, ತಾವು ಹಾರೂರು ಅತ್ತೆ ?

ಸ — ಅದೇನಾರ ಇರಲಿ ಶೆಟ್ಟಿರ, ದಯಮಾಡಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರು ಕೊಡತೀರಾ ?

ಮಾ — ಛಿ ಛಿ ಛಿ ! ಆ ಮಾತು ತಗೀಬ್ಯಾಡ್ತಿ ನೋಡಿರಿ. ಎಷ್ಟು ಶೀಲ, ಎಷ್ಟು ಆಚಾರ ಹೇಳತೀರಲ್ಲೋ ಯಪ್ಪಾ ನೀವು ಹಾರೂರು ! ಎಲ್ಲಿ ಹೋತು ನಿಮ್ಮ ಶೀಲ ? (ಶಾಂತಜ್ಞಾನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ) ಅಬಾಬಬ ! ಏಟು ಗಡತರ ಗಾಯ ಆಗೇತಲ್ಲರಿ ? ಯಾರಾದರೂ ಹೊಡಗಿಡದಾರೇನಿ ಇವನ್ನು ? ಮೊದಲ ಆ ಹೊಡದವರ ಮ್ಯಾಗ ಫಿರ್ಯಾದಿ ಮಾಡಬಾರದ್ರಾ ? ಅವನ್ನು ತುರಂಗಕ್ಕೆ ಕಾಣಸೋಣಂತ.

ಶಾಂ — (ಸ್ವಲ್ಪ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು)ಯಪ್ಪಾ ಕಾಲು ಬಿದ್ದೆ. ಅಂಟು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ತಿ. ಫಿರ್ಯಾದಿ ನಮಗ್ಯಾಕರಿ ? ಓಟು ನೀರು ಹಣಿಸಿ ಬಿಡ್ತಿ ಸಾಕು ; ಗಾಯಾ ತೊಳಕೊಂತೀನಿ.

ಮಾ — ಹಂ ಹಂ. ಹೌದಲೆ ಗೆಣೆಯಾ. ಹಾಂಗೆ ಒಂದಿ ಆನ ಬಾರದೊ ಮುಂದ. ನಿನಗೆ-ಕಾಣಾ ಕಾಣಾ ಹೊಲ್ಯಾಗ - ನೀರು ಹಾಕಿ ನಮ್ಮ ಶೀಲಾ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಯಾ ?

ಸ — ಶೆಟ್ಟಿರ ಇದರಾಗ ಶೀಲ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗತದ ? ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಆಪತ್ತಿಗೆ ಆಗೋದು ಶೀಲಾ ಕಳಕೊಂಡ್ರುಂಗೆ ಅಲ್ಲ ಶೆಟ್ಟಿರ. “ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯಾ ” ಅಂತ ವಚನ ಕೇಳಿಲ್ಲ ?

ಮಾ — ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತೈತೇಳ್ಳಿ.

[ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು]

ಸ — ಮುದಕಪ್ಪಾ, ಅವರಂತೂ ಹೋದರು. ನಾನೊ ಹೋಗಿ ಇಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲಾರ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರು ಇಸಕೊಂಡು ಬರತೀನಿ. ಅಲ್ಲಿ ತನಕ ಇಲ್ಲೇ ಈ ನೆಳ್ಳಿಗೆ ಕೂತಿರು. (ಕೈಹಿಡಿದು ಸುತ್ತ ಮಂದೆ ಒಮ್ಮೆ ಕೂಡಿಸುವನು)

ಶಾಂ — ಯಪ್ಪಾ, ಏನ್ಮಾಡತೀರಿ ಬಿಡ್ತಿ, ನಿವಾರಣೆ ಆಟು ಯಾಕ ಒದ್ದಾಡತೀರಿ ? ನಮ್ಮ ಹೊಲೇರ ಜನ್ಮಾನಂ ಅಂಥಾ ಕೆಟ್ಟದ್ದೈತಿ.

[ಅಂಜನಾ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು]

ಅಂ — (ಸರ್ಪೋತ್ತಮನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬಂದು) ಏನಾಗೇದ ರಾಯರ ಇವನಿಗೆ ? (ಮುಂದೆ ಬಂದು ಶಾಂತಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ) ಓ ! ರಕ್ತ ಸೋರ ಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇದಲ್ಲ ! ಆಯ್ಯೋ ಪಾಪ ! ಹಣೆ ಓಡೆದು ಹೋಗಿದೆಯಲ್ಲ !

ಸ — (ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿ) ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಇಲ್ಲೇ ಹೋಗಿ ನೀರು ತಂದು ಕೊಡತೀರಾ ? ಬಹಳ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾಂಗ ಆಗತದ.

ಅಂ — (ಕೈವಸ್ತ್ರಕೊಟ್ಟು) ಇಕಾ, ಇದನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ. ಆ ಗಾಯಾ ಅಷ್ಟು ಇದರಿಂದ ಒರಸಿರಿ. ಅಷ್ಟರಾಗ ನಾ ಹೋಗಿ ನೀರು ತರತೇನಿ.

[ಹೋಗುವಳು]

ಸ — (ಕರವಸ್ತ್ರನೋಡಿ) ಆಹಹಹ ! ಎಂಥಾ ಬುದ್ಧಿ ನಂದು ! ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಕೈವಸ್ತ್ರ ಇದ್ದರೂ ಅದನ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೂ ಅಂತ ಹೊಳೇಬಾರದಂ ನನ್ನ ಮಂಕುಬುದ್ಧಿಗೆ ! ಇರಲಿ. ಈ ಕೈಯಿಂದ ಬಂದ ಈ ವಸ್ತ್ರಾನ ಯಾಕ ಕೆಡಿಸಬೇಕು ? ನಂದಂ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರಾಯಿತು. (ಆ ವಸ್ತ್ರ ಕಿಸಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ತನ್ನ ವಸ್ತ್ರ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ಗಾಯ ಒರಿಸುತ್ತ) ಈಗ ಹ್ಯಾಂಗದ ಮುದಕಪ್ಪು ?

ಶಾಂ — ಹಾ ! ಹಾ ! ಹಾ !

ಸ — ಸ್ವಲ್ಪ ತಡಿ. ಅಕಾ ಬಂದರು, ನೀರು ತಂದಿರಬೇಕು.

[ಅಂಜನಾ ನೀರು ತಂದು ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವಳು. ಸರ್ಪೋತ್ತಮ ಗಾಯ ತೊಳೆದು ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹಣೆ ಕಟ್ಟುವನು.]

ಶಾಂ — (ಏಳಲು ಗಡಿಬಿಡಿ ಮಾಡುತ್ತ) ಯಪ್ಪಾ, ನಿಮ್ ಹೊಟ್ಟೆ ತಣ್ಣಗಾಗಲಿ ! ದೇವರು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಲಿ. ಬಿದ್ದವನ್ನ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರಿ. ಪುಣ್ಯವು ಬಂತು ನಿಮಗ.

ಸ — (ಕೈಹಿಡಿದು) ಹಂ, ಹಂ, ಸಾವಕಾಶ ಏಳು ಮುದಕಪ್ಪಾ ! ಸಾವಕಾಶ. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎದ್ದರ ತಲಿ ತಿರಿಗಿ ಮತ್ತೆ ಬಿದ್ದೀ. ಹೆಸರೇನು ನಿಂದು ಮುದಕಪ್ಪಾ ?

ಶಾಂ — ಹೆಸರೇ ? ಸಾಂತಣ್ಣ ಸಾಂತಣ್ಣ ಅಂತ ಕರೀತಾರಿ.

ಸ — ಓಹೋ ! ಪಾಡೈತಿ ಬಿಡು ಹೆಸರು. ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಾಂಗಸ ಅದೀದಿ.

ಅಂ — ನೋವು ಕಡಿಮೆ ಆಯಿತು ?

ಶಾಂ — ಹೂನ್ರಿ ಯವ್ವಾ. ಓಬೋಟೆ ಕಡಿಮಿ ಆಗಾಕ ಹತ್ತೈತ್ರಿ.

ಅಂ — ಮುದಕಪ್ಪಾ, ನಿನ್ನ ಮನಿ ಎಲ್ಲೈತಿ ? ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳು ಅದಾರಿಲ್ಲೊ ?

ಶಾಂ — ಯವ್ವಾ, ನನಗೆಲ್ಲೀ ಹೆಂಪು ಮಕ್ಕಳೇ ! ದಿಕ್ಕೇಡಿ ನಾನು ! ನನಗ್ಯಾರು ಅದಾರೀ ಯವ್ವಾ ! ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮಗನ್ನ ಮನಿ ಹಿರಪ್ಪಳು ಸಾವುತ್ಲೂ ಒಬ್ಬ ಪಾದ್ರಿಸಾಬಾ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನಿ. ಆ ಮಾತಿಗೆ ನೋಡಿ ಆಗಲೆ ಇಪ್ಪತ್ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಸ ಆಗಿರಬೇತ್ರಿ. ಅವನ ಸುದ್ದೀನ ಇಲ್ಲ. ಮನ್ಯಾಗಾರ ಯಾರು ಅದಾರಿ ಕೂಳು ಕುಚ್ಚಿ ಹಾಕಾಕ ! ಹೀಗಸ ಕಾಲಾ ಹಾಕ್ಕೇನಿ ಆತ್ರಿ, ಬಿಕ್ಕಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ತಿನಕೊಂತ.

ಅಂ — ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ !

ಶಾಂ — ಹೂನ್ರಿ ಅದಸ ಮತ್ತ. ಇನ್ನೇನು ? (ಬರೂವನು)

ಅಂ — (ಸರ್ಪೋತ್ತಮನಿಗೆ) ಅಲ್ಲ, ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು, ತಾವು ಅಪರಿಚಿತರು. ತಮ್ಮ ಕೂಡ ಮಾತಾಡೋದು ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗ ಅದೀತು. ಅದರೂ .....

ಸ — ಉಹಂ, ನಾನಸ ತಮ್ಮ ಕ್ಷಮಾ ಕೇಳಬೇಕು. ಗಡಿಬಿಡಿ ಯೊಳಗ ಯಾರು, ಏನು ನೋಪವ ತನುಗ ನೀರು ತರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿ.

ಅಂ — ಅದರಾಗೇನದ ಕ್ಷಮಾ ಕೇಳುವಂಥಾದ್ದು ? ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಯಾರಿದ್ದರೂ ನೆರವಾಗಬೇಕಲ್ಲ ?

ಸ — ಹೌದು. ಆದರ ನೀವು ಕ್ಷಮಾ ಬೇಡಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು !

ಅಂ — ಹಃ ಹಃ ಹಃ ಅಲ್ಲ, ಏನಾತ್ಮ್ಯ ಇಷ್ಟು ರಕ್ತ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಮುದುಕನ ? ಏನು ಬಿದ್ದಿಗಿದ್ದನೇನು ?

ಸ — ಇಲ್ಲವೇ....

ಅಂ — ಹಂಗಾದರ ಯಾರಾರೆ ಹೊಡೆದಿಡಿದರೇನು ?

ಸ — ಹೌದು. ನಮ್ಮ ತಂದಿನೇ ಹೊಡೆದರು.

ಅಂ — ಆಂ ! ಯಾಕ ?

ಸ — ನಿಮಗ ಈಗಿನವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಅನಿಸಬಹುದು ; ಇಲ್ಲಾ ಇದೇನು ಹುಚ್ಚುಚ್ಚಾರ ಅಂತ ನಗೀನೂ ಬರಬಹುದು. ಆದರ ಅದ ಸಂಗತಿ ಹೀಂಗದ : ತಂದೆ ಮಡಿಯೊಳಗಿದ್ದರು. ಇವನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಈತ ಅಂತ್ಯಜ. ಮಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಈತನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಬಾರದಂತೆ. ಕೇಳಿದರೆ ಮೈಲಿಗೆಯಂತೆ. ಮೈಲಿಗೆಯಾಯಿತು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸಾಲದೆ ಈತ ದರ್ಶನ ಬೇರೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅದು ಅದಕ್ಕೂ ಕೆಡುಕಂತೆ. ಮೊದಲಿಗೇ ಮೈಲಿಗೆಯಾದದ್ದಕ್ಕೆ ತುಂಬಿದ ಒಳಗಿನ ಸಿಟ್ಟು ಈ ದರ್ಶನದಿಂದ ಹೊರಬಿತ್ತು. ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಥಾಲಿಯನ್ನೇ ಒಗೆದುಬಿಟ್ಟರು ಈತನ ಕಡೆಗೆ. ಹಣೆಗೆ ಬಡಿಯಿತು. ಈ ಅನಾಹುತವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೇನೂ ಅನಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಬೆಳೆದದ್ದೇ ಹಾಗೆ.

ಅಂ — ಓ ! ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ನಿಜ, ನಿಜ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ನಿಂತದ್ದೇ ಇಂಥಾ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ. ಕೆಳಗಿನ ಆಧಾರ ತಪ್ಪಿ ಮೇಲಿನ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಈಗೋ ಇನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗ್ಗೊ ಮುರಿದುಬೀಳಲಿಕ್ಕಾದ ಕಂಬಗಳ ಗತಿಯಾಗಿದೆ ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಗತಿ. ಅವುಗಳ ಕಾಲ ಒಂದಿತ್ತು. ಈಗ ಅವಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ; ವೃಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲ. ಮಾನವಕುಲ ಎಲ್ಲಾ ಒಂದು. ಈ ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ರೋಗ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಂದ ಜ್ಯಾತಿ ಮಾನವ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅಡ್ಡಗಲ್ಲು. ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿಧರ್ಮ

ಸಮಾಜಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಆಳಾಗಬಾರದು; ಗೆಳೆಯನಂತಾಗಬೇಕು. ಪೈಪ್ಪೆ, ಸಮಾಜ ಒಂದನ್ನೊಂದು ತುಳಿಯಲು ಹವಣಿಸಬಾರದು. ಅನ್ನೋ ಮಾತು ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು..... ಅಲ್ಲ, ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ನಿಂತೆನೇನೋ ಅಂತೀನಿ. ಮುನಿಸಿರಿ.

ಸ — ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಹೀಗೇ ಎಷ್ಟೊತ್ತು ಮಾತಾಡಿದರೂ ಕೆಳಬೀಕೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಂ — ಹುಚ್ಚಿ ಅಂತ ಮಾತ್ರ ತಿಳಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರ ಸಾಕು. ನೀವು ವಿಪರೀತ ಏನೂ....

ಸ — ಛ, ಎಂದೂ ಇಲ್ಲ ಶಾಂತಣ್ಣನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಹ್ಯಾಂಗ ಕೂತಾನ ? ಮುದಕಪ್ಪಾ, ಈಗ ಹ್ಯಾಂಗೈತಿ ನೋವು ?

ಶಾಂ — ಈಗೇನಿಲ್ಲಿ ಯಪ್ಪಾ ! ಏನೊ ಓಟು ಹಾಸಗ ಜಂಪು ಬಂದ್ಬಾಂಗ ಆಗಿತ್ತೇ. ಈಗ ಹಳುವಾರ ಅನಸಾಕ ಹತ್ತೈತಿ. ಇನ್ನ ಹಾಸಗ ಎದ್ದು ಹೋಕ್ತೇನಿ. (ಎದ್ದು) ಯಪ್ಪಾ, ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿವು ನಿನ ಮಗಾ. ಯವ್ವಾ, ನಿಮಗೂ ಶರಣು ಮಾಡತೇನಿ ತಾಯಿ. ದೇವರು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡ್ಲಿ. ಹೋಗಿಬರತೇನಿ. ಶಣ್ಣ. ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡು ತಾಯಿ. (ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಹತ್ತುವನು)

ಅಂ — (ಸರ್ವೋತ್ತಮನಿಗೆ) ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ?

ಸ — ನನ್ನ ಹೆಸರು ಸರ್ವೋತ್ತಮ. ತಮ್ಮದು ?

ಅಂ — ಅಂಜನಾ.

ಸ — I thank you madam. ಅಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಉಪಕಾರ ಬಹಳಾತು, ಈ ಒಡವಗ ಸಹಾಯಮಾಡಿದಕ್ಕೆ. ಅದೂ ಇಂಥಾ ಹೊತ್ತಿನಾಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಬಂದು.

ಅಂ — ಉಪಕಾರ ! ಯಾತರ ಉಪಕಾರ ? ಕಷ್ಟದಾಗ ಇದ್ದವ ರನ್ನ ನೋಡಿದರ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೂ ಅಂತ ಎಂಥವರಿಗೂ ಅನಸತದ. ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದನ್ನೂ ಮಾಡೇನಿ ಅಷ್ಟು.

ಶಾಂ — (ಹೋಗುತ್ತಿರುವವರು ತಿರುಗಿ ಬಂದು) ಅಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮಂತವರು ಬಂದು ನಮ್ಮಂತವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ನೀರು ತಂದು ಕೊಟ್ಟು, ಮಕ ತೋಳಿದು....ಛಿ ಛಿ ಛಿ ಗನಮಾತು ತಗೀರಿ. ಯಾವಾ ಈಟಿಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದರೂ ಇನ್ನಾ ಏನ್ ಮಾಡೀನಿ ಅಂತೀರಿ, ಏನ್ ಹೇಳ್ವೀರಿ ?

ಅಂ — ಅದೆಲ್ಲ ದಿನದ ಕೆಲಸ ಶಾಂತಣ್ಣ.

ಶಾಂ — ಆಂ, ದಿನಾನೂ ಇದನ್ನೂ ಮಾಡತೀರಾ ?

[ಅಂಜನಾ-ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಒಬ್ಬರನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ ನಗುವಳು]

ಯಾವಾ ನನ್ ತಾಯಿ ! ಪುಣ್ಯವಂತಿ ನೀನು ! ನಿಮ್ಮ ಊರಾರ ಯಾವದರಿ ಯಾವಾ ?

ಅಂ — ಪಂಥರಪುರ.

ಶಾಂ — ನಮ್ಮ ವಿಶೋಬನೂರು ! ....ಕಲ್ಯಾಣ ಆಗಲಿ

[ಹೋಗುವಳು]

ಸ — ಪಂಥರಪುರ ! ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯವರು ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಾರ ?

ಅಂ — ಮನೆಯವರು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಸ — ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ..... ಉರಲ್ಲಿಲ್ಲವೇನು ?

ಅಂ — (ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಗುವಳು)

ಸ — (ಗೊಂದಲಗೊಟ್ಟು) ಅ-ಂ-ದ-ರ ?

ಅಂ — (ವಿಸಯ, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಬಾಗಿ) ನನ್ನ ಮದಿವಿ ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ.

ಸ — ಆಂ ! ಇನ್ನೂ ತಾವು unmarried ! ಮದಿವಿ ಆಗಿಲ್ಲ !

ಅಂ — ನಾನಿನ್ನು ಬರತೇನಿ.

ಸ — Good-morning .

ಅಂ — (ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದವಳು ತಿರುಗಿ, ನಸುನಕ್ಕು) ನಮಸ್ಕಾರ.

[ತಿರುಗಿತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಹೋಗುವಳು.]

ಸ — ಕಾಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಈ ದಾರಿ ಏನೇನು ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರಿಸಬಹುದೋ ಏನೋ ! ನಾನು ಹಿಡಿದ ಈ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದ ಮೊದಲ ರತ್ನ ಇದು ! ಯಾರಿರಬಹುದು ಇವರು ?

ಹಾಡು

ರಾಗ : ಬಿಹಾಗ

ತಾಳ : ಅದಿತಾಳ

ಯಾರೀ ಬಾಲೆ ಕರುಣಾಶೀಲೆ |

ಮಿದು ಮಾತಾಡಿ ಮುದವ ನೀಡಿ

ಎದಿಯನು ಕರೆಗಿಸಿಬಿಡುವಳು ಕುಶಲೆ |

ಧರೆಯೊಳಿಸಿತು ದಯವಿರಿದೆಂದಿಳಿದಳ

ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿಯು ಈಗಲೆ ಶೀಲೆ ||

[ಅದೇ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಮುಗಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗಿಬಿಡುವನು]

— —

ದೃಶ್ಯ ೩.

[ಬಿಚ್ಚುನಾಥನ ಅಫೀಸ್ ರೂಮು]

[ಬಿಬ್ಬಾಡಿ ಅಫೀಸಿನ ಕುರ್ಚಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಧೂಳವನ್ನೂ ಟೇಬಲ್ಲ ಮೇಲಿಷ್ಟ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಸರಿಸಿ ಇದ್ದು ತಿದ್ದಾನೆ.]

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸೈಕಲ್ ಬೆಲಾ ಆಗುವದು]

[ಬಿಬ್ಬಾಡಿ ಓಡಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವನು]

[ಬಿಚ್ಚುನಾಥ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು ಸಿಗರೇಟು ಸೇಡುತ್ತ]

ಬಿ — (ವಿಲಾಸವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕು ಹಾಕುತ್ತ ಬಂದು ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಹ್ಯಾಟನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟುಗಿಟ್ಟು ಸಿಗರೇಟು ಮತ್ತೆ ಹೊತ್ತಿಸಿ, ತನ್ನ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕುಳಿತು ಟೇಬಲ್ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿ) Boy ! (ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಾರಿಸಿ) Boy !

ಬಿದ್ದ — (ಓಡಿಬರುತ್ತ) ಸರ್ ಸರ್ .... (ಎಂದು ಬಂದು ಸೆಟೆದ್ದು ನಿಲ್ಲುವನು)

ಬಿ — ಏನು ಹಾಗೆ ಬೊಗಳಿದರೆ ? “ಸರ್ ಸರ್” ಅಂತೆ ! ನಿನ್ನ ತಲೆ ! ಮತ್ತೆ ಹೀಗೆ ಓಡಿಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೇನು ? ಸರ್ ಸರ್ ಅಂತೆ ಸರ್ ಸರ್ !

ಬಿದ್ದ — ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಕಾಗದ್ದಾಗ ಹಾಗೆ ಬರವೈತೆಲ್ಲ. ನೋಡಿ ಜೀಕಾರ. (ತೋರಿಸುವನು)

ಬಿ — (ನೋಡಿ) ಬರೆದದ್ದು ಹಾಗಿದ್ದರೇನಾಯಿತು....

ಬಿದ್ದ — ಬರೆದದ್ದೊಂದು, ಅನ್ನೋದು ಇನ್ನೊಂದು ಐತೇನಿ ಹಾಗಾರ ?

ಬಿ — ತಡಿಯೋ ಸ್ವಲ್ಪ. ಕನ್ನಡದಾಗ ಹಾಂಗ ಬರೆದರೂ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಾಗ ಹಾಂಗ ಹೇಳಬಾರದು. ಸರ್ ಅನಬೇಕು. ಅನ್ನು ನೋಡೋಣ ?

ಬಿದ್ದ — ಸಸರ್ಸರ್

ಬಿ — ಹಾಂಗಲ್ಲ. ಸಸರ್.

ಬಿದ್ದ — ಸಾರ್

ಬಿ — ಧುತ್ ಕತ್ತೆ.

ಬಿದ್ದ — ಆ-ಲ-ರಾ-ಯಿಟಿಸ ಸಸರ್.

ಬಿ — ನಿನ್ನ ತಲೆ. ಆ:ಲ್‌ರೈಟ್ ಸಸರ್

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಮತ್ತೆ ತಪ್ಪುತ್ತಾನೆ]

ಇರಲಿ, ಇವತ್ತು ಇಷ್ಟು ಸಾಕು. ಮಾಚ್‌ಗ್ಲೆಬೈರು ಬಂದರೇನು ?

ಬಿದ್ದ — ನೀವು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲಿ ಆ ಆಚಾರ್ ಕರಕೊಂಡು ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳೋಂತ ನನಗ. ಆದನ್ನ ಅವಗ ಹೇಳಿದಿನ್ರಿ. ಹೇಳಟೆಗೆ ಅವ ರನ್ನ ಕರಕೊಂಡುಬರಾಕ ಅವ ಅತ್ತಾಗ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿನ್ರಿ; ನಾ ಇತ್ತಾಗ ಬಂದ ಬಿಟ್ಟಿನ್ರಿ. ಈಗ ಬಂದಾರಿ.

ಬಿ — ಆಯಿತು. ಹೊರಗಿರು. ಅವರು ಬಂದಕೂಡಲೆ ಒಳಗ ತಿಳಿಸಿ ಬಿಡು.

ಬಿದ್ದ — ಆ:ಲ್‌ರಾಯಿಟ್ ಸಸರ್. ಬರಾಬ್ಬರಿ ಐತಿಲ್ಲಿ ?

[ಹೋಗುತ್ತಾನೆ]

ಬಿ — (ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ಸಿಕ್ಕು ಹಾಕುತ್ತ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ ನಿಗರೇಟು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಹೊಗೆ ಬಿಡುತ್ತ) ಅಂತೂ ನಮ್ಮ ಬಸ್ತಾನ ಕೂತಂಗ್ಲಾಯಿತು. ಜನರ ಮನಸಿನ ಮ್ಯಾಲಂತೂ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ರೀವು, ಭಲೋ ಛಾವು ಹಾಕೇದ. ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಚಾರಾನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಜೋರಿ ನಿಂದ ಸಾಗೇದ. ನನ್ನ ಈ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಅಮಿಷಕ್ಕ ಎಷ್ಟೋ ಮೀನ ಆಗಲಿ ಬಿದ್ದಾನ. ನೋಡಬೇಕು ಇನ್ನ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೆ ಬರತದೋ ಮರುವು ಮಾಡಿದ ಈ ನಾಟಕ ! •

(ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಬರೆಯತೊಡಗುವನು)

[ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ]

ಮಾ — ಎ, ಬಿದ್ದಾಡಿ, ನಿಮ್ಮ ರಾಯರಿಗೋಟು ತಿಳಿಸು, ನಾನೂ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನದ್ವಣ್ಣಾಚಾರು ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದೀವಿ ಅಂತ. ಒಳಗ ಬಾ ಅಂತಾ ರೇನೊ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಾ ಹೋಗು.

ಬಿದ್ದ — ಅವರೂ ನಿಮ್ಮ ದಾರೀನ ನೋಡಾಕ ಹತ್ತಾರು ಬರಿ. ಹಂ, ಬರಿ ಅಂದಗಳಿಗೆ ಹಾಗೆ ಬರಬ್ಯಾಡಿ, ನಿಂದರಿ. ಒಳಗ ಹೋಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಬರ್ರೇನು, ಸಾಹೇಬರಿಗೆ.

ಮಾ — ಹೌದಲ್ಲ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಶಿಸ್ತಿನ ಮಂದಿ. ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ, ಹೋಗಿ ಬಾ.

[ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಡಿ ಬರುವನು]

ಬಿದ್ದ — ಸರ್, ಮಾಚ್ಚಾಶೆಟ್ಟು, ಆಚಾರಭಟ್ಟು ಬಂದು ಹೊರಗ ನಿಂತಾರಿ. ಒಳಗ ಬರಾಕ ತಮ್ಮ ಪರವಾನಿಗೆ ಕೇಳತಾರು.

ಬಿ — ಆಚ್ಚಾ, ಜಲ್ದಿ ಬುಲಾವ್.

ಬಿದ್ದ — ಆಲ್ ರೈಯಿಟ್ ಸರ್.

[ಹೋಗಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆತರುತ್ತಾನೆ]

ಬಿ — (ನಯವಿನಯಗಳಿಂದ) ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು, ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು ಆಚಾರ್ಯರು; ಹೀಗೆ ಬರಬೇಕು ಶೆಟ್ಟರು. ಇತ್ತ ಬನ್ನಿರಿ, ಕುರ್ಚಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. (ಶೆಟ್ಟರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಇನ್ನೂ ಹಾಗೇ ನಿಂತಿರುವ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿ) ಹೇ ಹೇ ಹೇ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೇನೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ ಅವರ ಶೀಲಕ್ಕೆ. ಕುರ್ಚಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯವು. Bad conductorಗಳು. ಮಡಿಗೆ ಬಂದಾವು. ತಾವು ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ? ಯಾಕಂದರೆ ನೀವು ಹಳೇ ಜನ. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದವರು. ನಾವೋ ಹೊಸ ಜನ. ಆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು.

ಚಿ — ಓಹೋ, ಹೌದು ಹೌದು. ಎ ಎ ಎನೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತನೂ ಅದ. ನಾವು ದಿನಂಶ್ರತಿ ಮಾಡುವಂಥಾ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೇ ಒಳಗೆ “ ಪವಿತ್ರಂ ಕುರುಚಾಸನಂ ” ಅಂತ ಹೇಳೇ ಹೇಳೇದ. ಏವಂಚ, ಅಸನಸ್ಥರಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧಂ ನಾಸ್ತಿ. (ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವರು)

ಮಾ — ಸಾಹೇಬರ, ನಾ ನಿಮಗ ಹೇಳತಿದ್ದಲ್ಲ ಅದೂ ಅಸಾಮಿ ನೋಡಿ, ಇವರು. ಹೆಸರು ಚೆನ್ನಮುಡ್ಡಣ್ಣಚಾರು. ನಿಮಗ ಏನು ಬೇಕು ಅದನ್ನು ತಂದುಕೊಡತಾರ. ಎಂಥಾ ಹೆಣ್ಣಂದರ ಅಂಥಾ ಹೆಣ್ಣು ತಂದು ನಿಮಗ ಗಂಟುಹಾಕ್ಯಾರ. ಆದರೆ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಾಂಗ ಕೈ ಓಟು ಮುಂದೆ ಚಾಚಿರತೈತಿ. ಆ ಚಾಚಿದ ಕೈಯಾಕೆ ಏನ ಬೀಳತ್ತೋ ಅದರ ಮ್ಯಾಗಿಂದ ನೋಡಿ, ಕೆಲಸ ಆಗೂದು ಬಿಡೂದು.

ಬಿ -- ಓಹೋ ! ಎಂಥಾ ಮಾತು ಶೆಟ್ಟರೇ ! ನನ್ನ ಈ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂಗ ಭರ್ಜರಿ ಬೀಗತನ ಹೊಂದಿಸಿ ಕೊಡಲಿ, ಅವರು ಏನು ಬೇಡತಾರೋ ಅದು. ಆಗಿಹೋಗಲಿ.

ಮಾ — ಸರಿ ಹಾಗಾರ. ಮಾತು ಒಪ್ಪಿತು ಆಚಾರಿಪ್ಪನವರ ? ಯ್ಯಾಪಾರ ಸರಳ ಇರಬೇಕು ನೋಡಿ. ಕೇಳಿದರಲ್ಲೆ ? ರೊಕ್ಕಕ್ಕೇನು ಹೈಗೈ ಇಲ್ಲ. ಅಂದಮ್ಯಾಗ ಯಾಕ ಕಾಳಜಿ ? ಆಚಾರನ, ಹೆಣ್ಣು ಹ್ಯಾಗಿರ ಬೇಕಂದ್ರಿ-ಓಣ್ಣಾಗ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದು, ಎಂಥವನೂ ಒಂದಿಬ್ಬ ಹೊಳ್ಳ ನೋಡಿದ ಬೇಕು. ಝುಮರು ಝುಮರು ಇರಬೇಕು. ಹಃ ಹಃ ಹಃ ಅದೇನು ಬಿಡ್ತಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಾಗನ ಐತಿ. (ಸಾಹೇಬರಿಗೆ) ಆತು ಹಾಗಾರ, ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಆದ್ವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ನೀವೂ ನೀವೂ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಡಿ. ಯ್ಯಾಪಾರ ಸರಳ ಇರಬೇಕು ನೋಡಿ. (ಎದ್ದು ಹೊರಡುವನು)

ಬಿ — (ತಡೆದು) ಛಿ ಛಿ ಶೆಟ್ಟರೇ, ತಾವೂ ಇರಬೇಕು, ತಡೀರಿ. ಹೀಂಗ ನಡಂತರಕೇಲೆ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋದರ ಹ್ಯಾಂಗ ?

ಮಾ — ಛೇ ಛೇ, ಹಾಗಲ್ಲರಿ ನಾ ಅಂದದ್ದು. ನಾಯೇನು ಅತ್ತಾಗನ ಹೋರೈನಿ ಅಂತ ಅಲ್ಲ. ಇದ್ದನ ಇರತೀನಿ. ಇದಿರಿಗೇ ಇದ್ದರೆ

ಮಾತಾಡಿಕೊಣ್ಣಾಕ ಒಂದಿಬಿಡು ಎದಿಗುಕ್ಕುಕ್ಕೈತಿ ಅಂತ. ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ನಡೀಲಿ (ಮತ್ತೆ ಬಂದು ಕೂಡುವನು)

ಬಿ — ಆಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಸಿಗಾರೇಟ್, ಬೀಡಿ, ತಂಬಾಕು, ನಸ್ಯ ?

ಜೆ — ಛಿ ಛಿ ಛಿ ಶಾಂತಂ ಸಾಪಂ !

ಬಿ — ಹಾಗಾದರೆ ಸೋಡಾ, ಚಹಾ, ಕಾಫಿ ?

ಜೆ — ಇಂಥಲ್ಲೆ ? ಛಿ ಛಿ ಬ್ಯಾಡ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಒಂದದಲ್ಲ ಖೋಡಿ.

ಬಿ — ಶೆಟ್ಟರೇ ತಮಗ ?

ಮಾ — ಹಃ ಹಃ ಹಃ ನಮಗೇನು ? ಬೀಡಿಯೇನು, ಚರೂ ಟೇನು, ಸಿಗರೇಟೇನು. ಆತು, ಸಿಗರೇಟೆ ತತರಿ. [ಬಿಚ್ಚು ನಾಥ ಸಿಗರೇಟಿನ ಡಬ್ಬಿಯ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಅವನದುರಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವನು. ಶೆಟ್ಟಿ ಅದರೊಳಗಿಂದ ಒಂದನ್ನು ಎಳೆದು ಸೆದುವನು.]

ಬಿ — ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಂಭಾವನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಳ್ಳಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ಹುಡುಗಿ ಮಾತ್ರ ಕಲ್ಪಿದಿರಬೇಕು. ನೋಡಿ. ಅಂದರೂ ಒಂದುಷ್ಟು ಈಗಿನ ಜಗತ್ತಿನ ಜ್ಞಾನ ಇರತದ; ಈಗಿನ “ ಫ್ಯಾಷನ್ಸ್ ” ಗೊತ್ತಿರತವ.

ಮಾ — ಆಚಾರ್ಯ ಹತ್ತು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಕಲ್ಯಾಣಕಟ್ಟಿ ಬೇಕಂತ. ಗಡಾನ ಒಂದು ಹುಡುಗಿನ್ನು ತಂದು ನಮ್ಮ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಮದಿವಿ ಮಾಡಿಸಿಬಿಡಿ.

ಬಿ — ಆಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಹಳಬರು, ಮತ್ತೆ “ ಅಷ್ಟ ವರ್ಷಾ ಭವೇತ್ ಕನ್ಯಾ ” ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಚಂದನದ ಗೊಂಬೆ ತಂದೀರಿ ಮತ್ತೆ. ಹಃ ಹಃ ಹಃ ಹುಡುಗಿ ದೊಡ್ಡದಿರಬೇಕು.

ಜೆ — ಹಾಂಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಆದೀತು. ಮೋಡಶ ವರ್ಷದ ಕನ್ಯಾ ತಂದು ಮದಿವಿ ಮಾಡತೇನಿ ಬಿಡಿ.

ಬಿ — ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ.

ಚಿ — ಆದರ.....

ಮಾ — ಮತ್ಯಕ ಅನುಮಾನ ಮಾಡತೀರಿ ಆಚಾರ ?

ಚಿ — ಏ ಏನಿಲ್ಲ. ಆದರ.... ಸಂಭಾವನಾ.... ಎಷ್ಟು.... ಅಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದರ.....

ಮಾ — ಹೆ ಹೆ ಹೆ ಅದೇನು, ನೀವು ತರೋ ಕನ್ಯದ ಮ್ಯಾಗ ಅವಲಂಬಿಸೇತಿ. ಅಲ್ಲೇನಿ ಸಾಹೇಬು ? ಹೆ ಹೆ ಹೆ ಯಾಕಂದ್ರ ಯ್ಯಾವಾರ ಸರಳ ಇರಬೇಕು ನೋಡಿ.

ಚಿ — ಅದೇನು ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧವೇ ಅದೆ. ಆದರೂ.... (ಸಾಹೇಬರ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ಏನೋ “ ಸರ್ವಾರಂಭಾಸ್ಥಂಡಿಲಃ ಪ್ರಸ್ಥಮೂಲಾಃ ” ಅಂತ (ಏಳುತ್ತ) ಸ್ವಲ್ಪ ಮೊದಲಿಗೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರ ನೆಟ್ಟಗಿತ್ತು..... ಆಗಲಿ ನೋಡೋಣ. ಬರತೇನಿ ಇನ್ನು.

ಬಿ — ಆಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೀರಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಅವಸರ ಮಾಡತೀರಿ ಹೊರಡಲಿಕ್ಕೆ ? ಇಲ್ಲಿ ಬರಿ, ಇಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊ ಬರಿ. ಹಾಂಗೆ ನಿಮಗ ಅನುಮಾನ ಇದ್ದರ ಇಕಾ (ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿನೋಟು ಮುಂಚಿ ಮಾಡುತ್ತ) ಇದು ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನ ಪೂಜಾದ ದಕ್ಷಿಣೆ.... ಅನುಮಾನ ಯಾಕ ಮಾಡತೀರಿ ? ಹಿಡೀರಿ.

ಮಾ — ಆಚಾರ್ಯ ಇದು ಇನ್ನೂ ಬರೇ ಸಂಚಗಾರ. ಈಟಿ ಅಂತ ತಿಳಿಬ್ಯಾಡಿ. ಇನ್ನೂ ಮುಂದೈತಿ ಮತ್ತ.

ಚಿ — (ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೈಯೊಡ್ಡುತ್ತ) ಏ ಏ ಏನಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಇರಲಿ. ಇರಲಿ ಹೆ ಹೆ ಹೆ ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದರ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗತದ ? (ನೋಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದರೂ ಒಂದೆ, ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದರೂ ಒಂದೆ.

ಮಾ — ಆಚಾರ್ಯ ಈಳ್ಳ ಎತ್ತಿದ್ವಾಂಗ ಆತು ನೋಡಿ. ಹಾಂ, ಇಲ್ಲಿ ಓಟು ತಡೀರಿ. ಒಳ್ಳೆ ನೆಪ್ಪಾತು. ಇವತ್ತು ಮದ್ಯಾಣದಾಗ ಒಂದು ಹುಡುಗಿನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಒಂದಿಂಟು ಹೊಸಾದು ಕಾಣತೈತಿ.

ಅಲಲಲ ! ಏನ್ ಹುಡುಗಿ ಅಂದ್ರಿ ! ಚಕ್ರಪಕ್ ನಮಿಸ್ತು ಇದ್ದಾಂಗ ಇದ್ದು ನೋಡ್ತಿ. ಏನ್ ಫ್ಯಾಶನ್ನು ! ಏನ್ ಆ ನಡಿಗೆ ! ಮುಂಗಾರಿ ಮಳೆಗೆ ನವಿಲು ಕುಣಿದ್ದಾಂಗ ಇತ್ತು ನೋಡ್ತಿ ! ವ್ಹಾ ! ಹೆಣ್ಣು ಅನಬೇಕು ಅದಕೂ. ಅದು ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಮ್ಮ ಈ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ, ಕಬ್ಬಿನ ಮ್ಯಾಗ ಜೇನಿಟ್ಟುಂಗಾದೀತು, ಅಂತೀನಿ. ಹ್ಯಾಗ, ನೀವೇನಂತೀರಿ ?

ಚಿ — (ಅನುಮಾನಿಸಿ) ನೋಡಬೇಕು ವಿಚಾರಿಸಿ. ಆದರೆ ಅದಕೆಲ್ಲಾ ಶೆಟ್ಟರ, ಸಂಭಾವನಾ ಇಷ್ಟು ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಹುರುಪು ಬರತದೇನೈವಾ. ಇರಲಿ, ಅದರೂ ನೋಡೋಣು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ.

ಮಾ — ಯಾಕ್ರೀ ಆಚಾರ ? ಎಲ್ಲಾನೂ ತಲಿ ಕುರಿಸೇ ಮಾತಾ ಡಾಕ ಹತ್ತೀರಲ್ಲ ! ಅನ ಮಾನ ಅನುಮಾನ ! ಪ್ರಯತ್ನ-ಗಿಯತ್ನ ಅದೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು ನೋಡ್ತಿ. ಈಶ್ಯ ಎತ್ತೀರಿ ಅಂದಮ್ಯಾಗ ಕೆಲಸಾ ಹೊಡದು ಹಾಕಾಕಬೇಕು. ಯ್ಯಾವಾರ ಸರಳ ಇರಬೇಕು ನೋಡ್ತಿ. ಏನ್ ಇದ್ದೆಲ್ಲಾ ಖಟಪಿಟಿ-ಲಟಪಿಟಿ ಮಾಡಿ ಆ ಹುಡುಗಿನ್ನು ಗಂಟುಹಾಕಬೇಕು ನೋಡ್ತಿ.

ಚಿ — ಹೇ ಹೇ ಹೇ ಗಂಟು ಹಾಕೇನು ಬಿಡ್ತಿ, ಅದರಾಗೇನು. ಅದರ ಶೆಟ್ಟರ, ನೀವು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಿರಿ ಆ ಕನ್ಯಾನ್ನು ?

ಮಾ — ನಾನೇ ? ಇಂದ ಮದ್ಯಾಣದಾಗ ಮುಟ್ಟು ಹೊಂಟಾಗ ಒಬ್ಬ ಹಾರೂರ ಹುಡುಗ ಒಬ್ಬ ಹೊಲೆದಾಸನ ತಲಿ ಹಿಡಕೊಂಡು ಕುಂತಿದ್ದ. ಅವನ ಹಣೆಯಿಂದ ಮೂಗಿನಿಂದ ಒಂದೂ ಸವನ ರಕ್ತ ಸುರಿಸಿತ್ತು. ಹಾರೂರ ಹುಡುಗ ನನ್ನ ನೋಡಿ ಶಿವಪೂಜೆಗೆ ಒಯ್ಯೊ ಚರಿಗ್ಯಾಗಿನ ನೀರು ಕೇಳಿದ. ಹ್ಯಾಗ ಕೊಡೋದು ಹೇಳ್ತ ? ಹಾಗೂ ಹೊರಟು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿ. ನಾನೂ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಬರಾಕ, ಆ ಹುಡುಗಿ ನನ್ನೆದಿರಿಂದನೂ ಹಾದು ಅತ್ತಾಗ ಹೋದ್ದು. ಆ ಥಕ್ರಪಕ್ ನಡಿಗೆ, ಆ ಚಮಕು, ನೋಡಿ ನನ್ನಂತಾ ನಾನು ದೆಂಗುಬಡದು ನಿಂತೆ. ನೆಟ್ಟು ಆ ಹಾರೂರ ಹುಡುಗನ ಹಂತ್ಯಕ ಏನೇನೋ “ಎಸ್‌ಪಿಸ್” “ಎಸ್‌ಪಿಸ್” ಮಾತಾಡಾಕ ಹತ್ತಿದ್ದು.

ತನ್ನ ಕೈವಸ್ತ್ರ ಅವನ ಕೈಯಾಗ ಕೊಟ್ಟು. ಛಿ ಛಿ ಛಿ ಘನ ಮಾತರಿ ಅದು!
ಗಂಡಸರ ಹೆದರಿಕೆ ಅನ್ನೋದು ಒಂದಿರಬೇಡಿ ಇಲ್ಲ ತಗೀರಿ !

ಬಿ — ನೋಡಿ ಆಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ಶೆಟ್ಟರು ಹೇಳತಾರಲ್ಲ, ಈ
ಹುಡುಗಿನ್ನೇನಾರ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡತೀರೇನು ?

ಚಿ — ನೋಡೋಣ, “ಯತ್ನೇ ಕೃತೇ ಯದಿ ನ ಸಿದ್ಧತಿ ಕೋಽತ್ರ
ದೋಷಃ”. ಅದರ.... ..

ಬಿ — ಅನುಮಾನ ಇಟ್ಟುಕೊಬೇಡಿ. ಸಂಭಾವನಾ ಮರ್ಯಾದಿಗೆ
ತಕ್ಕಂಗೆ ಆಗೇ ಆಗ್ತದೆ.

ಮಾ — ಎಲಾ ನಿಮ ! ಏನ್ ಮಿಜಿಮಿಜಿ ಮಂದ್ರೀ ನೀವು ! ನಜರು
ಮುಂಗೋಲು ಇಟ್ಟು ಹೊಡೆದರ ಜಗ್ಗಿ ವಸಟು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬರತೈತಿ.

ಚಿ — ಅದೆಲ್ಲಾ ಖರೆ ಶೆಟ್ಟರ ; ಆದರ ಆ ಹುಡುಗೀ ಮದುವೆ
ಆಗಿದ್ದರ ಹ್ಯಾಂಗ ಅಂತ !

ಮಾ — ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಸಾಹೇಬರೇನು ಹೇಳಬೇಕು ? ಮದುವೆ ಆಗಿ
ದ್ದರ ಬಿಡಿಸಿ ತರಬೇಕು. ಅಂದರೂ ನಿಮ್ಮ ಕರಾಮತಿ. ಅದನ್ನು ಅವರನ್ನೇನು
ಕೇಳತೀರಿ ? ಒಟ್ಟಿನ ವ್ಯಾಂಗ ಅವರು ಬೇಡಿದ ಹುಡುಗೀ ಅವರಿಗೆ ಗಂಟು
ಹಾಕಿದರಾಯಿತು.

ಚಿ — ಅದು ಹ್ಯಾಂಗ ಸಾಧ್ಯ ಶೆಟ್ಟರ ? ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಹೇಬರಾರೂ
ಹ್ಯಾಂಗ ಒಪ್ಪಿರು ? ಮತ್ತೆ ಅಂಥ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ನಾಯೇನು
ಕುಂಟೆಗನಸ ?

ಬಿ — ನಮ್ಮ ಹೊಸ ವಿಚಾರದ ಮಂದಿಗೆ ಇವ್ಯಾವೂ ಅಡ್ಡ ಬರೂ
ದಿಲ್ಲ ಆಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿ ! ಅಲ್ಲಾ ಏನೋ ಅಂದಿರಲ್ಲ, ಕುಂಟೆಗನಾ ಅಂತ.
ಅಲ್ಲಾ ಸಂಭಾವನಾದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದಲಾಲಿ ತಗೊಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡೂ
ಗಂಟುಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಬರ್ತದೆ. ಅದು ಕುಂಟಲತನ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಮಾತ್ರ
ಕುಂಟಲತನಾನಸ ? ಆಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳಬ್ಬಾಡಿ, ಕೂತುಗೊಳ್ಳಿರಿ.

ಇದೊಂದು ವ್ಯಾಪಾರ ಅಂತ ಮಾಡಿದನ್ಯಾಲ, ಮಾತಿಗ್ಯಾಕೆಷ್ಟು ಅಳಕ ಬೇಕು ? ಯಾಕೆ ಶೆಟ್ಟರ ?

ಮಾ — ಹೌದು ಬಿಡ್ತಿ, ವ್ಯಾಪಾರ ಸರಳ ಇರಬೇಕು ಸೈ.

ಚಿ — ಏ ಏ ಏನಿದು ! ಎಲ್ಲಾ ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ! ಭ್ರಷ್ಟಾಕಾರ ! ಈ ನಿಮ್ಮ ಸಂಭಾವನಾ ದಲಾಲೀನ ! ನನ್ನ ಯಾವ ನರಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಬೇಕೂ ಅಂತ ಮಾಡೀರಿ ? ಈ ನಿಮ್ಮ ದಲಾಲೀನೂ ಬೃಹದ, ನಿಮ್ಮ ಈ ವ್ಯಾಪಾರಾನೂ ಬೃಹದ. ತಗೊಳ್ಳಿ ನಿಮ್ಮ ಈ ನೋಟು. (ಬಿಚ್ಚುನಾಥನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಎಸೆದು ಹೊರಡಲುಡ್ಯಕ್ತನಾಗುವನು)

ಬಿ — (ಎದ್ದು ಬಂದು, ಕೈ ಹಿಡಿದು ತಡೆದು, ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿ ಸುತ್ತ) ಹಾಂಗಲ್ಲ, ಆಚಾರ್ಯ. ನಾ ಅಂದದ್ದನ್ನು ನೀವು ತಪ್ಪು ತಿಳಕೊಂಡಿರಿ. ನಾ ನಿಮ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬೈಯಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ತೆಗಳಿಲ್ಲ. ಏನೋ, ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಅಂತ ಆಡಿದೆ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ನೀವು ದೂರ್ವಾಸನಂತೆ ಅವತಾನರಾಜನ ತಾಳಿಬಿಡಬೇಕೇನು ? ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ ಅದೆಲ್ಲ. ಆ ಹುಡುಗೀ ಮದುವೆ ಆಗಿರದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡತೀರೋ ಇಲ್ಲೋ ಹೇಳಿ ?

ಚಿ — ಹಂ, ಇನ್ನೂ ಹಾಂಗ ಅನ್ನಿರಿ, ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ. (ನೋಟನ್ನು ಬಗ್ಗಿ ತಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ನನ್ನ ಕೈಲಿಂದಾದಷ್ಟು ಯತ್ನ ಮಾಡತೀನಿ.

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಬಂದು ಬಿಚ್ಚುನಾಥನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚೀಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು]

ಚಿ — ಅಲ್ಲ, ಇನ್ನ ನಮಗ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿ. ಯಾರೋ ಬಂದಾರ; ಬಹಳ ಕೆಲಸ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೋಗಿಬರತೇವಿ.

ಬಿ — ಏನೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ. ಯಾರು ಬಂದರೇನು ? ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ. ಅಷ್ಟೇನು ಅವಸರ ?

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಕನಕರಾಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು]

ಬಿ — ಬರಬೇಕು ಬರಬೇಕು. ಕುತುಕೊಳ್ಳೋಣಾಗಬೇಕು.

ಕ — (ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿ) ಏನು ಆಚಾರ್ಯರು ! ತಮ್ಮದೇನು ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲಿ ?

ಚಿ — (ನೋಟನ್ನು ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಎ-ಎ-ನೂ ಇಲ್ಲ. ಎ-ನೋ ಸಹಜ ಬಂದಿದ್ದೆ .... ಸಾಹೇಬರು ಕರೆಸಿದ್ದರು .... (ದೇಶಾವನಿಗುವನು)

ಕ — (ಕೂಡುತ್ತ) ನನ್ನಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಾತು ಕಥೆಗೆ ಆತಂಕವಾಯಿತೇನೋ.

ಬಿ — ಹಾಗೇನೂ ತಾವು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಅಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಮಾತೂ ಎನಿಲ್ಲ. ಈ ನಮ್ಮ ಶೆಟ್ಟರು ಏನೋ ಹೇಳತಿದ್ದರು, ಕೇಳತಾ ಕೂತಿದ್ದೆವು.

ಕ — ಸರಿ. ಸರಿ.

ಮಾ — “ ಏನೋ ” ಏನು ರಾಯರ, ಧರ್ಮಾ ಅನ್ನೋದು ಒಂದೀಟು ಉಳಿಲಿಲ್ಲ ಈಗಿನ ಕಾಲ್ದಾಗ ಅಂತ ನಡೆದಿತ್ತಿ ಮಾತು.

ಕ — ಹೌದು ಹೌದು.

ಮಾ — ನಮ್ಮಂತ ಶೀಲವಂತರು ಇನ್ನು ಇರಬಾರದೇ, ಇಂತಾ ಕಲಬೆರಕೆ ನೋಡಾಕ. ಇವತ್ತು ಮದ್ಯಾಣದಾಗ ನೋಡ್ತಿ ರಾಯರ, ಜಳಕಾ ವೂಡಿ ಶಿವಪೂಜೆಗೆ ಹೊಂಟಿದ್ದೆ....

ಚಿ — (ಆಚಾರ್ಯರು ತಡೆಯ ಯತ್ನಿಸುವರು)

ಮಾ — ಆಗ ನೋಡ್ತಿ, ಒಬ್ಬ ಹಾರೂರ ಹುಡುಗ, ಒಬ್ಬ ಹೊಲೆ ದಾಸನ ತಲೀ ಹಿಡಕೊಂಡು ಕುಂತಿದ್ದ. ಒಂದು ಹುಡುಗಿ ಅತ್ತಾಗಿಂದ ಬಂದು, ಗಂಡಸರು ಅನ್ನೋಹಾಗಿಲ್ಲ - ರಸ್ತೆ ಅನ್ನೋಹಾಗಿಲ್ಲ - ಹೆದರಿಕೆ-ಪದರಿಕೆ ನಾಚಿಕೆ-ಗೀಚಿಕೆ ಕೇಳಬ್ಯಾಡ ನೋಡ್ತಿ - ಹಾಗೂ ಅವನ ಕೂಟ ಪಿಸ್ ಪಿಸ್ ನಕ್ಕೊಂತ ಆ ಹೊಲೆದಾಸನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ! ಏನುಳಿತು ಹೇಳ್ತ ಧರ್ಮದಾಗ.... ?

ಚಿ — (ಶೆಟ್ಟರನ್ನು ಚಿವುಟುವನು)

ಮಾ — (ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೂಡದೆ) ಆ ಹಾರೂರ ಹುಡುಗ ಆ ಹೊಲೈನ
ಮಾರೀವ್ಯಾಗಿನ ರಕ್ತಾ ತೊಳ್ಳುಕ ನನ್ನ ಚರಿಗ್ಯಾಗಿನ ನೀರು ಕೇಳಬೇಕು !
ನಾನೂ ಮತ್ತೆ ಅವಗ ಅಂದಕಬಿಟ್ಟೆ : ಏನು ಶೀಲರೋ ನಿಮ್ಮ ಹಾರೂರದು
ಅಂತ.

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಬಂದು ಚೀಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು]

ಕ — ಏನೂ ಧರ್ಮ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಶೆಟ್ಟರೇ, ನೀವು ಹೇಳಿದಾಂಗ ....

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮನನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು ಬರವನು]

ಬಿ — ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ.

ಮಾ — (ಕನಕರಾಯರಿಗೆ, ಮೆಲ್ಲನೆ) ರಾಯರಸ, ಇವರಸ ನೋಡಿ,
ಅವರು.

ಕ — ಆಂ ! (ಸರ್ವೋತ್ತಮನನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ಇವರಸನು ?

ಮಾ — ಹೌದ್ರಿ, ಇವರಸ.

ಕ — ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ !

ಸ — ಏನು ?

ಕ — ಅರೇದವನ ಹಾಂಗ ನನ್ನ ಕೇಳತೀಯೇನು ? ಕೇಳು ಈ
ಶೆಟ್ಟರು ಏನು ಹೇಳತಾರ.

ಮಾ — ನನಗೇನು ಗೊತ್ತೀ, ನೋಡಿದ ಮಾತು ನೋಡಿದ್ದರಿಂದ
ಹೇಳಿದೆ. ಅವರಸ ಹೇಳ್ಳಿ, ಹೊಲೆದಾಸನ ತಲೀ ಹಿಡಕೊಂಡು ಕುಂತಿ
ದ್ದರೋ ಇಲ್ಲೋ.

ಕ — (ಸರ್ವೋತ್ತಮನಿಗೆ) ಹಾದೇನೋ ?

ಸ — ಹೌದು.

ಕ — ಆಂ ! ಹೌದಕ ! ಎಲಾ ಭ್ರಷ್ಟಾ ! ಹೊಲೇರ ಮೈಲಿಗಿ
ಮನ್ಯಾಗೆಲ್ಲ ಕಲಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಾ ?

ಸ — (ಶಾಂತವಾಗಿ) ಏನೋ ಪಾಪ, ಗಾಯ ಆಗಿತ್ತು ಅಂಕ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಇದರ ಶೆಟ್ಟರನ್ನು ನೀರು ಕೇಳಿದೆ.....

ಕ — (ಉಪ್ರೇಕಗೊಂಡು) ಹೂಂ ಹೂಂ ! ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾ ? ಏನು ದೊಡ್ಡ ಬುದ್ಧನ ಅವತಾರ ನೀನು ! ಉಪಚಾರಮಾಡಿದನಂತ ಉಪಚಾರಾ ! ಇದೆಲ್ಲ ಆ ಗಾಂಧೀ ವಿಚಾರದ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದರ ಪುಣಾಸು ! ಆ ಹುಡುಗಿ ಯಾರು ? ಹೇಳು ಯಾರು ಆ ಹುಡುಗಿ ? ರಸ್ತೆಯದಾಗ ಎರಡನೇ ಹೆಂಗಸರ ಸಂಗತಿಯೇ ಹರಟೇ ಹೊಡಕೋತ ನಿಂತಿದ್ದಾ ? ಉಟ್ಟಿದ್ದು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿವಿ ಅಂದ್ವಾಂಗಾತು. ಆತು, ನಮಗೂ ನಿಮಗೂ ಎಂತೂ ಬಗೆಹರಿಯಾದಿಲ್ಲ. ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಖ ಕೂಡೋವಲ್ಲ ಇವು. ನಿಮ್ಮ ಹಾದಿ ಬ್ಯಾರೆ, ನಮ್ಮ ಹಾದಿ ಬ್ಯಾರೆ. ಮುಗಿಯಿತು. ನನ್ನ ಮನಿ ಪುಣಾಸು-ಬಂಧ ಇವತ್ತಿಗೆ ಕಡಿಧಾಂಗಾಯಿತು (ಬಿಚ್ಚುನಾಥನಿಗೆ) ರಾಯರ, ತನುಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಯಿತು. ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಬಿ — (ತಡೆದು) ಅಲ್ಲ, ರಾಯರೆ, ತಾವು ಬಂದ ಕೆಲಸ ಕೂಡ ತಿಳಿಸದೆ ಹಾಗೇ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ ! ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನವಾಗಿ.....

ಕ — ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಬಂದ ಕೆಲಸ ಅದಂತಾಯಿತು. ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವ ಭಾಗ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿಸರಿಸಿ ಭಾವಿಸಬೇಡಿರಿ.

[ಸರ್ವೋತ್ತಮನನ್ನು ದುರುಮರು ನೋಡುತ್ತ ಹೋಗುವನು]

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಬರಗುವನು]

[ಬಿಚ್ಚುನಾಥ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಉಪಚರಿಸುವನು]

ಜಿ — (ಶೆಟ್ಟಿಗೆ) ಎಷ್ಟು ತಡವೂ ಕಡೀಕೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿರಿ.

ಮಾ — ನನಗೆ ಹ್ಯಾಗ ತಿಳಿಬೇರೇ ಅದೆಲ್ಲ ಗುಟ್ಟು ?

ಬಿ — (ಸರ್ವೋತ್ತಮನಿಗೆ) ತಾವು ಬಹಳ ನೊಂದುಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟಿನ ಸ್ವಭಾವ ಇರಬೇಕು. (ಕರಪ್ರದಿಂದ ಗಾಳಿ ಹಾಕುವನು)

ಸ — ದುರ್ವೈವ ! ಇಂಥಾ ಎರಡು ಮನಸ್ಸು ಕೂಡುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ. ಇಂದಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಂತೂ ಆದಂತಾಯಿತಲ್ಲ ! ಆಗಲಿ, ತಮಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿ. ಬರುತ್ತೇನೆ. (ಎಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಾನೆ)

ಬಿ — (ಕೂಡಿಸುತ್ತ) ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಮಿಸಿರಿ. (ಬಿದ್ದಾಡಿಗೆ) Boy !

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಬರುತ್ತ]

ಬಿ — ಲೆಮನ್‌ಜ್ಯೂಸ್ ಲಾವ್.

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಹೋಗುವನು]

ತಾವು ಕಂಡ ಆ ಬಾಲೆ ಯಾರು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿ ? ಪರಿಚಿತರೇನು? ಎಲ್ಲಿಯವರು?

ಚಿ — (ಶೆಟ್ಟರಿಗೆ) ನೋಡಿದಿರಾ ಶೆಟ್ಟರ, ಪಾಪ ಅವಂದೇ ಅವನ ಸಾಕಾಗೇದ; ಇವ ಹುಡುಗೀ ಹೆಸರು-ದತ್ತಿ ಕೇಳತಾನ !

ಮಾ — (ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ) ಹೌದು ಮತ್ತ, ಅವರವರದು ಅವರ ವರಿಗೆ ಹತ್ತಿರೋದಸ. (ಸರ್ವೋತ್ತಮನಿಗೆ) ರಾಯರ, ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾತನಾಡು ಕೇಳಿ. ಅದೋದಿ, ಅದು ಸಂಸಾರದಾಗಿನ ಮಾತು. ಒಮ್ಮೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳೆತಾರು; ಒಮ್ಮೆ ಪಿರುತಿ ಮಾಡತಾರು. ಅದು ಹಾಗೆ ನಡೆದಿರೋದಸ. ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಗೋಬಾರದು ನೋಡಿ.

ಚಿ — ಹೌದು, ಎಲ್ಲರ ಮನೀ ದ್ವಾಸಿನೂ ಹುಳಕು ಮತ್ತ ! ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಯಾ, ನೀಯೇನೂ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ. ಇದಸ ದಿನ ಸೇನು ಕಡೆತನಕ ಉಳಿಯಾದಿಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕೇತು ನೌಕರಿ, ಇವತ್ತಿಲ್ಲ ನಾಳೆ. ಈ ನಮ್ಮ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಹೇಳಿದರ ಇವರ ಹಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟರು.

ಬಿ — ಏನಂದರಿ ಆ ಹುಡುಗೀ ಹೆಸರು ?

ಸ — (ಉಸಿರೊಡನೆ) ಹೆಸರೇನೋ ಅಂಜನಾ ಅಂತ. ಪಂಥರಪುರ ದವರಂತ. ಇನ್ನೂ ಮದುವೆ ಆಗಿಲ್ಲ ಅಂದರು.

ಬಿ — ಯುರೇಕಾ ! ಯುರೇಕಾ ! Good-luck ! ಕೇಳಿದಿರಾ ಆಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿ ? ಇನ್ನೇನು ನಿಮ್ಮ ಆತಂಕ ದೂರಾಯಿತೋ ಇಲ್ಲೋ ? ಬೇಡಿದಷ್ಟು ಸಂಭಾವನಾ....

ಚಿ — (ಅಸಮಾಧಾನ ತೋರಿಸುತ್ತ) ಏನಿಲ್ಲ, ಬತ್ತೇನಿ ರಾಯರ, ಬತ್ತೇನಿ.

ಬಿ — ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಪ ತಡೀರಿ.

ಚಿ — ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ಹೋತ್ತಾಯಿತು. ಬತ್ತೇನಿ.

[ಹೋಗುವನು]

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಲೆಮನ್‌ಜೂಸ್ ತಂದು, ಒಡೆದು ಮೂರು ಗ್ಲಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಮೂನ ರಿಗೂ ಕೊಡುವನು. ಮೂವರೂ ಕುಡಿಯುವರು. ಬಿದ್ದಾಡಿ ಬರಿದಾದ ಗ್ಲಾಸ್‌ ಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯುವನು.]

ಬಿ — ಅಲ್ಲ, ತಮಗೆ ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಿ, ನಾನು ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸ ಕೊಡಬಹುದು.

ಸ — (ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿ) ಏನು, ತಮ್ಮ ಕಾಲೇಜು ?

ಬಿ ಹೌದು, ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜೇ. Privateಲು. ನಾನೇ ಅದರ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲನಿದ್ದೇನೆ.

ಸ — ಆಂ ! ಹೆಸರೇನು ಕಾಲೇಜದ್ದು ?

ಬಿ — ತಿರಗಲಿ “ ಬಿ. ಸಿ. ಐ. ” ಕಾಲೇಜು. ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಿ, ಸದ್ಯ ಕೊಡಸತೀನಿ.

ಸ — ಓಹೋ, ಆಗಲಿ. ವಿಚಾರವಾಡಿ ತಮಗ ತಿಳಿಸತೇನಿ ಬಹಳ ಉಪಕಾರವಾಯ್ತು. Thank you. ಬತ್ತೇನಿ, ನಮಸ್ಕಾರ.

[ಹೋಗುವನು]

ಬಿ — (ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಹೋದ ಕಡೆಗೇ ನೋಡುತ್ತ) Sensitive good-for-nothing fool ! ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಹುಡುಗರು ನೋಡಿ

ಶೆಟ್ಟರಿ ! ಕೈಲಾಗದವು ! ಹೋಗಲಿ, ಆಚಾರ್ಯರೇನು ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲೋ ?

ಮಾ — ಓ ! ಕೈಯಾಗದ್ದನ್ನು ಬಿದ್ದೈತಿ ಅಂದವ್ಯಾಗ ಆಗದೇನು ಮಾಡತೈತಿ ?

ಬಿ — (ಎದ್ದು ಕೋಟು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಶೆಟ್ಟರಿ, ಚಹಾಕ್ಕೇನು ಅತ್ಯಗತ ಹೋಗೋಣೋ ? ಏನು ಇಲ್ಲಿಗೇ ತರಿಸೋಣೋ ?

ಮಾ — ಇವೇ ಈಗ ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನೇನೋ ಕುಡಿಸಿದಿರಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಯಾಕ ?

ಬಿ — ಅದೇನು ಬರಿ ನೀರು. ಗಂಟಲ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬಿಸಿ ಆಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಗೇ ತರಿಸಿಬಿಡತೇನಿ. ತಗೊಂಡು ಹೊರಡೋಣು.

ಮಾ — ಹಾಗೂ ಆಗಲಿ. ನಾವು ಒಳ್ಳೆ ಅಂದರ ನೀವು ಕೇಳಿರಾ ?

ಬಿ — Boy !

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಬರುವನು]

ದೊ ಚಾ ಲಾವ್. ಜಲ್ಮಿ ಲಾವ್.

[ಹೋಗುವನು]

(ಟೀಬಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತು ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕ ತೆರೆದು) ಮತ್ತೇನು ಶೆಟ್ಟರಿ, ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರ ಈಗ ಸರಳಾಗಿರಬೇಕು.

ಮಾ — (ಉಳುಸುಂಗುತ್ತ) ಅರ್ಧಮಾರ್ಡಾ ಆಗೇತರಿ. ವ್ಯಾಪಾರ ಅಂದ ಕೂಡಲೆ ನೆಪ್ಪಾತು; ಇಕಾ ಹಿಡೀರಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಗಡಾನ್. (ಕಿಸೆಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ನೋಟು ತೆಗೆದು ಕೊಟ್ಟು) ಈ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ನಿಮ್ಮ ಗಂಟು ದುಡದದ ಬಡ್ಡಿರಿ.

ಬಿ — ಛೇ ಛೇ, ಇದನ್ನೆಲ್ಲಿ ನಾ ಕೇಳಿದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ? ಸುಮ್ಮನೆ ಸಹಜ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದೆ ಅಷ್ಟೆ. ನೀವೇನೋ ಬ್ಯಾರೇನ ತಿಕಕೊಂಡಿರಿ ಕಾಣತದ.

ನೂ — ಹಾಗಂದರ ಹ್ಯಾಗರಿ ? ಕೈ ಬಾಯಿ ಸುದ್ದ ಇರಬೇಕು.
ಕೊಡೂದು ಕೊಡಾಕಸಬೇಕು, ತೊಗೊಳ್ಳೋದು ತೊಗೊಳ್ಳಾಕಸಬೇಕು.
ಯ್ಯಾಪಾರ ಸರಳ ಇರಬೇಕು ನೋಡ್ತಿ.

[ಬಿವ್ವಾಡಿ ಚಹಾ ತಂದು ಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕೊಡುವನು. ಇಬ್ಬರೂ ಕುಡಿಯು
ತ್ತಿರುವಾಗಲೆ]

ತೆರೆ

— — — — —

ದೃಶ್ಯ ೪.

[ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿ]

[ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಗೆ ತಿರುವುತ್ತ ವಿಚಾರಭಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವರು.]

ಎ — (ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದು) Good-evening Mr. Mallinath !

[ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರು ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವರು]

Oh ! Mr. Mallinath, ಏನು, ವಾಕಿಂಗ್‌ಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀರೋ ?

[ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರು ಇನ್ನೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವರು]

Hullo ! Mr. Mallinatharao !

ಮ — (ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿಂತು) Oh ! You ! Good evening Doctor. ಎತ್ತ ಕಡೆಗೆ ?

ಎ — ಯಾವದೋ ಗಹನವಾದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಾವು ಇರಬೇಕು. ನಾನು ಕೂಗಿಯೇ ಕೂಗಿದೆ.

ಮ — ಹೀಗೆನು ? ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ತಲೆ ಇದೆಯೆಂದ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ವಿಚಾರ ನಡೆದೇ ಇರಬೇಕಲ್ಲ.

ಎ — ಹಾಂ ! ಏನು ವಿಚಾರ ಅಷ್ಟು ಗಹನವಾದದ್ದು ? ಹೇಳಿರಿ ; ಅಂದರೆ ಏನುವಿನ ತಂದೆಯು ಬೆಳಕು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮ — ಗಹನವಾದದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಎ — ಏನದು ?

ಮ — ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಈ “ಧರ್ಮ” ಎಂಬುವದೇ ಮನುಷ್ಯನ ಮುಳುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆಗೇದಲ್ಲ ಈಗ? ಈ ದೈವದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಹ್ಯಾಂಗ ಬಂತೂ ಅಂತ. ಭದ್ರವಾದ ತಳಹದಿ ನ್ಯಾಯ ನಿಂತ ಸನಾತನ ಆರ್ಯಧರ್ಮ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕುಸಿಬೀಳುವ ಹೊತ್ತು ಯಾಕ ಬಂತೂ ಅಂತ. ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯ ದೋಷ ತೊಡೆದುಹಾಕುವದಕ್ಕೆಂದು ಹುಟ್ಟಿದ ಮತಗಳು ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಯ ಮಾರ್ಗ ಸುಗಮ ಮಾಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತೊಡಕಾಗಿ, ಒಂದನ್ನೊಂದು ನುಂಗಲಿಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಂಗ ನಿಂತವೂ ಅಂತ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಹೊಂದುಗೂಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮನ್ವಯ ಧರ್ಮ ಇರಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲೇನು? ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೀಗೂ ಅನಿಸುತ್ತದೆ: ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಈ ನವಧರ್ಮ ಎಂದು ಬೇರೆ ಧರ್ಮವಾಗಿಯೆ ಎಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವದೋ ಎಂದು ಭೀತಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಎ — ಹೀಗಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಉಂಟು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳು ನೂರಾರು ವಿಧವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ನಮ್ಮ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮ ಹಾಗಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೆಚ್ಚು, ಶೂದ್ರರು ಕಡಿಮೆ, ಹೊಲೆಯರು ಕೀಳರು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಮ — ಅದು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸಮಾಜವ್ಯವಸ್ಥಾ ಧರ್ಮ ಅಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸತ್ವ ಇತ್ತಂತಲೇ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂತು.

ಎ — ಅದಕ್ಕೆ ಏನೇ ಅನ್ನಿರಿ. ಅದರೆ ನಮ್ಮ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮವು ಬಹಳ ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ, (ಎಂದು ಡಗಲಂಗಿಯೊಳಗಿಂದ ಜೈಬಲ್ ತೆಗೆದು) “ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೂ ಕರ್ತನಾದ ಯೇಸುಕ್ರಿಸ್ತನಿಗೂ ದಾಸನಾದ ಯಾಕೋಬನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಕೆಯ ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: ನನ್ನ ಸಹೋದರರೆ, ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ಕರ್ತನಾಗಿರುವ ಯೇಸುಕ್ರಿಸ್ತನ ವಿಸ್ವಾಸವನ್ನು ಮುಖದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಳ ಸಂಗಡ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿರಿ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಚಿನ್ನದ ಉಂಗುರುವುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು,

ಮಿಂಚುವ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಸಭೆಗೆ ಬರಲು, ಮತ್ತು ಬಡವನು ಮೈಲಿಗೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು, ನೀವು ಮಿಂಚುವ ವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿಕೊಂಡವನ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ 'ನೀವು ಸುಖವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಡವನಿಗೆ 'ನೀನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊ!' ಇಲ್ಲವೆ 'ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಾದಪೀಠದ ಹತ್ತಿರ ಕೂತುಕೊ' ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷ ಪಾತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದುರಾಲೋಚನೆಗಳ ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿಗಳಾದಿರಲ್ಲ? ಕೇಳಿರಿ, ದೇವರು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಡವರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾರ್ಥವಂತ ರಾಗಿಯೂ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ವಾಗ್ದತ್ತ ರಾಜಕ್ಕೆ ಬಾಧ್ಯಸ್ತ ರಾಗಿಯೂ ಆಡುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೋ? " ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕೇಳು ಮೇಲಿಲ್ಲ.

ಮ — (ನಗುತ್ತ) ಯಾವ ಧರ್ಮವೂ " ಧರ್ಮ " ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾದರೆ ಹೀಗೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಏ — ಇರಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾವ್, ನಿಮ್ಮ ಅಂಜನಾಬಾಯಿ ಇದ್ದಾರಲ್ಲ, ಅವರ ವಿವಾಹವೆ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಡಿದ್ದೀರಾ ?

ಮ — ಅವಳ ವಿವಾಹದ್ದೇ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ ನನಗೆ.

ಏ — ಯಾಕೆ ?

ಮ — ಪಂಥಪುರದ 'ಅನಾಥಬಾಲಿಕಾಶ್ರಮ'ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವಳು. ಈ ಅವಳ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇನ್ನೇ ಅವಳ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡ ಕಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದೆ ಎನಬೇಕು.

ಏ — ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ತಮಗೆ ಹೇಳಿದೆ: ನಮ್ಮ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮ ಬಹಳ ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ ಎಂದು. ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸಬಾರದು ಮತ್ತೆ. ನಿಮ್ಮ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ - ನಿಮ್ಮ ಸನಾತನಧರ್ಮ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಲಾರದು.

ಮ — ಓ ! ಅದೋ ! ಯಾರೋ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು !
(ಅವಸರದಿಂದ ಅತ್ತ ಧಾವಿಸುತ್ತ) ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ನೀವೂ ಅತ್ತ
ಕಡೆಗೇ ಬಂದುಬಿಡಿರಿ. (ಓಡುತ್ತ ಹೋಗುವನು)

ಏ — ಓ ! ಹೀಗೋ ! ಉಪದ್ರವದಲ್ಲಿಯೇ ಜನಗಳನ್ನು
ಪರಾಂಬರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮ. ನಾನೂ ಬಂದೆ ಮಲ್ಲಿನಾಥ
ರಾವ್ ! [ಹಣೆ ಭುಜ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೋಗುವನು]

— — —

ದೃಶ್ಯ ಚಿ.

[ಅಂಜನಾಬಾಯಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಕೊಠಡಿ]

ಅಂ — [ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುತ್ತ ಕುಳಿತವಳು ಬೇಸರಗೊಂಡಂತೆ ಪುಸ್ತಕ ಎಸೆದು, ಎದ್ದುಬಂದು, ನೂಲುವ ರಾಟೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತು ಒಂವೆರಡು ಸುತ್ತು ತಿರಿವಿ, ನೂಲು ತೆಗೆದು ಅದೂ ಬೇಸರ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದುಬಂದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡು “ ಮನೆಯವರು ? ಮನೆಯವರು ! ಮನೆಯವರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ಯಾರ ? ಹ : ಹ : ಹ : ” ಎಂದು ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗುವಳು. “ Good-morning ! ” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ನಗುವಳು. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಗುಣುಗುಣಿಸುತ್ತ ಹಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಳು.]

ರಾಗ : ಬಿಹಾಗ

ತಾಳ : ತ್ರಿವಟಿ

ಕಾತರಿಸುವದಾ ಮನವಿಂದು | ಸೂತನ ಭಾವವು ಜನಿಸಲೊಂದು ||

ಹೃದಯದ ಪದುಮದಿ ಮುದಿಸುತ್ತಲಿರಲು | ಉದಿಸಿ ಪರಮ ಬರೆ

ಬೆದರಿದ ಅಳಿಯೊಲು ||

[ಹಾಡು ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಚೆನ್ನಿ ಓಡಿಬರುವಳು.]

ಚೆ — ಯವ್ವಾ ! ಯವ್ವಾ ! (ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿಳುವಳು) ಯವ್ವಾ ನನ್ನ ಉಡ್ಯಾಗ ಹಾಕೊಂಡು ಪಾರುಮಾಡು ನನ್ ತಾಯಿ ! ಯಾರೋ ಅಂದಕ್ಕಾಸ ಕೈಬಿಡಬ್ಯಾಡ ನನ್ನ ಹಡೆದವ್ವ !

ಅಂ — ಏನ್ ? ಏನಿದು ! (ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತ) ನನ್ನ ಕಾಲನ್ನೇಕೆ ಹಿಡೀತಿ ? ಏಳು, ಏಳು. ಅದದ್ದಾದರೂ ಏನಾಗೇದ ಅಂಥಾದು ?

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದು]

ಬಿದ್ದ — ಎಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕೇ ನಿಂದ್ರೆ ನಿನ. (ಗಕ್ಕನೆ ನಿಂತು ಪೋಲಿಸಂತೆ ಕಾಲು ಜೋಡಿಸಿ ಸ್ಯಾಲ್ಯೂಟ್ ಹೊಡೆದು) ಸರ್, ಬಿಡ್ರಿ ಈಕೆನ್ನ ಮೊದಲ. ಮೊದಲ ಹೊರಗ ಹಾಕಿ. ಮನ್ಯಾಗಿಂದ ಹೇಳದ ಕೇಳದ ಓಡಿಬಂದಾಳು.

ಅಂ — (ಚೆನ್ನಿಯನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿ ಬಂದು, ವಿವಾಹಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತು) ಅಲ್ಲಪ್ಪಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡು. ಏನು ನ್ಯಾಯ ಬಂತು, ಯಾಕ ಬಂತು? ಮೊದಲ ಹೇಳು. ವಿಚಾರಮಾಡೋಣ. ಹಾಂಗಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡಬಾರದು.

ಬಿದ್ದ — ಇಂತಾ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕೈಮಾಡಬಾರದು ಅಂಪ್ರ ಹ್ಯಾಗ್ರೀ? ಅದು ಮಾತಿಗೆ ಮಣಿಯೊ ಹೆಣ್ಣಲ್ಲೀ ಅದು. ಸಮಗಾರ ದೇವರಿಗೆ.... ಅದರ ಪೆಟ್ಟು ಆಗಬೇಕಿ.

ಅಂ — ಛೀ, ಹಾಂಗಲ್ಲ ಅನಬಾರದು.

ಬಿದ್ದ — ಮತ್ತೇನನಬೇಕಂತೀರಿ? ಹೇಳಿ.

ಅಂ — ಅಲ್ಲಪಾ, ಮೊದಲ ಏನು ನಡೀತು ಹೇಳು. ಕೂತಗೊ.

ಬಿದ್ದ — ಇದು ನೋಡ್ರಿ ಸರ್.....

ಅಂ — (ನಗುವಳು)

ಬಿದ್ದ — ಯಾರೀ ನಗತೀರಿ? ಏನ್ ತಪ್ಪತ್ತೇನಿ ಮಾತಿನಾಗ?

ಅಂ — ಏನಿಲ್ಲ; ಹೆಣ್ಣುಕಳಿಗೆ 'ಸರ್' ಅನಬಾರದು.

ಬಿದ್ದ — ಹೀಗೇನಿ! ಬಲು ತಿವ್ವಲ ಬಿಡ್ತಿ ಅದು. ಈಕೆ-ಈಕೆ ಅದಾಳಲಿ-ಈಕೆ ನಮ್ಮಕ್ಕನ ಮಗಲಿ. ಚೆನ್ನಿ ಅಂತಾರಿ. ನಮ್ ಯಕ್ಕನ ಈ ಒಬ್ಬಾಕೆನ ಮಗಲಿ. ಮತ್ಯಾರಿಲ್ಲರಿ. ಆಕೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಂಗ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಾಳ್ವಿಮಾಡು ಮೂಳಾ ಅಂದ್ರ ಮೂಗು ತಿರಿವಿಕೊಂಡು ಮನೀ ಬಟ್ಟು ಮಳ್ಳಿಹಾಂಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬಂದಾಳು ನೋಡ್ರೀ ಗಯ್ಯಾಳಿ! ಇಂತಾಕಿಗಿ ನೆಳ್ಳು ಕೊಡತೀರಾ ನಿಮ್ಮ ಮನ್ಯಾಗ? ಮೊದಲ ಹೊರಗ ಹಾಕ್ರಿ. ಇಲ್ಲಿರಕ ರಟ್ಟೇ ಹಿಡದು ದರದರಾ ಎಳಕೊಂಪು ಹೋಕ್ಕೇನು ನೋಡ್ರಿ. ಹೇಳಿ ಗಡಾ ಏನಂತೀರಿ?

ಅಂ — ಅಪಾ ಹಾಂಗಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಡ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರು. ಅನಳನ್ನೂ ಕೇಳೋಣ.

ಚೆ — ಯವ್ವಾ, ನಿಮ್ ಕೈಮುಗೀತೇನು, ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಹಿಂಕಟ್ಟಿ ಹೇಳತೇನು. ಆವ್ರ ನನ್ನ ಇವನ ಕೈಯಾಗ ಮಾತ್ರ ಕೊಡಬ್ಯಾಡ್ರಿಯವ್ವಾ !

ಅಂ — ಅವ ಹಾಂಗಂತಾನ, ನೀ ಹೀಗಂತೀದಿ. ನೀ ಯಾಕ ಹೋಗೂದಿಲ್ಲ ಅಂತೀದಿ ಹೇಳು ?

ಚೆ — ಯವ್ವಾ ಅದನ್ನ ಹ್ಯಾಗ ಹೇಳೋದ್ರೀ ತಮ್ಮಂತದೊಡ್ಡವರ ಹೆಂತ್ಯಾಕ ?

ಬಿದ್ದ — ಹೌದಕ ಮುರಕಸ ! ಡೋಕಾರಿ, ಏಳು ಸುಮ್ಮಾಕ. ನಡಿ ಅಂತೀನಿ.

ಅಂ — ತಡಿಯಪ್ಪಾ ತಡಿ. ಕೇಳಿ ನೋಡೋಣ ಏನಂತಾಳ. ಏನ್ ತಂಗೀ, ಏನೂ ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಹೇಳು, ಯಾಕ ಒಲ್ಲೆ ಅಂತೀದಿ ?

ಚೆ — ಇದ್ದೋದ್ರಿ ನನ್ ತಾಯಿ.... (ನಾಚಿ) ಹೋಗ್ರಿ, ನನ ಗ್ಯಾಕೊ ನಿಮ್ಮೆದಿರಿಗೆ ಹೇಳಾಕ ಜೀವ ಒಲ್ಲೆ ಅಂತ್ಯೆತಿ.

ಬಿದ್ದ — ಬೇಸ್ ಗತ್ತ ತಗದೀದಿ ! ಹೇಳು, ಹೇಳು: ' ನಮ್ ತಾಯಿ ಕಸಬತನಾ ಮಾಡತಿದ್ದಳ್ಳಿ ' ಅಂತ. ಅದರಾಗೇನೈತಿ.

ಚೆ — ಆಯ್ಯ, ಇದಕ್ಕಂತೂ ಮುಚ್ಚುಮರೀನಕ ಇಲ್ಲ. ಯವ್ವಾ, ನಾ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಿಂಕಟ್ಟಿ ಹೇಳತೀನಿ. ಈಗ ಹ್ಯಾಗಾರ ಮಾಡಿ ಈ ಪಿಡುಗಿನ ಕೈಯಾಗಿಂದ ನನ್ನ ಉಳಿಸಿಕೊ ಯವ್ವಾ ! ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬೀಳತೇನಿ.

ಬಿದ್ದ — ಹೌದ್ರಿ, ಆದಿಬುನಾದಿಯಿಂದ ನಡಕೊಂತ ಬಂದ ಕಸಬು ಹ್ಯಾಂಗ ಬಿಡಾಕ ಬರತೈತ್ರಿ ? ಅಂತಾ ಕಸಬು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಲೀ ಕಲಾತಾಳಂತ ನೋದ್ರಿ ! ಸಾಲೀ ಕಲ್ತು ಏನ್ ಮಾಡತಿದ್ದಾಳಾದೀತು ? ನೀವಸರೆ ಓಟು ಬುದ್ದಿ ಹೇಳಬಾರದ್ರೆ !

ಅಂ — ಕಲಿತರ ಚಲೋ ಅಲ್ಲ ?

ಬಿದ್ದ — ಯಾರಿಗೆ ಚಲೋ ಅವರಿಗೆ ಚಲೋ. ಅಲ್ಲೀ, ಸಾಲೀ ಕಲ್ತು ಏನ್ ಕಚೇರಿಕ್ಯಾಗ ಬರಕೊಣ್ಣಾಕ ಹೋಗತಾಳ್ಳೆ ಈರೆ? ಎಂಥೆಂಥಾವೋ ದೊಡ್ಡ ಪರೀಕ್ಷಾ ವಾಸಾಗ ಬಂದದವು ಕುಂತಾವು ಕೂಳು ಕಾಣದ ! "ಜೆಂಟಿಲ್

ಮೆನ್” “ಜೆಂಟಿಲ್‌ಮೆನ್” ಅಂತ ಹೇಳಿಕೊಂತ. ಈ ಪಿಸಾಡಿನನ್ನ ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರ್ರೇ ? ಬಾಳಾದರ ಎಲ್ಲಾಳರ ಒಂದು ಸಾಲ್ಯಾಗ ಮಾಸ್ತರಿಣಿ ಆದಾಳು. ಅದಾರೂ ಏನು ಸುಖಾ ಐತಿ, ನೂರಾರು ಮೆಂಬರ ಮರ್ಜಿ ಹಿಡಕೊಂತ ?

ಅಂ — ಸಾಲಿ ಕಲಿಯೋದು ನೌಕರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೇ ಅಂತ ಅಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾ ಕಲಿತರ ಮನಸ್ಸು ಸುಧಾರಿಸತದ. ಒಳ್ಳೇದು ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದು ಯಾವುದು ತಿಳಿತದ.

ಬಿದ್ದ — ಯವ್ವಾ, ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳಬ್ಬಾಡ್ತಿ ; ಕರೇ ಹೇಳ್ತೇನು. ನೀವು ಪೇಳಿದಿಲ್ಲ, ಕಲ್ತರ ಅವೇನೇನೋ ಆಕೃತಿ ಅಂತ. ಅದೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು ನೋಡ್ತಿ. ಆ ಕಲ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ಏನು ಗೊತ್ತೈತೇನಿ ? ಕಲೀದ ಇದ್ದವರೂ ತಿಳಿದ ಟೊಪಿಗಿ ಹಾಕೊ ಕಣ್ಣುಟ್ಟು ಯವ್ವಾ ಅದು. ಹೊರಗಟ ಭಳಕು. ಒಳಗೇನೈತಿ ? ಭುರ್‌ಭುಶ್ !

ಚೆ — ಯವ್ವಾ, ಇಂವ ಯಾವಾಗೂ ಹೀಗೂ ನೋಡ್ತಿ. ನಾ ಸಾಲೀ ಪ್ಪು ಎಲ್ಲಾಳರ ಮರುವಾದಿಯಿಂದ ಬಾಳೇವು ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನುವಾಕಿ- ಇಂವ ಅದು ಬ್ಯಾಡಾ ಆನ್ನೋವ. ಈ ಬಿಕ್ಕನಾಸಿಗೆ ಏನು ತಿಳಿತಿಡ್ತೀತಿ ಯವ್ವಾ ?

ಬಿದ್ದ — ಎಲೆ, ಹಾಗ ಹೀಗ ಮಾಡಾಡಬ್ಯಡ, ಬಾಯಾಗಿನ ನಾಲಿಗೆ ಕಿತ್ತೇನು ! ಅಲ್ಲ, ಭಾಳ ಡೌಲು ಮಾಡಿ ಹೇಳತೀ, ಮುಂಜಾನಿಂದ ಚಿಂಜೀಮಟಾ ದುಡದರ ನಾಲಕ್ಕಣೆ ಕೂಲಿ ಸಿಗಬೇಕಾದರ ಯವ್ವಾ ಯಪ್ಪಾ ನೆಪ್ಪಾಗಿ ಹೋಕ್ಕಾರು. ಅಸಟರಿಂದ ಏನಾಗತೈತಿ ಮತ್ತ ? ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಕೂಳಿಸ ? ಮೈತುಂಬ ಆರಿವೇ ? ಎನೈತಿ ?

ಅಂ — ಅಲ್ಲಪ್ಪಾ, ಇಷ್ಟೊತ್ತಾತು ನಾನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ, ನೀನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇ ಏನು ?

ಬಿದ್ದ — ಹೌದಲೈ. ಬಿದ್ದಾಡಿ ಅಂತಾರ್ರಿ.

ಅಂ — ಬಿದ್ದಾಡೆಪ್ಪಾ, ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು. ಯಾವದಕ್ಕೂ ಆಗಲಿ, ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪದ ಕೆಲಸ ಮಾಡೂ ಅಂತ ಹೀಗ್ಗೆ ಜುಲುಮಿ ಮಾಡೋದು ತಪ್ಪು. ಈ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ನೈತಿಕ ಬಂಧನ ಇರದಿದ್ದರೆ ಸೂತ್ರ ಹರಿದ ಗಾಳಿಪಟ ಇದ್ದಾಂಗ ಅದು.

ಬಿದ್ದ — ಹೂಂ, ನಾನೂ ಅನ್ನೋದು ಇದನ್ನೂ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಗಾಳಿಪಟಕ್ಕಿರೋ ಸೂತ್ರ ದುಡ್ಡಿನ ಸೂತ್ರ ಯವ್ವಾ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತೂ ಈ ಸೂತ್ರದ ಮ್ಯಾಗ ನಡದೈತಿ, ಅಂಬೋದೇನು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇ? ನಿಮಗ ಹೇಳೋದೈತೇ? ಮತ್ತೆ ದುಡ್ಡು ಬರೋದು ಈ ಕಸಿಬಿನಾಗ. ಪದ ಕೇಳಿಲ್ಲೇ?

ರಾಗ : ಮಧ್ಯಮಾವತಿ

ತಾಳ : ಅಟಿ

ರೊಕ್ಕವು ಇರದಿರೆ ಬಡತನವಕ್ಕ |
ಬೊಕ್ಕಬಡತನ ತಾ ಮೂಲ ಪಾಪಕ್ಕ || ಪ. ||
ಮನವಾಗಲೊಮ್ಮೆ ಲಜ್ಜೆಯು ಪೋವುದಕ್ಕ |
ಘನಲಜ್ಜೆ ಬಿಡಲಪ್ಪ ಹಳವಿಂಗೆ ತಕ್ಕ |
ಹಳವ ಲೆಕ್ಕಿಸದೊಡೆ ಮತಿ ನಾಶಕ್ಕ |
ತಿಳಿ ಮತಿಯಳಿಯಲು ಪತಿಸನಕ್ಕಕ್ಕ ||

ಅಂ — ದುಡ್ಡು ಬರತದ ಅಂತ ಅಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಾರದು ಬಿದ್ದಾಡೆಪ್ಪಾ. (ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕೂಡುತ್ತಾ) ಇರಲಿ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಿದ್ದರು ?

ಬಿದ್ದ — ನನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲರಿ. ನಾ ಸಣ್ಣವ ಇರತ ಸತ್ತನಂತರಿ. ಅವ ಸತ್ತಮ್ಯಾಗ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಣ್ಣಾಕೆ ದಾರಿಗಾಣದ ನಮ್ ತಾಯಿ -ಆಗಿನ ಜಗತ್ತೂ ಹಾಗಿತ್ತರಿ-ಕಸಬತನಾ ಮಾಡಿದಳಿ.

ಅಂ — ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ಇದ್ದಾಳೇನು ಈಗ ?

ಬಿದ್ದ — ಇಲ್ಲರಿ.

ಅಂ — ಭಾಳ ದುಡ್ಡು ಗಳಿಸಿರಬೇಕಲ್ಲ ?

ಬಿದ್ದ — ಗಳಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗಳಿಕೆ-ಬಳಿಕೆ ಸಮಾ ಆಗಿ ಎಲ್ಲಿ ದ್ದೆವೋ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದಿವು. ಭಾಳ ರೊಕ್ಕಾ ಆಕೇ ಬ್ಯಾನೀನಸ ನುಂಗಿತರಿ.

ಅಂ — ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮ ?

ಬಿದ್ದ — ನಮ್ಮ ಆತ್ಮನೂ ಹಾಗೂ. ರೋಕ್ಕ ಎಟ ಬಂದರೂ ಈಡು ಆಗವಲ್ಲದರಿ. ಬ್ಯಾನೀ ಬಾಯಿಗೇ ಹೋಕ್ಕೈತರಿ.

ಅಂ — ಬಿದ್ದಾಡೆಪ್ಪಾ, ಖರೇ ಹೇಳು, ಹೀಗಿರೋದು ನಿನ್ನ ಒಳಗಿನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಬರಿ ಅನಸತದೇನು ?

ಬಿದ್ದ — ಬರಬರಿ ಅಲ್ಲಾ ಅಂತ ಅನಸತರತ್ನೈತಿ. ಆದರೆ ಕೇಳೋವರು ಯಾರು ? ಜಗತ್ತೂ ಹಾಗೈತಿ, ಹಾಗ ಇರು ಅಂತೈತಿ.

ಅಂ — ಬಿದ್ದಾಡೆಪ್ಪ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು. ನೀಯೇನು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯ ಅಲ್ಲ. ವಿಚಾರಮಾಡು. ನೀ ಈಗ ಯಾವ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡತೀ ?

ಬಿದ್ದ — ನಾವ್ರೆ ? ಬಿಚ್ಚುನಾಥರಾಯರ ಹಾಫೀಸಿನಾಗ ಸೆರ್ವಂಟ್ ಆದೀವಿ, ಸೆರ್ವಂಟ್. ಇಸ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ.

ಅಂ — ಹಾಂಗಿದ್ದರ, ಹೀಂಗ್ಯಾಕ ಮಾಡಬಾರದು ಬಿದ್ದಾಡಿಯಪ್ಪ ?

ಬಿದ್ದ — ಹ್ಯಾಗರಿ ?

ಅಂ — ನೀನೂ ಈ ಹುಡುಗಿನ್ನ ಮದಿವಿ ಆಗಿಬಿಡು.

ಬಿದ್ದ — ಏನಂದಿರಿ ? ಈಕಿನ್ನರೇ ! ಮದಿವಿಮಾಡಿಕೊಣ್ಣೋದ್ರೆ ? ನಮ್ಮಿಂದ ಆಗದ ಮಾತು ತಗೀರಿ. ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಕಸಬೀ ಮಗಳು !

ಅಂ — ಮತ್ತ ನೀನು ?

ಬಿದ್ದ — ಅ-ಅ-ಮ ಮ- (ತತ್ತರಿಸುವನು)

ಅಂ — ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು ಬಿದ್ದಾಡೆಪ್ಪ, ಸಿಟ್ಟಿನಾಗಿದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ದುಡಿಕೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಬಿಡಬಾರದು. ಆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟು ನಿಂತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮುಂದೆ ನಡೆಬೇಕು. ಈಗ ಹೀಗ ಮಾಡು. ಈಕೆ ಕೆಲವು ದಿನ ಇಲ್ಲೇ ಇರಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮಗ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾ.

ಬಿದ್ದ — ತಿಳಿದವರು ಹೇಳತೀರಿ ಅಂದಮ್ಯಾಗ ಹಾಗೂ ಮಾಡತೀನು.

ಅದರ ಅಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ಹೊರಗ ಮಾತ್ರ ಬಿಡಬ್ಯಾಡಿ ಈ ಹೆಣ್ಣಿನ್ನು. ಬಲು ಮೂರ್ಖನಿ ಐತಿ ಅದು. ಬತ್ತೇನಿ ಹಾಗರಸ.

[ದುರುಸುರು ಚೆನ್ನಿನ ನೋಡುತ್ತ ಹೋಗುವನು]

ಅಂ — ಚೆನ್ನಮ್ಮಾ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾ. ಕೂತುಕೊ.

[ಬಂದು ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುಡಿಕೊಂಡು ಕೂಡುವಳು]

ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನ ಮಾತು ಎಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದಲ್ಲಾ ?

ಚೆ — ಹೊನ್ನಿ ಯವ್ವಾ.

ಅಂ — ಇದು ನೋಡು, ನೀನು ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂಗ ನಡೆದುಕೋ ಬೇಕಿನ್ನು. ನಿಮ್ಮ ಮಾವನನ್ನೂ ತಿದ್ದಬೇಕು; ನಿನ್ನನ್ನೂ ತಿದ್ದಿಕೋಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಅದ ನೋಡು ಎಲ್ಲಾ.

ಚೆ — ಎಂತಾ ಮಾತರಿ ಯವ್ವಾ ! ಉಡ್ಯಾಗ ಬಿದ್ದುಕಿನ್ನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮರುವಾದಿ ಉಳಿಸಿ ಕಾಯ್ದಿರಿ ಹಡದವ್ವಾ. ಈ ಉಪಕಾರಾನ ಎಂದೂ ಮರೆಯಾರಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕಾಲಾಗಿನ ಮೆಟ್ಟು ಆಗ್ಯಾರ ತೀರಸತೀನಿ ತಾಯಿ !

ಅಂ — ಹಾಂಗೆಲ್ಲ ಹೆಳಬಾರದು ಚೆನ್ನಮ್ಮಾ. ದಿನ ಬೆಳಗಾದರ ನಮ್ಮ ಕಾಲ ಕೆಳಗ ತುಳಿಯೋ ಈ ಭೂಮಿತಾಯಿ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಮೈ ಮ್ಯಾಲ ಕರಕೊಂಡು ಆಡಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕತಾಳಲ್ಲ, ಆಕೆ ತಿರಿಗಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಏನಾದರೂ ಬೇಡತಾಳೇನು ? ಇಲ್ಲ.

[ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ರೇಡಿಯೋ ಹಚ್ಚಿಬಂದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು]

[ರೇಡಿಯೋದಿಂದ ಬರುವ ಹಾಡು]

ತನು ನೂರಿ ಜೀವಿಸ ವನಿತೆಗೆ ಪತಿತನನಲೆ, ಮನವ

ನೂರಿದ ನರಗೆ ಪತಿತನನಲೆ ?

ಜನುನುನ ಹೀನಕುಲದಿ ತಳಿದಗೆ ಪತಿತನನಲೆ, ಗುಣವಿಲ್ಲದ

ಕುಲಜಗೆ ಪತಿತನನಲೆ ! ||

ಜನಹಿತವಂಗೈವ ಹೊಲೆಯಗೆ ಪತಿತನನಲೆ, ಮನೆಯವರ

ಪಕ್ಕಿಗೆ ಪತಿತನನಲೆ ?

ಜನುನಿಂದ ನಾಡನುಡಿ ಹೇವ ಬಿಡೆ ಪತಿತರನಲೆ, ತನತು
ಧರ್ಮವ ತೊರೆದವಗೆ ಪತಿತನೆನಲೆ ||

[ಹಾಡು ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಲ್ಲಿನಾಥನೂ ಏಬ್ರಾಂನೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ]

ಮ — ಅಂಜನಾ, ಆ ಹಾಸಿಗೆ ಸರಿಮಾಡು; ಬೇಗ, ಬೇಗ.

ಅಂಜನಾ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಸುಮಾಡುವಳು. ಸರ್ವೋತ್ತಮ ನನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ, ಒಂದು ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಮಲ್ಲಿನಾಥ, ಇನ್ನೊಂದು ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಏಬ್ರಾಂ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಏಬ್ರಾಂ ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವನು. ಅಂಜನಾ ತಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಿಂತಿರುವಳು. ಚಿನ್ನಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವಳು.]

ಏ — (ಕೈಸೊಸ್ಟೋಪನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು) Thank God ! ಇನ್ನೇನೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ತರುಣನು ಏಸುವಿನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪಾರಾದನು!

ಮ — ಜೀವಕ್ಕೇನೂ ಅಪಾಯ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ಏ — ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇವರ ಮಗನಾದ ಏಸುವು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಬೇಗನೆ ಹುಷಾರಾಗುವನು.

ಮ — ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬಹುದೇ ಡಾಕ್ಟರ್ ಈಗ?

ಏ — ಈಗ ಬೇಡ. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಎಚ್ಚರ ಬರುವದು. ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಟೀ ಕೊಡಿರಿ.

[ಮಂಚದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಸರಿದು ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತಿರುವರು]

ಅಂ — (ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಕುಳಿತಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ನಿಯಲ್ಲಿ) ಮಾಮಾ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಾಗ ಒಬ್ಬ ಹೊಲೆಯನ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ, ಅವನ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ಗೃಹಸ್ಥರು ಇವರೇ ನೋಡು. ಏನಾಗಿತ್ತು ?

ಮ — (ಏಳುತ್ತ) ಡಾಕ್ಟರ್, ನಾ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬರತೇನಿ. (ಅಂಜನೆಗೆ) ನಾನೂ ಡಾಕ್ಟರೂ ದಿನದ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋದಾಗ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮಗ್ಗಲ ತೋಟದ ಭವಿಷ್ಯೋಳಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ

ಯಾರೋ ಬಿದ್ದ ಸವಳ ಕೇಳಿಸಿತು. ಓಡಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಇವರು ಸಿಕ್ಕರು. ಡಾಕ್ಟರ್ ಇದ್ದರೂ ಅಂತ ಎಲ್ಲಾ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತು. ಬದುಕಿದರು. ಚೆನ್ನಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವದನ್ನ ನೋಡಿ) ಅಂಜನಾ, ಈಕೆ ಯಾರು ?

ಅಂ — ಈಕೆ ಚೆನ್ನಮ್ಮ.

ಮ — ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಕ ಬಂದಿದ್ದಳು ? ಏನು ಕೆಲಸಿತ್ತು ?

ಅಂ — ಅದನೆಲ್ಲಾ ನಾ ಹಿಂದೆಗಡೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳತೇನಿ. ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ. ನಾನೂ ಹೋಗಿ ಚಹಾ ಕ್ಕಿಟ್ಟು ಬರತೇನಿ.

[ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಅಂಜನಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವನು]

ಏ — (ಸರ್ವೋತ್ತಮನ ಹತ್ತಿರ ಕುರ್ಚಿ ಎಳೆದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಅವನನ್ನು ನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ) ಏಳಬೇಡ; ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಏಕುವಿನ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ತಂದೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸು; ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಫಡೆ.

ಸ — (ನರಳುತ್ತ) ಆಯ್ಕೆ....ಏ ...ನಿ....ದು ? ನಾ....ಎ....ಲ್ಲಿ....ದ್ದೇ....ನೇ ? ನಾ....ನು....ಬದುಕಿರುವೆನೇ ? ..... (ಚೆನ್ನಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ) ಇ-ವ-ಳಾ-ರು ? ಆ-ಆ-ಆ-ಕೆ ....ಏನು ? ....ಹಾಂಯ್ಕೆ .....

ಏ — (ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ) ತರುಣನೆ ಹೆದರಬೇಡ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಾಕುವ ಆ ಪರಲೋಕದ ತಂದೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು.

ಸ — ನಾ....ನು....ಮತ್ತೂ ಬದುಕಿವೆನೇ ! ಅಯ್ಯೋ ! .... (ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುವನು)

ಏ — ಇವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂತು. (ಚೆನ್ನಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ) ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಬೇಕು.

[ಚೆನ್ನಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ಅಂಜನೆಗೆ ಹೇಳುವಳು. ಅಕೆ ತಂದು ಕೊಡುವಳು. ಮುಖಕ್ಕೆ ನೀರು ಸಿಂಪಡಿಸುವನು]

ಸ — ಹಾಂ....ಓಮ್ಮ....ಗೆದ್ದೆ.... (ಏಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವನು)

[ಮಲ್ಲಿನಾಥನು ಬರುವನು]

ಮ — ತಡೆಯಿರಿ, ತಡೆಯಿರಿ. ಹಾಗೆ ಏಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡಿ.

ಮಲಗದಲ್ಲಿಯೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಿ ಕೆಲಹೊತ್ತು. ಈಗ ಚಹಾ ಬರುವದು. ಕುಡಿದರೆ ಆರಾಮ ಆಗೀತು. ಅಂಜನಾ !

[ಅಂಜನಾ ಚಹಾ ತಂದು ಕೊಡುವಳು. ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಚಹಾ ಕುಡಿಯದಿರುವನು]

ಚಹಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ (ಎಚ್ಚರಿಸುವನು)

[ಚಹಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು]

ಈಗ ಆರಾಮೆನಿಸುತ್ತದೋ ? ತಾವು ಇಲ್ಲಿ ಯಾವದಕ್ಕೂ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮವರೇ.

ಸ — (ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿ) ಸಾಯುವ ನನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಬದುಕಿಸಿದಿರಿ ? ಬದುಕಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದಿರಿ. ನನ್ನಿಂದೇನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ? ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಾನು ಭಾರ.... ನಿರುಪಯೋಗಿ....(ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುವನು)

ಮ — ಹಾಗೆ ಧೃತಿಗಿಡಬಾರದು. ಬದುಕು ಸಾವಲ್ಲ. ಬದುಕಿಗೆ ಅಂಜಿ ಸಾವಿಗೆ ತೆಕ್ಕೆಬೀಳಬಾರದು. ಅಂಥಾ ಪ್ರಸಂಗವಾದರೂ ಏನು ಬಂದಿತ್ತು ?

ಸ — ಒಲ್ಲೆ, ಒಲ್ಲೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದಾಗದು.

ಮ — ಅಂತಹ ಗುಟ್ಟೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅದರ ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥವರಾರೂ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ (ಡಾಕ್ಟರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವನು)

ಎ — (ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಲೆ ಹಾಕಿ) ನಿಮ್ಮ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಪರಲೋಕದ ತಂದೆಯು ಕ್ಷಮಿಸುವನು; ಮತ್ತೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಾಕುವನು.

ಸ — ಏನೋ ವಿರಸ ಬಂತು ತಂದೆಗೂ ನನಗೂ. ಅದೊಂದು ವಿಷದ ಗಳಿಗೆ ಎನ್ನಬೇಕು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಓಡುವ ದಿಕ್ಕು ಬೇರೆ; ಅವರದು ಬೇರೆ. ಮಹಾತ್ಮರು ನಡೆದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಒಳಗಿನ ಆಶೆ. ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಈ ಜೀವಕ್ಕೆ ಹಿತ ಎನಿಸಿದವು. ಅವನ್ನೇ ನಂಬಿ ಆತ್ಮ ನಡೆದೆ. ಅದೇ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಕಹಿಯಾಯಿತು. ಅವರದು ಬೇರೆ ಪ್ರಕೃತಿ. ಅವರು ಬೆಳೆದುಬಂದದ್ದು ಬೇರೆ ಕಾಲ. ಅವರ ಆಲೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಬೇರೆ.

ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೆ ಅವಿವೇಕವಾಗಿ, ಅರ್ಥಮವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನೌಕರಿ ಮಾಡುವದೇ ಅವರ ಜೀವನಸರ್ವಸ್ವ. ಅದನ್ನೇ ನಂಬಿ ಬದವರು. ಅದಿಲ್ಲಾ ಎಂದ ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಕಟ್ಟಿದ ಆ ಕಲ್ಪನಾಮಂದಿರವೇ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದಂತನಿಸುತ್ತದೆ ಅವರಿಗೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಅವರು ಗಾಬರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ನೆಲೆ ತಪ್ಪಿದವರಂತೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮದು ಅವರಿಗೆ ಅನ್ಯವಹಾರ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ; ಅವಿವೇಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಣಾಮ ದಿಂದಲೋ ಏನೋ ನನಗೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆಫೈರ್ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಕಲಿತೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಾಣ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಅಂತ ಅತಿ ನಿರಾಸೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಛಾವನೆ ಬಂದಾಗ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದೆ.

ಎ — ಓ ! ಇಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ಎಂಥಾ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದಿರಿ ! ನಿಮಗೆ ನೌಕರಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿರಿ, ನಾನು ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ನುಂಬೈ ಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಸಾಹೇಬರಿದ್ದಾರೆ; ಅವರಿಗೆ ಬರೆದು ನಿಮಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ನೌಕರಿ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ನಮ್ಮ ಏಸುವು....

ಸ — ಆಯ್ಕೆ ನನಗೇಕೋ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.....ಹಾ.... ಅವ್ವಾ ! .... (ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುವನು)

ಎ — (ಮಲಗಿ) ಏನೂ ಚಿಂತಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಮಾತಾಡಬಾರದಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಳಿ ಹಾಕಬೇಕು....

ಮ — ಅಂಜನಾ, ಬೇಗನೆ ಬೀಸಣಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾಮ್ನಾ.
[ಅಂಜನಾ ಬೀಸಣಿಕೆ ತರುವಳು]

ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಳಿ ಹಾಕು. ಡಾಕ್ಟರ್, ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೀಗೇಕೆ ಆಗುತ್ತಿರ ಬೇಕು ?

ಎ — 'ಶಾ:ಕ್'ದಿಂದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ Music gives wonderful soothing effect.

ಅಂ — ರೇಡಿಯೋ ಹಚ್ಚಬಹುದೇನು ಹಾಗಾದರೆ ?

ಮ — ಈ ರೇಡಿಯೋದಿಂದ ಎಂಥಾ ಸಂಗೀತ ಬರತದೋ ಏನೋ

ಇವೇ ಭಯ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ Sensless ಆಗಬಹುದು. ಅಂಜನಾ, ನೀನೇ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಹಾಡುತ್ತೀಯೇನು ನೋಡು.

ಅಂ — ಹೆಚ್ಚಿಯಂತೂ ನೋಡೋಣು. ಬೇಡಾದರ ಬಂದುಮಾಡಿ ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆಯಲ್ಲ.

[ರೇಡಿಯೋ ಹೆಚ್ಚುವಳು]

[ರೇಡಿಯೋದಿಂದ ಬರುವ ಹಾಡು]

ತಲ್ಲಜವಗೊಳ್ಳದಿರು ಎಲೆ ಮಾನವ |

ಕೊಳ್ಳು ಶಾಂತಿಯ ಸ್ವಾಮಿ ರಕ್ಷಿಸುವ ನಿನ್ನ || ಪ ||

ಅದವಿಯೊಳಗಾಡುವ ಮೃಗಜಾತಿ ಪಕ್ಷಿಗೆ |

ಅಡಗಡಿಗೆ ಆಹಾರವಿತ್ತವರು ಯಾರೋ ||

ಪಡೆದ ಜನನಿಯ ತೆರದೆ ಸ್ವಾಮಿ ಹೊಣೆಗಾರಾಗಿ |

ಬಿಡದೆ ರಕ್ಷಿಸುವನಿದಕೆ ಸಂದೇಹ ಬೇಡ ||

ಸ — (ಎಚ್ಚತ್ತು) ಆಹಹಾ ! ಏನು ದರ್ಶನ ಇದು ! ಎಷ್ಟು ಅಭಯ ದಾನವಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ !....

ಮ — ಏಳಬೇಡಿರಿ. ಹಾಗೆ ಮಲಗಿರಿ. ಬಹಳ ಮಾತು ಬೇಡ.

[ಹೊರಗೆ ಬಾಗಿಲು ಬಡಿದ ಸದ್ದು]

ಚೆನ್ನಮ್ಮಾ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಬಾ.

[ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಬರುವಳು]

[ಕನಕರಾಯ, ಧವಳಾಬಾಯಿ ಬರುವರು]

ಧ — (ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತ) ಸರೂ, ಸರೂ ! (ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ) ಏನಾಗಿತ್ತವು ನಿನಗೆ ? ನಿನಗೇನು ಅಂಥಾದ್ದು ಬಂದಿ ತ್ತಪ್ಪು ಹೀಗಿಂಗ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ? ಸಾಯುವಂಥಾದು ಏನು ಬಂದಿತ್ತು ನಿನಗೆ, ನಾ ಇರೋತನಕಾ ? ಹಾಂಗ ಮಾಡಬಾರದಪ್ಪಾ (ಅಂಜನೆಗೆ) ನೀ ನನ್ನ ಮಗಳ ಹಾಂಗ ಏನವಾ ; ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನನ್ನ ಮಗ ಬದುಕಿದ. ನಿಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ತಣ್ಣಗಿರಲಿ; ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರ ಭಾಳಾಯ್ತು.

ಮ — (ಕನಕರಾಯರಿಗೆ) ತಾವು ಇತ್ತ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಕ — ಎನ್, ಎನಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ, ಇರಲಿ. (ಕುರ್ಚಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳದೆ ಹಾಗೇ ನಿಂತು) ಆ ಪಾದ್ರಿಸಾಹೇಬರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಾಕೋ ಎನ್ನು ಮತ್ತೆ ? (ಹೆಂಡತಿಗೆ) ಏಯ್, ಏ ಕತ್ತಿ ! ಎಷ್ಟು ಸಮೀಪ ಅದು ಹೋಗೋದು ? ದೂರಂದೆಸಸ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರೂದಿಲ್ಲೇನು ? ಒಂದು ಮಡಿ ಇಲ್ಲ, ಒಂದು ಮೈಲಿಗಿ ಇಲ್ಲ. (ಕೂಡುವನು)

ಮ — (ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ಇವರು ಏಬ್ರಾಂ ಡಾಕ್ಟರು. ಇವರು ಇದ್ದರಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಬದುಕಿದ.

ಥ — (ಕನಕರಾಯರಿಗೆ) ನಿಮ್ಮದೂ ಒಂದು. ಮುಟ್ಟಲಿ ಬಿಡರಿ. ಮುಟ್ಟಿದರೇನಾಯಿತು ? ಸಾಯೋವಾಗೂ ಮುಟ್ಟಬಾರದೇನು ? ಸುಟ್ಟಿತು ನಿಮ್ಮ ಮಡಿ ! (ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ) ಎನ್ನೆಪ್ಪಿ, ಅವರದೇನು, ಅವರು ಹಾಂಗೂ ಅಂತಿರತಾರ. ನೀವು ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚೆಗೋಬ್ಯಾಡ್ತಿ ಆಂ. ತಾವು ನೌಕರಿಯೊಳಗಿದ್ದಾಗ ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡಿದರು; ಈಗ ಮನಿ ಸೇರಿದ ಮ್ಯಾಲ ಬಂದೂದ ಇವರ ಮಡಿ.

ಏ — ನಾನು ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕರ್ತನಾದ ಯೇಸುವು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ: ನನ್ನ ನಿಮಿತ್ತ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಹಿಂಸಿಸಿ ಸುಳ್ಳಾಗಿ ನಿಮಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನೀವು ಭಾಗ್ಯವಂತರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಸಂತೋಷಿಸಿರಿ, ಯಾಕಂದರೆ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಪತ್ರಿಫಲ ಬಹಳ.

ಥ — ಆಯ್ಯ, ಇದೆಂಥಾ ಕನ್ನಡೂ ಸುಡ್ಡಿ, ತಿಳಿಯುವಲ್ಲ ! ಆಗಲಿ, ಪುಣ್ಯವಂತರು ನೀವು. ನಿಮ್ಮ ಮನೀಗೆ ಬ್ಯಾಗ ತೋರಣ ಕಟ್ಟಲಿ.

ಏ — ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾವ್, ಇವರು ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲಿ. (ಸರ್ಪೋತ್ತಮನಿಗೆ) ನೀವು ಆದಷ್ಟು ಮಾತನಾಡಿ ಶ್ರಮ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. (ಕನಕರಾಯರಿಗೆ) ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಗುಣವಾದ ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಿ. ಅವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ನೌಕರಿ ಕೊಡಿ ಸುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಕ — ಆಂ ! ಏನು ? ನೌಕರಿ ? ಡಾಕ್ಟರಸಾಹೇಬ ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ

ನೌಕರಿ ಕೊಡಸತೀರಾ? ನಿಮಗ ಕೈಮುಗಿತೀನಿ, ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಅಂ — (ಥವಳಾಬಾಯಿಗೆ) ಈಗ ಅವರು ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಅಶಕ್ತ ಇದ್ದಾರೆ. ಡಾಕ್ಟರು ಹೇಳಿಧಾಂಗ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೀವಿ. ಗುಣವಾದ ಕೂಡ್ಲೆ ನೀವು ಕಲಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು. ಏನಂತೀರಿ?

ಮ — ತಮಗ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಅದಲ್ಲ?

ಥ — ಹೂಂ, ಹಾಂಗಸ ಮಾಡ್ತಿ; ಅದರಾಗೇನದೆ.

ಕ — (ಹೆಂಡತಿಗೆ) ಏ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾ ಇತ್ಲಾಗ.

ಥ — ಏನೋ ಎಂತೋ ಇವರ ಏಕಾಂತ! (ಹತ್ತಿರ ಬರುವಳು)

ಕ — (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಏನ್ ಹಾಂಗ ಹೂಂ ಅಂದರ. ಇವರು ಯಾವ ಕುಲದವರೋ ಏನೋ! ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರ ಹ್ಯಾಂಗ?

ಥ — ನನಗೇನುಣ್ಣು ತಿಳಿತದ ಇದೆಲ್ಲ.

ಕ — ಹಂಗಾರ ಸುಮ್ಮನಿರು. (ಮಲ್ಲಿನಾಥಿಗೆ) ತಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತನಕ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಈತನ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿ ಜೀವ ಉಳಿಸಿದಿರಿ. ಅಷ್ಟೇ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಇನ್ನ ಮುಂದ ತಮಗೆ ಶ್ರಮಾ ಕೊಡೋದು ಅಂದ್ರ, ನನ್ನ ಧರ್ಮ ಅಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಾನು ಉಪಚಾರ ಮಾಡತೀವಿ.

ಏ — (ಕನಕರಾಯಿಗೆ) ಇವರ ಹೆಸರೇನು?

ಕ — ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಳಾಸನು ಬೇಕೇನು?

ಏ — ಹಂ, ಹೇಳ್ತೆ. (ಡೈರಿ ತೆಗೆದು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಣಿಯಾಗುವನು)

ಕ — ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾವ್ ಕನಕರಾವ್ ದೇಶಪಾಂಡೆ. ಬಿ. ಎ. ಕೇರಾಆಫ್ ಕನಕರಾವ್ ಭಜುಂಗರಾವ್ ದೇಶಪಾಂಡೆ, ರಿಟೈರ್ಡ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರೊಸಿಕ್ಯೂಟರ್, ಬಿದ್ದೂರು.

ಏ — (ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಇವರ ಮದುವೆ ಆಗಿದೆಯೋ?

ಕ — ಇಲ್ಲ. ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಕೊಡಲೆ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರ ಅದೆ.

ಏ — (ತನ್ನ ಸಾಸನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಒಳ್ಳೇದು, ಇನ್ನು ನಾನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಯೇಸುವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಇರಿ. Good-Bye ! Good-Bye !

[ಹೋಗುವನು]

ಕ — (ಹೆಂಡತಿಗೆ) ಏ, ನಾವೂ ಹೊರಡೋಣು ಇನ್ನು. ನಡೆರಿ. (ಮಲ್ಲಿಸಾಥರಾಯರಿಗೆ) ರಾಯರ, ನಾವು ಬರತೀವಿನ್ನು.

ಮ — ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೀರಿ. ಅವರ ೨ರಿವೆ ಒಳಗಿವೆ. ಹೋಗಿ ಬದ್ಲಾಯಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬರಲಿ. ಅಂಜನಾ, ಅವರಿಗೆ ಅರಿವೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು.

[ಅಂಜನಾ, ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವರು]

ಥ — (ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅಂಜನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಂಥಾ ಬಂಗಾರ ದಂಥಾ ಹುಡುಗಿ ! ನೋಡಿದರ ಮುದ್ದು ಬರತದ (ಮಲ್ಲಿಸಾಥರಾಯರಿಗೆ : ಈಕೆನ್ನ ಯಾವ ಊರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ ?

ಕ — ತಗದ್ದು ತನ್ನ ಪಂಚಾಂಗ. ಯಾತಕ್ಕು ಬೇಕಾಗಿದ್ದೀತು ಇದೆಲ್ಲ ?

ಮ — ಈಕೆ ಮದುವೀನ ಆಗಿಲ್ಲ ಇನ್ನೂ.

ಥ — ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ ! ಅದ್ಯಾಕರೆಪ್ಪಾ, ಇಂಥಾ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಹುಡುಗಿ ಮದವಿ ಯಾಕ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ?

ಮ — ವರಾ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಥ — ಹೂಂ, ಪಾಪ ! ಬ್ಯಾಗನ ಮದವಿ ಮಾಡಬಿಡ್ತೆ.

ಮ — ನಾನೂ ಅದರ ವಿಚಾರದಾಗಿದ್ದೇನಿ. ಆದರ....

ಥ — ಯಾಕ, ಕೂಡಿಬರವಲ್ಲವೇನು ಮತ್ತೆ ?

ಮ — ಅದೇನಿಲ್ಲ.

ಕ — ಈ ಹೆಣ್ಣುಕೈಗೆ ಇಲ್ಲದ ಕಿತಾಪತಿ ಬಹಳ ಬೇಕು, ನೋಡ್ತೆ. ನೀ ಆದನ್ನೆಲ್ಲ ತಗೊಂಡು ಏನು ಮಾಡತೀದಿ ? ಏನು ಬೀಗತನ ಮಾಡೋವಾಕಿದ್ದೀದೇನು ?

ಥ — ಹಾಂಗಿದ್ದರೂ ಕೇಳಬೇಕು, ಇವಿವು ಕೇಳುಬಾರವೇನು ?

ನಿಮ್ಮದೂ ಒಂದು. ಅದೀತು, ದೈವದಾಗಿದ್ದರ ಬೀಗತನಾಂಕ ಅದೀತು.

ಕ — ಥತ್, ಏನಾರ ಒಂದು ಬೋಗಬ್ಯಾಡ.

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ವೇಷ ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವನು]

ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಬಂದ. ಹೋಗೋಣೆನ್ನ.

ಸ — (ಮಲ್ಲಿನಾಥರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ) ಬರತೇನಿ ನಾ ಇನ್ನು. ನೀವು ನನಗೆ ಜೀವದಾತರು. ನೀವು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಬ-ರ-ತೇನಿ....ನಮಸ್ಕಾರ.... (ಬಗ್ಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು)

[ಅಂಜನಾ ಬಂದು ಧವಳಾಬಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು]

ಥ — (ತಲೆಮುಟ್ಟಿ) ಅಖಂಡಮುತ್ತೈದಿ ಆಗು, ಸಾವಿತ್ರಿ ಆಗು. ಬ್ರಹ್ಮಗನ ಮದಿವಿ ಆಗಿ ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಆಗು !

[ಕನಕರಾಯಿಗೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು]

ಕ — ಇಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ. ಅಷ್ಟಪುತ್ರಸೌಭಾಗ್ಯವತೀ ಭವ.

ಮ — (ಸರ್ವೋತ್ತಮನನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ಅವರಿಗೂ ಮಾಡು ಅಂಜನಾ.

[ಸರ್ವೋತ್ತಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು]

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ, ಕನಕರಾಯ, ಧವಳಾಬಾಯಿ ಹೊರಡುವರು. ಹೋಗುವಾಗ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಧವಳಾಬಾಯಿಗೆ ಅಂಜನಾ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚುವಳು. ಧವಳಾಬಾಯಿ ತಿರುಗಿ ಅಂಜನೆಯ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕುಂಕುಮಕರಡಿಯೊಳಗಿಂದ ಕುಂಕಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಂಜನೆಗೆ ಹಚ್ಚುವಳು.

— ತೆರೆ —

— — —

ದೃಶ್ಯ ೧.

[ಕನಕರಾಯರ ಮನೆಯ ಪಡಸಾಲೆ]

ಕ — (ಮುಖ, ಕಾಲು ಪಂಚೆಯಿಂದ ಒರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ‘ ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ, ಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣ ಹರೇಹರೇ ! (ಕಿವಿಯ ಜನಿಪಾರ ತೆಗೆದು) ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಯಾ....ಹರೇಕೃಷ್ಣ ಹರೇಕೃಷ್ಣ.....ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ....ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಹರೇ....ಏ ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ!....ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ಸ್ಮರೇನ್ನಿತ್ಯಂ.... ಏ ಕತ್ತಿ ಸರ್ವಾ ! ಇನ್ನೂ ಎದ್ದಿಲ್ಲೇನೋ ಹಾಸಿಗಿಯಿಂದ ? ಥತ್ ! ಅಲಸ್ಯಮಾಪ್ತಿ, ಈಗಿನ ಹುಡುಗರು ! ಏ ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ !....

[ತೇರೆಯಲ್ಲಿ]

ಥ — ಯಾಕ ಸುಮ್ಮನ ಒದರಿಕೋತೀರಿ ? ಅಂವಾ ಆಗಲೇನೂ ಎದ್ದು ಆ ಡಾಕ್ಟರ ಕಡೆಗೆ ಔಷಧ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ಯಾನ.

ಕ — ಆಗಲೇ ಬಂದ್ಲ ನಡುವ ಕಾರಭಾರಾ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಒದರಿದ್ದೇನು ?

ಥ — (ಹೊರಗೆ ಬಂದು) ಯಾಕ, ಒದರದ ಬರಬಾರದೇನೂ ?

ಕ — ನೀ ಯಾಕ ಬಂದಿ ಇಲ್ಲೆ ? ಸುಮ್ಮನ ಹೋಗು ಒಳಗೆ.

ಕ — ಧನಿ ಕೇಳಿಸಿತೂ ಅಂತ ಬಂದೆ. ನಿಮಗೂ ಏನಾರೂ ಬೇಕಾಗಿ ದ್ದೀತು, ಕೇಳೋಣ ಅಂತ ಬಂದೆ. ಬಿಡ್ತಿ ಹಂಗಾರ, ಇಷ್ಟ ಅಸಹ್ಯ ಪಟ್ಟುಕೋತಿದ್ದರ ನಂದಾರೆ ಏನ್ ಆದ. (ಹೊರಟು ನಿಲ್ಲುವಳು)

ಕ — ಏಯ್ ಬಾ ಇಲ್ಲೆ ಇರಲಿ. ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ಯಾನ ಅಂದಿ ?

ಥ — ಡಾಕ್ಟರ ಮನೀಗೆ.

ಕ — ಇಷ್ಟ ಲಗೂ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು. ತ್ತತ್ತತ್ತ !

ಥ — ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಹೇಳೋದಿತ್ತೇನವಗ ?

ಕ — ಹೌಚು, ಇತ್ತು.

ಡ — ಏನೂ ?

ಕ — ಮತ್....ಹೌದೊ. ಹೆಣ್ಣುಕೃಳಿಗೆ ಏನ್ ತಿಳಿತದ ಇದರಾಗೆಲ್ಲ? ಎಲ್ಲಾದರಾಗೂ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದ್ದೊ ಬಂದು.

ಡ — ಬಿಡ್ತಿನ ಹಂಗಾರ; ಬಾಯಿ ಹೊಲಕೊಂಡು ಕೂಡತೇನಿ.

ಕ — ಹೌದೊ. ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ. ಹದಿನೈದು ದಿವಸದ ಮ್ಯಾಲ ಆಗಿ ಹೋತ್ಯು, ಸರ್ವೋತ್ತಮನ ನೌಕರಿ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಸುದ್ದಿ ಬಂದದೋ ಏನೋ ಮುಂಬೈಯಿಂದ; ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳೋದಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾ ದಕ್ಕೂ ನಾವೊ ಬಡಕೋಬೇಕು. ಏನು ಈಗಿನ ಹುಡುಗರೋ ಏನೋ, ತಿಳಿದ್ದಾಂಗೊ ಆಗೇದ !

ಡ — ಪಿಸ್ಸೆ ! ಇದೊ ಹೊದಲೆಲ್ಲ ? ಮತ್ತೆ ಸುರುವು ಆಕ್ಯೊ ನಿಮ್ಮ ನೌಕರೀ ಕಿಟಕಿಟ ? ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸ ಹೋಗಲಿ. ಈಗಲೊಂದೊಂದೊ ಒಂದೊ ಸವನ ನೌಕರೀ ಅಂತ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಬ್ಯಾಡಿ.

ಕ — ಹಃ ಹಃ ಹಃ ಎಂಥಾ ಹುಚ್ಚೇ ನೀನು ! ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಹುಚ್ಚಿ ನೋಡು ! ಈಗ ಮೊದಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನೌಕರಿ ಕಿಟಕಿಟ ಅಂದರೂ ಸಿಗೊದಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಾ, ಆ ಡಾಕ್ಟರ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚಿಗೊಂಡು ನೌಕರೀ ಕೊಡಸತೇನಿ ಅಂತಾನ. ಇಂಥಾ ಸಂಧಿ ಮತ್ತೆ ಸಿಗತೊದ ? ಸ್ವಲ್ಪ ಫೀ ಹೋದರೂ ಚಿಂತಿಲ್ಲ, ಮುಟ್ಟೋವಷ್ಟು ಅವರಿಗೇ ಮುಟ್ಟಲಿ ಅಂತ ಆ ಡಾಕ್ಟರ ಕಡಿಂದ ಔಷಧ ಕೊಡಸೋದು, ತಿಳಿತ ?

ಡ — ಆದರ ಒಂದೊಂದೊ ಹೀಗ ಮತ್ತೆ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದರ, ಜೀವಕ್ಕ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಅಪಾಯ ಮಾಡಿಕೊತಾನೋ ಏನೋ ಅಂತ ನನಗ ಹೆದರಿಕೆ.

ಕ — ಹೀಗ ಅಚ್ಚುಭಾ ಮಾಡಿಯೇ ಈ ಗತಿಗೆ ತಂದಿಟ್ಟಿ.

ಡ — ಅದೇನಾರ ಇರಲಿ, ಈಗಂತೂ ನೀವು ಹುಡುಗನ್ನು ಕಾಡ ಬ್ಯಾಡಿ ಆತು.

ಕ — ದೊಡ್ಡ ಶಾಣ್ಣಾಕಿ ಕಾಣ್ತೀಯಲ್ಲ ! ಎಷ್ಟೊಂದರೂ ನಿಮಗ

ಅಡಗಿಮನಿನ ಯೋಗ್ಯ. ಅಲ್ಲ, ಇಂಥಾ ಪ್ರಸಂಗ ಎನ್ನಾಡಿದರ ಸಿಕ್ಕೇತು ಹೇಳು ?

ಢ — ಇವತ್ತಿಲ್ಲ ನಾಳೆ, ನಾಳಿಲ್ಲ ನಾಡದು; ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗತದ ಆ ಪ್ರಸಂಗ ಸುಟ್ಟಿಬರ್ದಿ.

ಕ — ಆದೇನು ಬಾಳೇಹಣ್ಣು ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡೀಯೇನು, ಬೇಕಾ ದಾಗ ಸಿಗತದ ಅನ್ನಲಿಕ್ಕೆ. ಒಂದು ನೌಕರಿ ದೊರಕಿಸಬೇಕಾದರ ಪೂರ್ವಜರ ಪುಣ್ಯ ಎಲ್ಲಾ ಖರ್ಚಾಗಿ ಹೋಗತದ. ನಂದೂ ನೋಡಿದ್ಯೋ ಇಲ್ಲೋ ?

ಢ — ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತದ.

ಕ — ನಮ್ಮ ಮನೆತನಾನೂ ನೌಕರೀದು. ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜ ನೌಕರಿ, ನಮ್ಮ ತಂದಿ ನೌಕರಿ, ನಾನೂ ನೌಕರಿ.....

ಢ — ಅಂತೂ ನೌಕರೀ ಹುಚ್ಚು ಇಷ್ಟು ವೈಯಾಗ ಭೇದಿಸೇದ.

ಕ — ಆ ನೌಕರಿ ಮಾಡಿ ನಾನು ತಂದು ಹಾಕದಿದ್ದರ ತಿಳಿತಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಬಣ್ಣ. ಈ ಸೀರಿ, ಈ ವಸ್ತ್ರ, ಈ ಡಾಲು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರತಿದ್ದವು ?

ಢ — ನಿಮ್ಮ ತಲಿಗೆ ಮುಗಡದ, ಮುಗುದು ಹೋಗಲಿ. ಅಂಥಾ ನೌಕರಿ ಮಾಡೋದೇನು ಬ್ಯಾಡ ನನ್ನ ಮಗ. ಏನಾರ ಉದ್ಯೋಗಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಾನು.

ಕ — ಆಬಾಬಬಬ ! ನೆಟ್ಟಗದ ಹಂಗಾರ. ಉದ್ಯೋಗ ! ಏನು ನಿಮ್ಮ ತಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡತೀರಿ ? ಉದ್ಯೋಗ ಬ್ರಹ್ಮಣರಿಗೆ ಒಗ್ಗೂ ದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ನೌಕರೀನೆ ಗತಿ. ಆದೇ ಅವರಿಗೆ ಮರ್ಯಾದಿ. ನೌಕರಿ ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಯಾರು ಕೇಳತಾರ ? ಕತ್ತಿ ಮಾತಾಡಸೂದಿಲ್ಲ ಕತ್ತಿ !

ಢ — ಸಾಕು ಸಾಕು ನಿಮ್ಮ ರಗಳೇ ಪುರಾಣ. ಮಗಾ ನೌಕರೀನೂ ಮಾಡಬೇಕೂ ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಾಗ ಆದ ಹೌದಲ್ಲೋ ? ಹಾಂಗಿದ್ದರ ಬೈದು, ಅಂದು, ಯಾಕ ಹೇಳತೀರಿ ? ಅತ ಏನು ಸಣ್ಣತನ ? ಒಂದೂ ಸವನ ಕಿಟಕಿಟಿ ಹತ್ತಿದರ ಅವಾದರೂ ಹ್ಯಾಂಗ ತಡಕೊಂಡಾನು ?

ಕ — ನಾನೆಷ್ಟು ಕಿಟಕಿಟಿ ಹತ್ತಿದರೂ ನೀ ನಿನ್ನ ಹಿರೇ ಸೊಸಿಗೆ ಹತ್ತಿ ದಷ್ಟು ಬ್ಯಾರೆ ಹತ್ತಿಲ್ಲ ? ಇಬ್ಬರೂ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗ್ಯಾರ ಅಂತ ಪಾರಾದರು.

ಥ — ನೀವೇನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಹೆಡದ ಮಗಳಕಿಂತ ನಿಮ್ಮ ನೌಕರಿ ನಿಮಗ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಮಗಳನ್ನು ನುಂಗಿ ನಿರುಹಿದಿದ್ದಿ. ಇನ್ನೊತ್ತಿಗೂ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ ಸತ್ತೇ ಇಲ್ಲ. ನಿ ...ಮರ್...ಲಾ,....ನಿರ್ಮಲಾ (ಬಿಕ್ಕುವಳು)

ಕ — ಎತ್ತಲಾಗಿದರೆ ಮಾತು ಅಲ್ಲಿಗೇ ತರೋದು, ಅತಗೋತ ಕೂಡೋದು.

ಥ — ಮತ್ತೇನು ಮಾಡ್ಲಿ ಹಂಗಾರ ? ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಬೆಂಕಿ ಹ್ಯಾಂಗ ತಡಕೊಳ್ಳಲಿ ? ಕಿಟಕಿಟ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಮನೀ ಮಗಳನ್ನು ಸುಡ ಗಾಡಪ್ಪಿಟ್ಟಿರಿ. ಈಗ ಈ ಹುಡುಗನ ಸುತ್ತ ಹತ್ತಿಬಿದ್ದಿರಿ.... (ಬಿಕ್ಕುವಳು)

ಕ — ಅಬ್ಬ ! ಸರಕಾರದವರು ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಗೂ “ಆರ್ವ್ಸ್ ಆಫ್ ಕೈ” ಯಾಕೆ ಲಾಗೂಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾ ಅಂತೀನಿ. ಈ ಬಾಯ್ಸಾಂಡಿಗೆ ಜರ್ಮನೀ ತೋಸಿನ ಗುಂಡೂ ಝುಕ್ಕಿಸಿದವು.

ಥ — ಹುಂ ಹುಂ ! ಗಂಡಸರ ಬಾಯೇನು, ಎಂಥಾ ಗುಂಡು ಬಂದರೂ ನುಂಗತಾವ ಖೋಡಿ. ಅದೇನೂ ಇಲ್ಲ, ನೀವಿನ್ನಮ್ಮಾಲ ಸರೂನ ಸುತ್ತ ಹತ್ತಬ್ಯಾಡ್ರಿ ನೋಡ್ರಿ.

ಕ — ಹೀಂಗ ? ಆಗಲಿ, ಮಹಾರಾಣಿಯವರ ಆಜ್ಞಾ. (ಒಮ್ಮೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು)

ಥ — ಆಯ್ಯೋ, ನಮ್ಮವ್ವ ! ಹೋಗೇಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ ! ಇನ್ನೇನು ಗತಿ ಮಾಡ್ಲಿ ? (ರಾಯನಿಗೆ) ಅಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿ ಬರ್ರೀ ಅಂದೆ. ಬಂದಾವರೂ ಬರ್ರೀ ಇಲ್ಲೆ....

ಕನಕರಾಯನು ಬರುವನು]

ಅಲ್ಲ, ಬ್ಯಾನೀ ಹುಡುಗ, ಅದಕ್ಕ ಹೇಳಿದೆ. ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ.

ಕ — ಹುಂ, ಹೊಲೇರ ಮೈಲಿಗಿ ತಂದು ಮನಿಯೊಳಗೆಲ್ಲ ಕಲಸಿದರೂ ಸುಮ್ಮನ ಕೂಡು ಅಂದರ ಹ್ಯಾಂಗ ?

ಥ — ಹಾಂಗ ಮಾಡಬಾರದಪ್ಪಾ ಅಂತ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು. ನಾನೂ ಹೇಳತೇನಿ.

ಕ — ಅದಕ್ಕೂ ನೌಕರಿ ಹಿಡೆ ಅಂತ ಅಂಬೋದು.

ಢೆ ಅದಕ್ಕ ಇದಕ್ಕ ಏನು ಸಂಬಂಧ ? ಹ್ಯಾಂಗೂ ನಿಮ್ಮ ಪೆನ್ನಿನ್ ಬರ್ತಿದ. ಹೊಲ ಅವ, ಮನಿ ಅದ.....

ಕ — ಅಂದರ ಕೂತು ತಿನ್ನಲಿ ಮಗಾ ಅಂತೀಯೇನು? ಹಾಂಗಾದರ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನದಾಗಸ ಬಿಕ್ಕೇ ಬೇಡಬೇಕಾದೀತು ಬಿಕ್ಕಿ !

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಔಷಧದ ಬಾಟಲಿ ಹಿಡಕೊಂದು ಬರುತ್ತಾನೆ]

ಢೆ — (ಗಂಜನಿಗೆ) ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿ ಸಾರು. ಸರೂ ಬಂದ.

ಸ — (ಢವಳಾಬಾಯಿಗೆ) ಬಿಕ್ಕಿ ಯಾಕ ಬೇಡಬೇಕಾಗತದ ಅವ್ವಾ ?

ಕ — ನೌಕರಿ ಮಾಡದಿರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗತಿ ಏನದ ಮತ್ತ ?

ಸ — ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನೌಕರಿ ಒಂದಸ ಗತಿ ಏನು ಬದುಕಲಿಕ್ಕ ?

ಕ — ಮತ್ತ ಬ್ಯಾರೆ ಏನದ ?

ಸ — ಮಾಡಿದರ ನೌಕರೀನಸ ಮಾಡಬೇಕು; ಇಲ್ಲಿದ್ರ ಬಿಕ್ಕೀನಸ ಬೇಡಬೇಕೇನು ?

ಕ — ಮತ್ತ ಬ್ಯಾರೆ ಏನು ಮಾಡವರು ?

ಸ — ಯಾವದಾದರೂ ಉದ್ಯೋಗ.

ಕ — ಉದ್ಯೋಗ ! ಕಳವಿನ ಉದ್ಯೋಗಾ ಒಂದು ಮಾಡಿದರ ಮಾಡಬೇಕು ಇನ್ನು.

ಸ — ಅದ್ಯಾಕ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿದರ.....

ಕ — ಓಹೋ ! ಮಂತ್ರ ಕಲ್ತು ಮಂದೀ ಮನಿ ಘಂಟೆ ಹೊಡಿದು ಹೊಟ್ಟೇ ಹೊರಕೋಬೇಕಂತೀರೇನು ತಾವು ? ಗಂಟಲ ಹರಿಯೋ ಸುದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಮೂರು ಮೂರು ತಾಸು ಒದರಿಕೊಂಡರೂ ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಅಕ್ಕಿ ಸಿಗೂ ದಿಲ್ಲ, ಗೊತ್ತಿದೆಯೇನು ಇದು ರಾಯರಿಗೆ ? ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತ ಕೂತರ ಒಂದು ಕವಡೀ ತುಣುಕು ಸಹಿತ ಕೈಯಾಗ ಹಾಕೂವಿಲ್ಲ ಯಾರೂ. ರಾಯರು ಮುಚಿಮುಚಿಗೊಂಡು ಮಂತ್ರದ ಪುಸ್ತಕ ಓತ್ತಿರೋದು ಇದಕ್ಕೂ ಏನು ? ಓಹೋ ! ಈಗ ಹೊರಬಿತ್ತು ಗುಟ್ಟು !

ಸ — ಅದರಾಗ ಗುಟ್ಟೇನದ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಓದೋದು ಮಂದೀ ಮನಿ ಘಂಟೆ ಬಡಿಯೋದಕ್ಕಲ್ಲ. ಧರ್ಮದ ಮೂಲತತ್ವ ತಿಳಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕ.

ಕ — ಆಹಾ ! ದೊಡ್ಡ ಮಧ್ವಾಚಾರ ಅವತಾರ ನೀನು ! ಧರ್ಮದ ಮೂಲತತ್ವ ತಿಳಿಕೋತಾನಂತ ! ಮೊದಲ ಹೊಟ್ಟೆ ತತ್ವ ತಿಳಿಕೋ. ಅನ್ಯೂಲ ಧರ್ಮದ ತತ್ವ ತಿಳಿಕೊಂಬೀಯಂತ ! ಜಗತ್ತು ನಿಮ್ಮಂಥವರನ್ನು ಕಂಡು ನಗತದ ಅಂದೆ ! ಅದಕ್ಕೇನು ನಿಮ್ಮ ಈ ಅದರ್ಶ ಬ್ಯಾಡ, ನಿಮ್ಮ ಈ ನೀತಿ ಬ್ಯಾಡ. ಆದಕ್ಕ ಬೇಕು ಒಂದು ವ್ಯವಹಾರ, ವ್ಯವಹಾರಬುದ್ಧಿ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಾಗ ಈ ಮುಪ್ಪಾದವರ ಮಾತು ಒಂದಿಷ್ಟು ಕೇಳು.

ಸ — ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆಸುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ ನನಗ ಇನ್ನ. ಸಾಕು.

ಕ — ಹ್ಯಾಂಗ ಇದ್ದೀತಪಾ ! ಮನಿಯೊಳಗ..... (ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ) ಸಿಗತದ ಸಮೀಚೀನ !

ಥ — ಆಲ್ಲ, ಮತ್ತ ಸುರುವುಮಾಡಿರಾ ?

ಕ — ಇಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೇ ಮಾತು.....

ಥ — ಅದು ಹೋಗಲಿ ಸರಾ, ಡಾಕ್ಟರದು ಏನಾತು ?

ಸ — ಅವರಿಗೆ ಮುಂಬೈಯಿಂದ ಪತ್ರ ನಿನ್ನೆ ಬಂದದಂತ.

ಕ — ಆಂ, ಆಂ ! ಏನು ? ಪತ್ರ ಬಂದದಂತ ! ಏನಾತ ಪತ್ರ ಬಂದದಂತ ?

ಸ — ಡಾಕ್ಟರನ ಬಂದು ನಿಮಗ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗತಾರಂತ.

ಕ — ತಾವನ ಬಂದು ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗತಾರಂತ ? (ಅನುಮಾನದಿಂದ ತಲೆ ತುರುತ್ತ) ಹಂಗಾದರ ನಡುವ ಏನಾದರೂ ಗೋಪಾಳ ಬೇಡತಾರೋ ಏನು ? ಸರಿ, ಬೇಡಿದರ ಕೊಟ್ಟರಾಯಿತು. ಈಗಿನ ದಿನದಾಗ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಹಾಂಗಸ ಆಗ್ತಾನೆ ?

ಸ — ಅದು ಏನೋ ಎಂತೋ ನಿಮಗ ತಿಳೀಬೇಕು. ನಿಮಗ ಈ ಮಾತು ತಿಳಿಸು ಅಂದರು; ತಿಳಿಸಿದೆ. (ಒಳಗೆ ಹೋಗಲು ದೃಶ್ಯ ನಾಗುವನು)

ಕ — ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ, ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಂದ್ರ. ಯಾವಾಗ ಬಂದು ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗತಾರಂತ ?

ಸ — ನಾಲ್ಕೈದು ದಿವಸದೊಳಗ.

: [ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು]

ಥ — ಹೀಂಗ ಮಾಡಬೇಕು. ನೀವನ ಹೋಗಿ ಇವತ್ತೇ ಅವರನ್ನು

ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬರಬೇಕು ?

ಕ — ಛೇ, ಅಷ್ಟು ಆಗ್ಗು ಆಗಬಾರದು. ಹೀಂಗ ಮಾಡೋಣು ಸಿಂದು. ಅವರನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಮನೀಗ್ 'ಟೀಪಾರ್ಟಿ'ಗೆ ಕರೆದುಬಿಡೋಣ. ಅಂದ್ರ ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಿಕೋಳ್ಳಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಆಗತದ.

ಡ — ಹೂಂ. ಹಾಂಗೂ ಮಾಡ್ತಿ. ಆದರ ಖೋಡಿ, ಅವರನ್ನ ಮುಟ್ಟಿ ಚಹಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಕುಡಿಯೋದು ಅಂತ ?

ಕ — ಅದಕ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿದರಾಯ್ತು, ಆಪದ್ಧರ್ಮಾ ಅಂತ. ಕೆಲಸ ಯಾರ ಮನಿದು.

ಡ — ಎಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳೋವರು ?

ಕ — ಎಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಹೇಳಲಿ ?

ಡ — ನನ್ನೂ ತಿರಿಗಿ ಕೇಳಿದರ ನಾಯೇನ್ ಹೇಳ್ಲಿ ಮಣ್ಣು. ಸರಾನ್ನ ಕರದು ಕೇಳಿ, ಅಂದ್ರ ಗೊತ್ತಾಗತದ.

ಕ — ಹೌದು ಸಿಂದು. ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ, ಬಾ ಇಲ್ಲೆ.

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಬರುವನು]

ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಹೀಂಗ ಮಾಡಬೇಕೂ ಅಂತ ಮಾಡೇವಿ. ಡಾಕ್ಟರನ್ನೂ ಇವತ್ತ 'ಟೀಪಾರ್ಟಿ'ಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಬಿಡಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರ ಅನುಕೂಲ ಆದೀತು ?

ಸ — ಅವರನ್ನ ಕರದರ ಹ್ಯಾಂಗ....ನಿಮ್ಮ ಮಡೀ ವೈಲಿಗೆ....

ಕ — ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾವು ನೋಡಿಕೋತೀವಿ. ನೀ ಹೊತ್ತಷ್ಟು ಹೇಳು.

ಸ — ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಅಂತ ಕಾಣಸತದ.

ಕ — (ಹೆಂಡತಿಗೆ) ಏನು ಇರಲಿ ಹೌದಲ್ಲೋ ?

ಡ — (ತಲೆಯಲ್ಲಾ ಡಿಸುವಳು)

ಕ — (ಸರ್ವೋತ್ತಮನಿಗೆ) ನೀನೂ ಹೋಗಿ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟು ಬಾ.

ಡ — ಅಲ್ಲಾ, ಅವರೊಬ್ಬರಿಗೇ ಹೇಳತೀರೋ ? ಮತ್ತ ಯಾರಿಗಾರೂ ಹೇಳತೀರೋ ? ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾದರ ನೆಟ್ಟಗಾಗತದ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ. ಅಲ್ಲಾ, ಇಷ್ಟು ಪರಿಯಿಂದ ಮಾಡ್ತಾರ, ಮಟ್ಟುರ, ಅವರಿಗೂ-ಅವರೂ

ರವರು ? ಮಲ್ಲಿಕನಾಥರಾಯರೋ ಏನೋ ಅದಲ್ಲ ಹೆಸರು, ಹೆಚ್ಚತೀರೇನು ಮತ್ತೆ ? ಪಾಪ, ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು !

ಕ — (ವಿಚಾರಿಸಿ) ಆಗಬಹುದು.

ಥ — ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು ಸರೂ, ಹ್ಯಾಂಗಾದರೂ ಅಲ್ಲಿತನಕ ಹೋಗಿ ಹೋಗ್ತೀದಿ. ಆ ಅಂಜನಾಬಾಯಿಗೊಂದು ಹೇಳಿ ಬಂದುಬಿಡು, ನಾ ಹೇಳೇನಿ ಅಂತ. ಹುಡುಗಿ, ಪಾಪ, ಹೊತ್ತಿಗೆಷ್ಟು ಆಗ್ತೀದ ! ಕಂಡರ ಅಕ್ಕರತಿ ಬರೋ ಹಾಂಗ ಅದ.

ಕ — ಹಂ, ಹಂ, ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಇರಲಿ ತಮ್ಮ ಅಕ್ಕರತಿ.

ಥ — ಹೂಂ, ನಿಮ್ಮದೂ ಒಂದು. ಏನಾರೆ ಅಂದೇನಾತು ? ಅಂಥಾದ್ದೊಂದು ಹುಡುಗಿ ನಮ್ಮ ಸರೂಗ ಸಿಕ್ಕರ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡತಿದ್ದೆ. ಆದರೇನು ಮಾಡಬೇಕು, ಜಾತಿ, ಕುಲ ಒಂದವಲ್ಲ !

ಕ — (ಸರ್ವೋತ್ತಮನಿಗೆ) ನೀ ಹೋಗು ಹಂಗಾರ, ಹೇಳಿ ಬಾ.

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು]

ಕ — (ಥವಳಾಬಾಯಿಗೆ) ದೊಡ್ಡ ಶ್ಯಾಣ್ಯಾಕಿ ಇದ್ದೀದಿ ನೋಡು ! ಯಾರಿದ್ದಾಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಅಂಬೋದು ಒಂದಿಷ್ಟು ತಿಳಿಯಾದಿಲ್ಲ ನಿಮಗ !

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಕೈಚೀಲ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವನು]

ಥ — ಮತ್ತೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕಂತೀರಿ ಫರಾಳಕ್ಕೆ ?

ಕ — ನಾಯೇನು ಹೇಳೋದು ? ನಿನಗ ತಿಳಿದದ್ದು ನೀ ಮಾಡಿದ ರಾಯಿತು. ಏನಾರೆ ಸಾಮಾನ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಳು, ಪ್ಯಾಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಂದು ಕೊಡತೇನಿ.

ಥ — ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೇಳತೇನಿ ನಂದ್ರಿ ಹಾಂಗಾರ.

[ಅವಸರದಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು]

ಕ — (ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಯಾರಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೋಟು ರುಮಾಲು ಇದ್ದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ “ ಉದರವೈರಾಗ್ಯವಿದು ” ಎನ್ನುತ್ತ ಜಾಕೀಟು, ಕೋಟು, ರುಮಾಲು— ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದರಂತೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವರು.)

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ]

ಥ — ಉಪ್ಪಿಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಂಗಿನಕಾಯಿ, ಕೋತಂಬ್ರಿ, ಹಸೇ
ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ನಿಂಬೀಹಣ್ಣು ಬೇಕು.

ಕ — (ಜಾಕೀಟು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಹುಂ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳು.

ಥ — (ಮತ್ತೆ ಹೇಳುವಳು)

ಕ — (ಅಂದುಕೊಂಡು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಥ — ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲಾ ಒಂದಿಷ್ಟು ತಗೊಂಬರಿ.

ಕ — ಯಾವು ತರಲಿ ?

ಥ — ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಕಿತ್ತಲೀಹಣ್ಣು, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ದಾಳಂಬ್ರಿ ಸಿಕ್ಕರ.

ಕ — (ಜಾಕೀಟು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಹೂಂ. ಮತ್ತೇನು ತರಬೇಕು ?

ಕ — ಇನ್ನೇನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಮನುಷ್ಯನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಡಿಗಿ ಇಷ್ಟ
ಕರೀತೀನಿ, ಆತ್ಮ.

ಕ — (ರುಮಾಲ ಸುತ್ತುತ್ತ) ಉತ್ತಮ ಆತು. ನಾ ಇನ್ನು ಪ್ಯಾಟಿಗೆ
ಹೋಗಿಬರತೇನಿ ?

ಥ — ಇಕಾ ಮರತೆ; ವಿಳೇದಿಲಿ, ಅಡಿಕಿ, ಲವಂಗ, ಯಾಲಕ್ಕಿಕಾಯಿ,
ಪತ್ರಿ....

ಕ — (ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಗೆ ಹಿಡಿದು) ಮುಗಿತಿಲ್ಲೋ ಇನ್ನೂ ಯಾದಿ ?
ನಾ ಬರ್ತೀನಿ.

ಥ — ಹೂಂಟ.

[ಹೋಗುವನು]

— ತೆರೆ —

ದೃಶ್ಯ ೨.

[ಬಿದ್ದೊರನ ಒಂದು ಬೀದಿ]

[ಒಂದು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಮಾಚಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಬರುವನು]

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಕೊಯ್ಯೊಯ್ಯೊ ಒದರಿದ ಸಪ್ಪಳ]

ಚಿ — (ನಾಯಿ ಒದರಿದ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಜಗಿದು ಬಂದು) ಹೆ, ಹೆ ! ಏನ್ ತುಳಿದವರ್ದಾಂಗಸ ಒದರತೀಯಲ್ಲ ! ತುಳಿದಿದ್ದರಂತೂ ಏನು ಮಾಡತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಏನೋ ! “ ಶಾಂತಾಕಾರಂ ಭುಜಗಶಯನಂ ಪದ್ಮನಾಭಂ ಸುರೇಶಂ...”

ಮಾ — (ಬೊಳ್ಳನೆ ನಕ್ಕು) ಏನ್ ಆಚಾರಸ್ವಾಮೀ, ತುಳಗಿಳದಿರೋ ಏನು ನಾಯಿನ್ನು ? ಏಟಿ ಗಡತರ ಒದರಿತಲ್ಲ ?

[ಮಾಚಣ್ಣ ಬಂದ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬಿಚ್ಚುನಾಥ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವನು]

ಚಿ — ನಹಿ ನಹಿ ! ಪಾದಾಕ್ರಾಂತೇನ ಗುರ್ಗುರಾಯತೆ. ಕಿಂ ದೃಷ್ಟ ವಾನಸಿ ? ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಪ್ರಮಾಣಂ.

ಮಾ — ಛೇಚಿಚಿಚಿ ! ಈ ಮಾತು ತಿಳಿಯಾಣಿಲ್ಲ ತಗೀರಿ ನಮಗ.

[ಬಿಚ್ಚುನಾಥ ನಗುವನು]

(ಬಿಚ್ಚುನಾಥನಿಗೆ) ರಾಯರ, ಆಚಾರಸ್ವಾಮೀರ ಮನೀಗೆ ಹೊಂಟಿದ್ದಿ. ಕರಿಸಿ ದ್ದಾಂಗ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಾರು ನೋಡಿ. ಏನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳೋದೈತಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಿಡಿ ನಿಚ್ಚಳಾಗಿ. ಮತ್ತೆ ಅವರೂ ಏನೋ ಮಾತನ ಬ್ಯಾರೆ ಆಡಾಕ ಹತ್ತಾರು.

ಬಿ — (ಸ್ತನೀಕ ಬಂದು) ಹೌದು ಶೆಟ್ಟರೆ, ಏನಂಬೋದು ಒಮ್ಮೆ ಖಚಿತ ಆಗಿಬಿಡಲಿ.

ಮಾ — ಹಂ, ಹಾಗನ್ನರಿ. ಯ್ಯಾಪಾರ ಸರಳ ಇರಬೇಕು. ಪುಟ್ಟಾ ಪೂರಾ ಭರ್ಪೂರ ದಲಾಲಿ ಕೊಟ್ಟವ್ಯಾಗ ಯಾ ಮಗಂದೇನು ಹಂಗು ? ಜಳಾ ಜಳಾ ಕೇಳಿಬಿಡಿ. ಆಗಿಹೋಗ್ಲಿ.

ಬಿ — ಆಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿ !

జి — (వటవట మంత్రోచ్ఛార వాడుతూ నిల్చునను)

బి — స్వామి ! నన్నుదేల్లిగి బంతు ? ఈవరేగూ యానదూ తిళిలిల్లు ?

జి — కస్త్యం, కస్త్యం, కుత ఆయాతః ?

నూ — ఆచారప్పననర, ఆ మంత్ర-పంత్రి కట్టిడి ఆజీక. ఈ రాయర కలస ఏనాయు, నిజ్జళాగి హేళి ఒందిరిటు.

జి — (కృశన్మనాడి) కిమథం ఆయాతస్త్యం ?

నూ — జళా జళా నన్ను కన్నడదాగ నూతాద్రి.

జి — కిమథమాగతాః ఇతి ప్రశ్నామః

నూ — అలే ఇవన, మత్తూ అదన్న అంతానల్లి. అవేలన్తె హట్టబ్బాడ ఈగ. నన్ను రాయర రోక్కానార కేడు ఒందు; ఇచ్చిరక ముడిగినార గంటుహాకు ఒందు.

జి — అపసర్పంతు తే భూతాః ఏ భూతా విష్ణుకర్తారః

నూ — మత్తూ అదనః ! రాయర, ఒందు కృ నోడిబిద్రి, ఒందద్దు నా నోడికొంతేని.

[సర్వోత్తమ బరునను]

స — శిట్టర, శిట్టర, తడిరి. హాంగ్మక మృమాల ఏరి హోగి తిరి ? ఏను జగళ ?

బి — అల్లా, ఏనో ఒందు కలస మాడికొడతేని అంత నన్ను హత్తిర మాతాడికొండు హోద బ్రాహ్మణ, తిరిగి ననుగ ముఖా కూడ తోరిపదే, ఈగ భట్టియాదాగ, ఏనో సహజవాగి, ‘ ఏనా యితు నన్ను కలస ? ’ అంత కేళిదరే టుత్తరానూ కేడదే హాగే ఏనేనో గోణగుట్టికొండు హోరటుహోగువదరల్లిద్దురు. నన్ను శిట్టరిగి - పాప, సత్యవంతురు అవరు - ఇదన్న సహిసోదిక్కి ఆగలిల్లు.

నూ — (బిజ్జనాథనన్ను దురుగుట్టి నోడునను)

బి — అవరిగూ ఇవరిగూ ఖాడాఖాడిగి ఒందుబిట్టితు. అష్ట రల్లియే తావు ఒందుబిట్టిరి. ఒక్కేదే ఆయితు.

ಮಾ — ಯ್ಯಾಪಾರ ಸರಳ ಇರಬೇಕು. ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ಮಾತಾಡಿಸಿದರ 'ಸರ್ವಾ ಭೂತಾ' ಅಂತ ಮಂತ್ರಾ ಅನ್ನಾಕ ಹತ್ತಿದರ ವ್ಯವಹಾರಸ್ಥರು, ಹ್ಯಾಗ ತಡೀಬೇಕು ನೀವೂ ಹೇಳಿ.

ಸ — ಏನು ಆಚಾರ, ನೀವೇನಂತೀರಿ ?

ಚಿ — ಕಸ್ತ್ವಂ, ರಿಮಾಯತಃ ಇತಿ ಪ್ರಚ್ಛಾಮಃ

ಮಾ — ಏನಂತಾರೀ ಆಚಾರು ?

ಸ — “ತಾವು ಯಾರು ? ತಾವು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವೇನು?” ಅಂತಾರ.

ಮಾ — ಹೀಗ ಕೇಳಿದರೇ ? ನಿಂದ್ರಿ ಹಾಗಾರ, ಹೇಳೀನಿ ಉತ್ತರಾ. (ಸಾಭಸಯವಾಗಿ) ಓಹೊ ! ನಾವು ಬಂದಂಥವರು ಧಾರು ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವರಾದ ತಮಗೆ ನಾವು ಧಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ; ಕೇಳುವಂಥವರಾಗಬೇಕು. ಹಲ ! ಹಲಲಲಲಲ ಶಾಬ್ಬಾಸ್ ! ನಾವು ಯಾರೆಂದರೆ — ಅತಳ ವಿತಳ ಸುತಳ ಸಾತಳ ತಳಾತಳ ಮಹಾತಳ ಭೂತಳಗಳಲ್ಲಿ, ಅಮೇರಿಕಾ ಖಂಡ, ಯುರೋಪಖಂಡ, ಆಫ್ರಿಕಾಖಂಡ, ಆಸಿಯಾ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಭರತ ಖಂಡವೆನಿಸಿ ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿ ಮೆರೆಯುವ ಉದ್ದಂಡ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳ ಬಿಹಾರ ಕಾಶ್ಮೀರ ಪಂಜಾಬ ರಜಪೂತಸ್ಥಾನ ಮುಂಬೈ ಮೈಸೂರು ಹೈದರಾಬಾದ ಮದ್ರಾಸ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತಿರುಪತಿಯ ಸಾವಿಾಪ್ಪ ಪಡೆದ ತಿರಗಲಿ ಕಾಲೇಜದ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ಲನೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನವರಂ ಬೆಚ್ಚಿಸಿ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂ ಬೆರಳ ಕಚ್ಚಿಸಿ ಬಿಡುವಂಥ ಬಿಚ್ಚುನಾಥನೆಂಬಭಿದಾನದಿಂ ಮೆರೆವ ವನ ಸೂತ್ರಧಾರ ನಾನೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಾ, ಸೋಗಿನಾಚಾರ್ಯಾ !

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಬಿಚ್ಚುನಾಥ ನಗುವರು]

ಸ — ಏನು ಶೆಟ್ಟರೆ, ದೊಡ್ಡಾಟ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ ! ಏನಿದು ?

ಮಾ — ಹಾಗ ಕೇಳೋವರಿಗೆ ಹೀಗ ಹೇಳೋದೂ ಬರಾಬ್ಬರಿಯೇಳಿ.

ಸ — (ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ) ನೀವು ಸುಮ್ಮನೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರ ಈ ಅನರ್ಥಸರಂಪರಾನಕ ತಪ್ಪಿಬಿಡುತಿತ್ತು.

ಚಿ — ಸ್ನಾನಾನಂತರಂ ಶುಚಿಭೂತೇ ಸಮಯೇ ಅಪವಿತ್ರಾ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾ ನ ವಕ್ತವ್ಯಾ. ತಸ್ಮಾತ್ ಕಾರಣಾತ್ ತಾಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಪವಿತ್ರಾಂ

ಇಮಾಂ ಗೀರ್ವಾಣಭಾಷಾಯಾಂ ಅರ್ಥಾತ್ ದೇವಭಾಷಾಯಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯಾಂ ಪ್ರವಚಾಮಃ

ಮಾ — ಮತ್ತೂ ಏನೋ ಅಂತರಲಿ಼಼ ಆಚಾರು ?

ಸ — “ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮಡಿಯೊಳಗಿದ್ದಾಗ ಅಪವಿತ್ರವಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪವಿತ್ರವಾದ ದೇವಲೋಕದ ಭಾಷೆಯಾಗಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತೇವೆ. ” ಅಂತಾರ.

ಮಾ — ಹೀಗ ಐತ್ರಿ ಇದರರ್ಥ ? ಬಲು ತಾರಾತಿಗಿಡಿ ಬಿಡ್ರಿ ! ಘನ ಮಲಕು !

ಬಿ — ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿದರೇನೋ ಕೇಳಿ.

ಚಿ — ಗ್ರಹಮಾಗಚ್ಛತಾಂ ಮಧ್ಯಾನ್ತೆ.

ಸ — ಮಧ್ಯಾನ್ತದಾಗ ಮನಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳತಾರ.

ಮಾ — ಈಟಿ ದಿವಸ ರಕ್ಕ ಹಚ್ಚಿ ತಪ್ಪಿಸಿದವ, ಈಗ ಬಿಟ್ಟರ ಇನ್ನು ಕೈಗೆ ಸಿಗತಾನೇ ? ಬಿಡಾಣೆಲ್ಲ ತಗೀರಿ (ಆಡಗಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುವನು)

ಚಿ — (ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸಂದು) ಆಂ ! ಅಪ್ರಶ್ಯೋಹಂ, ಅಪ್ರಶ್ಯೋಹಂ !

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಶಾಂತಣ್ಣ ಬರುವರು]

ಸ — ಅಪ್ರಶ್ಯರು ! ತಾವು ! ಎಂದಿನಿಂದಾದಿರಿ ?

ಚಿ — (ಶಾಂತಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ) ಆಃ ! ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ, ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ.

ಬಿ — ಇಬ್ಬರೂ ಅಪ್ರಶ್ಯರೇ ಅಲ್ಲ.

ಚಿ — ಎನ್ ರಾಯರ, ಎನ್ ಮಾತಾಡತೀರಿ ? ನಾ ಅಪ್ರಶ್ಯನಸ ?

ಬಿ — ಈಗ ನೀವು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ.

ಚಿ — ಹಾಗಲ್ಲ ನಾನಂದದ್ದು. ಮಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ, ಮುಟ್ಟತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಎಂದೆ.

ಮಾ — ಏನು ಅನಿ; ಮಾತು ತಿಳ್ಯಾಕ ಹತ್ತಿದವು ಸಾಕು.

ಸ — (ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ) ಇಲ್ಲಿ ನೊಡ್ರಿ, ತಾವು ಮಡಿಯಿಂದಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅಪ್ರಶ್ಯರು. ಹೌದೋ ಅಲ್ಲೋ ?

ಚಿ— ಹುಂ, ಹೌದು.

ಸ — (ಶಾಂತಜ್ಞನನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ಇವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸ್ತತ್ಯ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಡಿಯವನೆ ಅದಂತಾಯಿತಲ್ಲ !

ಚಿ - ಏನು ಅಪದ್ಧಮುಂಡೇದ್ದೇ, ಹಾಂಗೆಲ್ಲ ಅನರ್ಥ ಮಾಡಿದರೆ ? ಹಾಂಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬಾರದು. ಮಾಡಿದರೆ ಅಂಧಂತಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗತಾರ.

[ಶಾಂತಜ್ಞ ದೂರ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವನು.]

ಸ — ಆಚಾರ, ಬರಿ ಬೈದರ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರಾ ಕೊಟ್ಟಾಂಗ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಚಿ — ಹಂ ಹಂ ಹಂ, ಅದಸ, ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ರೂರ್ಥಿಬಲೀಯಸೀ.

ಮಾ — ಅಜ್ಜ ಆರು ತೆಲಿ, ಮುತ್ಯಾ ಮೂರು ತೆಲಿಯಿಂದ ನಡ ಕೊಂತ ಬಂದದ್ರಿ ಈ ಶೀಲ. ಅವರನ್ನ ಮುಟ್ಟಿದರ ಹ್ಯಾಗ ಉಳಿದೀತ್ರಿ ಶೀಲ ?

ಬಿದ್ದ — ಇಲ್ಲೋದ್ರಿ ಯಪ್ಪಾ, ಡಾಣಾಡಂಗರ ಯಾರೂ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಾಣಿಲಿ. ಆ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳೊ ಹೊತ್ತಸ ಬ್ಯಾರೆ ಐತ್ರಿ. (ಶೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೋಡುವನು. ಶೆಟ್ಟಿ ಕಣ್ಣು ಕಿರಿಯುವನು) ಕಣ್ಣು ಏನ್ ಕಿಸೂತೀ ಕಣ್ಣು ! ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಬ್ಯಾಡ್ರಿ ಡಂಬಾಚಾರಾನ. ರಾತ್ರಿ ಕಳವಲೆ ಹೋಗಿ ಹೊಲೇರ ಹೆಣ್ಣು.....

ಮಾ — ಏಯ್ !

ಬಿದ್ದ — ಇರಲೇಳವೊ. ಅಷ್ಟೈಕ ಬಾಯಿ ತಗೀತಿ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ ಸೆಟ್ಟಿ-ಸಾವಕಾರ್ರು, ಆಚಾರು-ಅಮಲ್ದಾರು, ಒಬ್ಬರಸ, ಇಬ್ಬರಸ ರಾತ್ರಿ ನೋಡ್ರಿ, ಎಲ್ಲಾ ಏಕಾಕಾರ !

ಚಿ — ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಯರ, ಅಂತೂ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿ ಧಾಂಗ ಆಯಿತು. ರಾಯರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸ್ತೀನಿ ಇದನ್ನ.

ಸ — ಓಹೊ. ನೀವು ಇದನ್ನ ನಿವೇದಿಸರಿ, ನಾ ಅದನ್ನ ನಿವೇದಿಸತೀನಿ.

ಚಿ — (ತರುಗಿ ಬಂದು) ಅಂ, ಏನು ? ಅದನ್ನ ಅಂದರ ಯಾವದನ್ನ ?

ಸ — ಇವರ ಕೆಲಸಾ ಏನೋ ಹಿಡಿದೀರಲ್ಲ.... ಅದು.

ಚಿ — ಛೆಛೆಛೆ ಚಿಚಿಚಿ ನಾಯೇನೂ ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ.

ಮಾ — ಯಾರ್ ಆಚಾರ, ಚಂಚಗಾರ ತಗೊಂಡು ಈಗ ಬಾಯಿ ಬಡೀತೀರೇನು ? ಯಾಪಾರಾ ಸರಳ ಇರಬೇಕಿ.

ಚಿ — ಮನಿಗೆ ಬ್ರಿ, ನಿಮ್ಮ ಚಂಚಗಾರ ನಿಮ್ಮ ಮಾರೀ ಮ್ಯಾಲ ಒಗೀ ತೇನಿ. (ಸಿಟ್ಟಿನ ಅರ್ಘಟೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗುವನು)

ಸ — ಈಗ ತಿರಿಗಿ ಕೊಟ್ಟರೂ ಇಸಕೊಂಡದ್ದೇನು ಸುಳ್ಳಾಗಾದಿಲ್ಲ.

ಮಾ — ಈಟಿಲ್ಲ ಮಂದಿಗೆ ಒಳೆ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಹೋದರಲೀ ಆಚಾರು ! ಸಾಹೇಬರ, ಇದೂ ಹೊತ್ತು. ಈ ಕಾವಿನಾಗೂ ಆಚಾರ್ ಮನೀಮಟಾನೂ ಹೋಗೀ ಬಂದುಬಿಡೋಣ ನಡೀರಿ. ಬರ್ರೇವಿ ರಾಯರ, ಶರಣು.

[ಬಿಚ್ಚುನಾಥ, ಶೆಟ್ಟಿ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವರು. ಬಿದ್ದಾಡಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬಿಡುವಂತೆ ನೋಡುವನು ಶೆಟ್ಟಿ. ಬಿದ್ದಾಡಿ ಅಣಕಿಸಿ, ನಕ್ಕು ಹೋಗುವನು.]

ಸ — ಎಲ್ಲಿಗೆ ಇಳಿದಿದೆ ಸಮಾಜ ! ಧರ್ಮ !

ಸೀಸಪದ್ಯ.

ಪತಿಸರಾದರೆ ಪಾರ್ವರತಿ ಹೀನ ವೃತ್ತಿಗಳಸುತೆ ಸೇವೆಯಂ ಮಾಡಿ ಬಾಳ್ವರಲ್ಲಿ ?
ಶ್ರುತಿಸ್ತುತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದರೆ, ಕಲಿತು ವರಜನಕೆ ಕಲಿಸರೆ

ಮತ್ತವರಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲಿ ?

ಸತತ ಪರಹಿತದೊಳುಪಕೃತಿಗೈದು ದೇವರೊಳು ಮನವಿಡದೆ

ಅನೆ ಬಿಡರೆ ದ್ರವ್ಯದಲ್ಲೆ

ಪ್ರಥಿವಿಯೊಳಗಿವರೆ ಶೂದ್ರರಲ್ಲಿ ? ಮತ್ತಾರು ? ನಿಜಬ್ರಾಹ್ಮಣರು

ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲೆ ?

[ಹೋಗುವನು]

ಶೆರೆ

ದೃಶ್ಯ ೨.

[ಅಂಜನಾಬಾಯಿಯ ಮನೆಯ ಕೊಠಡಿ]

ಚೆ — (ಬಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಸಬರಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಕಸಗೂಡಿಸುತ್ತ) ಬಿ. ಎ. ಡಿ. ಬ್ಯಾಡ ಅಂದರ ಕೆಟ್ಟ. ಸಿ. ಎ. ಟಿ. ಕೆಟ್ಟ ಅಂದರ ಬೆಕ್ಕು.

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಬಂದು ಹಿಂದೆ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಾನೆ]

ಬಿದ್ದ — ಚೆನ್ನೀಸ

ಚೆ — (ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಮಾಗು ಮುರುವು ಮತ್ತೆ ಕಸಗೂಡಿಸುವಳು)

ಬಿದ್ದ — ಯಾಕ ಮಾತಾಡಾಣೆಲ್ಲೇನು ?

ಚೆ — ಹುಂ, ಏನು ಹೇಳು.

ಬಿದ್ದ — ಬಾಯೇರು ಇಲ್ಲೇನು ಮನ್ಯಾಗ ?

ಚೆ — ರಾಯರು ಅವರೂ ಕೂಡೇ ತೋಟದ ಬಾವೀಕಡೆಗೆ ಹೋಗ್ಕಾರು ಇದಸ.

ಬಿದ್ದ — ರಾಯರು ಬಂದರೇನು ?

ಚೆ — ಬಂದಾರು.

ಬಿದ್ದ — ಬಂದಾರಸ ! ಸಾಡಾತು ಬಿಡು. ಚೆನ್ನೀಸ ! (ಮುಖ ಸಪ್ಪಗೆ ಮಾಡುವನು)

ಚೆ — ಯಾಕ ?

ಬಿದ್ದ — ಹೊಟ್ಟೆ ಬಲು ಹಸಗೊಂಡೈತಿ. ಏನಾರ ಕೊಡತಿಯಾ ರೊಟ್ಟಿಪಟ್ಟ ?

ಚೆ — ಯಾವಾಗ ಬಂದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಅಂತಸ ಬಡಕೊಂತೀ ಯಲ್ಲ !

ಬಿದ್ದ — ಮತ್ತ ಏನು ಮಾಡಂದಿ ಚೆನ್ನಿ ? ಯಕ್ಕ ಇರೋತನ ಬೇಕ ಬೇಕಾದ್ದು ತಿಂದು ಸೆವಿಗಂಡೈತಿ ಈ ಹೊಟ್ಟೆ. ಆರೆ ಹೋದ್ಲು ಹೊದ್ಲು,

ಪಾಪ, ಈಗ ಪರದೇಶಿ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ! ನೀನಾರಸ ನೋಡಿಕೊಂಡೀ ಅಂದರೆ, ನೀನೂ ನಿನ್ನ ಓದಿಕೃತ್ಯಗ ಬಿವ್ವಬಿಟ್ಟೀದಿ. ಯಾರು ಕೇಳಬೇಕು ಅದನ್ನು ?

ಚೆ — ಅಂತು ಸೆವಿಗಲಕಬಾರದು ಅದಕ್ಕ.

ಬಿದ್ದ — ಕೇಳತೈತೇ ಅದು ? ಚೆನ್ನೀ ! ಬಿಸಿ ರೊಟ್ಟಿ ಕಾಣದ ಅಂತೂ ಏಟ ದಿನಾ ಆತೋ ಏನೋ ! ನಮ್ಮದಸ ನಸೀಬ ಕೆಟ್ಟ ಏತಿ. ಯಾರೇನು ಮಾಡಬೇಕು ? ನಮ್ಮಕ್ಕ ಹೋದ್ಲು, ಆಕೆ ಹಿಂದಿಂದಸ ಎಲ್ಲಾ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟವು!

ಚೆ — ದಿನಾ ಬಂದ್ವಾಂಗ ನಡೀಬೇಕೊ ಮಾವಾ.

ಬಿದ್ದ — ಹೌದು ನೋಡು ನನ ಸೊಸಿಯೇ. ಬೇಶ್ ಹೇಳತಿ. ಈ ಇಂಗ್ಲೀಜಿ ಕಲಿಯಾಕ ಹತ್ತಿದಾಗನಸೊಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಪೆಲೀನಸ ಬ್ಯಾರೆ ಆಗೈತಿ ತಗಿ ! ಚೆನ್ನೀ, ಈಟ ಬಡಬಡಕೊಂಡು ಬಡಬಡಕೊಂಡು ಕಲೀತೀದಿ, ಕಲ್ತಾರ ಏನ್ ಮಾಡಾಕಿ ಅದೀ ?

ಚೆ — ಕಲ್ತು ನರ್ಸು ಆಕ್ಟೇನಿ ನರ್ಸು !

ಬಿದ್ದ — ಆಂ ! ನರಸ ಅಂದರೇನಸ ತುರಸ !

ಚೆ — ಆಪ್ತತ್ಯಾಗ ಬ್ಯಾನಿಯವರಿಗೆ ಆರೈಕೆ ಮಾಡೂದು. ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಸಿಗತೈತಿ.

ಬಿದ್ದ — ಅಂಹಾ ! ಅದಕ್ಕಂಡಸ ಈಗಿಂದ ಬಿಳೀ ಸೀರಿ ಉಡ್ಡಾ ಹತ್ತೀದಿ ಅನ್ನು. ಮನಿ ಬಿಟ್ಟು ಈ ಬಾಯರ ಮನೀಗೆ ಬಂದೀದಿ, ಬಂದೀದಿ, ಎಲ್ಲಾ ಆಡತರಾ ಹಿಡಿದಿಬಿಟ್ಟೀದಿ. ಅದೇನು ಕಡೆಪೂರೈಸೋ ಮಾತಲ್ಲ ಚೆನ್ನೀ, ನೆಪ್ಪಿಡು.

ಚೆ — ನಿನಗೇನ್ ತಿಳೀತೈತಿ ಅದರಾಗ ? ಸುಮ್ಮಾಕ ಕುಂದ್ರು.

ಬಿದ್ದ — ನನಗೇನು ತಿಳ್ಯಕೆಲ್ಲ ಬಿಡು. ಆದರೆ ಈಟು ಮಾತ್ರ ತಿಳೀತೈತಿ, ನೀ ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೈ ಬಿಡಾರೇ ಅನ್ನೋದು. ಚೆನ್ನೀ....

(ಏನೋ ಹೇಳುವದನ್ನು ತಡೆಯುವನು)

ಚೆ — ಏನು ? ಕೈಬಿಡಾಕ ಹಿಡಿದಿದ್ದೆಲ್ಲೆ ?

ಬಿದ್ದ — ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಇನ್ನು ರಾಯರಂತೂ ಬಂದರು. ನಾವು

ನಮ್ಮ ಮನೀಗೆ ಹೋಗೋಣ ಇನ್ನು. ಚೆನ್ನೀಸ.... (ಏನೋ ಹೇಳುವವನು ತಡೆಯುವನು)

ಚೆ — ಹುಂ, ಅಂಜವ್ವನಸರು ಬಂದವ್ಯಾಗ ತಿಳಿಸಿ ಹೋಗೋಣ.

ಬಿದ್ದ — ಹಗಾರ ಎಲ್ಲಾ ಜ್ವಾಡ್ತಿ ಸಜ್ಜುಮಾಡಿಕೊಂಡಿಡು. ಅವರು ಬಂದಗಳಿಗೆ ಹೊರಡೋಣ. ಚೆನ್ನೀಸ (ಮತ್ತೆ ಏನೋ ಹೇಳುವವನು ತಡೆದು ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವನು)

ಚೆ — ಆಯ್ಯ! ಹೀಗ್ಯಾಕ ನೋಡಿಕೊಂತ ನಿಂತೀ, ದುರಗವ್ವ ಬಡದವರಹಾಂಗ! ಏನಾರ ಹೇಳೋದಿದ್ದರ ಮಾತಾಡು. ಸುವ್ಯಾಕ ಹಾಗ ನೋಡಿಕೊಂತ ನಿಂತರ ಏನು ತಿಳೀಬೇಕು ?

ಬಿದ್ದ — (ಹೇಳಬಾರದೆಂದು ನುಂಗಿಕೊಂಡು) ಏನಿಲ್ಲೇಳು. ನಮ್ಮ ಅಫೀಸಿನಾಗ ಇತ್ತಿತ್ತಾಗ ಒಂದೀಟು ಏನೋ ಬ್ಯಾರೆ ರಂಗಸ ಕಾಣಾಕ ಹತ್ತೈಫೈ. ಅವಕ್ಕು ತೆಲಿ ಒಂದೀಟು ಗದ್ದಕ್ಕು ಬಿದ್ದಿತ್ತೆಸ....

ಚೆ — (ನಗುತ್ತ) ನಿನ್ನ ತೆಲಿ ಸಮಾ ಎಂದಿತ್ತು ?

ಬಿದ್ದ — ಏಸ ! ನಗಬ್ಯಾಡ ಹಾಗ. ಒಂದೀಟು ಕೇಳು : ನಮ್ಮ ರಾಯರು, ಆ ಶೆಟ್ಟಿ ಕೂಡಿ ಏನೋ ಒಂದು ಕಂತ್ರಾಟಿ ಹೂಡಿಧ್ವಾಂಗ ಕಾಣತ್ವಿತಿ. ಶೆಟ್ಟೀ ಹಿಂದ ಅವನ ಮ್ಯಾಳಾನೂ ಎಲ್ಲಾ ಕೂಡ್ವಿತಿ. ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ ಪಡಪ್ಪರಿ, ಪಂಚಾನನಯ್ಯ, ಆ ಆಚಾರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಬಲಯ್ಯಗ ಬಿದ್ದಾಗ್ವಿತಿ. ಇಂದ ಆ ಶಾಂತಣ್ಣನ್ನೂ ಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಮ್ಮ ರಾಯ. ಮತ್ತ ಏನೋ ಒಳೆ ಗುಟ್ಟಿನಾಗ ಮಾತು ನಡೆದಿದ್ದವು. ಅದರಾಗ “ ಆ ಹುಡುಗಿ....ಆ ಹುಡುಗಿ... ಹೀಗ ಸಾಧಿಸಿದರೂ ಸೈ ಹಾಗ ಸಾಧಿಸಿದರೂ ಸೈ....” ಈಟಿ ನನಗ ಕೇಳಿಸಿದವು. ನಾನೂ ಸೂಕ್ಸೆನು ತಿಳಕೊಂಡೀನಿ. ನಮ್ಮ ಅಂಜನವ್ವನ ಮ್ಯಾಗ ಅವರು ಹೊಂಚಿಟ್ಟಾಂಗ ಕಾಣತ್ವಿತಿ.

ಚೆ — ಆಂ ! ಅವರ ಓಸುರಿಲಿ !

ಬಿದ್ದ — ಒಂದೀಟು ನೆಜರಿಟ್ಟು ನಡಿ. ನಮ್ಮ ಬಿಚ್ಚುನಾಥಪ್ಪ, ಅವ ಚುಚ್ಚುನಾಥಪ್ಪ ! ಬಲು ಸೆವಿ ಮಾತು. ಕೂದಲೆಳೆಲೆ ಉರುಲು ಹಾಕಾಂವ. ಅವನ ಗುಟ್ಟಿಲ್ಲ ನನಗ ತಿಳದ್ವಿತಿ. ಅಂತಸ ನಮಗ ಮನೀಗೆ ಆಪ್ಪಣ್ಣಿ ಕೊಟ್ಟುನು.

ಚೆ — (ಬಾಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ) ಬಾಯಸರು ಬಂದರು ಕಾಣಕ್ಕೆತಿ.

ಬಿದ್ದ — ನಡಿ ಹಾಗಾರ ಸಜ್ಜು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

[ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವರು]

[ಅಂಜನಾ ಒಗೆದ ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುವಳು]

ಅಂ — ಎಲಾ ! ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಲ್ಲ ! ಚೆನ್ನಮ್ಮಾ !

[ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟು ಬರುವಳು]

ಚೆ — (ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವಳು)

ಅಂ — ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಚೆನ್ನಮ್ಮಾ ?

ಚೆ — ಜ್ವಾಡ್ನಿ ಸಜ್ಜು ಮಾಡಿಕೊಣ್ಣಾಕ ಹೋಗಿದ್ದೆನಿ.

ಅಂ — ಯಾಕ ?

ಚೆ — ಮಲ್ಲಪ್ಪರಾಯರು ಊರಿಂದ ಬಂದರಲ್ಲಿ. ನಾವಿನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಹೋಕ್ಕೇವಿ.

ಅಂ — ಅದಕ ಇಷ್ಟು ಯಾಕ ಅವಸರ ? ನಾಳೆ ಹೋಗಬಹುದು, ನಾಡದ ಹೋಗಬಹುದು. ಮಾಮಾನೂ ಬರತಾರ ನಿಂದ್ರ ಈಗ. ಅವರನ್ನೂ ಕೇಳೋಣ.

[ಬಿದ್ದಾಡಿ ಬರುವನು]

ಬಿದ್ದ — ಹೌದರಿ, ಅಪ್ಪನವರು ಬರೂಮುಟೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಾಟಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ನಮಗ ಇಲ್ಲಿ ಇರಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಮತ್ತ ಇನ್ನ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಹೋಕ್ಕೇವಿ. ಅದರ ಯಾವಾಗ ಕರೀತೀರಿ ಆವಾಗ ಮತ್ತ ಬರತೇವಿ. ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರ ಗಣ ಆತರ ನಮ್ಮಮ್ಮಾಗ !

ಅಂ — ಇದರಾಗ ಉಪಕಾರ ಯಾತರದು ಬಿದ್ದಾಡೆಪ್ಪ.

ಬಿದ್ದ — ಈಟು ಯಾರು ಮಾಡತಾರ ತಗೀರಿ ಈಗಿನ ದಿವಸದಾಗ ! ಹಡದ ತಂದಿನ್ನೂ ನೋಡಾದಿಲ್ಲರಿ.

ಚೆ — ಯವ್ವಾ ! ಎಂಥಾ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸರಿ ನಿಮ್ಮದು ! ಜೋಲಿ ಹೋಗವರ ಜೋಲಿ ಹಿಡಿದಿರಿ. ದಾರಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರಿ. ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದಿರಿ.

ಮರುವಾದಿಯಿಂದ ಬಾಳೇವು ಮಾಡಾಕ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರಿ. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿ ಕೊಣ್ಣಾಕ ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರಿ. ಇನ್ನೂ ಏನ ಮಾಡಬೇಕಿ ಯವ್ವಾ !

ಅಂ — ಹೌದಸ ಚೆನ್ನಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಮರತಿದ್ದೆ. ಸೂಲಗಿತ್ತಿ ಕೆಲಸ ಕಲಿಸೊ ಸಾಲಿಯಿಂದ ಪರವಾನಗಿ-ಚೀಟಿ ತಂದಾರ. ಇನ್ನಮ್ಮಾಲ ನೀನು ಬೆಳಗಾವಿಯೊಳಗ ಇರಬೇಕು. ಬಹಳೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಒಂದಾರು ತಿಂಗಳ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಯಾವದಾರಸ ಆಸ್ಪತ್ರಿಯೊಳಗ ೩೦-೪೦ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಸಿಕ್ಕು ಸಿಗತದ. ನಿವಿಬ್ಬರೂ ಮದಿವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖದಿಂದ ಇರಬಹುದು.

ಚೆ — ಹೋಗ್ರೀ ನೀವೂ ಒಂದು ! (ನಾಚಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು)

ಅಂ — (ರಾಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೂಲುತ್ತ) ಬಿದ್ದಾಡೆವ್ವಗ ಮಾತ್ರ ಬಿಚ್ಚೊನಾಥರಾಯರ ಮನೆಯ ' ಸೆರ್ವಂಟ್ ' ನೌಕರಿ ತಪ್ಪತದ.

ಬಿದ್ದ — ಅಯ್ಯೋ, ಆ ನೌಕರೀನ ಆಗಾಳೆ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೇಳ್ಳಿ.

ಅಂ — ಅದು ಹ್ಯಾಂಗ ?

ಬಿದ್ದ — ನಾನು ಏನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲರಿ. ಅದರ ಬಿಟ್ಟಿತರಿ.

ಅಂ — ಕಾರಣ ?

ಬಿದ್ದ — ಅದನ್ನು ಹೇಳಬಾರದರಿ ನಿಮ್ಮಂಥವರ ಮುಂದ.

ಅಂ — ಅದರಾಗೆಲ್ಲ ಏನದ ? ಏನಿದ್ದರೂ ಹೇಳು. ಅಂಜಬ್ಯಾಡ.

ಬಿದ್ದ — ಅಂಜಾಕೇನು ಬಿಡ್ರಿ, ಅದೇನು ದೆವ್ವನ ಮಾತಲ್ಲ, ಭೂತನ ಮಾತಲ್ಲ ಹೇಸಿರೆ ಮಾತು, ಹ್ಯಾಗ ಹೇಳೋದು ಅಂತ ಅನುಮಾನ. ನೀವು ಹೇಳಾಕ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ ಅಂದೀರಿ ಅಂದಮ್ಮಾಗ ಏನು. ಯವ್ವಾ, ಆಡಾಡ್ತ ಆನ ಈಕೆನ್ನು ಕಳಸು ಆನಬೇಕೆ ? ಮೈಯ್ಯ, ಉರೀತರಿ. " ಇಂತಾ ವೆಲ್ಲಾ ಆಗಾಕಿಲ್ಲ " ಅಂದೆ. "ನಿನ್ನ ನೌಕರಿ 'ಡಿಸ್‌ಮಿಸ್' " ಅಂದ. " ಯೆಸ್, ಆಯಿಲ್ ರಾಯಿಟ್ ಸೆಸರ್ " ಅಂದಬಿಟ್ಟಿ.

ಅಂ — ಎಂಥಾ ಜನ ಇದು ! ಏನು ನಡತಿ ಇದು !

ಬಿದ್ದ — ಇನ್ನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲರಿ ನಿಮಗ ಅವನ ಕಥೆ! ಅದು ಭಾಳಭಾಳ ಐತ್ತಿ, ಇನ್ನೂ.

ಅಂ — ಮತ್ತೇನು ?

ಬಿದ್ದ — ಅಂವ ನೋಡಿ, ನನ್ನ ತಮ್ಮರಿಗೊಮ್ಮೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದನ್ನಿ. ಅದು ಯಾವೂರ ಅಂದ್ರ, ತಿರುಪತಿಯ ಬೆಟ್ಟದ ಹಂತ್ಯಾಕ ತಿರಗಲಿ ಅಂತರಿ. ನನ್ನ ಓದು ಒಂದು ಮನ್ಯಾಗ ಇಳಿಸಿದನ್ನಿ. ಅಲ್ಲೆ ಏನು ಹೇಳಿ ಆ ಭಂಡಾಟಾನ ! ಚಿ, ಚಿ, ಚಿ ! ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟಾಂಗಣದಾಗ ಇವ ಕುಂತಗೊಂಡನ್ನಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೈಮುರದವರು ಕಾಲು ಮುರದವರು, ಕುರುಡರು “ ಕುಂಟಕುರುಡರಿಗೆ ನೀವೆ ಶಿವಾ ! ” ಅಂತ ಬರತಾರಲ್ಲಿ ಒದಿರಿಕೊಂತ ಪರ್ತೀರು, ಅವರೆಲ್ಲಾರೂ ಬಂದು, ಬಿಕ್ಕೇಬೇಡಿ ತಂದ ತಮ್ಮ ದುಡ್ಡೆಲ್ಲ -ಅದರಾಗ ಧರ್ಮಕ್ಕೆಷ್ಟೆ, ಕದ್ದದ್ದೆಷ್ಟೆ-ಇವನೆದುರಿಗೆ ಸುರುವಾಕಹತ್ತಿದರು ! ಇಂವ ಅದೆಲ್ಲಾ ಎಣಿಸಿದ್ದಾಂಗ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೀಟು, ಇವರಿಗೀಟು ಹಂಚಿ ಉಳದಡ್ಡೆಲ್ಲ ತಾ ತಕ್ಕೊಂಡನ್ನಿ. ಇವಗ್ಯಾಕ ಕೊಡತಾರು ಅಂತ ನನಗೂ ಮೊದಲು ತಿಳಿಲಿಲ್ಲರಿ. ಅದು ಬ್ಯಾರೆ ಗತ್ತೂ ಐತ್ತಿ. ಇವ ಅವರ ಗುರು ಆಗ್ಯಾನ್ನಿ. ಯಾರಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಕುಂಕಮ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಲು ಮುರದ್ದಾಂಗ ಮಾಡತಾನ್ನಿ. ಕುಡ್ಡರು ಹ್ಯಾಗ ಆಗಬೇಕು ತೋರಿಸಿಕೊಡತಾನ್ನಿ. ಕೂಸುಗಳ ಕೈ ಸೊಟ್ಟಮಾಡೂದು, ಕಾಲು ಮುರಿಯೋದು, ಮೂಗು ಕತ್ತರಸೋದು- ಒಂದ್ರೇ, ಎರಡರೇ-ಅದನ್ನ ನೋಡಾಕೂ ಅಸಾಧ್ಯ ತಗೀರಿ. ಇಂಥಾ ವಿದ್ಯಾ ಕಲಸತಾನು ಅಂದಮ್ಯಾಗ ‘ ಫೀ ’ ಬ್ಯಾಡ್ರೇ ಇದಕ್ಕೆ ? ಅವರು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಫೀ ನೋಡಿ. ಇಂವ ಇಂಥಾ ವಿದ್ಯಾ ಕಲಿಸೋ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್ ನೋಡಿ !

ಅಂ — (ಎಚ್ಚತ್ತವಳಂತೆ) ಅಬ್ಬಾ ! ಏನಿದು ! ಕೇಳಿದರ ಮೈಗೆ ನಡಗು ಬರತದ ! ಮನುಷ್ಯ ಎಷ್ಟು ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದ ಇಳಿದಾನಲ್ಲ !

[ಚೆನ್ನಿ ಗಂಟು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುವಳು]

ಚೆ — ಯವ್ವಾ, ಮಲ್ಲಪ್ಪರಾಯರು ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲೇನಿ ?

ಅಂ — ಈಗ ಬರಬಹುದು. (ಬಿದ್ದಾಡಿ ಚೆನ್ನಿ ಜೋಡಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ದನ್ನು ನೋಡಿ) ಹೀಂಗೂ ಜೋಡಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನಮ್ಮಲ ಅಂ.

ಚೆ — (ನಾಚಿ ಸರಿದು ನಿಲ್ಲುವಳು) ಹೋಗ್ತೀನಿ !

[ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರು ಒದ್ದ ಭೋತರ ಹಿಡಿದು ಬರುವರು]

ಮ — ಎಲಾ ಏನಿದು? ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಹೊರಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಾಗಿ ನಿಂತಾರಲ್ಲ? (ಘೋತಂಡುತ್ತ) ಇಷ್ಟು ಯಾಕ ಅವಸರ?

ಬಿದ್ದ — ನೀವು ಬರೋಮಟ ಇರು ಅಂದಿರೀ. ನೀವೀಗ ಬಂದ್ರಿ. ನಾಸ್ತ ಹೊಕ್ಕೇವಿ ಇನ್ನು.

ಮ — ಹೋಗೀರಂತ. ಇವತ್ತೂ ಯಾಕ? ನಾಳೆ.

ಚೆ — ಗಡಾನ ಅವನವರ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ; ಮತ್ತೆ ಬರ್ರೇವಿ ಹೋಳಗಿ ತುಪ್ಪ ಹೊಡ್ಡಾಕ.

ಮ — (ಉಸಿರ್ಗರೆದು ಕೂಡುತ್ತ) ಈಗ ಅದಕ್ಕೂ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಚೆನ್ನಮ್ಮಾ. ವರ ಸಿಗಲಿಲ್ಲಾ. ಸಿಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಮಾಡತೇನಿ.

ಚೆ — ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲೇ ಆದಾರು, ಸರೋತ್ತಮರಾಯರಿಗೆ ಕೇಳಬೇಕಿ?

ಮ — ಕೇಳಿದರ, ಅವರ ಮನೆಯವರು ಒಪ್ಪಬೇಕಲ್ಲ? ನಿನಗ ಹ್ಯಾಂಗ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಚೆನ್ನಮ್ಮಾ.

ಚೆ — ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೇನಿ? ಕೇಳ್ಯಾರ ನೋಡ್ರೀ. ನಾನೂ ಆ ಬಾಯೇರೆದುರಿಗೆ ಮಾತು ತಗದು ಕೇಳ್ತೀನಿ ನಂದ್ರಿ.

ಬಿದ್ದ — ಏಯ್, ಅಂತಾದರಾಗೆಲ್ಲ ನಮ್ಮಂತವರು ಬಾಯಿ ಹಾಕ ಬಾರದು. ಸುಮ್ಮನಾಕ ಇರು.

ಮ — ಇರಲಿ. ಇವತ್ತೇನು ನೀವು ಹೋಗುವದು ಬೇಡ. ನಾಳೆ ಹೋಗೀರಂತ. ಬೆಳಗಾವಿಯಿಂದ ತಂದ ಪರವಾನಿಗಿ-ಪತ್ರಾನೂ ಕೊಡತೇನಿ. ಆ ಗಂಟು ಒಯ್ಯಿರಿನ್ನು ಒಳಗ.

[ಚೆನ್ನಿ, ಬಿದ್ದಾಡಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವರು]

ಉಶ್ಯಾ ! (ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಅಂ — ಮಾಮಾ ! ಏನಾದರೂ ಕೊಡಲೇನು?

ಮ — ಬೇಡ. (ಮುಖ ತಿರುಗಿಸುವನು)

ಅಂ — ಮಾಮಾ !

ಮ — (ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ) ಏನು ಅಂಜನಾ ?

ಅಂ — ಏನೋ ಬಹಳ ಚಿಂತೆಯೊಳಗ ಇದ್ದೀದಿ ಕಾಣ್ತದ ?

ಅಂ — ಹೌದು. ನಿನ್ನ ಮದುವೆ ಚಿಂತೆ ನನಗ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕೇದ. ದಾರಿನ ಕಾಣದಂತಾಗಿದೆ.

ಅಂ — ಅದಕ್ಕೇರಿಷ್ಟು. ಮದುವೆಯೇನು ಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು. ನಾ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧ ಇದ್ದೇನಿ.

ಮ — ಇದು ಅದಕ್ಕ ಪರಿಹಾರ ಅಲ್ಲ ಅಂಜನಾ. ತಪ್ಪಿಸಾಟ.

ಅಂ — ಮತ್ತು ದಾರಿನ ಇಲ್ಲದಾಗ ಏನು ಮಾಡೋದು ?

ಮ — ಅದ, ಅದರ.... ....

ಅಂ — ಯಾವದು ?

ಮ — (ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಂಕಿನಿಂದ) ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ರಾಗುವದು. ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ದಾಂಪತ್ಯಜೀವನ ಸುಲಭವಾಗುವದು.

ಅಂ — ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡತೀಯೇನು ಮಾನಾ ? ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯ ವಿಲ್ಲದ ಮಾತು. ಮದುವೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ಏನೋ ನನ್ನ ಕಣಕಬೇಕೂ ಅಂತ ಹೀಂಗ ಹೇಳಿರಬೇಕು.

ಮ — (ನಗುತ್ತ) ನನಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಲ್ಲ. ಆ ಡಾಕ್ಟರ ಏಬ್ರಾಂ ಸೂಚಿಸಿದ ಮಾತೂ ಅಂತ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆ. (ಏಳುತ್ತ) ಹೌದು. ಈ ಹೊತ್ತು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕನಕರಾಯರ ಮನಿಗೆ ಟೀಪಾರ್ಟಿಗೆ ಮೋಗಬೇಕಲ್ಲ ಮಧ್ಯಸ್ಥಕ್ಕ ?

ಅಂ — ಹೌದಲ್ಲ. (ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿಸಿ) ಮತ್ತು ಅದರ ತಾಯಿ ಮುದಕರು. ನಾ ಒಂದಿಷ್ಟು ಲಗನ ಹೋದರ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗ ಬಹುದು. ಹೋಗಲೇನು ?

ಮ — ಓಹೋ. ಹೋಗಲ್ಲ. ಈಗ ಉಟಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣೇನು ? ಅಡಿಗೆ ಆಗೇದೋ ಇಲ್ಲೋ ಮತ್ತು ?

ಅಂ — ಎಲ್ಲಾ ಆಗೇದ. ಎಲಿ, ಮಣಿ ಹಾಕಿ ಇಟ್ಟೇನಿ.

ಮ — ನಡಿ ಹಂಗಾರ, ಹಸಿವಿನೂ ಆಗೇದ.

[ಇಬ್ಬರೂ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವರು]

— ತೆರೆ —

ದೃಶ್ಯ ೪.

[ಬಿದ್ದೂರಿನ ಜೀದಿ]

ಬಿ — ಶೆಟ್ಟರೆ, ಕೊನೆಗೆ ಆಚಾರ್ಯರು ನಮಗ ಕೈಕೊಟ್ಟರಲ್ಲ !

ಮಾ — ನಾ ನಿಮಗ ಮೊದಲನ ಸೂಕ್ಸಮಾ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ, ಅವನ ಯ್ಯಾಪಾರ ಸರಳ ಅಲ್ಲಾ ಅಂತ.

ಬಿ — ಅಲ್ಲ ಶೆಟ್ಟ, ನ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ತಿಂದು.... ಅಲ್ಲಾ ನೀವೇ ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಬರಲಿಲ್ಲೇನು ?.... ಈಗ ಹೀಗ ಮಾಡೋದು ಅಂದರೆ.... ನೀವೇ ನೋಡಿ.....

ಮಾ — ಅವ ಬಿಟ್ಟುರೇನಂತು ಬಿಡ್ರೀ. ಮತ್ತೊಂದು ದಾರಿ ತಗೂರು. ಊರಿಗೆ ಬಂದಾಕೆ ನೀರಿಗ ಬರಾಕಿಲ್ಲೇನು ?

ಬಿ — ಮತ್ತೇನು ಮಾಡಬೇಕಂತೀರಿ ?

ಮಾ — ಐತೆಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆದರಾಗ ನಿಮಗ ನಂಬಿಕೆ ಐತ್ಯೋ ಇಲ್ಲೋ.

ಬಿ — ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇಡತೇನಿ ಹೇಳಿ. ಏನದು ?

ಮಾ — ಬರೇ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟರ ಹ್ಯಾಗ ? ಒಂದಿಟು ರೊಕ್ಕಾನೂ ಇಡಬೇಕಾಕ್ಳೆತ್ತಿ.

ಬಿ — ಎಷ್ಟು ?

ಮಾ — ಬಹಳೇನಿಲ್ಲ. ಯಂತ್ರ ಬರೆಯಾಕ ಒಂದು ನೂರಾವಂಟು, ಸಾಮಾನಕ್ಕ ಒಂದು ಮೂನತ್ತು ನಾಲ್ಕತ್ತು, ಪಂಚಕಜ್ಜಾಯಕ್ಕ ಒಂದಿಪ್ಪತ್ತೈದು, ಮ್ಯಾಗ ದಕ್ಷಿಣೆ ನಿಮಗ ತಿಳಿದುಟು... ..

ಬಿ — ಒಟ್ಟು ಎಷ್ಟಾಗಬಹುದು ಅಂತೀರಿ ?

ಮಾ — ಎರಡಕ್ಕ ಮಿಕ್ಕಬಹುದು.

ಬಿ — ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿಲ್ಲಕೆ ಶೆಟ್ಟರೆ ?

ಮಾ — ಹೆಚ್ಚೇನು, ಕಡಿಮೇನು. ಮದಿವೀ ಖರ್ಚು ಉಳಿತು

ಅನ್ನಬೇಕು, ಇದಕ್ಕು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೋಳಿಗೆ ತುಪ್ಪದಾಗರೆ ಬೀಳಬೇಕು, ಕೈ ಬಿಚ್ಚಬಾರದು ಅಂದ್ರ ಹ್ಯಾಗ ?

ಬಿ — ಆಗಲಿ ಕೊಡತೇನಿ. ಆದರ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನೀವಸ....

ಮಾ — ತಿಳೀತು ಬಿಡ್ರಿ. ನನಗ ಸೊಡು ಅಂತೀರಿ ಹೌದಲ್ಲೊ ?

ಬಿ — ಹಾಂಗಲ್ಲ, ನೀವು ಕೊಡೋದರೊಳಗಿಂದು....

ಮಾ — ಹೌದು, ಹೌದು. ಒಂದು ಹದಿನೈದು ದಿವಸ ತಡೀರಿ. ಮೊನ್ನೆಮೊನ್ನೆ ಒಂದು ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರದ ವ್ಯಾಪಾರ ಹೊಂದೇತಿ. ಅವು ಬಂದವೂ ಅಂದರ ತೊಗೊಂಡುಬಿಡ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಹಣಾನ. ವ್ಯಾಪಾರ ಸರಳ ಇರಬೇಕು.

ಬಿ — ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಶೆಟ್ಟರ.

ಮಾ — ನೀವು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ನನಗ ಗೊತ್ತೈತೆ. ಆಟು ಈಟು ಯಾಕ ಅಂತ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ. ಮತ್ತ ನಿಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೇನೋ ಹೋಗಿ ಬರತೇನು ಅಂತಿದ್ರೆಲ್ಲ. ಹೋಗಿಬರ್ಬಿ ಬೇಕಾರ. ಬಂದ ಮ್ಯಾಗ ಮಾಡೋಣ. ಆಟುರಾಗ ನಾ ಆಚಾರವನ್ನೋರನ್ನ ಮಾತಾಡಿಸಿ ನೋಡತೇನಿ ಏನಂತಾನು ಅಂತ. ಕೆಲಸ ಮತ್ತ ಅವನಿಂದ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತೂ ಅಂದ್ರ ಪಾಡಾತು. ಇಲ್ಲೇ ಒಂದಿಟು ಕೆಲಸ ಏತಿ ಹೋಗಿಬರ್ತೇನಿ. ಮತ್ತ ಬಿಟ್ಟಿ ಆಕ್ಕೇನು.

[ಮಾಚಣ್ಣ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ]

ಬಿ — ಎಲಾ ! ಇವನೂ ಕೈಕೊಟ್ಟನಲ್ಲ ! ರೊಕ್ಕದ ಮಾತು ಬರುವದೊಳಗಾಗಿ ನುಸುಳಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನಲ್ಲ ! ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋದು ? ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದಾಗ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಬಿಡೋದು, ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಹಣ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು ಅಂತ. ಆ ಹುಡುಗಿನ್ನು....? ನೋಡೋಣ, ಬೇರೆ ಉಪಾಯ ಮಾಡೋಣ.

[ಸಿಗರೇಟು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಸೇದಿ ಹೊಗೆ ಬಿಡುತ್ತ ಹೋಗುವನು]

— ತೆರೆ —

ದೃಶ್ಯ ಚಿ.

[ಕನಕರಾಯರ ಮನೆಯ ಪಡಸಾಲೆ]

ಢ — (ಸವತೀಕಾಯಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ) ಸರೂ, ಹೊತ್ತು ಎಷ್ಟಾತು? ಡಾಕ್ಟರು ಬರೋ ಹೊತ್ತಾತೇನು ?

ಸ — (ಕುರ್ಚಿ ಆನಸರದಿಂದ ಎತ್ತಿಡುತ್ತ) ಅವರೇನು ನಮ್ಮ ಮಂದೀ ಹಾಂಗ ಅಂತ ತಿಳಿದೀಯೇನು ? ಗಡಿಯಾರ ಇದ್ದಾಂಗ ಆವರು !

ಢ — ಗಡಿಯಾರದ್ದಾರಸ ಏನು ಹೇಳಿದಿ ? ನೋಡು, ನಮ್ಮ ಈ ಗಡಿಯಾರು ಬರಾಬರಿ ಅದನಸ ?

ಸ — ನಿಮ್ಮ ಗಡಿಯಾರು ಅದೂಸ.

ಢ — ಸರೂ, ಅದು ನೋಡು, ಆ ಸ್ವಾಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಜಮಖಾನಿಗೆ ಹತ್ತಿದಾಂಗ ಕಾಣಪ್ಪದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡಿಸಿ ಇಡು. ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಏಕಾಕಾರ ಆಗಿಹೋಗತದ.

ಸ — ಬಂದೆ, ಬಂದೆ. ಏನು ? ಸ್ವಾಲು ? ಬಿಟ್ಟು ಆದ. (ಹಾಸಿಡ್ನು ಸುಮಾಡಿ) ಅವರು ಬರೋ ಹೊತ್ತಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂತು. ನೀ ಹೋಗಿ ಚಹಾಕ್ಕೆ ಎಸರಿಟ್ಟರು, ಅಷ್ಟರಾಗಸ ನಾ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಮಾಡಿಟ್ಟರತೀನಿ. ಬಂದರೂ ಆಂದಗಳಿಗೆ ನಿನಗ ತಿಳಿಸತೀನಿ; ಪುಡಿ ಹಾಕೀಯಂತ.

ಢ — ಇವರೆಲ್ಲಿದ್ದಾರ ? ಎಲ್ಲಾಳರ ಹೋದರೇನು ಮತ್ತ ?

ಸ — ಹೊರಗ ನಿಂತಾನ ಹಾದೀ ನೋಡಿಕೋತ.

[ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು]

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹಾಡುವನು]

ಹಾಡು

ರಾಗ : ದೇಸ

ತಾಳ : ಅದಿತಾಳ

ಸ್ನೇಹವೋ ಮೋಹವೋ ? ತಿಳಿಯದು ||

ದೇಹದೊಳೇರಿದ ಕಾವೋ || ಪ||

ತರುಣ ತಾನಾಡಿದ ಕರುಣ-ನುಡಿ ಕಡಡಿದಾ

ಮ ರುಳುಗೊಳಿಸುವೀ ಭಾವವು || ೧ ||

ನಗೆಯ ತಿಳಿಮಾತಿನ ಬಗೆಗೆ ಬಲು ಸೋತ ನಾ ||

ಸೋಗಹಿತಗೂಡಿದ ನೋವೊ || ೨ ||

[ಹಾಡು ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಂಜನಾ ಬರುವಳು]

ಸ — ಓ ! ಬರಬೇಕು. ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಅಂ — ಇದೇನು ಬಹಳ ಆದರೋಪಚಾರ ನಡೆಯಿತಲ್ಲ ! ಹೆ:ಹೆ:ಹೆ:

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ]

ಥ — ಸರೂ ! ಬಂದರೇನು ?

ಸ — (ಅಂಜನೆಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ) ಇನ್ನೂ ಯಾರೂ ಬಂದಿಲ್ಲ ಅವ್ವಾ !

ಅಂ — (ಜೋರಾಗಿ ನಗುವಳು)

ಸ — (ಬೆಕ್ಕಿಸಂತೆ ಒದರಿ) ಉಶ್ ಉಶ್ ಉಶ್ ....

ಥ — ಯಾರೋ ನಗತಾರಲ್ಲೋ !

ಸ — ಬೆಕ್ಕೇಳವಾ.

ಥ — (ಹೊರಗೆ ಬಂದು) ಏ ಖೋಡೀ ಬೆಕ್ಕು ಅಂದೆಲ್ಲೋ ! ಬರಿ, ಬರಿ ಅಂಜನಾಬಾಯರಸ. ನೀವೇನು ತಿಳಿಕೋಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಆವರೆಲ್ಲದ್ದಾರ ?

ಅಂ — ಅವರು ಬರಬೇಕಾದರ ಇನ್ನೂ ತಡ.

ಥ — ಹಂಗಾರ ನೀವು ಲಗೂ ಬಂದಿರೇನು ?

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಒಳಗೆ ನುಸುಳುವನು]

ಅಂ — ಹೌದು. ಚಹಾಪಾರ್ಟಿ ಕೆಲಸ. ನಿವ್ವೂ ಒಂಬೆಬ್ಬಂಟಿಗರು. ಏನೋ ಲಗೂ ಬಂದರ ನಿಮಗೂ ಅಷ್ಟು ನೆರವಾದ್ವಾಂಗಾದೀತು ಅಂತ ಮುಂಚೆ ಬಂದೆ. ಇನ್ನೊಂದಂದರ, ನಿಮ್ಮ ಮನೀನೂ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಥ — ಆಯ್ಯ ಪಾಪಸ ! ದೇಶಪಾಂಡೆ ಪೋಲೀಸ ಧನಳಾಬಾಯಿ ಮನಿ ಯಾವದು ಅಂತ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರ ಯಾರು ಬೇಕಾದವರು ಹೇಳತಿದ್ದರು.

ಅಂ — (ಸೆರಗು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿ ಮುಖ ತೊರಳಿಸುವಳು) ಆತ್ಮಾ, ನಾಯೇನು ಕೆಲಸಾ ಮಾಡ್ಲಿ ಹೇಳ್ತೀ ?

ಥ — ಏನು ಮಾಡೋದೂ ಬ್ಯಾಡ ನಮ್ಮವ್ವಾ. ಸುಮ್ಮನ ಕೂಡು.

ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡೇ ಇಟ್ಟೇನಿ. ಚಹಾಕೃ ನೀರೊಂದು ಇಟ್ಟಿರ ಆಯ್ತು.

ಅಂ — ನಾ ಇಟ್ಟು ಬರತೇನಿ ಅತ್ಯಾ ? (ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳು)

ಥ — ಬ್ಯಾಡವ್ವಾ. ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಇಡತೇನಿ.

ಅಂ — ಹಂಗಾರ ನೀವು ನೀರು ಇಟ್ಟು ಬರಿ; ನಾ ಸವತೀಕಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಡತೇನಿ. ನೀವು ಯಾವದು ಮಾಡತೀರಿ ಹೇಳಿ ?

ಥ — ಅದೊಂದೂ ಬ್ಯಾಡವ್ವಾ. ನಮ್ಮ ನೀರು-ನಿಡಿ ಮುಟ್ಟೋ ಹಾಂಗ ಇರೂದಿಲ್ಲ.

ಅಂ — ಅಂದರ ?

ಥ — ನೀವು ಮುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಬರೂದಿಲ್ಲ.

ಅಂ — ಯಾಕ ಅತ್ಯಾ ?

ಥ — ಅದೇನೋ ನಮ್ಮವ್ವಾ, ಅವೆಲ್ಲಾ ನನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಅಂ — ಹಂಗಾರ ನಾ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಡತೇನಿ; ನೀವು ನೀರು ಇಟ್ಟು ಬರಿ.

ಥ — ಹಾಂಗೂ ಮಾಡು.

[ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು]

ಸ — (ಸುಸ್ತು ನೆಪ ತೆಗೆದು ಬಂದು ಅಂಜನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೋಗುವನು)

ಥ — (ಬಂದು) ನಾ ಹೆಚ್ಚತೇನಿನ್ನ ತರಿ.

ಅಂ — ನೀವು ಕೂಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು. ನಾನೂ ಹೆಚ್ಚಿ ಮುಗಿಸತೇನಿ. ಅತ್ಯಾ, ಒಂದು ಮಾತು ನಿಮ್ಮನ್ನ ಕೇಳಬೇಕು ಅಂತ ಬಂದೆದ. ಕೇಳಲೇನು?

ಥ — ಅಗತ್ಯ ಕೇಳು. ತಿಳಿದಷ್ಟು ಹೇಳತೇನಿ.

ಅಂ — ಆಗಲೇ ನಾ ನೀರು ಮುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಬರೋಹಾಂಗಿಲ್ಲ ಅಂದಿರಿ. ಯಾಕ ?

ಥ — ಏನೋ ನಮ್ಮವ್ವಾ ! ನಾವು ಹಳೇ ಪದ್ಧತಿ ಮಂದಿ. ಮಡಿ ಮೈಲಿಗ ಹುಚ್ಚು ಬಹಳ ನಮ್ಮಲ್ಲೆ. ನೀವೇನೋ ಆ ಪಂಥವುರದ ಅಶ್ರಮದಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವರಂತಲ್ಲ. ಹೌದಾ ?

ಅಂ — ಹೌದು.

ಥ — ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹುಡುಗರು ಗಂಡ ಸತ್ತವ್ಯಾಳ ಹುಟ್ಟಿ

ದವಂತಲ್ಲ, ಹೌದೇನು? ನಿಮಗೂ ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡು ನೀವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೋಬೃದ್ಧಿ ಆಂ!

ಅಂ — ಇಲ್ಲ ಅತ್ಯಾ. ಎಲ್ಲಾರಹಂಗೂ ನೀವೂ ತಿಳಿಕೊಂಡೀರಿ; ನಿಮ್ಮದೇನು ತಪ್ಪು? ಆದರೆ ಆಶ್ರಮದಾಗ ಹುಟ್ಟಿದಾಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಬರಬಾರದು?

ಥ — ಅದೇನೋ ನಮ್ಮವ್ವಾ. ನಾವೇನಷ್ಟೊಂದು ಕಲಿತವರೂ? ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯ ಹ್ಯಾಂಗ ಹೇಳತಾರೋ ಹಾಂಗ ಕೇಳತೀವಿ. ಪಾಪ ಪುಣ್ಯ ಎಲ್ಲಾ ಅವರ ಸುತ್ತ. ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ.... ?

ಅಂ — (ಸುಮ್ಮನಿರುವಳು)

ಥ — ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರು ನಿಮಗೇನಾಗಬೇಕು?

ಅಂ — ನನ್ನ ತಾಯಿ ಅವರ ಆಶ್ರಮವುಗಳು ಅಂತ. ನನ್ನ ಹಡದ ಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ತೀರಿಕೊಂಡಳಂತ. ಆಶ್ರಮದವರೂ ನನ್ನ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದರು; ವಿದ್ಯಾ ಕಲಿಸಿದರು. ಹಿಂದಾಗಡೆ ಇವರು ಬಂದು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ಥ — ಆಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ಹಾಂಗಾರ ನಿಮಗ ಇಂಗ್ರೇಜಿ ಬರತದೇನು?

ಅಂ — ಹುಂ. ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಸಾಸಾಗೇನಿ.

ಥ — ಹಂ! ಬಹಳ ಓದಿಕೊಂಡೀದವ್ವಾ ಹಂಗಾರ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರಾಗಾರ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾ?

ಅಂ — ಅಂದರೇನಾಗತಿತ್ತು ಅತ್ಯಾ?

ಥ — ನಮ್ಮ ಸರೂಗ ತಗೊಂಡುಬಡತಿದ್ದೆ.

ಅಂ — (ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ನೋಡುವಳು ಧವಳಾಪಾಯಯ ಮುಖವನ್ನು)

ಥ — ಅಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ನೀ ಏನಾರ ತಿಳಿಕೋಬೃಡವಾ. ನೀನೂ ಕೇಳಿದಿ ಅಂತ ಇಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿದೆ.

ಅಂ — ಅತ್ಯಾ, ಯಾರದೋ ತಪ್ಪಿಗೆ ಯಾರಿಗೋ ಶಿಕ್ಷಾ ಅಂದರೆ ಹ್ಯಾಂಗ? ನಮ್ಮನ್ನ ಕೇಳವರು ಯಾರು ಹಂಗಾರ? (ದುಃಖ ತುಂಬಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವಳು)

ಥ — (ದುಃಖಿತುಂಜಿ) ಏನೋ ಎಂತೋ! ನಿನ್ನ ಈ ದೈನಾಸ ತುಂಬಿದ ಮಾರಿ ನೋಡಿದರ ನನಗ ಥಟ್ಟನ ನನ್ನ ಮಗಳ ಮಾರೀನ ನೆನಪಾತು. ನಿನ್ನ ಧನಿ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ರೀತಿ, ನಿನ್ನ ನಡಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಆಕೇಷ್ಣ ಹೋಲತಾವ. ಏನು ಮಾಡೋದು.... (ಬಿಕ್ಕುವಳು)

ಅಂ — ಆತ್ಮಾ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು ಈಗಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ ?

ಥ — ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ನಮ್ಮವ್ವಾ ! ಅದೊಂದು ಕಠೀನ ಆಗಿ ಹೋತು. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ಆದುವು ಆಕೆ ನಮ್ಮ ಮನಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ. ಇದ್ದಾಳೋ ಸತ್ತಾಳೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. (ಬಿಕ್ಕುತ್ತ) ತುಂಬಿದ ಬಸಿರಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ್ದು ! ಆಕೆ ಗಂಡಂದೂ ಪತ್ತೆ ಇಲ್ಲ. (ಎದ್ದುಹೋಗಿ ಫೋಟೋ ತಂದು ತೋರಿಸು) ಇಕೇನಸ ನನ್ನ ಮಗಳು. ಇವರೂ ಆಳಿಯಂದಿರು. ದೂರೇನು ಆಲ್ಲ - ನನ್ನ ತಮ್ಮನೂ. ಸರೂನ ಮುಂಜ್ವಿಯೊಳಗ ತಗದದ್ದು.

ಅಂ — (ನೋಡುತ್ತ) ಭವೋ ಇದ್ದಾರ. ಯಾವೂರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು ಇವರನ್ನು ?

ಥ — ಏಳೂರ ನಾಡಗಾಡರ ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು.

ಅಂ — ಇವರ ಹೆಸರೇನು ?

ಥ — ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರು.

ಅಂ — ಆತ್ಮಾ, ಮನೀ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೇನು ಕಾರಣಾಯಿತು ?

ಥ — ಹೊತ್ತೂ ಬಂತು ಹಾಂಗ. ಅವರದೇನು ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಚಳವಳಿ ಕಾಲ. ನೆನಿಸಿದರ ಮೈಗೆ ಮುಳ್ಳು ಬರತಾವ. ಆ ಬೀಜದ ಗಾಳಿ ಎಲ್ಲಾರನ್ನೂ ಎಳಕೊಂಡಿತು. ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರೂ ಅದನ್ನು ಸೇರಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹೋಗಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ವಕೀಲಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಸರಕಾರದವರು ಹಿಡ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಜೇಲಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಶಿಕ್ಷಾ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದ ಜೇಲಿ ನಿಂದ ಬಿಟ್ಟುನ್ಯಾಲ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೋ ಏನೋ ತಿಳಿದು. ಅವರು ಜೇಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಮಗಳನ್ನು ಮನ್ಯಾಗ ತಂದು ಇಟ್ಟಗೊಂಡಿದ್ದಿವಿ. ಅದಕ್ಕೂ ಸರ ಕಾರದವರ ಕಣ್ಣು ನಮ್ಮಾಲೂ ಬಿದ್ದಿತು ಅಂತ ಅವರ ಮ್ಯಾಲಿನ ಸಾಹೇಬ ಹೇಳಿದನಂತ. ತಮ್ಮ ನೌಕರಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗತದೋ ಅಂತ ಮನೀಗೆ ಬಂದು

ಮಗಳ ಮ್ಯಾಲ ಹರಿಹಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರು. ತಿಳವಳಿಕೆ ಹುಡುಗಿ. ದಿನ ತುಂಬಿ
 ದ್ದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಮನೀಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು! (ದುಃಖಿಸುವಳು) ಇದ್ದರ
 ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ನಿನ್ನಷ್ಟು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಇರತಿದ್ದಳು ನನಗ.(ಕಣ್ಣೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು)
 ಅಂ — ಅತ್ತಾ, ಈಗ ಅತ್ತರೇನು ಬಂತು? ಆದದ್ದಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಸ್ಥಾಪನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾನೆ]

[ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಅಂಜನಾ, ಧವಳಾಬಾಯಿ ಎದ್ದು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವರು]

ಸ — (ನಗುತ್ತ ಅವರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಫೋಟೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ನನ್ನ
 ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಾಂಗ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಇವರಿಗೆ.(ಫೋಟೋ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, ಅಂಜನೆಯ
 ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ, ವಸ್ತ್ರತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ಒರಿಸಿ) ಇದಕ್ಕೂ ಆ ಮುಖಕ್ಕೂ ಹೋಲಿಕೆ
 ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಥ — (ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಅಯ್ಯಾ ಬೋಡೀ, ನೀನೇ! ನಾ ಯಾರೋ
 ಅಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದೆ ! ನಮ್ಮ ಸರೂ, ಈ ಅಂಗಿ ಟೋಪಿಗಿ ಹಕ್ಕೊಂಡಾ ಅಂದರ
 ಎಷ್ಟು ಭಂದ ಕಾಣುತ್ತಾನಂದ್ರೀ, ಅಗದಿ ಸಾಹೇಬರ ಹಾಂಗ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ !

[ಅಂಜನಾ, ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ ನಗುವರು]

ಥ — ಯಾಕ, ನಗತೀರಿ ಯಾಕ ?

ಅಂ — ಅಲ್ಲಾ, ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿಗೋಬಾರದೂ ಅಂತೀರಿ;
 ಆದರ ಮಗನ್ನು ಸಾಹೇಬರನ ಮಾಡತೀರಿ.

ಥ — ಆಯ್ಯಾ, ಹೌದು, ಹೊಳೆಲೇ ಇಲ್ಲ ನೋಡವಾ. ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ
 ಅರೆ ಎಷ್ಟು ಚುರುಕು ಅದ ಅಂತೀ ! ಸರಳ ಬರೋ ಹಾಂಗಿದ್ದರ ನೋಡು,
 ನಿನ್ನ ನಮ್ಮ ಸರೂಗ....

ಸ — ಅವ್ವಾ! ಡಾಕ್ಟರೂ, ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರೂ ಬಂದರು. ಚಹಾದ
 ತಯಾರಿ ಮಾಡು.

[ಹೋಗುತ್ತಾನೆ]

ಅಂ — (ಅಲ್ಲಿಯ ಜಾಗ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡುತ್ತ, ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ
 ಇಡುತ್ತ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು ಅಂದ ಹಾಡನ್ನೇ ಗುಣಗುಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ)

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ]

ಥ — ಆಯ್ಯೋ! ಸತ್ತನೇ ಸತ್ತೆ!

ಅಂ — ಏನಾಯಿತು ಅತ್ತಾ? (ಓಡಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು)
ಡಾಕ್ಟರ್ ಮಲ್ಲಿನಾಥ, ಕನಕರಾಯ, ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಬರುವರು]

ಕ — (ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಸನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ಡಾಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು ಆ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

[ಡಾಕ್ಟರು ಹ್ಯಾಟು ತೆಗೆದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು]

ಬಬ್ರಿ, ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾವ್. ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ ನಾವು.

[ಹಾಸಿದ ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು]

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು]

ಕ — (ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ) ಹಃ ಹಃ ಹಃ ತಮ್ಮಂಥವರು ನಮ್ಮಂಥ ಬಡವರ ಮನಿಗೆ ಬಂದ್ರಿ. ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಆಯ್ತು. (ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯನಿಗೆ) ತಾವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವದೇ ಅಪರೂಪ. (ಇಬ್ಬರಿಗೂ) ಏನೋ ಬಡವರ ಸತ್ಕಾರ! ಅಳಲೇ ಬಕ್ತಿ. ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ನ್ಯಾಯತೆಗಳನ್ನೆಣಿಸ ಬಾರದು.

ಏ — ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಡವರು ಶ್ರೀಮಂತರು ಎಂಬ ಭೇದವನ್ನೇ ಎಣಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಎಣಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತ ತಂದೆಯು ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದಲಾರನು.

ಕ — ಹಃ ಹಃ ಹಃ ಸಂತೋಷ. (ಒಳಗೆ ನೋಡಿ) ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ! ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ! ಲಗೂನ ತಗೆಂಡು ಬಾ.

ಮ — ಬರಲಿ, ಬರಲಿ. ಯಾಕೆ ಅವಸರ? ಸಾಸಕಾಶ ಬರಲಿ.

ಸ — (ಅವಸರದಿಂದ ಬಂದು) ಅವನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಎಸರು ಬಿದ್ದಿದೆ!

ಏ — ಕಾಲಮೇಲೆ ಎಸರು ಬಿದ್ದಿದೆ! My God! (ಏಳುತ್ತ)
ಅದು ಹೇಗಾಯ್ತು ?

ಸ — ಒಲೆಯ ಮೇಲಿನ ತಪ್ಪೇಲಿ ಇಳಿಸುವಾಗ ಜಾರಿ ಬಿತ್ತಂತೆ ಕಾಲ ಮೇಲೆ. ಈಗ ತರತೇನಿ. [ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು]

ಏ — ಓ! ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಯಾವು

ದೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯು ಉಪದ್ರವದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಬೇಕೆಂದು ಘನ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಬೆಳಕುಗಳ ತಂದೆಯ ಮಗನಾದ ಯೇಸುವು ತನ್ನ ಸುವಾರ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಾ.

[ಕನಕರಾಯರ ಹೊರತಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು]

ಕ — (ಹಣೆ ಬಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಛೇ, ಛೇ! ಆಡಗೀ ಮನಿಯೊಳಗ ಬೂಟುಗಾಲಿನಿಂದ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟು ಮಹಾರಾಯಾ! ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಾ! .... (ಏಳುವನು)

[ಏಬ್ರಾಂ, ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಬರುವರು]

ಏ — ಅಂಜನಾಬಾಯಿ ಎಲ್ಲ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ದಯಾಳುವಾದ ಯೇಸುಕ್ರಿಸ್ತನನ್ನು ನೆನೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿರಿ.

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಫಲಾಹಾರದ ತಟ್ಟೆ ತಂದಿಡುವನು]

ಓ! ನನಗೆ ಮೇಲೆ, ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರಿಗೆ ಕೆಳಗೆ, ಈ ಭೇದಗಳು ಬೇಡ. ಭೇದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಬೆಳಕುಗಳ ತಂದೆಯು ಕೋಪವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಅದುದರಿಂದ ನಾನೂ ಕೆಳಗೆಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

[ಕೆಳಗೆ ಬಂದು ಕೂಡುವನು.]

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ತಟ್ಟೆ ತಂದಿಡುವನು]

ಸ — ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

ಏ — ನೀವೂ ಕೈ ಹಾಕಬೇಕು ಕನಕರಾಯರೇ.

ಕ — (ಸಮೀಪ ಸರಿದು) ತಗೋತೀನಿ, ತಗೋತೀನಿ. ನಿಮ್ಮದು ಸಾಗಲಿ.

ಏ — (ಒಂದು ಹಣ್ಣಿನ ಹೋಳು ಕನಕರಾಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವನು)

ಕ — (ಮುಖ ಕಿವುಚಿ ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುವನು)

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಅಂಜನಾ ಇಬ್ಬರೂ ಚಹಾ ತಂದಿಡುವರು]

ಏ — ಕನಕರಾಯರೆ, ತಮಗೆ ಚಹಾ ?

ಕ — ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಚಹವನ್ನೇ ಕುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ.

ಏ (ಚಹಾ ಕುಡಿಯುತ್ತ) ಮುಂಜೈಯಿಂದ ಕಾಗದ ಬಂದಿದೆ.

ಒಳ್ಳೇ ಸಂಬಳದ ನೌಕರಿ, ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ.....

ಕ — ಎಷ್ಟು ಅಂತ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲೇನು ?

ಏ — ಎರಡು ನೂರು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಕಟ್ಟಳೆ ನೂತ್ರ ಹಾಕುತ್ತಾರಂತೆ. ಆದಕ್ಕೆ ತಾವು ಒಪ್ಪುವಿರಾದರೆ ನೌಕರಿ ಸಿಗುವದು ನಿಶ್ಚಿತ.

ಕ — ಹೂಂ, ಅಗತ್ಯ ಆಗಬಹುದು.

ಮ — ಮೊದಲು ಅವರ ಕಟ್ಟಳೆ ಏನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಅನಂತರ ವಿಚಾರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸಿರಿ.

[ಚಿನ್ನಮುದ್ದಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರು. ಬಂದು ನೋಡಿ “ಛಾತ್, ಭ್ರಷ್ಟಾಕಾರ! ಭ್ರಷ್ಟಾಕಾರ!” ಎಂದುಕೊಂಡು ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವರು]

ಏ — ಹೌದು, ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರು ಹೇಳುವದು ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಆ ಕಟ್ಟಳೆ ಏನೆಂದು ಈಗ ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುವದು. ಆಚಾರ್ಯರು ಬಂದು ಹಾಗೇ ತಿರುಗಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ! ಅವರನ್ನೂ ಚಹಕ್ಕೆ ಕರೆಯಬಾರದೋ ?

ಶಾಂ — (ತೆರೆಯಿಂದ ಹಣಕಿ ಹಾಕಿ) ಹೌದು, ನನ ಮಗ ಭರಮನ ದನಿ ಹಾಗೂ ಐತಿ! ಹೋಲಿಕೆಯೇನೂ ಹಾಗೂ ಕಾಣುತ್ತೆ! ಕಿವಿವ್ಯಾಗ ನರೋಲಿ ಐತೇನೋ ನೋಡ್ಲಾ? (ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಇಣಕಿ) ಹೌದು! ಅದೂ ಐತಿ! ಇಲ್ಲಿ ಹೊರಗ ನಿಂತು ಹೆಸರಗೊಂಡು ಒಂದಿಟು ಒದರಿ ನೋಡತೀನಿ. ಭರವಾ !

[ಧ್ವನಿ ಬಂದತ್ತ ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಏಬ್ರಾಂ ನೋಡುವನು]

ಕ — ಏನು ಡಾಕ್ಟರೆ, ಯಾರ್ತು ಒದರಿದರೇನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ?

ಏ — ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ (ನಗುವನು)

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ]

ಶಾಂ — ಭರವಾ !

[ಏಬ್ರಾಂ ಮತ್ತೆ ಅತ್ತ ನೋಡುವನು]

ಮ — ತಮ್ಮ ಪರಿಚಿತ ಧ್ವನಿಯೇನು ?

ಏ — ಏನೋ ಹಾಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. (ಎದ್ದು) ಯಾರು ನೋಡಿ ಬರುತ್ತೀನೆ.

ಮ — ಯಾರೋ ಭಿಕ್ಷು ಕರು ಒದರಿದಬೇಕು.

ಸ — (ತಾಂಬೂಲ ತಟ್ಟಿ ತಂದು) ಡಾಪ್ಪರು ಇಲ್ಲಲ್ಲ ?

ಕ — ಹೊರಗ ಹೋಗ್ಯಾರ. ಈಗ ಬರತಾರ. ಇಡು.

[ಇಟ್ಟು ಹೋಗುವನು]

ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹೋದರಿವರು ?

ಮ — ಸಿಕ್ಕಿರಬೇಕು ಹೊಸ ಗಿರಾಕಿ. ಏನೂ ಇರಲಿ, ರಾಯರ, ಈ ಜನರ ತಾಳ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಹೊಗಳತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು.

ಕ — ಉಪಕಾರ ಮಾಡೋದೂ ಹೆಚ್ಚು.

ಮ — ಅದು ಬ್ಯಾರೆ ಕಾರಣಕ್ಕೆ.

[ಏಬ್ರಂ ಬರುವನು]

ಕ — ಬರಿ. ತಾಂಬೂಲ ತೋಗೊಳ್ಳಿ.

ಏ — (ನಿಂತೇ) Thanks. ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜರೂರ ಕೆಲಸ ಆದೆ. ನಾನು ಬರತೇನೆ. ನೀವು ಬೇಕಾದಾಗ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರಬಹುದು. ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾವ್ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ?

ಕ — ಒಳಗಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ !

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಬರುವನು]

ಏ — ಬರತೇನೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾವ್ ! ಬೆಳಕುಗಳ ತಂದೆಯು ನಿಮಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಲಿ. ಬರತಾ ಇರಿ. (ಎಲ್ಲರಿಗೂ) ಬರತೇನೆ. ಬೇಗನೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಕ್ಷಮಿಸಿ. ಗುಡ್ ಬಾಯ್ !

[ಹ್ಯಾಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು]

ಕ — ನಾವು ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕೂಡೋಣ ಬರಿ ಇಲ್ಲೆ.

[ಜಮಖಾನಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು]

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಏಬ್ರಂ ಕೂತ ಕುರ್ಚಿ, ಟಿಪಾಯಿ ಎತ್ತಿ ದೂರ ಇಟ್ಟು ಹೋಗುವನು]

[ಚಿನ್ನಮುದ್ದಣ್ಣ ಚಾರ್ಯರು ಬರುವರು]

ಚಿ — (ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ) ಭ್ರಷ್ಟಾಕಾರ ! ಭ್ರಷ್ಟಾಕಾರ ! ಧರ್ಮ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಯ್ತು ! ಹೊಲೇರ ಸಂಗತೀಲಿ ಕೂತು ತಿದ್ದುಂಗ ಅತ್ಯಾ !

ಕ — ಏನು ಆಚಾರ? ಅದು ಹ್ಯಾಂಗ?

ಚಿ — ಡಾಕ್ಟರ ಸಂಗ್ರೀಲೆ ಕೂತಿದ್ದಿರೋ ಇಲ್ಲೋ?

ಕ — ಡಾಕ್ಟರ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್.

ಚಿ — ಅಲ್ಲಾ, ಅಲ್ಲಾ. ರಾಯರೂ ಅಲ್ಲ. ಹೋಲೇರ ಸಾಂತಣ್ಣನ ಮಗ ಅಂವ. ಆತೀಲ್ಲೋ? ಅವನ ಸಂಗ್ರೀಲೆ ಸಹಸಂಕ್ರಮಣಿ ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಕುಲ ಕೋಟಿ ಉದ್ಧಾರ ಆಯ್ತು!

ಥ — (ಕಾಲು ಸವರುತ್ತ ಬಂದು ಕುಳಿತು) ಏನು? ಆ ಡಾಕ್ಟರ ಹೋಲೇರಾತನ ಮಗನಾ! ರಾನಾ! ರಾನಾ!

ಕ — (ಅಸಹನೆಯಿಂದ) ನಿಮಗೇನು ಗೊತ್ತು ಅದೆಲ್ಲ?

ಚಿ — ಇದೇ ಈಗ, ಇದೇ ಕೆವಿಗಳಿಂದ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅವರ ಮುಖ ದಿಂದನೂ ಎಲ್ಲಾ ಐತಿಹ್ಯ ಶ್ರವಣವಾಗಿ ಬಂದೇನಿ. ಡಾಕ್ಟರ ಚಿಕ್ಕವ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತೃವಿಯೇಗ ಆಯ್ತು. ತತ್ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ಒಬ್ಬ ಪಾದ್ರಿ ಅವನು ಒಯ್ದ. ಕಲಿಸಿ ಡಾಕ್ಟರನನ್ನ ಮಾಡಿದ. ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದೀಕ್ಷಾ ಕೊಟ್ಟ. ತಾ ವಿಲಾಸಿನಿಗೆ ಹೋಗೂ ಮುಂಚೆ ಈತನ ತಂದೀ ಹೆಸರು, ಗುರುತು ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದ್ದಂತ. ಅದರಮ್ಯಾಲಿಂದನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರದೊಬ್ಬರ ಗುರುತು ಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡ ಹೊರಟಿದ್ದರು.

ಮ — ಆದರೇನಾಯಿತು?

ಚಿ — ಮತ್ತಿನ್ನೇನು ಆಗಬೇಕು? ಧರ್ಮಸಂಕರ ಆಗಿಹೋತು.

ಸ — ಅವನೂ ದ್ವಿಜನೇ. ಜನ್ಮನಾ ಜಾಯತೆ ಶೂದ್ರಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾತ್ ದ್ವಿಜ ಉಚ್ಯತೆ. ಅಂದಮ್ಯಾಲ ಧರ್ಮಸಂಕರ ಹ್ಯಾಂಗ ಆಗತದ?

ಚಿ — ಏ ಏ ಏನು ಹೇಳತಾರ ನಿಮ್ಮಂಥವರ ಮುಂದೆ? ಧ-ಧ-ಧರ್ಮಲಂಡರು!

[ಕಾಲು ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ]

ಸ — ಹಃ ಹಃ ಹಃ ಶೇಷಂ ಕೋಪೇನ ಪೂರಯೇತ್.

ಥ — (ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ) ಸರಾ, ನೀ ಹಾಂಗ ಆಚಾರ್ನ ಛೇಡಸಬಾರ ದಪ್ಪಾ. ಎಷ್ಟಂದರೂ ಅವರು ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ (ನಿಂತಿರುವ ಅಂಜನಿಗೆ)

ಅಲ್ಲಾ, ಅದೇನಾರಸ ಇರಲಿ, ಅಂಜನಾಬಾಯಿ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಗಡಿಬಡಿಯೊಳಗೆ ನೀನು ಚಹಾ ಕುಡೀಲಿಲ್ಲಲ್ಲ ?

ಅಂ — ನಿಮ್ಮ ಚೋಡಿ ಕುಡೀತೀನಿ ಒಳಗ.

ಢ — ನಾ ಎಂದ ಮಣ್ಣು ಚಹಾ ಕುಡಿದಿದ್ದೆ ! ಬಾ, ಕುಡಿ ಬಾ.

[ಒಳಗೆ ಹೋಗುವರು]

ಢ — ಸರೂ, ಆ ತಾಟು, ತಂಬಿಗಿ ಥಾಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ಯಾರೆ ಒಯ್ದು ಇಡಪ್ಪ. ಸುಡ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಾ ಏಕಾಕಾರ ಆಗಿಹೋಯ್ತು !

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಏಬ್ರಾಹಂ ಸಾಮಾನ ಒಯ್ಯುವನು]

ಮ — ರಾಯರ. ನೀವು ನವಕರಿಗೆ ಒಪ್ಪೋ ಮೊದಲು ಆ ಕಟ್ಟಳೆ ಏನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಒಪ್ಪರಿ.

ಕ — ಹಾಂಗಸ ಆಗಲಿ.

ಮ — ಒಳ್ಳೇದು, ನಾವಿನ್ನ ಹೋಗಿಬರೋಣ ? ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಆಯ್ತು.

ಕ — ತಾವು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಬಂದಿರಿ. ಸಂತೋಷ ಆಯ್ತು. ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿದಿರಿ. ಆ ಉಪಕಾರ ಎಂದೂ ಮರೆಯೋ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ.

ಮ — ನಾವು ಎಷ್ಟರವರು. ಎಲ್ಲಾ ನಡೆದಿರತದ. ಈ ಹುಡುಗಿ ಮದುವೆ ಒಂದು ಮಾಡಿ ಆಕೆನ್ನ ಗಂಡನ ಮನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ ಆಂದರೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದ್ದಾಂಗಾಯ್ತು.

ಕ — ಖರೇ ಅದ.

ಮ — ಇದು ನೋಡಿ, ಇದ್ದ ಆಸ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ನಾರಿ ಬಂದ ಹಣಾ ಎಲ್ಲಾ ಈ ಹುಡುಗಿ ಹೆಸರಿಗೆ ಒಂದು ಬ್ಯಾಂಕಿನಾಗ ಇಟ್ಟೀನಿ. ಯಾರು ಮಾಡಿ ಕೋತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಹೋಗತದ.

ಕ — ಹಂ, ಹಂ. ಎಷ್ಟು ಇಟ್ಟೀರಿ ?

ಮ — ಅದ ಒಂದಿಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯದಾಗ ಚಲೋ ಪರ ಇದ್ದರ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಕ — ಓಹೋ! ಅಗತ್ಯ. ವಿಚಾರಮಾಡಿ ತಿಳಿಸತೇನಿ. ನಿವಿಧ್ವಂಸಗೇ
ವರ ಬರತಾವೇಳಿ. ನೀವೇನೂ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಿ.

ಮ — ಹಾಂಗ ಬಂದರೇನು ಬಂಗಾರಾಯ್ತು. (ಏಳುತ್ತ) ಆಗಲಿ,
ಹೋಗಿಬರತೇನಿ. ನಮ್ಮ ಮನೀಗೂ ಒಂದು ದಿವಸ ಚಹಾಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾರನ್ನೂ
ಕರಕೊಂಡು ಬರೇಲ್ಲಾ.

ಕ — ಓಹೋ. ಅವಶ್ಯ ಬರೋಣ ಅದಕ್ಕೇನು.

ಮ — (ಒಳಗಡೆ ನೋಡಿ) ಅಂಜನಾ, ಅಂಜನಾ, ಹೋಗೋಣ
ಬರೀಯಾ?

ಅಂ — (ಬರುತ್ತ) ಓ, ಬಂದೆ.

[ಧನಳಾಬಾಯಿ ಕಾಲುಸವರುತ್ತ ಸರ್ವೋತ್ತಮನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರುವಳು]

(ಧನಳಾಬಾಯಿಗೆ) ಅತ್ತಾ, ಹೋಗಿ ಬರತೇನಿ. (ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು)

ಡ — (ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ) ಹೋಗಿ ಬಾರವಾ. ಉಧಂಡಾಗು,
ಮುತ್ತೈದಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಆಗು. ಬ್ಯಾಗನ ಮದಿವೀ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗಂಡಸಮಗನ
ತಾಯಿ ಆಗು !

ಮ + ಅಂ — ಬರತೇನಿ. ನಮಸ್ಕರ.

[ಹೋಗುವಳು]

ಕ — (ಕಳಿಸಿ ಬಂದು) ಏಕ! ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರು ಸಾಕಷ್ಟು ಗಂಟು
ಮಾಡಿ ದ್ವಾಂಗ ಕಾಣಸ್ತದ ನೋಡು ! ಮತ್ತ ಬ್ಯಾರೆ ಗಂಡಸಮಕ್ಕಳು ಯಾರೂ
ಇದ್ದಾಂಗ ಕಾಣಸಲಿಲ್ಲ !

ಡ — (ಕುಳಿತೆ) ಕೇಳಿದಿರೇನು ನೀವು ಅವರನ್ನು ?

ಕ — ಛೇ, ಮಾತಿನಾಗ ಹಾಂಗಸ ಬಂತು.

ಡ — (ಸಂದು) ನಮ್ಮ ಸರೂಗ ಕೊಡತಾರೇನು ಹುಡುಗಿನ್ನು ?
ಕೊಟ್ಟರ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಡೋಣ. ಹುಡುಗಿ ಅಂತೂ ಬಂಗಾರ ಆಗ್ಯಾಳ.

ಕ — ನಾವೆಲ್ಲಾ ಹುಂ ಅಂದಿವಿ. ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಒಂದು ಹುಂ ಅನ
ಬೇಕಲ್ಲ ? ಹುಡುಗೆಲ್ಲಾ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದಾಳ.

ಡ — ಈಗ ಕಣ್ಣಾಗ ತುಂಬಿತೇನೋ ! (ಕಾಲುಸರಿಯುತ್ತ ಒಳಗೆ
ಹೋಗುವಳು)

ಕ — ನಿನಗೇನು ತಿಳಿತದ ಮಣ್ಣು! (ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವರು)

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬರುವನು]

ಸ — ಹಃ ಹಃ ಹಃ ಅಂತೂ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ದುಡ್ಡು ನಮ್ಮ ರಾಯರ ಬಾಯಾಗ ನೀರು ಒಡಿಸೇದ. ಇನ್ನೇನು ಸುಲಭ.

ಹಾಡು

ರಾಗ : ದೇಶಿಕಾರ

ತಾಳ : ರೂಪಕ

ಧನದ ಬಲವಿರೆ ಸಕಲ | ಜನಕೆ ಭಲಾ | ಘನಕಾಲ || ಪ ||

ಧನವಿರಲಾ ಪಾಪಿಯಲಾ | ರೆಣಿಸರಯ್ಯ ಕುಲಶೀಲಾ ||

ಘನಸುಗಂಧವಿದೆಯಂದಾ | ಪುನುಗು ಮೈಗೆ ಬಳವರಲಾ || ೧ ||

— ತೆರೆ —

ದೃಶ್ಯ ೧.

[ಕನಕರಾಯರ ಮನೆಯ ಪಡಸಾಲೆ]

[ಮೊದಲ ಅಂಕಿನಲ್ಲಿಯಂತೆ ರಂಗರಚನೆ. ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಟೀಬಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಪುಸ್ತಕ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನೈಯಲ್ಲಿ ಏನು ಲಂಕೆ ಅಂಗಿ ವಾಕ್ಯ ಇದೆ. ಧವಳಾಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪಾಗಿಲದ ಹೊತ್ತಿಲ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ.]

ಧ — (ನರಳುತ್ತ) ಸರೋ, ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದಿವಸವನ್ನು ಸುಟ್ಟಬಣ್ಣಿ, ಹಿಂಗಿ ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮೈಲಿಗೇಲೆ ತಿನ್ನೋದು ?

ಸ — ಗಾಯ ಮಾಯೋತನಕ ತಿನಬೇಕು. ಇನ್ನೇನು ಬಹಳ ದಿವಸ ಹಿಡೀಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅನ್ನು. ಬ್ಯಾನಿ ಬ್ಯಾಸರಿಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡ ಬಾರದೂ ಅಂತ ಶಾಸ್ತ್ರನ ಹೇಳತಾವು.

ಧ — ನಿನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರನಕಿ ಬ್ಯಾರೆ. ನಮ್ಮ ಆಚಾರು ಹೇಳತಾರೆನು ?

ಸ — ನಿಮ್ಮ ಆಚಾರು, ನೀವು. ತೀರಿಹೋಯಿತು !

[ಚಿನ್ನ ಮುದ್ದಿ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ಒಂದು ಶಾಲು ಹೊದಿದ್ದಾರೆ; ಒಂದು ಶಾಲು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಕುಳಿಸಿ ತುಂಬಿದ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಯಲ್ಲಿ ದೇವರನಾಮ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.]

ಚಿ — (ಬಂದು) ಏನು ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಯಾ, ಏನೋ ನಡದಿತ್ತಲ್ಲ, ಆಚಾರವ್ಯಾಳು ?

ಸ — ಎನಿಲ್ಲ ಆಚಾರಸ್ವಾಮಿ. ನಮ್ಮವ್ವನ ಒಂದು ಶಂಕಾ ಬಂದದ. ಬ್ಯಾನಿಬ್ಯಾಸರಿಕೆಯೊಳಗೆ ಮೈಲಿಗೇಲೆ ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ಬರತದೋ ಇಲ್ಲೋ ? ನೀವನ ಹೇಳಬೇಕಂತ.

ಚಿ — ಓಹೋ ! ಅಪಧರ್ಮ ಅಂತ ಬರತದ. (ಪಾಯಲಿಗೆ) ಬಾಯರ, ಈಗ ಹ್ಯಾಂಗದ ಕಾಲು ?

ಥ — ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಆಗೇದ. ಆದರೂ ಇನ್ನೂ ಅಡ್ಡಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಬೇಕಾಗತದ. ದಿನಾ ಡಾಕ್ಟರು ಬಂದು ಕಟ್ಟಿ ಹೋಗತಾರ.

ಚಿ — ಏನು, ಡಾಕ್ಟರ ಕೈಯ್ಯಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಸಿಕ್ಕಿತೂ ಅಂದ್ರ ಜೀವ ಹೋಗೋತನಕ ಬಡೂದಿಲ್ಲ. (ಸರ್ವೋತ್ತಮನಿಗೆ) ಏನು ರಾಯರ, ನಿಮ್ಮ ನೌಕರಿ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೇನು ?

ಸ — ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಹೇಳಿದರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಬರೋ ಹೊತ್ತು ಆಗೇದ, ಈಗ ಬಂದರೂ ಬಂದಾರು.

ಚಿ — ಒಳಗ ಹೋಗಿ ಇನಿಷ್ಟು ಹೂ ತುಳಸಿ ಇಟ್ಟು ಬರತೇನಿ.

[ಧವಳಾಬಾಯಿ ಸಹಿತ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವರು]

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ]

ಏ — ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾವ್ !

ಸ — ಓ ಬಂದೆ.

[ಹೋಗಿ ಏಬ್ರೂ, ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು ಬರುವನು]

ಏ — ಕನಕರಾಯರು ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೇನು ?

ಸ — (ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಕುರ್ಚಿ ಸುಮಾರಿ) ಇಲ್ಲೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಈಗ ಬರಬಹುದು. ಒರ್ರಿ. ಕೂಡ್ರಿ. ಅವ್ವನ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಕರೆದು ಬರತೇನಿ
[ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು]

[ಕನಕರಾಯರು ಬರುವರು]

ಏ — ಓ ! ಬಂದೇಬಿಟ್ಟರಲ್ಲ !

[ನಮಸ್ಕಾರ-ಚಮತ್ಕಾರ ಆಗಿ ಕೋಟು ರೂಮಾಲ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಬರುವರು.]

ಕ — (ಕುಳಿತು) ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ ! ಈಕೆ ಇಲ್ಲೇನು ? ಡಾಕ್ಟರು ಬಂದಾರೊ ಅಂತ ಹೇಳು.

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವದರೊಳಗಾಗಿ ಧವಳಾಬಾಯಿ ಬರುವಳು]

ಏ — ಹೇಗಿದೆ ಬಾಯಿಯವರೆ ಕಾಲು ? ನೋವು ?

ಥ — ಅಷ್ಟೇನು ಇಲ್ಲ.

ಏ — ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಪಟ್ಟಿಯು ಈ ಹೊತ್ತು ಇರಲಿ. ಪರಲೋಕವ

ತಂದೆಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಯಿತು.

ಕ — (ಕಳೆಗೆ ಕೂಡಲು ಬರುವ ಏಬ್ರಾಂಗೆ) ಡಾಕ್ಟರ್, ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಾವು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೇ ಕೂಡಬಹುದು.

ಏ — ಬೇಡ. ನಾನೂ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಗೇ ಕೂಡುತ್ತೇನೆ.

ಸ — ಎಲ್ಲರೂ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇನ್ನೊಂದು ತಂದು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ.

[ತಂದು ಹಾಕಿ ಹೋಗುವನು]

[ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು]

ಮ — ಡಾಕ್ಟರ್, ಮುಂಬೈ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಏನಾದರೂ ಬರೆದು ಬಂತೇನು ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಯರ ಬಗ್ಗೆ ?

ಏ — ಬಂದಿದೆ. ಆ ಜಾಗ ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳದ್ದಿದೆ ಯಂತೆ.

ಕ — ಸೊಡುವರಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆನು ?

ಏ — ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕ — ಎಂದು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರಂತೆ ?

ಏ — ನಾನು ಬರೆದ ಕೂಡಲೆ ಆಗಬಹುದು.

ಕ — ನಾಳೆ ಬರೆಯುತ್ತೀರಾ ?

ಏ — ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಯರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದೆಯಷ್ಟೇ ?

ಕ — ಇರದೆ ಏನು ?

ಏ — ಹಾಗಾದರೆ ಅದೀತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ಅಗಿಯೇ ಹೋಗಿದೆ. ಇನ್ನುಳಿದದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ.

ಕ — ಏನು, ಹೇಳಿದರೆ ಅದನ್ನೂ ಮಾಡಿಬಿಡಬಹುದು.

ಏ — ಏನಿಲ್ಲ. ಏನಿಲ್ಲ. ಆ ಜಾಗಾ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರಿಗೇ ಎಂದು ಕಾಯ್ದು ಇಟ್ಟಿದೆಯಂತೆ. ಆದೇನು. ಹೊಡೆ ಮಾಡ್ಲಿ.

ಮ — ಓಹೋ ! ಹೀಗೇನು ? ರಾಯರೆ, ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಆ ಜಾಗ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನನಾಗಬೇಕು. ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ಅಗಳೆ ಆಗಿದ್ದಾ

ನಂತೆ. ಉಳಿದ ಒಕ್ಕಾಲು ಪಾಲೂ ಆಗಬಿಟ್ಟರೆ ತೀರಿತು. ನೌಕರಿ ನಿಮ್ಮ ಪದರಿನಲ್ಲಿ.

ಏ — (ವ್ಯಂಗ್ಯ ತಿಳಿಸುತ) ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರು ಸುಮಾರು ಹೇಳಿದರು. ಏನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲ ಆಗಿವೆ. ಬ್ಯಾಪ್ಪಿಜಂ ಒಂದೇ ಬಾಕಿ.

ಚಿ — ಏನು ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಯರು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೇನು ?

ಏ — ನಮ್ಮ ನೀರು ಕುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮಿಂದ ಆಹಾರ ಸೇವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಬೈಬಲ್ಲೂ ಓದಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ರಾಯರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ ಎಲ್ಲ ಉಳಿಯಿತು ?

ಕ — ಆಂ! ಹೀಗದೇನು ನಿಮ್ಮ ಬಲಿ ?

ಚಿ — ಔಷಧಮೋಳಗನ ನೀರು ಕುಡಿದರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ ಹೋಗತ ದೇನು ? “ಔಷಧಂ ಜಾನ್ತವೀ ತೋಯಂ ವೈದ್ಯೋ ನಾರಾಯಣೋ ಹರಿಃ” ಅಂತ ಆದ. ಅಲ್ಲೇನಿ ರಾಯರ ?

ಮ — ಯಾರ ಮಾತು ಸರಿ ಅಂತ ಹೇಳಬೇಕು ?

ಚಿ — ಅಷ್ಟು ಗೊತ್ತಾಗದೆಲ್ಲೇನೈವಾ ? “ಅಜ್ಞಾನೇನ ಸೃತಂ ಪಾಪಂ ಪಶ್ಚತ್ತಾಪೇನ ಶುಧ್ಧತೆ.”

ಮ — (ನಗುತ್ತ) “ನತು ಪಶ್ಚತ್ತಾಪೇನ ಮಾತ್ರಂ, ರಿಂತು ಪಂಚ ಗವ್ಯ ಪ್ರಾಶನೇನ ಚ. ”

ಏ — ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಉತ್ತರ ಏನಿದೆ ?

ಸ — (ಒಳಗಿಂದ ಬಂದು) ಡಾಕ್ಟರಸಾಹೇಬ, ನನ್ನ ಉತ್ತರ ಇಲ್ಲಿದೆ, ಕೇಳಿರಿ. ತಾವು ನನಗಾಗಿ ಪಟ್ಟ ಶ್ರಮಕ್ಕೆಲ್ಲ ವಂದನೆಗಳು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ನಿರಾಸೆ ಹೊಂದಬೇಕಾಗುವದು. ನಾನು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನನಾಗುವದೂ ಬೇಡ; ನಿಮ್ಮ ಆ ಐಮನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಹ ನೌಕರಿಯೂ ಬೇಡ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನೌಕರಿ, ಹೆಣ್ಣು, ದುಡ್ಡಿನ ಆಸೆ ಹಚ್ಚಿ ಜನರನ್ನು ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸುವದು ನಿಮಗೆ ತರವಲ್ಲ. ಒಟ್ಟು, ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟಡವೇ ಅದುರಹತ್ತಿದೆ! ನೀವೇನು ? ಯಾರೇನು ? ಎಲ್ಲರೂ ಪತಿತರು!

ಏ — (ಬಿಳುತ್ತ) ಪತಿತರನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಂತಲೇ ನಾವು

ಯಶ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವದು. ದಲಿತನರ್ಗದವರನ್ನು ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ಸ್ ರಾದ ಕೂಡಲೆ ನೀವೇ ಅವರ ಕೂಡ ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ! ಹು: ಹು: ಹು:

ಸ — ಜಾತಿಯನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರಸಾಹೇಬ! ಗುಣಗಳು ಜಾತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಜನರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡೋ ನೆನದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಮತಾಂತರ ಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನಮ್ಮ ಈ ಕಾರ್ಯವೆ ವೊದಲು ಅಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಬಾರದು.

ಏ — ಅಜ್ಞಾನದ ಕತ್ತಲೆ ಶುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ಮಾಡುವದೇನು ?

ಸ — ನಿನ್ನ ಪರಲೋಕದ ತಂದೆಯು ಸಹಾಯಮಾಡಲಿಲ್ಲೇನು ?

ಕ — ಡಾಕ್ಟರಸಾಹೇಬ, ತಮ್ಮ ಬಿಲ್ಲುನ್ನು ಕಳಿಸಿಬಿಡತೀರೇನು ?

ಏ (ಹೇಗುತ್ತ) ಆಗಲಿ. ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಜ್ಞಾನಂತರು. ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣ ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ನಮ್ರವಾದ ಬಿನ್ನಹವಿದೆ. ಪರಲೋಕದ ತಂದೆಯನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಅವನು ನಿಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವನು. Bye ! Bye !

[ಹೋಗುವನು]

ಮ — ಏನೇ ಆದರೂ ಇವರ ತಾಳ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿನದು ! ಸರ್ವೋತ್ತಮ ರಾಯರು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು. ಉತ್ತಮ ವಿಚಾರಸರಣಿ ಅವರದು !

ಕ — ವಿಚಾರೆಲ್ಲ ಉತ್ತಮ ಆದವು; ಆದರ ಮುಂದೇನು ?

ಮ — ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಯರ ವಿಚಾರ ಏನದ ? ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂತಾರ ?

ಕ — ಮತ್ತೇನಿನ್ನ. ಕುರಿಕಾಯ್ದಾಂಗ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕಾಯೋ ಮಾಪ್ತರಕೆ ಆದಲ್ಲ.

ಸ — (ಧೈರ್ಯದಿಂದ) ಮುಂದ ಬರೋ ಹೊಸ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ತಯಾರುಮಾಡೋ ಕೆಲಸ ಕುರಿಕಾಯೋ ಕೆಲಸ ! ಇಂಥಾ ವಿಚಾರಿಷ್ಟ

ನಮ್ಮ ದೇಶ ಹ್ಯಾಂಗ ಮುಂದ ಬರಬೇಕು?

ಚಿ — ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ಮುಂದ ಬರಬೇಕು, ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಯಾ! ಜಾತಿ ಹೋಯಿತು; ನೀತಿ ಹೋಯಿತು; ಧರ್ಮ ಹೋಯಿತು; ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಸಮಾನರಾದರು. ಮತ್ತಿನ್ನೇನುಳಿದಿದೆ?

ಮ — ನಾವು ನೀವು ಉಳಿದೀವಲ್ಲ ?

ಸ — ವ್ಯಕ್ತಿಧರ್ಮ, ಸಮಾಜಧರ್ಮ, ರಾಷ್ಟ್ರಧರ್ಮ ಇವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇದ್ದರೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಅಧೀನ ಅವ. ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಲೀನ ಆಗತಾವ, ವರ್ತುಲದೊಳಗಿನ ವರ್ತುಲದಂತೆ.

ಚಿ — ಇವೆಲ್ಲಾ ಮಾತಾಡೋ ಮಾತು. ವ್ಯವಹಾರ್ಯ ಅಲ್ಲ, ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಯಾ.

ಸ — ಆಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ಇವನ್ನ ವ್ಯವಹಾರ್ಯಮಾಡೋದಂದರೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೋಡೊದು. ಅದೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೆಲಸ. ಕುರಿ ಕಾಯೋದಲ್ಲ.

ಮ — ಸರಿಯಾದ ಮಾತು.

ಕ — ನಮಗ ಇವೆಲ್ಲಾ ತಲೈಗ ಹೋಗೂದಿಲ್ಲ ನೋಡ್ರಿ ರಾಯರ. ನಮ್ಮ ಮಾರ್ಗನ ಬ್ಯಾರೆ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಡಕೋತಾ ಬಂದ ಸರಂಪರಾ ಬಿಡು ಅಂದರ ನಮ್ಮಿಂದ ಆಗದ ಮಾತು. ಗೃಹಸ್ಥ ಆದಾಂವ ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಬೇಕಾಗತದೆ. ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಇದ್ದ ಸಮಾಜ-ನಿರ್ಭಂಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕಾಗತದೆ.

ಚಿ — ಹಂ, ಇದು ಬರಾಬ್ಬರಿ ಮಾತು. ಅಲ್ಲವಾ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ರಾಯಾ, ಬೇಕಾದ ಜಾತಿಯವರು ಬೇಕಾದ ಜಾತಿಯವರ ಸಂಗ್ರಹ ಉಳಿ ಮಾಡಬೇಕು ಹ್ಯಾಂಗ? ಮದುವೆ ಮಾಡಕೋಬೇಕು ಹ್ಯಾಂಗ? ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನದಪಾ?

ಸ — ಈ ವಿಷಯ ಬ್ಯಾರೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯ. ಅವನ್ನ ತಿಳಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರೋದರಾಗ ನಮಗ ಕ್ಷೇಮ ಆದ. ವಿಷಯ ಹಾರಸತೀನಿ ಅಂತ ತಿಳಿಕೋ ಬ್ಯಾಡರಿ. ಹೇಳಿದರ ನಮಗ ಸಮಾಧಾನ ಆಗೂದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಬಿಡತೀನಿ. ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಬಂದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಬಿಡಬೇಕೆಂದರೆ ಕಠಿಣ ಅನ್ನವೆ. ಅದರ

ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ನಿಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಮಾಜ ಬದಲಾಗತೀತದೆ. ನೀವೂ ನಿಮ್ಮ ಜೀವನ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಗಿಸಿರತೀರಿ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ನಡೆದದ್ದೆ ಅಂಬೋದೇ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ವಿಚಿತ್ರ.

ಮ — ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಹಂಗ ಅವ ಮಾತು !

ಕ — ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ಪುಸ್ತಕ ಓದಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮ ಇದು !

ಮ — (ನಗುತ್ತ) ಅಂದರೆ ಅದೇನು ಭಲೆ ಅಂತೀರೋ, ಕೆಟ್ಟ ಅಂತೀರೋ ?

ಕ — ಭಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಖರೆ. ಆದರೆ ಮುಂದೇನು ? ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವಿದ್ಯಾ !

ಮ — ಹಾಗೆ ಅಂದರೆ ಹ್ಯಾಂಗ; ಮುಂದೆ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬಂದೀತು.

ಕ — ಅದು ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ. ಈ ಒಣಾ ಮಾತಿನಾಗ ನೀವು ಯಾಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ ಅಂತ ಕೇಳೋದನ್ನೇ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟೆ.

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು]

ಮ — ನಮ್ಮ ಅಂಜನಾನ ಸಲುವಾಗಿ ನರ ಕೇಳಿದ್ದೆನಲ್ಲ. ತಿಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೂ ಅಂತ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಮತ್ತೆ ಧವಳಾಬಾಯರ ಕಾಲಿನ ಗಾಯ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋದ್ದಾಂಗೂ ಆತು.

ಚಿ — ಇಲ್ಲೇ ಕನಕರಾಯರ ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆಲ್ಲ ನರ. ಯಾಕೆ ಕೂಡಬಾರದು ?

ಮ — ನಮ್ಮದೇನು, ನಿಂತಕಾಲಮ್ಯಾಲ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಅದೆ. ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆರಬೇಕಲ್ಲ ?

ಧ — (ಕಾಲು ಸರಿಯುತ್ತ ಬಂದು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕುಳಿತು) ನಮ್ಮದೂ ಎಲ್ಲಾ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಅದೆ. ಆದರೆ .....

ಕ — ಬಂದಿರೇನು ನಡುವೆ ಬಾಯಿಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ? ನಿಮಗೇನು ತಿಳಿತದೆ ಇದರಾಗ ? (ರಾಯರಿಗೆ) ಅದೇನು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮಾತು ಬಿಡಿ. ಇನ್ನೂ

ನೌಕರ ಸಿಕ್ಕವ್ಯಾಲ ಮದಿವಿ ವಿಚಾರ ಅದಕ್ಕೂ ನೆಲಿ ಇಲ್ಲ ಇನ್ನೂ.

ಥ — ಇವತ್ತಿಲ್ಲ ನಾಳೆ ಹಿಡೀತಾನೆ. ಏನು ಹಂಗು ಮನ್ನಾಕೂ ಕೂಡತಾನೇನು? ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಮದಿವಿ ಬೋಳಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಡೋದದ ಏನು? ಹುಡುಗಿ, ಬಂಗಾರದಂಥಾ ಹುಡುಗಿ! ಅನಾಯಾಸ ಬಂದದ ಮನೀ ತನಕ. ಯಾಕ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡುಬಿಡಬಾರದೂ ಅಂತೀನಿ ?

ಕ — ಸುಮ್ಮನ ಯಾಕ ಮಾತಾಡತೀರಿ? ಲೌಕಿಕದ ಮಾತು ಇರತಾನೆ ಅವೆಲ್ಲ. ಅದರಾಗ ಯಾಕ ನೀವು ಕೈಕಾತೀರಿ ?

ಥ — ಅದೇನೋ ಎಂತೋ ನಿಮ್ಮ ಲೌಕಿಕ ! ನಮಗ ತಿಳಿಯದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ ಮಾತು ಹೇಳಿದೆ. ಬೇಕಾದರ ಒಪ್ಪಿರಿ, ಸಾಕಾದರ ಬಿಡಿರಿ. ಮನೀಗೆ ಸೊಸಿ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೂ ಅಂತ ಅದ. ನಿಮಗ ತಿಳಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದೂ.

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ]

[ಅಂಚೆಯವ “ಕನಕರಾವ್ ದೇಶಪಾಂಡೇ” ಎಂದು ಕವ್ವರ ಒಗೆಯುವನು]

ಕ — (ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು)
ಯಾರದಿರಬೇಕು ಈ ಪತ್ರ ? (ಒಪ್ಪಿ) ಓ ! ಇವರದೂ !

ಥ — ಯಾರದು ಪತ್ರ ?

ಕ — ನಿಮ್ಮ ಅಳಿಯದೇವರು ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರ ಪತ್ರ !

ಥ — ಅಂಕ ! ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರದಾರ ?

ಕ — ಎಳೂರಿಂದ ಬರದಾರ.

ಥ — ಏನಂತ ಬರದಾರ ?

ಕ — ಇವತ್ತು ಐದು ಘಂಟೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರತಾರಂತ, ಮೋಟರ ಕಾರಿನಿಂದ.

ಚಿ — (ನಕ್ಕು ಏಳುತ್ತ) ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರು ಬರತಾರಾ ! ದೇವರ ಮಹಿಮಾ ಇದು ಧನವಾಚನಾರ ! ನಿಮ್ಮ ದೇವರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಳಗಿನ ವಿಶ್ವಾಸ ಅನರನ್ನು ತಿರಿಗಿ ಕರಕೊಂಡು ಬಂತು. ಬಂದರೂ ಅಂಕರ ಒಂದು ಸತ್ಯನಾರಾಯಣಪೂಜಾ ಮಾಡಿಸಿಬಿಡಿ.

ಥ — ಅಗತ್ಯ ಮಾಡಿಸೋಣ, ಅದರಾಗೇನು. (ರಾಯನಿಗೆ)

ಯಾರ್ಯರು ಅಂತ ಬರದಾರೇನು ?

ಕ — ಅದನ್ನೇನು ಬರೆದಿಲ್ಲ. (ರಾಯರಿಗೆ) ಇದೂ ಒಂದು ಯೋಗಾ ಯೋಗ ನೋಡಿರಿ ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾವ್ ! ನಮ್ಮ ಆಳಿಯಂದಿರು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದ ಮ್ಯಾಲ ಇವತ್ತ ಬರತಾರೆ !

ಮ — ಹಂ, ಹಿಂಗೇನು ? ಅನಪೇಕ್ಷಿತನು ಅನಬೇಕು ! ಆಗಲಿ, ಹಂಗಾರ ಆಳಿಯಂದಿರ ಸ್ವಗತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಡೆಯಲಿ. ನಾ ಬರತೇನಿ. ವರದ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಯದಾಗ ಇಟ್ಟಿರಿ ಆಯಿತು, (ಎದ್ದು) ಏನು, ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾವ್ ಒಳಗ ಇದ್ದಾರ ಕಾಣತದ.

ಕ — ಕರೀತೇನಿ ನಿಂದರಿ, (ಒಳಗೆ) ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ ! ಮಲ್ಲಿನಾಥ ರಾಯರು ಹೊರಟು ನಿಂತಾರ, ಬಾ.

ಸ — (ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ಕಾಯಾಯಲ್ಲಿ ಬಂದು) ಬಂದೆ. ನನಗೂ ಹೊರಗೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಥ — ಸರೂ, ಬಹಳೊತ್ತು ಹೋಗಬ್ಯಾಡವ್ವಾ. ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರು ಬರತಾರ ಅಂತ ಪತ್ರ ಬಂದದ ಈಗ. ನೀನು ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತೆ. ಆಚಾರಸ, ನಿವೂ ಹೋಗಬ್ಯಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ.

ಸ — ಅಂ ! ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರು ಬರತಾರಸ ! ಇದೇ ಈಗ ಬರತೇನಿ.

[ಇಬ್ಬರೂ ಹೋಗುವರು]

— ಥ (ಕನಕರಾಯರಿಗೆ) ದೊಡ್ಡ ಗೃಹಸ್ಥರು ಕಾಣಸತಾರ ಪಾಪ ! ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನವರು ಇದ್ದಾರ. ಹುಡುಗಿಯನ್ನಂತೂ — ನಾ ನೋಡೀನಿ — ಯಾತರಾಗೂ ತಗದು ಹಾಕೋ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ. ಕೊಡಕೊಳ್ಳಿಗೂ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದಾರ ಕಾಣತದ. ಯಾಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಡಬಾರದು ? ಯಾರಿ ಆಚಾರಸ ?

ಚಿ — ಹೌದು ಎಲ್ಲಾ ಖರೆ. ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತಿ ಇಲ್ಲ ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡಿಕೋತೀರಿ ? ಸಂಧವುರದಾಗ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದ ಹುಡುಗೀ ಅಂತ ನೀನು ಅಂತೀರಿ. ಅಂದಮ್ಯಾಲ ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡಿಕೋತೀರಿ ?

ಥ — ನೀವು ಮಾಡಬೇಕೂ ಅಂದರ ಬೇಕಾದ್ದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ತಗದು ಕೊಡತೀರಿ. ಹಾಂಗ ಇದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಏನಾರ ತಗೀರಲ್ಲ ಆಧಾರ.

ಚಿ — ಇದಕ್ಕೆ ನಿರಾಧಾರನೂ ಗತಿ, ಬಾಯರ. ಅನುಕೂಲಸಿಂಧು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಬ್ಯಾರೆ ಯಾವ ಧರ್ಮಸಿಂಧುದೊಳಗೂ ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಸಿಗದಿಲ್ಲ.

ಕ — (ಅಸಹನೆಯಿಂದ) ಇರಲಿ, ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಗೊಂಡು ಈಗೇನು ಮಾಡೋದರ ? ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಏನೇನು ನೋಡೋಣ.

ಥ — ಏನೇನು ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಳಿ ?

ಕ — ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿವೆರ ನಿಮ್ಮನ್ನಾಳಿಕೆ ಕೇಳಿಲ್ಲ ?

ಚಿ — ಇರಲಿ. ರಾಯರ, ನಾ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಿಕೊಂಡೇನಿ. ನೀವು ಇಂಥಾದ್ದು ಆಗಬೇಕು ಅನ್ನಿರಿ; ಅದು ತಯ್ಯಾರ ಇಡಬೇಕೆ.

ಕ — ಆಗಲಿ, ಹಂಗಾರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರಿ. ನಾ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೊರಗು ಹೋಗಿ ಬರತೇನಿ. ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಬಂದಮ್ಯಾಲ ಪ್ಯಾಟ್ರ್ಯಾಗ ಕಳಿಸಿ ಏನು ಬೇಕು ಅದನ್ನು ತರಿಸು.

[ಹೋಗುವನು]

ಚಿ — ಬಾಯರ, ಇಂಥ ಅಘಟಿತ ಘಟನಾ ಸಂಭವಿಸಬೇಕೂ ಅಂದರೆ ಅದು ಭಗವತ್ಸಂಕಲ್ಪನೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ.

ಥ — ಹೌದರೆಪ್ಪಾ, ಹೊತ್ತು ಬರೋತನಕ ಕಾಯಬೇಕೂ ಅಂತಾರ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ನೋಡಿ.

ಚಿ — ಹೌದು, ಹಾಂಗ ಕಾಯ್ದರೆ ಫಲ ಸಿಗತದೆ ಬಾಯರ.

[ಇಬ್ಬರೂ ಹೋಗುವರು]

— ತೆರೆ —

ದೃಶ್ಯ ೨.

[ತೋಟದ ಹಾದಿ]

ಮಾ — (ಎದುರಿಗೆ ನೋಡಿ) ಅಲಾ ಇವನ! ಇಂವ ಇತ್ತಾಕ ಯಾಕ ಬಂದನವಾ ಅಂತೀನಿ ! ತಪ್ಪಸಬೇಕೂ ಅಂತ ಏಟ ಮಾಡಿದರೂ ಕಡೀಕ ಎದರಿಗೇ ಬಂದಬಟ್ಟಿನಲ್ಲ ! ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೂದು ? ಏನಾರ ಹೇಳಿದ ರಾಯಿತು, ಕೇಳಿದರ.

ಬಿ — (ಎದುರಿನಿಂದ ಬಂದು ದೂರ ನಿಂತು) ಇಂವ ಯಾಕ ಈ ಹಾದಿಗೆ ಬಂದಾನ ? ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಪಾಳತಿ ಇಟ್ಟುನೇನು ಮತ್ತ ? ಇವನ್ನ ಹ್ಯಾಂಗ ಇಲ್ಲಿಂದ ಬೇಗನೆ ಕಳಿಸೋದು ? ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಹೊಂಚಕ ಹೊಳಗೂಡಿ ಹೋಗತದ. (ಯೋಚಿಸಿ) ಹಂ, ಕೊಟ್ಟ ರೊಕ್ಕ ತಿರಿಗ ಕೇಳಿದರಾಯಿತು. ಶೆಟ್ಟರು ಸಂತರ ಹೌದಲ್ಲೋ. ಕೇಳಕೇಳೋಬರಾಗಸ ಮಾಯ ಆಗಿಬಿಡತಾರ. (ಮುಂದ ಒಂದು) ಓಹೊ ! ಶೆಟ್ಟರು ಇತ್ತಲಾಗ ? ಭೆಟ್ಟಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಹತ್ತ ಹದಿಸೈದು ದಿವಸ ಆದರೂ !

ಮಾ — (ಉಗುಳು ಸುಂಗುತ್ತ) ಯಾಪಾರ ಕೊಡಾಕ ಅಂತ ದೇಶಾ ವರಿ ಹೋಗಿದ್ದಿವಿ. ನಾನೂ ನಿನ್ನೆ ಊರಿಗೆ ಬಂದೇನಿ.

ಬಿ — ಮತ್ತ ನಮ್ಮ ಹಣದ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಏನು ಮಾಡಿದಿರಿ ?

ಮಾ — (ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ) ಯಾಪಾರ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದೇನಿ. ಎರಡು ದಿವಸದಾಗ ಹಣ ಬರತೈತಿ. ನಿಮ್ಮದು ಪೂರಾ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಿಡಿ. ಅದಕ್ಕೇನಿ, ಯಾಪಾರ ಸರಳ ಇರಬೇಕು.

ಬಿ — ಶೆಟ್ಟರ, ಸರಳಾ-ಪರಳಾ ನಾ ಇನ್ನ ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಲಗೂನ ನಮ್ಮ ಗಂಟು ಕೂಟ್ಟುಬಿಡಿ. ನಾವಿನ್ನು ಈ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋದು ಬಂದದೆ.

ಮಾ — ನಿಮ್ಮ ಆಫೀಸ್ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಹಣಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಹುಂಡಿ ಕಳ್ಳಕೊಡತೇನಿ.

ಬಿ — ಉಹುಂ. ಅದೆಲ್ಲಾ ಆಗದು. ಹೀಂಗೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಮೇಲಾಯಿತು, 'ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರದ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೊಟ್ಟೇನಿ. ಅದರಾಗ ಭಾಳ ಫಾಯಿದೆ ಬರತೈತಿ, ನಿಮ್ಮ ಗಂಟು ಕೊಟ್ಟಿಬಿಡತೇನಿ' ಅಂತ. ಇನ್ನೇನು ಕೇಳೂದಿಲ್ಲ.

ಮಾ — ಈಗಂತೂ ಗಂಟು ಕೊಡೋದು ನನ್ನಿಂದಾಗಾಣಿಲ್ಲ (ಮುಂದೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ)

ಬಿ — (ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ) ನಾ ಬಿಡೂದಿಲ್ಲ.

ಮಾ — ನಾವಾರೂ ಏನು ಮಾಡೋಣು ? ಗಂಟು ಕೈಗೆ ಬರಬೇಕೋ ಬರಬ್ಯಾಡೋ ?

ಬಿ — ಅದೇನೂ ಇರಲಿ, ಗಂಟು ಕೊಡದ ಹೊರತು ನಾಯೇನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಿಡೂದಿಲ್ಲ.

ಮಾ — (ಮುಂದೆ ನಡೆದು) ಏನು ಮಾಡವರು ನೀವು ?

ಬಿ — (ತಡೆದು) ಇಲ್ಲೇ ಹಿಡಿಸು ಕೂಡಿಸಿಬಿಡತೇನಿ.

ಮಾ — ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದರ ಅಬರೂ ಲುಕ್ಕನ್ನಿ ದಾವೆ ಮಾಡ ಬೇಕಾದೀತು, ಗೊತ್ತಿರಲಿ. (ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವನು)

ಬಿ — (ತಡೆಯುವನು)

ಮಾ — ಸರಿ ಸರಿ ಅತ್ತಾಕ. (ದಬ್ಬಿ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವನು)

[ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಬರುವನು]

ಸ — ಏನಿದು ? ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಜಗಳಾಡಿದರೆ ?

ಮಾ — ನೋಡಿರಿ, ಇವರು ನನಗ ದಾರೀ ಕಟ್ಟಿತಾರು.

ಸ — ಏನು, ಬಿಚ್ಚುನಾಥರಾವ್, ಏನಿದು ?

ಬಿ — ಕೊಟ್ಟ ಹಣ ತಿರಿಗ ಕೇಳಿದೆ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು.

ಮಾ — ಹಾದರಿ, ಕೊಟ್ಟ ಹಣ ಕೇಳೋದು ರಸ್ತೆದಾಗೂ ಏನಿ ? ಹಣ ಕೊಟ್ಟರು. ನಾ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನೂದಿಲ್ಲ. ತಿರುಗೂ ಕೊಡತೇನಿ. ಅದರ ನಿಂತಕಾಲವ್ಯಾಗೂ ಕೊಡೂ ಅಂದರೆ ಹ್ಯಾಗ ? ಯಾಪಾರ ಕೊಟ್ಟೇನಿ. ಬಂದ ಗಳಿಗೆ ಕೊಡತೇನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದರ ಕೇಳಬೇಕಲ್ಲ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಮೈಕ್ಕೆ

ಮುಟ್ಟಾಕ ಬಂದರ ಹ್ಯಾಗೆ? ಅದಕ್ಕಂಡಕ ನಾ ಹೇಳಿದೆ : ನಾನೂ ಮುಳಗಿದೆ, ನೀವೂ ಮುಳಗಿದಿರಿ. “ ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗ್ಗಿದಡೆ ಕೈಲಾಸ ಬಿನ್ನಣವಕ್ಕು. ನಮಗೂ ಕೈಲಾಸ, ನಿಮಗೂ ಕೈಲಾಸ.” ಅಂತ.

ಸ — ಶೆಟ್ಟರ, ರಸ್ತೆದಾಗ ಕೇಳಿದ್ದು ಅವರದು ಅಲ್ಲಾದರೂ ನೀವು ಹೀಗ ಅಂಜೋದು ನಿಮ್ಮ ತೀಲಕ್ಕ ಸರಿಯಾದ ಮಾತಲ್ಲ. ತಾನಂದರೂ ಒಂವೆ, ಅನ್ಯರಂದರೂ ಒಂದೇ, ತನ್ನಂತೆ ಅನ್ಯರಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಬಯಸ ಬೇಕೆಂಬ ತತ್ವದ ಮಾತು, ನೀವು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹಣ ತಂದದ್ದನ್ನ ತಿರಿಗ ಕೊಡೋವಾಗ ಹೇಳತೀರಿ. ಹೀಗ ವಿಪರೀತ ಅರ್ಥಮಾಡಬಾರದು, ಅ ಮಹಾತ್ಮನ ವಚನಕ್ಕ.

ಮಾ — ಇದೆಲ್ಲ ನಮಗ ಗೊತ್ತೈತಿ ಬಿಡ್ತಿ.

ಬಿ — ಈ ವೇದಾಂತ ಈ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಯಾತಕ್ರೀ? ನನ್ನ ಹಣ ನಾ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ರಸ್ತೆ ಏನು, ಮನಿ ಏನು? ಕೊಡೋ ಮನುಷ್ಯ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಗತಾಡತಾರೇನೀ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಗಂಟಿಟ್ಟು ಇದು ಮೇಲಿನ ಸೋಗು.

ಸ — ಸ್ವಾಮಿಸಿರಿ. ತಮಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿ.

[ಹೋಗುವನು]

ಮಾ — ಬರತೀರೆನು ಮನಿಮುಟ, ನೋಡಿಕೊಣ್ಣಾಕ? ಸುಮ್ಮನ ಮನಿಸಿನ್ಯಾಗ ಮಿಳಿಮಿಳಿ ಬೃಛಡ.

ಬಿ — ಏನ್ ಬೃಛಡಾ. ನಿಮಗ ತಿಳಿದಾಗ ತಂದು ಕೊಡ್ತಿ.

[ಮಾಚಣ್ಣ ಹೋಗುವನು]

ಉಶ್! ಏನೋ ಲೆಕ್ಕಾ ಹಾಕಿದರ ಏನೋ ಆಯಿತು. ಅಂತೂ ಹೋದರಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾರೂ! ಇನ್ನೊಂದಷ್ಟು ಇದು ಹೀಗಿಗ ನಡೆದಿದ್ದರ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗತಿತ್ತು. (ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ) ಹಂ, ಇನ್ನ ಸಜ್ಜು ಆಗೋಣ. (||ಕಾಲು ಮುಂದವನಂತೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು||ಹಾ ಹಾ ಹಾ ಕಾಲಿಸ....ಹಾ...ಕಾಲಿಸ ....ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲಲ್ಲಾ! (ದಾರಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ)ಯಾರೋ ಬಂದ್ವಾಂಗ ಆತು.... ಹಾಂ! ಹಾಂ! ಕಾಲಿಸ.... ಏ ಅಲ್ಲ, ಅತ್ಯಾಗಸ ಹೋದರು.... ಇವರು ಹೋಗಿ, ಹೇಳಿದ ಮ್ಯಾಲ ಬರಬೇಕೂ ಅಂದರ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಬೇಕು.

(ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ) ಯಾರೋ ಬರೋ ಸಪ್ತಳ ಕೇಳಿಸಿತು! ... ಬಂದಳೇನು?
... ಹಾ ಹಾ ಹಾ! ಅಯ್ಯೋ! (ನೆರಳುವನು)

ಬಿದ್ದ — (ದೂರ ನಿಂತು ನೋಡಿ) ಹೌದಲೆ ಹುಡುಗಾ! ಈ ಪಾಯಾ
ಹಾಕೇದೇನು? ಮಾಡತೀನಿ ನಿನಗ. (ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಏನಾಗೈತಿ ರಾಯರ?
ಏನಾಗೈತಿ? ಇಲ್ಲಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದೀರಿ ಹೀಗ ?

ಬಿ — (ಮುಖ ಕಿವಚಿ) ಏನು ಮಾಡ್ಲೆಪ್ಪಾ! ಬೈಸಿಕಲ್ ಮೇಲಿಂದ
ಬಿದ್ದೆ. ಕಾಲು ಮುರಿದ್ದಾಂಗ ಕಾಣಸತದ. (ನೆರಳುವನು)

ಬಿದ್ದ — ಮತ್ತು ಬೈಸಿಕಲ್ ಎಲ್ಲೆತ್ತೀ ?

ಬಿ — ಈಗ ಟಾಂಗಾ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬರು ಒಯ್ದಾರ, ನೀ ಒಂದಿಷ್ಟು
ಲಗೂನ ಹೋಗಿ ಡಾಕ್ಟರನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬರ್ತೀದ್ಯಾ ?

ಬಿದ್ದ — ಈಟಕ್ಕೆಲ್ಲ ಎದಕ್ಕರಿ ಡಾಕ್ಟರು? ನಾ ಬರಾಬರಿ ಮಾಡ್ತೀನು.
(ಕಾಲು ಹಿಡಿಯುವನು. ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ನರಳುವನು)

ಬಿ — ನೀಯೇನು ಬರಾಬರಿ ಮಾಡತೀದಿ ತಗಿ. ಬ್ಯಾಡ. ಡಾಕ್ಟರನ್ನ
ಕರಕೊಂಡು ಬಾ ಹೋಗು.

ಬಿದ್ದ — ಅವರೂ ಬರತಾರ್ರೀ ಈಗ. ಹೊಂಟಾರು, ಬಿದಿರು ಅರಿವಿ
ತಗೊಂಡು.

ಬಿ — ಅವು ಯಾತಕ್ಕ ?

ಬಿದ್ದ — ಕಟ್ಟಕರಿ.

ಬಿ — ಏನು ?

ಬಿದ್ದ — ಕಾಲರೀ.

ಬಿ — ಟಾಂಗಾ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದವರು ಬಂದರೇನೋ ನೋಡು.

ಬಿದ್ದ — ಈಗ ಬರತಾರೇಳ್ಳಿ; ಎಲ್ಲಿ ಹೋಕ್ಕಾರು.

ಬಿ — ಆ ತೋಟದಾಗ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೇನು ?

ಬಿದ್ದ — ಹೂಂ, ಇರತಾರ್ರಿ.

ಬಿ — ಒಂದಿಷ್ಟು ಕುಡಿಯೋ ನೀರು ತಗೊಂಡು ಬರ್ತೀಯಾ ? ಭಾಳ
ಫೀರಡಿಕಿ ಆಗೇದ.

ಬಿದ್ದ — ಈ ಹೊತ್ತಿನಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಾಕಿಲ್ಲೇ.

ಬಿ — ಮತ್ತೆಲ್ಲದರೂ ಹೋಗಿ ತಗೊಂಡು ಬಾ. ಲಗೂ ಹೋಗು.

ಬಿದ್ದ — (ನೋಡಿ) ನಾ ಯಾಕ ಹೋಗಬೇಕು; ಅವರೂ ಬಂದರು ನೋಡಿ.

ಬಿ — ಯಾರು ?

ಬಿದ್ದ — ಅಂಜನವನ್ನೋರು.

[ಅಂಜನಾ ಬರುವಳು]

ಅಂ (ಬರು) ಯಾವ ಕಾಲು ಮುರಿದಿದೆ ರಾಯರೆ ?

ಬಿ — ಈ ಕಾಲು. (ತೋರಿಸುವನು)

ಬಿದ್ದ — (ಹಿಡಿದು ನೋಡಿ) ಅಣಬೇನು ಜಖಮ್ ಆಗಿಲ್ಲರಿ.

ಬಿ — (ಅಂಜನೆಗೆ) ನೀವು ನೋಡಿರಿ. ಅವನಿಗೆನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಹುಂಬನಿಗೆ.

[ಏಬ್ರಾಂ ಬರುವನು]

ಏ — ಏನಾಗಿದೆ? ಯಾವ ಕಾಲಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ತಾಕಿದೆ? ಓ! ಅಂಜನಾದೇವಿ!

[ಅಂಜನಾ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವಳು]

ಬಿದ್ದ — ರಾಯರ, ಡಾಕ್ಟರೂ ಬಂದರು ನೋಡಿ. ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಆನರಿಗೆ.

ಏ — ನೋಡುವ. (ಕಾಲು ನೋಡುವನು)

ಬಿ — (ಕಾಲು ತೋರಿಸಿ) ಇಲ್ಲೆ, ಇಲ್ಲೆ. ಡಾಕ್ಟರ್, ನಿಮಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ?

ಏ — (ಕಾಲು ನೋಡುತ್ತ) ಚೆನ್ನವ್ವ ಹೇಳಿದರು.

ಬಿ — ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ನೋವು! ಎಲುವು ಮುರಿದಿರಬೇಕು.

ಏ — (ನೋಡಿ) ಎಲುವು ಮುರಿದಿಲ್ಲ. ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಣ್ಣೀರಿನ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿರಿ ಸಾಕು. ಅಂಜನಾದೇವಿ, ನೀವು ಹೇಳ ಬಂದಿರಿ ?

ಅಂ — ಯಾರೋ ಬಂದು ಹೇಳಿದರು. ಬಂದೆ.

[ಶಾಂತಣ್ಣ ಬರುವನು]

ಶಾಂ — ಯವ್ವಾ, ನಾಕೂ ಯಾಳ್ವಾ ಸಮಾ ಇರೂದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮನಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಬರಬ್ಬಡ ತಾಯಿ! ಕಾಯೋ ದೇವರು ಬ್ಯಾರಿ ಅದಾನು. ಆದರೂ ಎಚ್ಚರಾ ತಗೋ ತಾಯಿ!

ಬಿದ್ದ — ರಾಯರ, ನೀರು ಕುಡೀತೀನೀ? ತಂದು ಕೊಡತೇನೀ.

ಬಿ — (ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುವನು)

ಬಿದ್ದ — ಕಾಲು ಭಾಳು ನೋವು ಆಗೇತೇನೊ. ಕಳಸಾಕ ಬರತೀನೀ?

ಬಿ — ಏನು ಬ್ಬಡ.

ಬಿದ್ದ — ಟಾಂಗಾ ಬರತ್ತೈತಿ ಏನಿ ?

ಬಿ — (ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತ) ಹೂಂ.

[ಮಾಚಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಬರುವರು]

ಮಾ — (ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಚ್ಚುನಾಥನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ) ರಾಯರ, ನನ್ನದು ತಪ್ಪಾಗ್ತೆ. ಯಾವಾರದಾಗ ಲುಕ್ಕನ ಆಗಿದ್ದೇನೊ ಖರೇವೈತಿ. ಆದರೂ ನಿಮ್ಮ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರದಾಗ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕೊಡತೇನಿ. ತಗೊಂಡು ಮನಗಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ಬಿ — ಆಂ! ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಈಗ ಕೊಡತೀರಾ?

ಮಾ — ಮನೀಗೆ ಬರಿ. ಈಗ ಕೊಡತೇನಿ.

ಬಿ — (ಎದ್ದು ನಿಂತು) ನಡೆಯಿರಿ ಹಾಗಾದರೆ.

ಬಿದ್ದ — ಕಾಲು ಸಮಾ ಆತೇನಿ ರಾಯರ, ಆಗಾಳೆ ?

[ಬಿದ್ದಾಡಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೈಮುಗಿದು ಮಾಚಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿಯೊಡನೆ ಹೋಗುವನು]

ಸ — ಅಂತೂ ತಮ್ಮ ನ್ಯಾಯ, ತಾವೇ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡರು.

ವಿ — ನಮ್ಮ ಪರಲೋಕದ ತಂದೆಯು ಸಹ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆ ತಪ್ಪಬೇಡ ಎಂದು.

ಸ — (ನಗುತ್ತಿರುವ ಅಂಜನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಡಾಕ್ಟರಸಾಹೇಬ್, ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಆ ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಬಿಡಿರಿ.

ಏ — ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯೇ ಹಾಗಿದೆ.

ಸ — ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಿರಿ, ಇಲ್ಲವೆ ತಿದ್ದಿಸಿರಿ.

ಏ — ಇನ್ನು ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ. (ಸಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೋಗುವನು)

ಸ — ಏನು ಶಾಂತಣ್ಣ, ಒಹಳ ದಿನಸಾತು ನಿನ್ನ ಕಂಡೇ ಇಲ್ಲಲ್ಲ ?

ಶಾಂ — ಬರ್ತೀನಿ ಯಾವ್ವ. ಜೀಜೇ ಮುಂದೆ ಅತ್ತಾಗ ಬರ್ತೀನಿ.

ಬರ್ತೀನಿ ಶಾಯಿ (ನವಸ್ಕರಿಸಿ ಬಿದ್ದುಡಿ ಸಹಿತ ಹೋಗುವನು)

ಸ — ಇದು ನಿಮ್ಮ ವಸ್ತ್ರ. ಅಂದು ನೀವು ಕೊಟ್ಟದ್ದು. (ಕೊಡ
ಹೋಗುವನು)

ಅಂ — ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇರಬಹುದಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ನೆನಪು ಅಂತ.

ಸ — ಅದು ಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ನಮಗ ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ.

ಅಂ — ನಮ್ಮ ನೆನಪು ಬ್ಯಾಡ ? !

ಸ — ಹಾಂಗಲ್ಲ .....

ಅಂ — ನಾವಿನ್ನು ಈ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವವರಿದ್ದೇವೆ.
ಅದಕ್ಕೇಂದೇ ನಿಮಗೆ ಹಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಸ — (ಉಸಿರ್ಗರೆದು) ಆಗಲಿ. (ವಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ದಾರಿ
ಗಾಣದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಅಂಜನವನ್ನು ಹಾಕಿ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದ ನೆನಪೆಂದು,
ನೀವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಿಸಿದ ದೀಪಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕ ಎಂದು, ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹ
ವನ್ನು ಜೊತೆಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಇನ್ನು ರಾಯ್ಡುಡುತ್ತೇನೆ.

ಅಂ — ಮತ್ತೆ ಯಾವಾಗ ಬಿಟ್ಟು ?

ಸ — ದೈವ ಕೂಡಿಸಿದಾಗ.

[ಇವರೂ ಹೋಗುವರು]

— ತೆರೆ —

ದೃಶ್ಯ ೩.

[ಕನಕರಾಯರ ಮನೆಯ ಪಡಸಾಲೆ]

[ಮೊದಲ ಅಂಕಿನಲ್ಲಿಯಂತೆ. ಕುರ್ಚಿ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆ ಬೇರೆ. ಹಾಸಿ ದಿಂಬು ಇಡಲಾಗಿವೆ. ತಾಟಿನಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು, ಎಲಿ ಅಡಿಕೆ ಹಾಕಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಅತ್ತರದಾನಿ, ಗುಲಾಬದಾನಿ, ಹೂವಿನ ಕಲಶ, ಇಡಲಾಗಿವೆ. ನಡುಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಧವಳಾಬಾಯಿ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಚಿಕ್ಕ ಮುದ್ದೆ ಜ್ಞಾಚಾರ್ಯರು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಇಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕನಕರಾಯರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಕುರ್ಚಿ ಟೇಬಲ್ನು ಸುಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರ ಆಗಮನದ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುವರು.]

ಥ — (ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ) ಸರೋ, ಎಷ್ಟು ಹೊಡೆಯಿತವ್ವಾ ? ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರು ಬರೋ ಹೊತ್ತತ್ತೇನು ?

ಸ — (ಕೈಗಡಿಯಾದವನ್ನು ನೋಡಿ) ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಈಗ ಬರಬಹುದು. (ಇಟ್ಟ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಸರಿಮಾಡುವನು)

ಕ — ಕಾರಿನಿಂದ ಬರುವವರು, ತಡವಾಗಬಾರದು ಮತ್ತೆ.

ಚಿ — (ಎಲಡಿಕಿ ತಾಟು ತಂದಿಡುತ್ತ) ಕಾರಿಂದಾದರೂ ಏನು ನೆಚ್ಚಿಗಿದೆ, ರಾಯರೆ. ತುಮು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ, ಈಗ ಬರಬಹುದು.

ಥ — ಆಚಾರಸ, ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರು ಮಾಡಿಕೊಂಡೀರಾ ? ಇದೂ ಹೊತ್ತಿನಾಗೂ ಈ ಕಾಲೊಂದು ಹೀಂಗ ಅಗಿ ಕೂಡಬೇಕು ? ಕೂಡಲೆ ಕೂಡ ಬೇಕಾತು ! ಆಚಾರಸ, ನಮ್ಮ ನಿರ್ಮಲಕ್ಕನ ಮಾರಿ ಯಾವಾಗ ಕಂಡೇನೋ ಅಂತ ಆಗಿದೆ.

ಚಿ — ಬರತಾರ, ಬರತಾರ. ಬಂದೇ ಬರತಾರ. ನಾವು ಆತರು ಸೆಟ್ಟರ ಅವರೊಂದು ಬರಬೇಕಲ್ಲ ? ಬರೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬರತಾರ.

ಸ — ನಾನು ನೋಡಿಯಾದರೂ ಬರತೇನಿ ಹೊರಗ ಹೋಗಿ (ಹೋಗುವನು)

ಕ — ಬಹಳ ಆತುರದಿಂದ ಹಾದೀ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರ ಹೀಂಗೂ ಆಗೋದೋ. (ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಪ್ಪಾಡುತ್ತ, ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಆಚಾರ, ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರ ಅದನೋ ಇಲ್ಲೇ ?

ಥ — ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರ ಅನ. ಬೆಳ್ಳಿ ತಾಟಿನಾಗ ಬಾಳಿಹಣ್ಣು-ದ್ರಾಕ್ಷೆ ಇಟ್ಟಿನ. ಕೇಶರ ಹಾಕಿ ಹಾಲು ಕಾಸಿ ಇಟ್ಟಿದೆ. ಎಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಇಟ್ಟಿದೆ. ಅತ್ತರವಾನಿ ಗುಲಾಬದಾನಿ ತಗದ ಇಟ್ಟಿನ. ಉದಿನಕಡ್ಡಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟಿದೆ. ಒಳಗ ಅಡಗಿಅಂತೂ ತಯಾರ ಅದೆ. ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆಕೊಳೆಗಳಿಕ್ಕೆ ಬಿಸಿನೀರು ಸಹಿತ ತಯಾರ ಅದೆ.

ಚಿ — ಒರಸಿಕೋಳ್ಳಿಕ್ಕೆ ಪಂಜಿ ?

ಥ — ಅದೂ ಅದೆ.

[ಮೋಟರ ಹಾರ್ನಿನ ಸಪ್ಪಳ]

ಅಕಾ ! ಬಂತು ಕಾಣಸತದೆ.

ಸ — (ಅನಸಂದಿಂದ ಬಂದು) ಅವ್ವಾ, ಕಾರು ಬಂತು! ಬಂದರು.

[ಶೀವಲ್ಲಭರಾಯರು ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರು ಬರುವರು]

ಶೀ—(ಬಂದು ಕನಕರಾಯರಿಗೆ, ಡವಳಾಬಾಯರಿಗೆ ಸಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು)

ಸ — (ಮಿಕಿಮಿಕಿ ನೋಡಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ) ಮಲ್ಲಿನಾಥರಾಯರ ಹೋಲಿಕೆ ಇದೆ ಇವರಿಗೆ! ಗಡ್ಡೆ ವೂಸೆ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರಂತೊಬ್ಬರು ಏಕೆ ಇರಬಾರದು?

ಕ — ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇಮೋ? ಈಗ ಯಾವ ಊರಿಂದ ಬಂದಿರಿ? ನೀರಡಿ ಸಿರಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ಪಾನಕ ತಗೊಳ್ಳಿರಿ. (ಸರ್ಪೋತ್ತಮ ಕೊಡುವನು) ಇಷ್ಟು ದಿನವೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದಿರಿ? ನಿಮ್ಮ ಬಿಡುಗಡೆ ಆದ ಮ್ಯಾಲೂ ಯಾವ ಸುದ್ದೀನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಥ — ನಿರ್ಮಲಾ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ? ಆಕೆನ್ನ ಯಾಕೆ ಕರಕೊಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ? ಇಷ್ಟು ದಿನವದಾಗ ಒಂದು ಪತ್ರ ಹಾಕಿವ್ವರ ಆಗತಿತ್ತು.

ಶೀ — (ದುಃಖವನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುತ್ತ) ನನಗ ತಿನ್ನೂ ಆದ ಮ್ಯಾಲ ವಸಾಪೂರ ಸೆರೆಮನೆಯೊಳಗೆ ಒಯ್ದು ನಮ್ಮನ್ನಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋದ

ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳವ್ಯಾಲ ನನಗೆ ನಿರ್ಮಲೆಯಿಂದ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬಂತು. ಇದೇ ಆ ಪತ್ರ. (ತೆಗೆದು ಕನಕರಾಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವನು)

ಕ — (ಒಪ್ಪಿ, ಕನ್ನಡಕ ಹಾಕಿಕೊಂಡು) ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ ನನಗೆ, ಕಾಣಸೋದಿಲ್ಲ ಚಾಳೀಸ ಇಲ್ಲದ. ನೀನೂ ಓದು :

ಸ — (ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದಹತ್ತುವನು)

“ ಪ್ರಿಯ ನಾಥರೆ,

ನೀವು ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹೊದ ಬಳಿಕ ನಾನು ತನುಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಇದ್ದೆನು. ಆಗ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರ ಕಾರದಿಂದ ತಂಪೆಯವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಹತ್ತಿತು. ನೌಕರಿಯನ್ನು ಕಸಿದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಸರಕಾರದವರು ಬೆವರಿಸಿ ಬರೆದಂತೆ. ತಂಪೆಯವರು ಸರಕಾರದ ಕಿಟಕಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹರಿಹಾರ ಹತ್ತಿದರು. ನನ್ನಿಂದ ಇವರಿಗೇಕೆ ಕಷ್ಟ ಎಂದು ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಹೊರಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ಇದ್ದೆ. ನನಗೆ ದಿನಗಳು ತುಂಬಿವೆ. ಬಾಣಂತಿತನ ಎಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಬ್ಬ ಹೊನ್ನೂರುಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಅನಾಥಬಾಲಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಅಲ್ಲಿಯ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆಶ್ರಮದವರು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಈಗ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ವಿಳಾಸವನ್ನೂ ನನ್ನ ವಿಳಾಸವನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಮಮ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳಬಾರದು.

ಪ್ರೀತಿ ಇರಲಿ.

ನಿಮ್ಮ
ನಿರ್ಮಲಾ.

ಥ — ನಿರ್ಮಲಾ....

ಶೀ — ಅದು ಬಂದ ಮೂರು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಈ ಪತ್ರ ಬಂತು. (ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಡುವನು)

ಸ — (ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಓಸುವನು)

Dear sir,

You know your wife was here. She gave birth to a female child. But she expired as she could not bear the pangs and consequences of delivery. Though we tried our best we could not save her. The child will be cared for. You need not feel anxiety. After your release from jail you should come over here and take care of the child. We are sorry for what has happened.

Secretary

PANDHARPUR.

ANATHABALIKASHRAM

ಥ — ಏನು ಬರದಾರ ? .....ನನಗೊಂದಿಷ್ಟು ಹೇಳಿ.

[ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನಿರುವರು]

ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತೀರಿ ? .... ಸರೋ, ... ಸರೋ..... ಪತ್ರದಾಗ ಏನ ಬರದದ ನನಗೊಂದಿಷ್ಟು ಹೇಳಿವಾ !

ಸ — (ಅಸಹಿಸಿದ) ಅಕ್ಕ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಕೂಸು ಹಡೆದು ಪಂಥರಪುರದ ಆಶ್ರಮದಾಗ ತೀರಿಕೊಂಡಳಂತ....

ಥ — ಆಂ ! ನಿರ್ಮಲಾ ! ನಿರ್ಮಲಾ ! (ಅಳುವಳು)

ಸ — ತಡಕೋ ಅವ್ವಾ ! ಕೂಸು ಅದೆ ಅಂತ. ಅವರೂ ಜೋಪಾನ ಮಾಡತಾರಂತ. ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರು ಒಟ್ಟು ಬಂದ ಮ್ಯಾಲ ಬೇಕಂದರ ಕೂಡತಾರಂತ.

ಥ — ನಮ್ಮ ನಿರ್ಮಲಾ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು ! (ಬಿಕ್ಕುತ್ತ) ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ ಸಾಯೋ ಹೊತ್ತು ಬಂತು ನನ್ನ ಕಂದವ್ವನ ! ನಮ್ಮವ್ವಾ, ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ !

ಕ — ಆದದ್ದಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಅಳೋದರ ಕಿಂತ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನು ಉಳಿದದ ? ನನ್ನಿಂದ ಆಗಬಾರದ ತಪ್ಪು

ಅಗಿಹೋಯಿತು. ಇನ್ನ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ತಿರಿಗಿ ಬರೋಹಾಂಗಿಲ್ಲ ಇನ್ನ ನಮಗ ಉಳಿದದ್ದು ಅಂದರೆ ಈ ಕರಗಲಾರದ ದುಃಖವ ಗಂಟು. ನನ್ನ ಮಗಳ ಮರಣಕ್ಕೆ ನಾನು ಕಾರಣ ಅಗಬೇಕೂ ಅಂದರೆ ಏನು ನನ್ನ ದುರ್ವೈವ! ನಾನು ಮಾಡಿದ ಈ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇನು ಗತಿ! (ತಲೆಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹಿಂದಕ್ಕಿರುಗುವನು)

ಚಿ — ಬಾಯರ, ರಾಯರ, ದೇವರ ಇಚ್ಛಾಕ್ಕೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡೋದು? ಕರ್ಮಫಲ ಅದು. ಉಂಡೆ ತೀರಬೇಕು. ಈಗ ದುಃಖಿಸಿ ಉಪಯೋಗ ಏನು? ಸತ್ತಾಕೆ ತಿರಿಗಿ ಬ್ಯಾರೆ ಬರೊದಿಲ್ಲ? ಇನ್ನ, ಮುಂದೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿರಿ. ಸುಮ್ಮನ ಅತಗೋತ ಕೂತರ ಯಾತ್ಯ ಬಂತು? ಆ ಕೂಸು ಎಲ್ಲಿ ಅದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಅದನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬರಿ. ಅದರ ಮಾರಿ ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮ ದುಃಖ ಮರೀರಿ. (ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರಿಗೆ) ರಾಯರ, ಕೂಸು ಎಲ್ಲಿ ಅದ?

ಶ್ರೀ — ಆ ಕೂಸು ಈಗ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ.

ಥ — ಇಲ್ಲಿಗ್ಯಾಕೆ ಆಕೆನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಸಂಗ್ರೀಲೆ? ಆಕೆನ್ನಾರೆ ನೋಡಿ ಮಗಳ ದುಃಖನುಂಗಿ ಕೋತಿವೆ.

ಶ್ರೀ — ಕರಕೊಂಡೆಲ್ಲಾ ಬರತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಆಶ್ರಮದಾಗ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗಿನೀವು ಮಡಿಮಂದಿ. ಬಗೀಹೇತಮೋ ಇಲ್ಲೇ ಅಂತ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆ.

ಥ — ನೀವೂ ಒಂದು. ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದರೇನು, ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿ ಸುಳ್ಳು ಅಗತದೇನು?

ಚಿ — ಖರೆ. ಆಶ್ರಮದಾಗ ಬೆಳೆದಾಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಏನಾಯಿತು? ನಮ್ಮ ವಸ್ತು ಎಂದಿಗೂ ನಮ್ಮದೇ.

ಥ — ನೀವು ಕರಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಶ್ರೀ — ನೀವು ಕರಕೊಂಡು ಬಾ ಅಂದರೆ ಕರಕೊಂಡು ಬರತೇನಿ.

ಥ — ಅಗತ್ಯ ಕರಕೊಂಡು ಬರಿ, ಇಟ್ಟಗೋತೇವಿ. ಇಷ್ಟು ಯಾಕೆ, ನಮ್ಮ ಸರೂಗ ಮದಿವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಡತೇವಿ, ಇನ್ನೂ ಮದಿವಿ ಆಗಿರದಿದ್ದರೆ.

ಚಿ — ಬರಾಬರಿ ಮಾತು. ಈಗ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಅತ್ಯ.

ಕ — ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾದರೂ ಆ ಹುಡುಗಿನ್ನು ಸರ್ವೋತ್ತಮಗ ತಗೊಂಡು ಬಿಡಬೇಕು ಅಂತೇನಿ.

ಶ್ರೀ — ಆಗತ್ಯ ಆಗಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಯರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಆದ ಹಾಗಲ್ಲೋ ?

ಸ — (ತನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆ) ಈಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡಲಿ ? ಹುಂ ಅಂದರೆ ಅಂಜನೆಯ ಗತಿ ಏನು ? (ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರಿಗೆ) ಈಗ ಯಾಕೆ ಆ ಮಾತು ?

ಥ — ಆತನ್ನೇನು ಕೇಳತೀರಿ ? ಹುಡುಗಿನ್ನು ಕರಕೊಂಡಂತೂ ಬರಿ.

ಶ್ರೀ — ಕರಕೊಂಡುಬರಲೇ ? (ಏನವನು)

ಥ — ಇನ್ನು ಯಾವಾಗ ಬರೋವರು ?

ಶ್ರೀ — ಈಗ. ಇಲ್ಲೇ ಕಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ.

[ಹೊ ಗುವರು]

ಥ — ಇಲ್ಲೇ ಬಂದಾಳೆ ! ನೆಟ್ಟುಗಾತು. ಮೊಮ್ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರ ಮಗಳ ದುಃಖ ಮರೀಲಿಕ್ಕೆ ಆದೀತು.

[ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾಯರು ಅಂಜನೆಯನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬರುವರು]

ಅಯ್ಯ ! ಅಂಜನಾಬಾಯಿ ! ಇರೇನಕ ನನ್ನ ನಿರ್ಮಲಾನ ಮಗಳೆ ? ಅಯ್ ನಮ್ಮವ್ವಾ ! ಎಷ್ಟು ದಿನವ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದೀ ! ಬಾ ನಮ್ಮವ್ವಾ, ಬಾ. (ಅಂಜನೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಳು)

ಕ — ಏಕೆ ! ಅಂಜನಾಬಾಯಿ !

ಸ — ಅಂಜನಾ !

ಶ್ರೀ — ಅಂಜನಾ, ನಿನಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಗಿರಬಹುದು. ಒಂದು ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ : ಈ ಮಲ್ಲಿನಾಥನೇ ನಿನ್ನ ತಂದೆ.

ಸ — (ಭಾರ ಇಳಿದವರಂತೆ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟು) ದೇವರೇ ಪಾರು ಮಾಡಿದ !

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ]

ಬಿದ್ದ — ಯಾರದೀರಿ ಮನ್ಯಾಗ ?

ಸ — ಯಾರವರು ?

ಬಿದ್ದ — ನಾನಿ. ಬಿದ್ದಾಡಿ.

ಸ — ಯಾಕ ಬಂದಿ? ಎರು ಕೆಲಸ? ಒಳಗೆ ಬಾ. (ಅತ್ತ ಹೋಗುವನು)

[ಬಿದ್ದಾಡಿ, ಚೆನ್ನಿ ಬರುವನು]

ಬಿದ್ದ — ಅಂಜನಸ್ವನೋರು ಇಲ್ಲಿನಾರ ಬಂದಾರೇನೋ ಅಂತ ನೋಡಾಕ ಬಂದಿದ್ದಿವಿರಿ. ನುನಿ ಕದಾ ಹಾಕಿತ್ತೆ. ಉರಾಗೂ ಒಂದಿಟು ಧುಫಳಿ ಭಾಳಾಗೈತಿ. ಅದ್ವಂಡಕ ಹುಡುಕೆಂದಂತ ಬಂದಿವಿರಿ. ಅದಾರೇನಿ?

ಶೀ — (ಬಿದ್ದಾಡಿ) ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರ ಬಾ.

ಚೆ — (ನೋಡಿ) ಇಲ್ಲಿ ಅದಾರು ! (ಧವಳಾಬಾಯಿ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ) ಯವ್ವಾ, ಈ ನಮ್ಮ ಅಂಜನಸ್ವನೋರು ನಿಮ್ಮ ರಾಯರಿಗೆ ಯಾಕ ತಗೋ ಬಾರದರಿ?

ಕ — (ನಗುತ್ತ) ಚೆನ್ನಮ್ಮ, ತಗೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅತಿಲ್ಲೆ ?

ಚೆ — ಹೀಗ ಅಕ್ಕಲ್ಪಿತ ಕೂಡಿದ ಯೋಗಾಯೋಗನೆ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತ ಇದ್ದಾಂಗ. ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಬಿಡಿ.

ಕ — ಓಹೋ.

ಚೆ — ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಯಾ, ಇತ್ತಲಾಗ ಬಾ. (ಕೈಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುವನು) ಅಂಜನಾಬಾಯಿ ನೀ ಇತ್ತಲಾಗ ಬಂದು ನಿಂದ್ರವಾ.

ಅಂ — ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೀರಿ. ಆ ಬಿದ್ದಾಡೆವ್ವ, ಚೆನ್ನಿ ಅವರನ್ನೂ ಹೀಗ ನಿಂದರಿಸಿರಿ. ನನಗ ಅವರು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟರು.

ಚೆ — ಹೋಗಿ ಯವ್ವಾ,

ಬಿದ್ದ — ಏಕ, ಸುಮ್ಮನ ಬಾ.

[ಶೀವಲ್ಲಭರಾಯರು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವನು]

[ತೆರೆಯಲ್ಲಿ]

ಶಾಂ — ಯವ್ವಾ, ಅದೀರೇನಿ ಮನ್ಯಾಗ ?

ಸ — ಇದ್ದೇವಿ. ಬಾ ಶಾಂತಣ್ಣ. ಒಳಗೆ ಬಾ.

ಶಾಂ — ದೊಡ್ಡರಾಯರು ಅದಾರೇನಿ ? ಬಂದರ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡ್ಕಾರು ಧಣೀ.

ಕ — ಒಳಗ ಬಾರೋ, ಏನಗ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

[ಶಾಂತಣ್ಣ ಬಂದು ದೂರ ನಿಲ್ಲುವನು]

ಶಾಂ — ಇದೇನಿ? ಜೋಡಿಜೋಡಿ ಆಗಿ ನಿಂತಾರ ಇವರು !

ಚಿ — ಇನ್ನಮ್ಮಾಲ ಜೋಡಿ ಆಗವರಂತಹ ಹಾಂಗ ನಿಂತಾರ ಶಾಂತಣ್ಣ.

ಶಾಂ — ಹೂಂ, ಹೀಗೇನಿ? ಪಾಡಾತು. ಬಾಳ ಸಂತೋಸ ! ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಆಗಲಿ !

ಸ — ಶಾಂತಣ್ಣ, ನೀ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಅಡಿದ ಮಾತನ ಖರೇ ಆತ ನೋಡು.

ಶಾಂ — ಎಲ್ಲಾ ದೇವರಾಟ, ನನ್ನ ಧಣಿ ! ಆತ ಮಾಡಸಾವ. ನಾವು ಏಟರವರು !

ಶೀ — ನಿನ್ನ ಮಗ - ಡಾಕ್ಟರು ಏನಂತಾರ ?

ಶಾಂ — ಆ ವಿಸೀನರಿ ಡಾಕ್ಟರರಿ ಬಿಟ್ಟು ಈಗ ಬ್ಯಾರೇನ ತಂದೊಂದು ವೈದ್ಯಕಿ ಅಂಗಡಿ ತಗದಾನ್ರಿ.

ಸ — ಪಾಡಾತು ನೋಡು.

ಚಿ — (ಅಶೀರ್ವಾದ ಪರ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರ ಮಾಡುವರು) ಇನ್ನೇನು.

ಸ — ನನ್ನ ಮೊಂಡು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಅದೆ :

ಏಳಲಿ ಬಿದ್ದಿಹ ಜನಗಳು
ಹೂಳಲಿ ಸಿಟ್ಟಿಸೊಕ್ಕು ಬಗೆಯೊಳ ಕಿಚ್ಚಂ
ತಾಳಲಿ ಬಂದೆಡರುಗಳಂ
ಜಾಳಲಿ ಎಲ್ಲರಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೊ

— ತೆರೆ —

ಸ ಮಾ ಪ್ತ

ಮ ನೋ ಹ ರ ಗ್ರಂ ಥ ಮಾ ಲೆ, ಧಾ ರ ವಾ ಡ

ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯು ೧೯೩೩ನೆಯ ಅಗಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿ, ಸಣ್ಣಕತೆ, ನಾಟಕ ಏಕಾಂಕ, ಹರಟೆ, ದಿನಚರಿ ಮೊದಲಾದ ಸರಸಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೇ ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾವ್ಯ-ವಿಮರ್ಶೆ-ವಿಜ್ಞಾನ-ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯು ಬಿಡಿಮುತ್ತುಗಳೆಂದು ಅಗೀಗ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಯುತರಾದ ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ, ವಿ. ಕೃ. ಗೋಕಾಕ, ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳ ಇವರು ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಲಹೆಗಾರರಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇಡೀ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತಬರೆಹಗಾರರೂ ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗಾಗಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು ಇದರ ಗೌರವವನ್ನೂ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಇದರ ಸಾಹಿತ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಉನ್ನತವಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಹೊಸ ವರ್ಷವು ಅಗಷ್ಟ ತಿಂಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ; ಜುಲೈ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಚಂದಾದಾರರಾಗಬಹುದು. ಆ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಆ ವರ್ಷದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅಗಷ್ಟದಿಂದಲೇ ಹೊಸಗ್ರಾಹಕರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುವದು.

ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಮನಿಯಾರ್ಡರ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ನಡೆಯುವ ವರ್ಷದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದಿನ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಚಂದಾಸಲತ್ತು ಅನ್ವಯಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ್ನು ಮುಖಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು.

ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೆ ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ ೧೫೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅಜೀವಚಂದಾದಾರರಾಗಬಹುದು. ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಆಜನ್ಮ ಸರ್ವಂತ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ

ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುವದು. ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಬಿಡಿಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತಿನಿಂದ ಅಪರಿಗತ ಪೂರೈಸಲಾಗುವದು.

ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ವಾರ್ಷಿಕಚಂದಾ ಎಂಟು ರೂಪಾಯಿ (೮-೦-೦) ಮಾತ್ರ ಇದೆ.

ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ರೂಪಾಯಿ ಎಂಟಾಣಿ (೮-೮-೦) ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವದು.

ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕ್ರೌ. ಅ. ೧೦೦೦ ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಸರಸಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಾದವರಿಗೆ-ಈಗ ಹೆಚ್ಚಿದ ಅಂಚೆವೆಚ್ಚವನ್ನು ನೆನೆದು-ಎರಡು ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುವದು.

ಆಯಾ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅವುಗಳ ಪುಟಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು.

ಹಿಂದಿನ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ 'ಬೇಡಿಕೆ' ಯನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ 'ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವ ಗ್ರಂಥಗಳ' ಪಟ್ಟಿಯೊಳಗಿಂದಲೇ ಆಯ್ದು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ.

ಪುಸ್ತಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಳಿಸುವದರ ಜೊತೆಗೆ ಮುಂಗಡ ಹಣವನ್ನೂ ಕಳಿಸಬೇಕಾಗುವದು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಬೇಡಿಕೆಯ ಒಟ್ಟು ಬೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ೧೮% ಕಮಿಷನ್ ಕೊಡಲಾಗುವದು.

೧೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬೇಡಿಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದಲ್ಲಿ ೨೫% ಕಮಿಷನ್ ಕೊಡಲಾಗುವದು-

ಪ್ಯಾಕೆಂಗ್, ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕ.

ವಿಳಾಸ :

ಸಂಪಾದಕ

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ
ಧಾರವಾಡ.

ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ದೂರೆಯುವ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಕಾದಂಬರಿಗಳು :

೧ ಧರ್ಮಸೆರೆ	ಜಡಭರತ	—೨	೦	೦
೨ ನಿಶರ್ಗ	ಮಿರ್ಜಿ ಅಣ್ಣಾ ರಾಯರು	—೩	೮	೦
೩ ರಾಷ್ಟ್ರಪುರುಷ	”	—೮	೦	೦
೪ ಅನಂತ	ಸತ್ಯಬೋಧ	—೧	೪	೦
೫ ಭಗ್ನಮಂದಿರ	ಹೇಮಂತ	—೪	೮	೦
೬ ಅಸ್ತ	ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ	—೪	೦	೦
೭ ಕಾಣೂ ಪುರುಷ	”	—೧	೮	೦
೮ ಗಂಗಾಸಾನಿ	ವರಗಿರಿ	—೧	೧೪	೦
೯ ಮಾದನ ಮಗಳು	ಎಂ. ವಿ. ಸೀ.	—೬	೦	೮
೧೦ ಮುನಿಯನ ಮಾದರಿ	ಕೆ. ಎ. ಎನ್. ರಾವ್	—೨	೧೨	೦
೧೧ ಮೇದಿನಾಪುರದ ಮಲ್ಲ	ಗುರುರಾಜ ಜೋಶಿ	—೨	೧೨	೦
೧೨ ಔರಂಗಜೇಬ	ಕೆರೂರ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು	—೩	೦	೦
೧೩ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವಿಜಯ	”	—೧	೦	೦
೧೪ ಯವನ ಸೈರಂಧ್ರ	”	—೨	೪	೦
೧೫ ಇಂದ್ರಚಾಪ	ರಂಗರಾವ ತಲಾಚೇರಕರ	—೨	೮	೦
೧೬ ಎರಡನೆಯ ಸಂಬಂಧ	ಎನ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ	—೩	೦	೦
೧೭ ಬರ್ಯಾದೇ-ಮಹಲು	ಅಶ್ವತ್ಥ	—೩	೮	೦
೧೮ ಗ್ರಹದಾರಣ್ಯಕ	ನಾ. ಕಸ್ತೂರಿ	—೧	೮	೦

ನಾಟಕಗಳು :

೧೯ ಎತ್ತಿದ ಕೈ	ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ	—೧	೧೪	೦
೨೦ ಯುಗಾಂತರ	ವಿ. ಕೃ. ಗೋಕಾಕ	—೦	೧೨	೦
೨೧ ಬಿತ್ತಿದ ಬೆಳೆ	ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ	—೧	೦	೦
೨೨ ನೇಣುವಾಸ	ಶ್ರೀಮತಿ ಪ. ಸೀತಾದೇವಿ	—೦	೧೨	೦
೨೩ ಮಗು	ಕೆ. ಎ. ಎನ್. ರಾವ್	—೧	೮	೦
೨೪ ಹೊಸ ಸಂಸಾರ	ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ	—೨	೮	೦
೨೫ ಭಾಗ್ಯಶ್ರೀ	ಲ. ಜಿ. ಬೇಂದ್ರೆ	—೧	೦	೦
೨೬ ವಿಮರ್ಶಕ ವೈದ್ಯ	ವಿ. ಕೃ. ಗೋಕಾಕ	—೦	೬	೦
೨೭ ನಲ-ದಮಯಂತಿ	ಕೆರೂರ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು	—೧	೮	೦
೨೮ ಪತಿಸೋದ್ಧಾರ	ಎನ್. ಹುಯಿಲುಗೋಳ	—೧	೮	೦

ಸಣ್ಣ ಕತೆ, ಲಲಿತಪ್ರಬಂಧಗಳು :

೨೯ ಕುರಿಹಿಂಡು	ಜಲಧರ	—೨	೮	೦
೩೦ ಹೂಬಾಣಗಳು	ಪ. ರವಾನಂದ	—೩	೦	೦
೩೧ ಜಡಭರತನ ಕನಸುಗಳು	ಜಡಭರತ	—೧	೮	೦
೩೨ ಪ್ರೇಮವಿಜಯ	ಕೆರೂರ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು	—೨	೮	೦
೩೩ ಬೆಳಗಿದ ದೀಪಗಳು	" "	—೧	೧೨	೦
೩೪ ತೇಳೆದ ಮುತ್ತ	" "	—೩	೨	೦
೩೫ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಬರಹಗಳು	ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರು	—೧	೧೨	೦
೩೬ ಚೀನದ ಬಾಳು-ಬದುಕು	" "	—೭	೦	೦
೩೭ ಬಾಳು-ಹೊಳೆ	ಆಶ್ವತ್ಥ	—೨	೮	೦
೩೮ ನಾಲಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಕತೆಗಳು	ಶ್ರೀಮತಿ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ	—೨	೦	೦

ಕಾವ್ಯಗಳು :

೩೯ ಗರಿ	ಅಂಬಿಕಾತನಯಪತ್ತ	} ಸಾದಾ ಬಳ್ಳೀ ಕಾಗದ	—೨	೦	೦
೪೦ ಸಖೀಗೀತ	" "		—೨	೮	೦
೪೧ ಬಾಸಿಗ	ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಲಿ		—೧	೯	೦
೪೨ ಸಮುದ್ರ ಗೀತಗಳು	ವಿ. ಕೃ. ಗೋಕಾಕ		—೧	೪	೦
೪೩ ಬಾಳ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ	" "		—೩	೮	೦
೪೪ ಮಹಾಯುದ್ಧ	ಕೆ. ಎ. ಎನ್. ರಾವ್		—೧	೮	೦

ವಿನೂರ್ಣಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥಗಳು :

೪೫ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಸುರ್ಜೆ	ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ	—೧	೮	೦
೪೬ ದತ್ತವಾಣಿ	ಮಿರ್ಜಿ ಅಣ್ಣಾರಾಯರು	—೧	೪	೦
೪೭ ವಾತ್ಸಪಾಣಿ	ಶಿಶು ಮಧುರಚೆನ್ನ	—೧	೪	೦
೪೮ ಯುಗಪ್ರವರ್ತಕ ಬಸವಣ್ಣ	ಚಿಂತಾಮಣಿ	—೧	೪	೦
೪೯ ಕವಿ-ಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿ	ವೀ. ಸೀ.	—೧	೮	೦

ಹಿಂ ದಿನ, ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಟ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧೯೪೯ ಅಗಸ್ಟದಿಂದ ೧೯೫೦ ಜುಲೈ ವರೆಗಿನ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ
ಶತಗ್ರಂಥಪೂರ್ತಿಯ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು.

೯೯	ಜಡಭರತನ ಕನಸುಗಳು	ಜಡಭರತ	೧೩೭	೧-೮-೦
೧೦೦	ಗಂಗಾಸಾನಿ (ಕಾದಂಬರಿ)	ವರಗಿರಿ	೧೬೮	೧-೧೪-೦
೧೦೦	ಮಗು (ನಾಟಕ)	ಅಶ್ವತ್ಥ	೧೦೫	೧-೮-೦
೧೦೧	ಚೀನದಬಾಳು-ಬದುಕು(ಕತೆಗಳು)ಬೇರೆಬೇರೆಯವರು೪೩		೭-೦-೦	
೧೦೨	ಮೇದಿನಾಪುರದ ಮಲ್ಲ (ಕಾದಂಬರಿ) ಗುರುರಾಜ	೨೧೭	೨-೧೨-೦	
೧೦೩	ಮಾದನ ಮಗಳು (ಕಾದಂಬರಿ) ಎಂ. ವಿ. ಸಿ. ೪೦೩		೬-೦-೦	

ಒಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟ ಪುಟಗಳು : ೧೪೬೩ ಮುಖ ಬೆಲೆ ೨೦-೧೦-೦

೧೯೫೦ ಅಗಸ್ಟದಿಂದ ೧೯೫೧ ಜುಲೈವರೆಗಿನ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಟವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧೦೪	ಹೊಸ ಸಂಸಾರ (ನಾಟಕ) ....ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ	೧೮೬	೨-೮-೦	
೧೦೫	ಇಂದ್ರಚಾಪ (ಕಾದಂಬರಿ)....ರಂಗರಾವ ತಟ್ಟೇರಿ	೧೮೮	೨-೮-೦	
೧೦೬	ಬಾಳಹೊಳೆ (ಕತೆಗಳು) ....ಅಶ್ವತ್ಥ	೨೨೮	೨-೮-೦	
೧೦೭	ಭಾಗ್ಯಶ್ರೀ (ನಾಟಕ) ....ಎಲ್. ಜೆ. ಬೇಂದ್ರೆ	೭೭	೧-೦-೦	
೧೦೮	ಎರಡನೆಯ ಸಂಬಂಧ(ಕಾದಂಬರಿ)ಎನ್ನೆ ಕುಲಕರ್ಣಿ	೨೯೦	೩-೦-೦	

ಒಟ್ಟು ಪುಟಗಳು; ೯೬೯ ಮುಖಬೆಲೆ ೧೧-೮-೦

**೧೯೫೧ ಅಗಸ್ಟದಿಂದ ೧೯೫೨ ಜುಲೈ ವರೆಗಿನ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಟವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು**

೧೦೯ ೧೧೦	}	ಮರ್ಯಾದೆಮಹಲು (ಕಾದಂಬರಿ) ಅಶ್ವತ್ಥ	೩೫೦	೩-೮-೦
೧೧೧		ಯವನಸ್ಥೈರಂಧ್ರಿ.... ಕೆರೂರ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ	೨೫೫	೨-೪-೦
೧೧೨ ೧೧೩	}	ಪ್ರೇಮವಿಜಯ (ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಥೆಗಳು) ,,	೨೪೬	೨-೮-೦
೧೧೪		ಬೆಳಗಿದ ದೀಪಗಳು (ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕತೆಗಳು)	೧೭೦	೧-೧೨-೦
ಒಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಪುಟಗಳು : ೯೯೧. ಮುಖಬೆಲೆ ೧೦-೦-೦				

**೧೯೫೨ ಅಗಸ್ಟದಿಂದ ೧೯೫೩ ಜುಲೈ ವರೆಗಿನ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಟವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು.**

೧೧೫ ೧೧೬ ೧೧೭ ೧೧೮ ೧೧೯ ೧೨೦	}	ತೊಳೆದ ಮುತ್ತು (ಬೆಳ್ಳಿಚಿಕ್ಕ ಸಹಿತ) ಕೆರೂರವರು ೩೧೦ ೩-೨-೦
ಸೆರೆಮನೆ (ಸಮರಸವೇ ಜೀವನದ ೬ನೆಯ ಭಾಗ) ೧೩೬ ೧-೮-೦		
}	ಪರಿಹಾರ (, , ಕೊನೆಯ ಭಾಗ) ೪೭೨ ೫-೮-೦	
	ಒಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಪುಟಗಳು : ೯೧೮. ಮುಖಬೆಲೆ ೧೦-೨-೦	

**೧೯೫೩ ಅಗಸ್ಟದಿಂದ ೧೯೫೪ ಜುಲೈ ವರೆಗಿನ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಕೆಲ ಗ್ರಂಥಗಳು**

೧೨೧	ಮಾಲಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಕತೆಗಳು ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ	೨೧೨	೨-೦-೦
೧೨೨	ಗೃಹದಾರಣ್ಯಕ (ಕಾದಂಬರಿ) ನಾ. ಕಸ್ತೂರಿ	....	೧-೮-೦
೧೨೩	ಪತಿತೋದ್ಧಾರ (ನಾಟಕ) ಎನ್. ಹುಯಿಲುಗೋಳ	....	೧-೮-೦
೧೨೪	ಸರೂ.... (ಕಾದಂಬರಿ) ಶ್ರೀಮತಿ ಚಂಪಕಮಾಲಾ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ		
೧೨೫			
೧೨೬			

ಪತ್ರಿತೋದ್ಧಾರ

ಇದರಲ್ಲಿ ಲೇಖನಗಳು ಸಹಿತವಾಗಿವೆ

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಂಸ್ಥೆ
ಧಾರವಾಡ